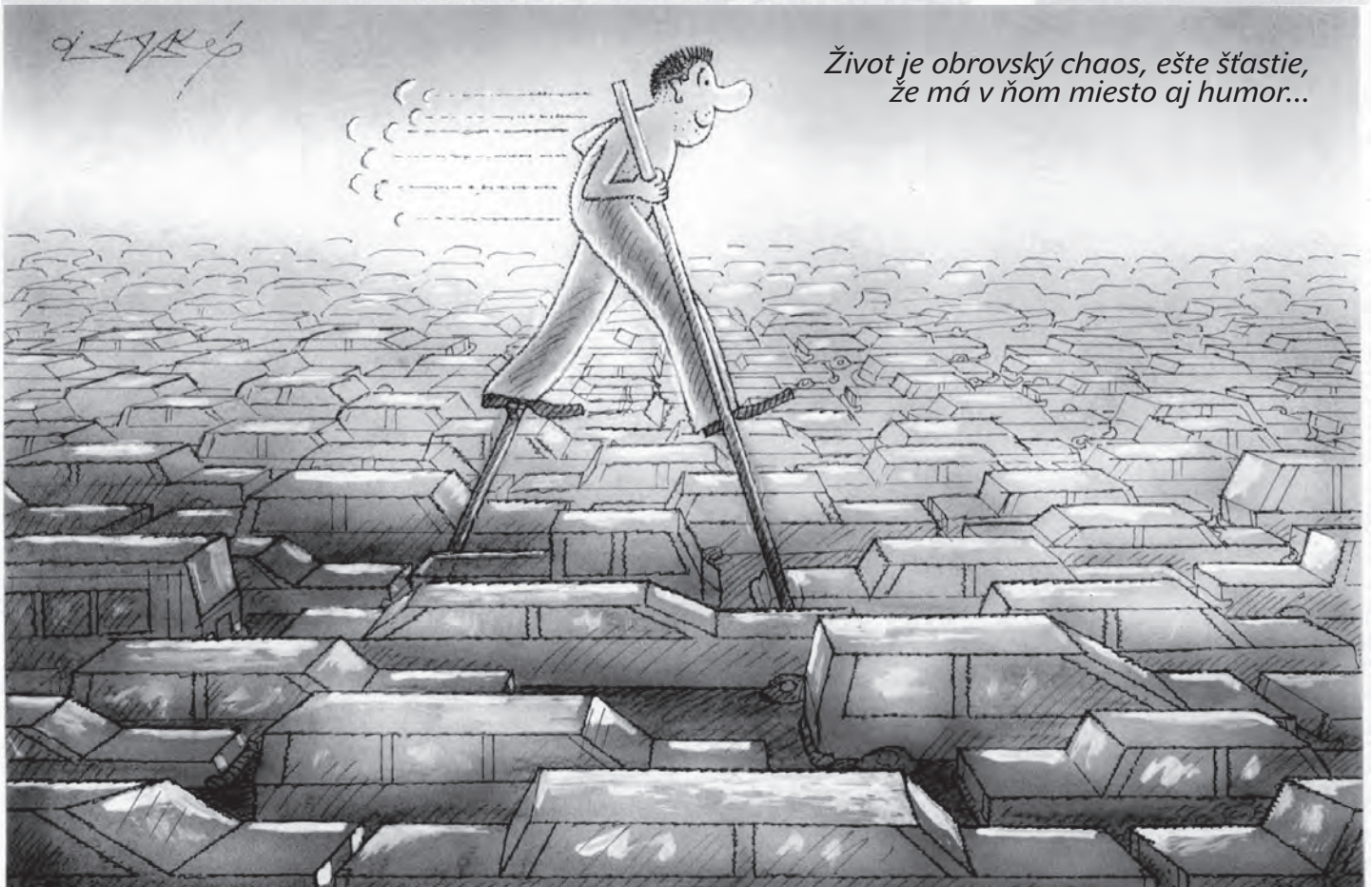

P. b. b.
Verlagsort: 1030 Wien
Plus.Zeitung 09Z038029P

KULTURNÍ KLUB

INFORMAČNÍ ČASOPIS
ČECHŮ A SLOVÁKŮ
V RAKOUSKU

1-2
leden – únor
2016

*Život je obrovský chaos, ešte šťastie,
že má v ňom miesto aj humor...*

36. ročník

• Fejeton Pavla Kohouta: *Z onoho sveta XVII.*

Pondělní promítání filmů ve spolupráci s Českým centrem a Velvyslanectvím ČR
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzinger Straže 11-13, 1140 Wien**
Informace: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Pondělí 14. 03. 2016 v 19:30

Kobry a užovky (Česko, 2015, 111 min., anglické titulky)

Režie: Jan Prušinovský; scénář: Jaroslav Žváček; kamera: Petr Koblovský

Hrají: Matěj Hádek, Kryštof Hádek, Jan Hájek, Lucie Žáčková, David Máj, Lucie Polišínská, Věra Kubánková, Jana Šulcová, Ondřej Nosálek, Ivana Lokajová, Pavel Tesař, Marie Jansová, Jan Vápeník, Martin Bonhard, Thomas Zielinski, Adrian Gabaj, Tobiáš Rímský, Jiří Čermák, Pavel Dušák, Veronika Řeháková

Děj je zasazen do prostředí českého maloměsta. Užovka (Matěj Hádek) je ztracen ve svém vlastním životě. Je mu už skoro čtyřicet a nemá holku ani práci, přičemž cítí, že má poslední šanci sám se sebou něco udělat. Naskytne se mu šance, kterou nehodlá promarnit. Jeho bratr Kobra (Kryštof Hádek) je magor, nezodpovědné dítě a fetišák, bydlící s věčně opilou matkou (Jana Šulcová). Staví vzdušné zámky a vykrádá chatky. Ve chvíli, kdy se ukáže, že by Užovka mohl být už konečně šťastný, se objeví Kobra. Užovka se mu rozhodne dát pořádnou lekci, situace se ale vymkne kontrole. Film získal dvanáct nominací na ocenění Český lev 2015.

Pondělí 11. 04. 2016 v 19:30

Tři bratři (hudební pohádkový film, Česko / Dánsko, 2014, 90 min., anglické titulky)

Režie: Jan Svěrák; scénář: Zdeněk Svěrák; kamera: Vladimír Smutný; hudba: Michal Novinski, Jaroslav Uhlíř

Hrají: Vojtěch Dyk, Tomáš Klus, Zdeněk Piškula, Sabina Rojková, Kateřina Kosová, Oldřich Kaiser, Gabriela Míčová, Jiří Lábus, Zdeněk Svěrák, Zuzana Norisová, David Matásek, Lucie Maria Štouračová, Ivana Chýlková, Alena Doláková, Kamil Halbich, Jan Holík, Jitka Čvančarová, Miroslav Táborský, Bolek Polívka, Oldřich Vlach, Miroslav Vladyka

Filmová adaptace dětských minioper Jaroslava Uhlíře a Zdeňka Svěráka, které vznikly v rámci televizního pořadu *Hodina zpěvu* a dostaly se do repertoáru řady dětských sborů. Film je promítán u příležitosti osmdesátých narozenin Zdeňka Svěráka (český dramatik, scénárista, herec a autor písňových textů).

Tři bratři (Vojtěch Dyk, Tomáš Klus, Zdeněk Piškula) se vydávají do světa na zkušenou, aby si našli nevěsty a rodiče jim mohli předat hospodářství. Sourozenci při svém putování jako kouzlem vstupují do slavných pohádek, ve kterých je čeká mnoho nástrah, nečekaných příhod a možná také láska... Filmová pohádka *Tři bratři* nabízí spoustu dobrodružství, překvapivých situací, ale také laskavého humoru.

Pondělí 09. 05. 2016 v 19:30

Noc na Karlštejně (filmový muzikál, Československo, 1973, 83 min.)

Režie: Zdeněk Podskalský; scénář: na motivy divadelní hry Jaroslava Vrchlického; kamera: Jaroslav Kučera; hudba: Karel Svoboda

Hrají: Karel Höger, Jana Brejchová, Vlastimil Brodský, Jaroslav Marvan, Miloš Kopecký, Waldemar Matuška, Slávka Budínová, Daniela Kolářová, Jaromír Hanzlík, Pavel Bartoň, Karel Effa, Karel Hála, Jára Pospíšil, Viktor Sodoma, Petr Spálený, Karel Štědrý, Václav Štekl, Pavlína Filipovská, Jana Sedlmajerová, Hana Čížková, Stanislava Bartošová

Film je uváděn k sedmistému výročí narození Karla IV. (14. 5. 1316, Praha – 26. 11. 1378, Praha). Na hrad Karlštejn nesmí žádná žena! Přesto se zamilované Daniele Kolářové a neméně zamilované Janě Brejchové podaří přes přísný královský zákaz strávit na hradě jednu noc v přestrojení.

Řekl: „Lásko má, já stůňu, svoji pýchu já jen hrál...“ Kdo by neznal ústřední melodii z hudebního filmu režiséra Zdeňka Podskalského! Vznikl podle stejnojmenné divadelní hry, kterou v roce 1884 napsal Jaroslav Vrchlický. Navštívíme dobu panování Karla IV., jenž dal zbudovat Karlštejn jako pevnost střežící korunovační klenoty a údajně zakázal, aby tam nocovaly ženy...

Předběžné termíny promítání v roce 2016:

vždy druhé pondělí v měsíci, tj. 06. 06., 12. 09., 10. 10., 07. 11., 12. 12.

Začátek přestavení, pokud není uvedeno jinak, vždy v 19:30.

Změna programu vyhrazena.

Na přední straně obálky: **Jozef OLŠAVSKÝ: Život je obrovský chaos, ešte šťastie, že má v ňom miesto aj humor**
Jozef Olšavský (nar. 6. 3. 1956, Sobrance, Slovensko) začal kreslený humor publikovat v roce 1983.

Na zadní straně obálky: **František OKRUHLICA: Beze slov**

František (Fero) Okruhlica (nar. 29. 10. 1952, Bratislava) začal kreslený humor publikovat v roce 1972.

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

srdečně děkujeme všem za zasláná přání k novému roku, sešlo se jich hodně.

Měsíc leden je pro představitele výboru Klubu nabit různou důležitou prací, jako je např. vyúčtování projektů a různé žádosti o projekty nové, a tak se plánované vydání dvojčíslí o několik dnů zpozdilo. Upozorňujeme, že i přes naši veškerou snahu a kontrolu kalendária může dojít u oznámených programů ke změně data i ke změně jejich náplně. Když se tuto skutečnost dozvíme (ale někdy bohužel ani nedozvíme), nemáme již žádnou možnost provést jakoukoliv opravu. V následujícím případě je to ale trochu jinak: společná akce s Českým centrem, na kterou Vás velmi srdečně zveme, **Významní vídeňští Češi/Češky – Beseda**

s restaurátorkou, sochařkou a uměleckou keramičkou Mag. Miladou Zahnhausen, začíná ve čtvrtek 18. února již v **18:30 hodin**, nikoliv v 19:30 hodin, jak je uvedeno v tištěném programu Českého centra.

Klubová pravidelná promítání v kinosálu českého velvyslanectví, nadále ve spolupráci s českým velvyslanectvím a Českým centrem, pokračují každé druhé pondělí v měsíci, začátek představení je vždy v 19:30, výjimku činí prosincová pohádka, rezervace není možná. V lednu jste měli možnost zhlédnout film Kawasakiho růže namísto ohlášeného filmu Domácí péče, ke kterému se nám nepodařilo získat promítací práva, za což se velice omlouváme. V únoru jsme pro Vás vybrali film Fotograf režisérky Ireny Pavláskové a v březnu máte možnost zhlédnout to nejlepší z české kinematografie, a to snímek **Kobry a užovky** režiséra Jana Prušinovského (12 nominací na Českého lva 2015!).

O dalších programech, které připravujeme, Vás budeme průběžně informovat v březno-dubnovém dvojčíslu Kulturního klubu, nebo na naší stránce www.kulturklub.at.

23. února v 18:30 Vás zveme na pořad Českého centra ve Vídni, v němž známá česko-rakouská herečka, paní Zdenka Hartmann Procházková bude číst z díla Karla Čapka. Tento program se nepodařilo minulý rok uskutečnit kvůli onemocnění hlavní protagonistky.

Opravdu upřímně děkujeme všem, kteří již zaplatili předplatné časopisu poukázkami přiloženými v minulém čísle, myslíme si, že snad nemusíme zdůrazňovat, že potřebujeme každé EURO, abychom daný standard časopisu alespoň udrželi.

A teď Vám již přeji hezké posezení nad stránkami Klubu!

ing. Helena Baslerová

Obsah

Klub připravuje	2, 4
Editorial, obsah, impressum	3
Kalendář: únor – květen 2016	5
Církevní kalendář	9
Fejeton	10
Kultura	11
Události	31
Zajímavosti	34
Ekonomika	42
Správy zo Slovenska	53
Sokol & sport	62
Úvahy a postřehy	67
Z české a slovenské Vídně a okolí	72
Oznámení	81
Informace & inzerce	88

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),

Mohsgasse 30/9, 1030 Wien

Sazba: KLP – Koniasch Latin Press s. r. o., Praha & Jaroslav Bulíček, Praha

Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

(Ing. Helena Basler), Mohsgasse 30/9, 1030 Wien

Verlagsort: 1030 Wien

Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press s. r. o., Praha & Tiskárna Sládek, Znojmo, Tschechische Republik

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung und durch MZV ČR

Redakce: Mohsgasse 30/9, 1030 Wien,

mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová-Lössl, DI Gabriela Jakelíc,

Anna Křivanová

Technická redakce: Ing. Kurt Mattola, Mag. Richard Basler

Redakční kruh: Jan Brabenec, dr. Martin Franc, P. dr. Jan Horák, Ludvík Kavín,

Eva Kalinová, Michaela Kováčiková, dr. Marta Marková, Mag. Andrea Ozábalová,

dr. Kweta Ozábalová, Vladimír Stejskal, Nela Štěrbová, doc. JUDr. Marián Velický, CSc.,

ing. Jiří Zajíček, ThLic. Petr Žaloudek

Fotografové: Mag. Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola, Mag. Eva Zemanová

Distribuce: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULATÝ STŮL – ČESKÁ INTEGRACE – VÝZNAMNÍ VÍDEŇŠTÍ ČEŠI/ČEŠKY

Beseda s restaurátorkou, sochařkou a uměleckou keramičkou

Mag. MILADOU ZAHNHAUSEN

čtvrtek 18. února 2016 v 18:30

Moderuje: Dr. Mag. Alexandra M. Löff, kunsthistorička, kulturní novinářka, kulturní manažerka
České centrum, Herrengasse 17, 1010 WienPořád je v němčině. Ve spolupráci s Českým centrem ve Vídni,
www.tschechischeszentrum.at

Dlouholetí čtenáři si jistě vzpomenou na rozhovory s paní Mag. Miladou Zahnhausen. V jednom z nich byla přestavena především jako známá a vyhledávaná restaurátorka. Z rozhovoru jsme se dozvěděli, že skoro celá Vídeň „prošla“ v restaurátorském smyslu jejíma rukama. Ale profesí, povolání, poslání měla paní Mag. Zahnhausen již tehdy více – je totiž nejen vystudovanou restaurátorkou, ale také sochařkou a uměleckou keramičkou.

Paní **Mag. Milada Zahnhausen** pochází z Moravy, od Luhačovic. V Československu maturovala, po srpnu 1968 přijela do Rakouska a zde studovala na vídeňské Akademii obor umělecké keramiky, který také na této umělecké škole deset let vyučovala. Svoji uměleckou činnost musela kvůli restaurování, které ji vlastně živilo, odsunout trochu do pozadí. K milované keramice se zase po ukončení restaurátorské práce plně vrátila. V její tvorbě se prolíná keramika s volnou sochařskou tvorbou.

Ausgrenzung

Steinzeug bei 1 260° C gebrannt /
blau engobiert / Plattentechnik
Größe: 9 Vögel – ca. 25 cm bis ca.
60 cm hoch, ca. 7 cm breit
Podest: 80 cm hoch (8 Vögel) +
40 cm hoch (1 Vogel), 40 cm tief,
180 cm breit

Soziale Ausgrenzung als existenzielle Bedrohung. Diese führt zur Isolation, die wiederum krank macht. Soziale Spannungen sind zu erwarten. Ein anderer Aspekt wäre die Verfolgung und Ermordung politisch Andersdenkender.

Dadurch wurden sehr viele Verbrechen gegen die Menschlichkeit gegenüber ethnischen, religiösen und anderen Minderheiten verübt.

Ein Thema, das uns ständig überholt.

Milada Zahnhausen: *Ausgrenzung***Mag. Phil. Milada Zahnhausen** (geb. 1948 in Mähren)

Dipl. Bildhauerin und Keramikerin

Mittelschule, Studium der Slawistik

1971-76 Studium der Bildhauerei und Keramik

Seit 1978 Eigenes Atelier

Seit 1979 Lehrtätigkeit

Seit 1978 Ausstellungen im In- und Ausland

1984/1985 in Faenza *Meister der Kunstkeramik*

Mitglied der Berufsvereinigung d. bild. Künstler Schönbrunn, der Künstlergilde St. Lukas, der IG bild. Kunst Österreich

In einer Zeit der glatten, industriellen Keramik bevorzugt sie griffige Oberflächen – sie gibt der Keramik die Erde zurück. Statt bunter, metallischer Glasuren verwendet sie matte, tonige Farben – der Ton erkennt sich wieder. Ihr Formenbuch ist die Natur selbst. Werkstoffe sind Ton, Asche...

VÝSTAVY, FESTIVALY, KURZY**24. 02. – 31. 03. Helmut BISTIKA: *Herz Licht*****24. 02. 18:30 Vernisáž**

Helmut Bistika je karpatský Nemeč z Medzeva v blízkosti Košíc. Zaoberá sa tromi oblasťami: Muž ako lovec a dobytateľ, žena ako objekt zmyselnosti a človek ako tvorca. V centre je tvorby sú anjeli. Po celej Európe organizuje workshopy pre choré a postihnuté deti a mládež. Bistika považuje umenie ako jedno z najkrajších a najčistejších materiálnych vyjadrení ducha, ktoré vytvára cestu spojenia medzi ľuďmi vo svete. Táto výstava je veľkou oslavou ľudskosti, ktorá aj napriek sklamaniam a chybám stále prebúda vieru v ľudí.

Slovenský inštitút vo Viedni

do 29. 03. Antonín Dvořák – život a tvorba

Výstava se uskuteční při příležitosti 175. výročí skladatelova narození a 115. výročí premiéry opery *Rusalka* v Národním divadle v Praze.

Velvyslanectví ČR v Rakousku, Penzinger Straße 11-13, 1140 Wien (možnost návštěvy po předchozím ohlášení)

do 02. 04. Mark THER: *Zeichnungen*

Präsentation eines Zyklus von Siebdruck-Arbeiten, einem wenig bekannten Ausschnitt des Schaffens, des angesehenen Künstlers, u. a. Jindřich Chalupecký-Preisträger 2011. Fragmentarische und zierliche. Aufzeichnungen – Allegorien, die die Spannungen zwischen Vergangenheit und Gegenwart relativieren. In Kooperation mit Kulturkontakt Austria, über dessen Artist in Residence-Programm Mark Ther 2015 drei Monate in Wien wirkte.

Tschechisches Zentrum Wien, Herrengasse 17, 1010 Wien, <http://markther.com>

OPEN SATURDAYS: 06. 02., 05. 03., 02. 04.

do 10. 04. *Koniec jednej možnosti. Zničenje multi-národnostného Československa 1937-1948. Vyhnaní a zostávajúci* (výstava a videoinštalácia)

Výstava zobrazuje obdobie neosocializmu v Československu a vyhnanie nemeckého obyvateľstva po 2. svetovej vojne. Životné príbehy, videorozhovory, ktoré vznikli v Rakúsku, v Česku a na Slovensku, dokumentujú spomienky na túto historickú udalosť až po súčasnosť. Výstavu je možné vidieť súčasne vo Viedni, v Prahe a v Bratislave.

Kurátor: Georg Traska.

V spolupráci s Volkskundemuseum. Viac informácií na www.volkskundemuseum.at

ZeitzeugInnengespräche:

18. 02. 18:30 Uhr Volkskundemuseum Wien, Laudongasse 15-19, 1080 Wien**03. 03. 18:30 Uhr** Slowakisches Institut, Wipplingerstraße 24-26, 1010 Wien**08. 03. 18:30 Uhr** Tschechisches Zentrum Wien, Herrengasse 17, 1010 Wien

Volkskundemuseum – Gartenpalais Schönborn, Laudongasse 15-19, 1080 Wien

BELVEDERE**do 28. 02. *Klimt / Schiele / Kokoschka und die Frauen***

Unteres Belvedere

10:00-18:00, st 10:00-21:00

MAK – ÖSTERREICHISCHES MUSEUM FÜR ANGEWANDTE KUNST / GEGENWARTSKUNST

Stubenring 5, 1010 Wien

Tel.: +43 1 711 36-0, Fax: +43 1 713 10 26, office@MAK.at
<http://www.mak.at/besuchen/information>**do 28. 03. Stefan SAGMEISTER: *The Happy Show***

In The Happy Show lotet Stefan Sagmeister, der Großmeister des Grafikdesigns, die Grenzen zwischen Kunst und Design aus und überschreitet sie. Die Ausstellung dokumentiert seine zehn Jahre andauernde Untersuchung des Glücks anhand von Videos, Drucken, Infografiken, Skulpturen und interaktiven Installationen.

do 05. 06. *Der private Josef Hoffmann: Wohnungswanderungen*

Im Gegensatz zu seinem Lehrer Otto Wagner (1841-1918), aber in erstaunlichem Gleichklang mit seinem Opponenten Adolf Loos (1870-1933) hat Josef Hoffmann (1870-1956) nie ein eigenes Haus für sich und seine Familie errichtet oder eingerichtet. Während Otto Wagner jede Stufe seiner Entwicklung hin zur „modernen Architektur“ in seiner Karriere mit der Neugestaltung einer eigenen Wohnung oder der Errichtung einer Villa begleitete (zwischen 1882 und 1918 bewohnte er nicht weniger als sieben Domizile, die er auch ausführlich fotografieren ließ und über die er publizierte), zeigt sich sein Schüler Josef Hoffmann sehr auf seine Privatsphäre bedacht. Abgesehen von seinem Elternhaus in Brtnice, dessen Neueinrichtung nach dem Tod der Eltern 1907 in der Zeitschrift *Das Interieur* 1911 in einem Beitrag dokumentiert wurde, kennen wir – durch veröffentlichte Fotos – Josef Hoffmanns Junggesellenwohnung in der Magdalenenstraße 12 (*Das Interieur*, 1900), die Wohnung in der Margaretenstraße 5 (Hohe Warte, 1904-1905) und schließlich die Wohnung Neulinggasse 24 in Wien (Die moderne Wohnung und ihre Ausstattung, 1905). Von den Wohnungen Paulanergasse 12 und Salesianergasse 33 in Wien, die er ab 1924 und von den späten 1930er Jahren bis zu seinem Tod 1956 bewohnte, sind keine Innenaufnahmen bekannt.

Die zehnte Jahresausstellung *Der private Josef Hoffmann: „Wohnungswanderungen“* im Josef Hoffmann Museum bietet die Möglichkeit, sich auf eine „Wohnungswanderung“ im Sinne Adolf Loos' durch die Wohnensembles Josef Hoffmanns zu begeben. Es werden noch nie gezeigte Objekte aus dem Privatbesitz Josef Hoffmanns, die Inspiration, Hausrat und Sammelobjekt waren, mit zeitgenössischen Fotodokumenten, die Hoffmann bestellte und inszenierte oder als Erinnerungsfotos beiläufig selbst aufnahm, zusammengeführt.

In den Einrichtungen seiner Privatwohnungen erweist sich Hoffmann als Gestalter ohne Berührungängste. Die Wohnsituationen der Familie Hoffmann, die im privaten Fotoalbum festgehalten sind, das Ann Marie Hoffmann-Beerens (eine Schwiegertochter Hoffmanns) dem Josef Hoffmann Museum und der Gemeinde Brtnice als Geschenk überlassen hat, kontrastieren mit den – im Sinne eines Garniturdenkens – vollkommen durchgestalteten Apartments und Häusern für Josef Hoffmanns Auftraggeber. Intimes Wohnen versus repräsentatives Wohnen, ein Muster-, Stil- und Zeitmix versus Einheitlichkeit.

Josef Hoffmann Museum, Brtnice, Tschechische Republik

LEOPOLD MUSEUM

Museumsplatz 1, 1070 Wien,
Tel./Fax: +43.1.525 70 / 1500
MuseumsQuartier Wien, www.leopoldmuseum.org
Po, st – ne 10:00-18:00 a čt 10:00-21:00

do 29. 02. Flüchtige Schönheit Kunst und Design der 1920er Jahre aus der JTI Collection Vienna

Die JTI Collection Vienna der JTI Austria GmbH (vormals Austria Tabak) geht bis auf die Wiener Weltausstellung 1873 zurück und umfasst rund 10 000 tabakhistorische Objekte und Bilder. Sie ist damit eine der umfangreichsten ihrer Art in Europa.

1928 schrieb die österreichische Tabakregie Werbegeschichte, indem sie renommierte Künstler einlud, bei der Neugestaltung ihrer Packungen mitzuwirken. Die Liste der Teilnehmer liest sich wie ein Who is Who der damaligen Kunstszene. Mitglieder von Secession oder Hagenbund, wie Josef Dobrowsky, Anton Faistauer, Oskar Laske, Carry Hauser, Franz von Zülow, Ludwig Heinrich Jungnickl, Albert Paris Güthersloh, Alfred Gerstenbrand, lieferten ebenso Entwürfe, wie Künstlerinnen und Künstler der Wiener Werkstätte und des Werkbundes. Darunter Gabi Lagus Möschl, Mathilde Flögl, Maria Strauss-Likarz, und Oswald Haerdtl. Nicht nur das Design der Packungen, sondern auch neue Marken sollten eine Öffnung zur Moderne signalisieren. Die Sorten Jam, sowie eine nach einer zeitgenössischen Jazzoper von Ernst Krenek benannte Marke zeugen von der Amerikabegeisterung der Zeit. Mit der Asta wurde erstmals eine spezielle Zigarette mit rotem Seidenmundstück für die mondäne Frau lanciert.

Die Ergebnisse dieses Wettbewerbes zur Ästhetisierung eines Alltagsproduktes spiegeln nicht nur den herrschenden Zeitgeist wider. Sie treten darüber hinaus in einen spannungsreichen Dialog mit der Kunst der Zwischenkriegszeit aus der Sammlung des Leopold Museums.

ALBERTINA

täglich 10 bis 18 Uhr, Mittwoch 10 bis 21 Uhr
Albertinaplatz 1, A-1010 Wien, tel. +43 1 534 83-0
http://www.albertina.at/information/oeffnungszeiten_preise

do 21. 02. Welten der Romantik

Die epochal wirkenden Ideen der Romantik haben bis heute nichts an Faszination eingebüßt

do 28. 03. Hans Robert PIPPAL

Hans Robert Pippal (1915-1998) ist vielen vor allem durch seine charmanten Wien-Ansichten bekannt. Als der vielleicht „wienerischste“ österreichische Maler des 20. Jahrhunderts widmete Pippal sich mit großer Leidenschaft seiner Heimatstadt und hielt sowohl repräsentative Straßen und Gebäude, wie die Ringstraße, die Staatsoper, den Stephansdom oder den Graben als auch stimmungsvolle Ansichten der Wiener Außenbezirke fest. Wie kaum ein anderer verstand er es, die Atmosphäre der Stadt, die sich nach Tages- und Jahreszeit verändert, einzufangen. Daneben finden sich in seinem Oeuvre auf Reisen nach Italien und Frankreich entstandene Veduten und Stadtansichten. Hier ließ sich Pippal ganz von der Leichtigkeit und frischen Farbigkeit eines Henri Matisse oder Raoul Dufy inspirieren

do 08. 05. PROVOKE: Zwischen Protest und Performance – Fotografie in Japan 1960-1975**do 10. 07. Monet bis Picasso. Die Sammlung Batliner**

Die Albertina besitzt mit der Sammlung Batliner eine der bedeutendsten Kollektionen Europas zur Malerei der klassischen Moderne. Die Sammlung bildet den Kernbestand der permanent eingerichteten Schausammlung: Vom französischen Impressionismus, Pointillismus und Fauvismus mit Werken von Monet, Renoir, Degas, Cézanne, Toulouse-Lautrec, Braque und Matisse über Meisterwerke der expressionistischen Künstlergruppen Die Brücke und Der blaue Reiter mit Gemälden von Kirchner, Kandinsky und Nolde bis hin zur russischen Avantgarde und zahlreichen Werken von Pablo Picasso präsentiert die Ausstellung alle bahnbrechenden Ideen der Moderne.

JÜDISCHES MUSEUM**do 28. 03. Die Universität. Eine Kampfzone**

Die Universität als jüdisches Hoffungsgebiet und Ort blutiger Pogrome. Eine Erzählung über Inklusion und Exklusion aus jüdischer Perspektive. Eine Ausstellung über 650 Jahre jüdisch-universitäre Beziehungsgeschichte in Wien.

Als Rudolf IV. die Universität Wien als katholische Bildungsstätte gründete, hatten die Wiener Juden bereits ihr eigenes Bildungssystem in der Stadt etabliert. Nach ihrer Vertreibung 1421 wurde ihr geistiges Zentrum, die Synagoge am heutigen Judenplatz, abgerissen. Mit den Steinen baute sich die Wiener Universität ein neues Gebäude...

Museum Dorotheergasse

So – Fr 10:00-18:00, Sa Geschlossen

do 08. 05. Wiesenthal in Wien

Simon Wiesenthal (1908-2005) hat wie kaum ein anderer die Aufarbeitung der Nazi-Vergangenheit und damit ein wichtiges, lange ausgeblendetes Kapitel der Nachkriegsgeschichte Österreichs geprägt. Wien wurde für den in Galizien geborenen Holocaust-Überlebenden zum Angelpunkt eines unermüden Einsatzes auf der Suche nach Gerechtigkeit. Mit seiner langjährigen Forderung nach einem Mahnmal für die in der Schoa ermordeten Jüdinnen und Juden setzte sich Wiesenthal in den 1990er Jahren durch und veränderte damit auch das Erscheinungsbild seiner neuen Heimatstadt. Das Museum Judenplatz ist für diese Schau kein zufällig gewählter Ort. Hier befinden sich die Erinnerungen an die erste Wiener jüdische Gemeinde und hier steht das von ihm durchgesetzte Mahnmal an die Holocaust-Opfer.

So – Do 10:00-18:00, Fr 10:00-14:00, Sa Geschlossen

JEDNOTLIVÉ AKCE

18. 02. 13:00 Návštěva císařských komnat v Hofburgu
Sraz: Michaelerplatz 3, 13:00. Vstupné, vede Soňa Šidělářová, tel. 06645331528.

Klub Československých turistů v Rakousku

18.-20. a 25.-27. 02. 20:00 Frau an der Front

Nika Bretschneider ist Alaine Polcz.
Theater Brett, Münzwardeingasse 2, 1060 Wien
Tel. 0676/7345566, www.theaterbrett.at

18. 02. 18:30 Beseda s restaurátorkou, sochařkou a uměleckou keramičkou Mag. Miladou Zahnhausen v rámci projektu **Kulatý stůl – česká integrace – významní vídeňští Češi/Češky** (bližší info viz na str. 4)
Moderace: Dr. Mag. Alexandra M. Löff, kunsthistorička, novinářka a kulturní manažerka. Pořad je v němčině.
České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien
www.tschechischeszentrum.at
Kulturní klub ve spolupráci s Českým centrem ve Vídni

18. 02. 19:00 film/komédia Kandidát (2013, Česko/Slovensko, 106. min., režia: Jonáš Karásek)
RSKS

18. 02. 19:00 Antonín Dvořák: Rusalka
Dirigent: Tomáš Netopil, Regie: Sven-Eric Bechtolf
Wiener Staatsoper GmbH
Opernring 2, 1010 Wien, Tel. (+43/1) 514 44 / 2250, 7880

21. 02. 19:00 Antonín Dvořák: Rusalka
Dirigent: Tomáš Netopil, Regie: Sven-Eric Bechtolf
Wiener Staatsoper GmbH
Opernring 2, 1010 Wien, Tel. (+43/1) 514 44 / 2250, 7880

23. 02. 18:30 Zdenka Hartmann PROCHÁZKOVÁ: Begegnung mit KAREL ČAPEK
Pořad v rámci @ Tagebuchtag 2015, v němčině.
České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien
www.tschechischeszentrum.at

25. 02. 18:30 Jiří GRUŠA: Erinnerungsabend und Buchvorstellung
Präsentation der **Jiří-Gruša-Werkausgabe** (Bd. 4: **Erzählungen** (= *Prosa*, II) mit anschließender Podiumsdiskussion „Jiří Grušas Wanderungen durch die politische Welt Zentraleuropas“
Das vierte Band, der auf 10 Bänder veranschlagten Jiří-Gruša-Werkausgabe, enthält sämtliche Erzählungen aus den Jahren 1965 bis 2011.
Botschaft der Tschechischen Republik in Österreich, Penzinger Straße 11-13, 1140 Wien, um Anmeldung wird gebeten unter E-Mail: events.vienna@mzv.cz

25. 02. 19:00 Prezentácia knihy 55 minút medzi životom a smetou. Odvážne úteky cez železnú oponu
RSKS (bližšie info s. 9)

01. 03. 12:30 Poludňajší koncert: Adriana BANÁŠOVÁ (speváčka) s klavírnym sprievodom
Adriana Banášová študuje na Konzervatóriu v Bratislave. V 2014 bola sólistka na Barokovom Vianočnom koncerte s Orchestrom *Solamente naturali*, 2015 sa predstavila ako Pamina v Mozartovej Čarovnej flaute a aj ako jedna zo sólistiek na vokálnom koncerte k 95. výročiu založenia Konzervatória v Bratislave. Zúčastnila sa množstva súťaží: 2. miesto na Súťaži konzervatórií 2013 a 2015, 2015 sa zúčastnila semifinále medzinárodnej speváckej súťaže *Competitione dell'Opera* v Linci, 2015 *Cena slovenského národného divadla* a *Cena za farbu hlasu* v rámci súťaže Antonína Dvořáka v Karlových Varoch. V lete 2015 absolvovala majstrovské kurzy Petra Dvorského pre spev v Piešťanoch pod vedením Mgr. art. Zlatici Livorovej.

V spolupráci s hudobným centrom v Bratislave.
Slovenský inštitút vo Viedni

02. 03. 19:30 Česká filharmonie (dir. Jiří Bělohlávek), Kirill Gerstein (klavír)
Antonín Dvořák: *Othello*, předehra op. 93 pro velký orchestr, *Symfonie č. 6 D-dur* op. 60
Petr Iljič Čajkovskij: *Koncert pro klavír a orchestr č. 1 b-moll* op. 23 (původní verze)
Großer Saal
Wiener Konzerthaus, Lothringerstr. 20, 1030 Wien
tel: 242 002, info: 24200-100, www.konzerthaus.at

03. 03. 19:00 Chill out po slovensky
Stretnutie s paralympikom Tomášom Masarykom, bývalým futbalistom, ktorému po autonehode ostali nehybné nohy.
RSKS (bližšie info s. 9)

05. 03. 20:00 Reprezentační a maturitní ples
Vstup pouze ve společenském oděvu.
Parkhotel Schönbrunn, Hietzinger Hauptstr. 10-14, 1130 Wien
Objednávka a předprodej vstupenek:
sekretariát: 713 31 88-0
Školský spolek Komenský a Menšinová rada

10. 03. 17:00 Jarní koncert
Divadelní sál české školy Komenský

12. 03. 17:00 dr. Tomáš ZÁBRANSKÝ: Drogy v našem životě: od preventinu po léčivé konopí
Přednáška odborníka na drogovou problematiku.
Slovanská beseda, Drachengasse 3
Akademický spolek, VŠE Alumini Austria, České srdce

13. 03. 17:00-21:00 Čaj o páté (jarní s Demižónem)
Velká klubovna školy Školského spolku Komenský, Sebastianplatz 3, Vídeň 3
Vlastenecká omladina

14. 03. 19:30 film Kobry a užovky (Česko, 2015, 111 min., česky, angl. titulky)
Děj filmu, který získal 12 nominací na Českého lva 2015, je zasazen do prostředí českého maloměsta. Viz str. 2.
Režie: Jan Prušinovský, scénář: Jaroslav Žváček, kamera: Petr Koblovský
Kinosál českého velvyslanectví, Penzinger Straße 11-13, 1140 Wien
KK, ČcV, ZÚ

14. 03. 19:00 Neil SIMON: Poslední ze žhavých milenců
Divadelní představení Divadla bez zábradlí
Divadelní sál školy Komenský
Kontakt Forum

17. 03. 18:30 film Colette (SK/CZ/NL, 2013, režia: Milan Cieslar)
Príbeh filmu *Colette* vznikol na základe novely a skutočného príbehu židovského spisovateľa Arnošta Lustiga. Režisér vykresľuje dramatický príbeh lásky dvoch mladých Židov Coletty Cohenovej a Vilyho Felda a ich každodenný boj o prežitie za múrmi koncentračného tábora Auschwitz-

Birkenau. Film uvedú dvaja hereckí predstavitelia: Zuzana Mauréry a Andrej Hryc.

Nasleduje prezentácia knihy Arona GRÜNHUTA *Katastrofa slovenských židov: Vzostup a pád Židov v Bratislave*. Kniha predstavuje spomienky tzv. slovenského Schindlera a vedúceho zástupcu židovskej obce v Bratislave Arona Grünhuta. Aron Grünhut (1895-1974) organizoval počas druhej svetovej vojny masívny útek viac ako 1 300 Židov do vtedajšej Palestíny. Slovenský inštitút vo Viedni

31. 03. 19:00 ŠTV koncert: Danubius Octet Singers (Koncert v rámci Roka slovenskej hudby 2016)

Danubius Octet Singers je vokálna skupina, ktorá sa špecializuje na skladby klasických skladateľov slovanského repertoáru od romantizmu až po 20. storočie a je zložená z profesionálnych spevákov Viedenskej štátnej opery, Viedenskej národnej opery, Opery Slovenského národného divadla v Bratislave a Slovenskej filharmónie. Súbor založil v roku 2013 dirigent **Daniel Simandl** a basista **Jaroslav Pehal**. Vedúci zboru Daniel Simandl pôsobí v slávnom zbore Arnolda Schönberga vo Viedni, s ktorým vystupoval v Theater an der Wien, ako aj na Salzburgských hudobných slávnostiach pod vedením Nicolasa Harnoncourta. Hofmusikkapelle, Hofburg, Schweizerhof, 1010 Wien

03., 05., 08. a 11. 04. Leoš Janáček: Das schlaue Fuchslein (Příhody lišky Bystroušky)

Dirigent: Tomáš Netopil, Regie: Otto Schenk
Wiener Staatsoper GmbH
Opernring 2, 1010 Wien, Tel. (+43/1) 514 44 / 2250, 7880

09. 04. 19:00 divadlo My Fair Lady

Divadelní sál školy Školského spolku Komenský, Sebastianplatz 3, Wien 3
Vlastenecká omladina

11. 04. 19:30 hudební pohádkový film Tři bratři (Česko / Dánsko, 2014, 90 min., angl. titulky)

Jedná se o filmovou adaptaci dětských miniover Jaroslava Uhlíře a Zdeňka Svěráka, které vznikly v rámci televizního pořadu Hodina zpěvu a dostaly se do repertoáru řady dětských sborů. Film je promítán u příležitosti osmdesátých narozenin Zdeňka Svěráka.

Režie: Jan Svěrák; scénář: Zdeněk Svěrák; kamera: Vladimír Smutný; hudba: Michal Novinski, Jaroslav Uhlíř.

Kinosál českého velvyslanectví, Penzinger Straße 11-13, 1140 Wien
KK, ČcV, ZÚ

09. 05. 19:30 filmový muzikál Noc na Karlštejně (Československo, 1973, 83 min.)

K sedmistému výročí narození císaře a krále Karla IV.
Režie: Zdeněk Podskalský st.; scénář: Jaroslav Vrchlický (divadelní hra); kamera: Jaroslav Kučera; hudba: Karel Svoboda.

„Řekl: Lásko má, já stůňu, svoji pýchu já jen hrál...“
Kinosál českého velvyslanectví, Penzinger Straße 11-13, 1140 Wien
KK, ČcV, ZÚ

Pravidelně každou středu v 15:00 v prostorách českého kostela na Rennwegu 63, 1030 Vídeň, se konají setkání českých a slovenských maminek s dětmi.

Jednota sv. Metoděje

INFORMACE:

Je přiložen aktuální **program Českého centra ve Vídni**. Podrobnosti a další programy naleznete v oddílech: *Sokol & sport, Z české a slovenské Vídně a okolí a Oznámení*.

ČESKÉ OZVĚNY / SLOVENSKÉ OZVENY

Der ORF bietet im 25-minütigen Magazin mit dem Titel *České ozvěny / Slovenské ozveny* Beiträge in Tschechisch und Slowakisch. *Ozvěny / Ozveny* wird **sechsmal im Jahr jeden zweiten Sonntag in den Monaten Februar, April, Juni, August, Oktober, Dezember um 13:05 Uhr in ORF2 Wien** gesendet.

DŮLEŽITÉ KONTAKTNÍ ADRESY:

ČESKÉ CENTRUM:

Herrengasse 17, 1010 Wien,
tel.: 535 23 60
e-mail: ccwien@czech.cz
www.tschechischeszentrum.at,
<http://wien.czechcentres.cz/cs/>

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK a SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at,
e-mail: rsk@slovaci.at, sova@slovaci.at
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien,
tel.: +43 1 596 13 15,
fax: +43 1 595 57 99,
sekretariát: Ut 9:00-10:30, Št 18:00-19:30
Přehľad našich podujatí:
<http://www.slovaci.at/program.html>

SLOWAKISCHER SCHULVEREIN / SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at/sova,
e-mail: sova@slovaci.at
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien,
tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99
Přehľad našich podujatí:
<http://www.slovaci.at/program.html>

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

www.mzv.sk/sivieden, e-mail: si.wien@gmx.at
Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien, tel./fax: +43 1 535 40 57
Für alle Veranstaltungen SI ist eine Anmeldung unter si.wien@gmx.at erforderlich.

Upozorňujeme, že i přes veškerou naši snahu a kontrolu kalendária může dojít u oznámených programů ke změně jejich data, resp. náplně. Bohužel, i když se tuto skutečnost dozvíme (ale někdy ani nedozvíme), nemáme již možnost provést jakoukoliv opravu. Změna programu vyhrazena.

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusejí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátit a upravovat zasláné články po stránce gramatické i stylistické.

Poštovní adresa: Hagenmüllergasse 31, 1030 Wien

Tel.: +43 (0664) 406 55 41

www.sweb.cz/farnost.viden

Fax: +43 (01) 711 84 112

www.rozhledy.at

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB:

CHRÁM Panny Marie na Nábřeží, Salvatorgasse 12, Wien 1:

mše svatá **každou neděli a svátek v 08:30**

KOSTEL Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3:

mše svatá **každou neděli a svátek v 10:00**

KOSTEL Don Bosco, Hagenmüllergasse 31, Salesianum, Wien 3:

mše svatá **druhou neděli v měsíci v 11:00**

KAPLE Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Don Bosco-Haus, Wien 13:

mše svatá **třetí sobotu v měsíci v 18:00**

KALENDÁŘ AKCÍ

So 20. 02. DON BOSCO-HAUS: Mše svatá v 18:00 v St. Veit-Gasse 25, Wien 13.

So 05. 03. Reprezentační a maturitní ples v Parkhotelu Schönbrunn, Hietzinger Hauptstr. 10-14, Wien 13, otevření sálu ve 19:00, zahájení plesu ve 20:00.

Ne 13. 03. Svátek sv. Klementa Marie Hofbauera: Dětská mše svatá v kapli SALESIANUM, Hagenmüllergasse 31, Wien 3, v 11:00. – Udělení svátosti křtu.

VELIKONOCE 2016

Ne 20. 03. Květná neděle – Mše svatá v kapli SALESIANUM, Hagenmüllergasse 31, Wien 3, v 11:00. – Svěcení ratoles-tí a průvod. – Vyprávění o Kristově umučení: pašije.

Čt 24. 03. Zelený čtvrtek v českém kostele „Nejsvětějšího Vykupitele“, Rennweg 63, Wien 3, v 19:00. – Mše na památ-ku Večeře Páně.

Pá 25. 03. Velký pátek v českém kostele „Nejsvětějšího Vykupitele“, Rennweg 63, Wien 3, v 19:00. – Liturgie umučení a smrti Pána Ježíše, svaté přijímání.

So 26. 03. Bílá sobota v českém kostele „Nejsvětějšího Vykupitele“, Rennweg 63, Wien 3, ve 20:00. – Liturgie svaté noci (žehnání ohně, mše svatá vzkříšení).

Ne 27. 03. Neděle Zmrtvýchvstání Páně v českém kostele „Nejsvětějšího Vykupitele“, Rennweg 63, Wien 3, v 10:00.

Ne 10. 04. Svátek sv. Vojtěcha: Dětská mše svatá v kapli SALESIANUM, Hagenmüllergasse 31, Wien 3, v 11:00.

Prezentácia knihy

55 minút medzi životom a smrťou
odvážne úteky cez železnú oponu

**Štvrtok / Donnerstag
25. 2. 2016**

Dvojnásobný majster ČSSR v cyklistike a víťaz viacerých národných okruhov v zahraničí Robert Hutýra sa v roku 1983 rozhodol s rodinou opustiť republiku. Na cestu za železnú oponu si vybral teplovzdušný balón. Autor v druhej časti knihy podáva svedectvo nielen o útekoch cez našu hranicu, ale aj o útekoch cez Berlínsky múr, ktorý bol desaťročia symbolom rozdelenia nemeckého národa.

- **Začiatok/Beginn: 19,00 hod./ Uhr** v spolku RSKS/ im Verein ÖSKV
- **Vstupné/Eintritt:** dobrovoľný príspevok/ freiwillige Spende

chill out po slovensky

**Štvrtok / Donnerstag
3. 3. 2016**

Stretnutie s paralympikom **Tomášom Masarykom**, bývalým futbalistom, ktorému po autonehode ostali nehybné nohy. Príďte si vypočuť jeho príbeh o tom, ako sa netreba vzdávať a ako sa aj na vozíku možno stať úspešným reprezentantom Slovenska v tenise.

- **Začiatok/Beginn: 19,00 hod./ Uhr** v spolku RSKS/ im Verein ÖSKV
- **Vstupné/Eintritt:** dobrovoľný príspevok/ freiwillige Spende

Čechoslováci první republiky byli hrdí. Na svého prezidenta Masaryka, jehož lídři světa ctíli tak, že ho nechali založit stát, který by spojil Čechy, Slováky, Němce, Poláky, Maďary, Rusíny a Židy v druhé Švýcarsko. Na své legie, tak úspěšné na frontách Velké války. A na svou demokracii, jež při všech slabostech (jak dobře je známe dnes!) zaručovala práva a svobody sousedům upřené.

Hrdost to byla, která dovolila i za světové krize stavět z peněz daňových poplatníků pohraniční pevnosti budící úctu ještě za sto let. A když dvacetiletou republiku odsoudil Hitler k zániku, zmobilizovat za pár hodin milión občanů, kteří za ni chtěli nasadit život. I po tolika letech vidím lidské moře zalévající kulaté náměstí v Bubenči před generálním štáblem a slyším – „Dejte nám zbraně, dali jsme si na ně!“ A cítím, jak ani strach, který nás ochromoval, když Němci vymazali obec Lidice ze života i z map, nepřehlušil hrdost na naše vojáky z Anglie, jimž je přiznán největší odbojový čin v Evropě: zabitím Heydricha vymizíkovali diktát z Mnichova a vrátili nám původní hranice.

Ale už květen 1945 ukázal, že ta morálka byla poškozena. Mnichovská kapitulace způsobila jak kolaboraci mnoha zklamaných s okupanty, tak obecnou nedůvěru k západním demokraciím, které ji dopustily. Přidala se důvodná nenávisť k zdejším Němcům, bohužel zneužitá těmi Čechy, v nichž se probudila podobná zvrhlost nebo si vyvražďovali alibi vlastenců. Hrdost komunistů, že v únoru 1948 dokázali dík selhání demokratů provést puč tak „legálně“, až jej potvrdil prezident Beneš, se proměnila v opak, když Chruščov přiznal zločinnou podstatu stalinismu.

* * *

Pocit, že mohou být na vlast hrdí, vracela Čechům i Slovákům léta šedesátá, kdy se šokovaní komunisté snažili zachránit čest návratem k původním ideálům. Podporováni většinou obyvatel, jež pochopila šanci postupně se zbavit sovětské kurately, byli v srpnu 1968 poučeni tanky, že chtěli reformat nereformatelné. A že vedení státostrany okupaci schválilo, dolomilo páteř společnosti ohnutou od Mnichova. Čest „šedé zóně“, která se skrytě pokoušela předat dětem národní paměť. Zbytky hrdosti zadupaly umělecké celebrity v čele s dnes tak bezpaměťově zbožněným Mistrem, když je – zbavené konkurence a režimem uplácené – dvacet let nenapadlo zastat se kolegů a spoluobčanů existenčně ničerných za to, že zůstali hrdí aspoň na sebe.

Doba normalizace tak nenormální a dlouhé, až dosáhla třetinu průměrného věku, se zažrala do charakteru většiny společnosti. Komu osud dovolil prožít se na práh stovky z první republiky, ji neidealizuje; zažil v ní i hroznou chudobu a rozepře sedmi národností, jimž byl naopak odepřen čas, aby se šily. Ale pořád v sobě nese prvotní hrdost, kterou mu vždy připomene stará hymna, kterou třeba mladší výtvarník David Černý prohlašuje za „jednu z metafor národní povahy, kterou by filmové vystihl statický záběr na prdel!“

Člověk dozrálý k chápavosti ho neodsuzuje, že jako bohém, od něhož nelze čekat potřebu zkoumat dějinné zvraty tu povahu formující, se dá „opracovat“ hlavním proudem současného myšlení, jehož úhlavní hodnotou je úspěch a prospěch. Odkud čerpat hrdost, když jí nejsou bodygárdy ani poslanci, hejtmani a prezidentí?

* * *

Lidstvo vždy vkládá naději do příštích pokolení, věří, že přinesou čerstvou sílu a morálku. Jenže každé je v dětství formováno předchozím, takže trvá i generace, než jsou staré zlovyky vytlačeny novými. Zato dlouhý život, který dovolí geneticky obdařenému šťastlivci i v „přesčas“ normálně myslet a jednat, ho chrání před pesimismem – vždyt přežil doby o moc horší. Pročež jsem, i když řeším něco jiného, podprahově hrdý, kdykoli

- i jen na okamžik zahlédnu úchvatnou siluetu Hradčan, z níž vyzařuje energie tisíciletí,
- jde nahoru opona v Zlaté kapliče, která zhmotňuje vůli předků přesáhnout fyzickou existenci duchovním rozměrem,
- obdivuji obětavost tolika občanů z nevládních organizací, krotících bídu a zoufalství všude na světě,
- zažívám v tramvaji či v metru, že mi pokaždé někdo nabídne místo, zatímco ve Vídni je nabízím potřebnějším ze zděděné výchovy já,
- zasnu nad umem současných potomků středověkých řemeslníků, kteří dokážou zprovoznit starý psací stroj stejně jako turbínu jaderného milíře,
- obdivuji své lékaře – a že jich je pořád víc! – ať ve fakultní nemocnici či na venku, jak jsou nadaní a pečliví a obětaví a všestranně vzdělaní,
- se přesvědčuji o rostoucím respektu světa k našim vojákům, bojujícím v zahraničních misích za celou civilizaci,
- zaznamenám skokový nárůst životní i kulturní úrovně v Sázavě, jedné z přibývajících obcí, které si vypěstovaly vlastní úspěšné a nepodplatné politiky,
- vnímám jakožto „střídavý volič“, že svobodné a tajné volby skutečně slouží k očištění celé pyramidy aparátů demokratické moci,
- sleduji, jak mé děti a děti mých dětí, kterým rodiče i v cizině zachovali mateřštinu, jsou už ve všem Evropané, ale v ničem nepřestaly být Čechy,
- zjišťuji, kolik cizinců tu přejalo s jazykem i životní styl, takže se jim má vlast stává domovem, jakým se mně stalo v nouzi Rakousko,
- čtu průzkumy dokazující sílící poznání i kritických občanů, že konec Unie by proměnil Evropu ve stará bojiště a nakonec vydal novým barbarům,
- srovnávám nejruznější jevy u nás a v zemích, které nás před čtvrtstoletím nedostizně předháněly, a teď jsme jim v patách – a to vše je pro mne pravá tvář mé země,
- zatímco anonymní žumpa internetu, vysmátí kmoťři, prolhaní tuneláři, úplatní policajti, mediální kanálnici, špatně zvolení funkcionáři, rádobyvlastenci, kteří chtějí češství vyskákat, rasisti od prava doleva i úmorní dobrolidové zakazující ostatním, co nemohou či nedovedou sami,
- patří k odpadu, který tu nechaly včerejšky.

Cítím, že příští Češi (a taktéž Slováci!) budou zas podobně hrdí jako první Čechoslováci! A držím palce, aby se toho pocitu dožili i ti, jimž se celá vlast jeví jako statický záběr viz výše...

Psáno pro měsíčník Reportér v lednu 2016

Tančící dům zahájí s Vladimírem Jiránkem

Od ledna letošního roku mění pražská galerie Art Salon S jméno na Galerie Tančící dům. Nově se má galerie zaměřit na vystavování děl významných českých a zahraničních umělců či různé tematické expozice. A právě do tohoto plánu zapadá chystaná expozice oblíbeného ilustrátora a karikaturisty Vladimíra Jiráňka, která mj. představí originály z příběhů o králících z klobouku nebo Patovi a Matovi. Chybět nebudou ani kreslené vtipy, které Jiráňek publikoval v časopise *Dikobraz*.

O něco později do Tančícího domu zamíří i výstava prací jednoho z nejznámějších českých architektů, Jana Kaplického. „Chceme, aby se Tančící dům stal kulturním místem pro každého. Naším záměrem je nalákat do něj nejen Pražany, ale také návštěvníky z celé republiky,“ říká ředitel galerie Robert Vujtek, který zároveň zdůrazňuje úspěchy z loňského roku, kdy se návštěvnost výstav erotických kreseb Káji Saudka nebo retrospektivy Bořka Šípka dala počítat v desítkách tisíc.

Realizaci nové koncepce odstartuje právě Jiráňkova výstava. Půjde o první ze tří velkých plánovaných expozic. Od umělcovy smrti to bude první ucelená prezentace 270 originálů, které vytvořil za svého života. První část výstavy bude věnována jeho tvorbě pro děti, druhou část pak organizátoři zasvětili Jiráňkovým kresleným vtipům, kterých celkově vytvořil kolem tří tisíc, a výstavu uzavřou jeho práce na grafice k československé počítačové hře *Expedice na divnou planetu*. Návštěvníci si budou moct prohlédnout i umělcův simulovaný ateliér.

V průběhu léta se Tančící dům promění ve svatyni československého retra a představí designové výrobky, značky a trendy, které byly z pohledu obyvatel Československa v sedmdesátých a osmdesátých letech ztělesněním té nejvyšší kvality a luxusu. Výstava bude doplněna rozmanitými replikami bytů, jež budou vybaveny dobovými designovými kuchyněmi včetně spotřebičů a předmětů každodenní potřeby. Dojde i na oblečení a obuv z dílny tehdejších značek a ke srovnání s jejich dnešní podobou.

Rok velkých změn pak bude uzavřen přehlídkou architektury a designu z dílny Jana Kaplického, která vzniká ve spolupráci s Eliškou Kaplicky.

(mk)

Jindřich Prucha a Železné hory

Výstava malíře Jindřicha Pruchy (1886-1914) v pardubické Východočeské galerii představila východočeského umělce, jehož význam daleko přesáhl region. Malíř, jehož umění se pohybovalo na pomezí impresionismu, fauvismu, expresionismu a klasického krajinářství, působil v Železných horách a mnohé jejich partie namaloval před více než sto lety takovým způsobem, že natrvalo vešly do obecného povědomí. Je podivuhodné, kolik toho dokázal za svůj krátký život vytvořit – padl v necelých osmdesáti letech na haličské frontě a jeho smrt byla dlouho obestřena nejasnostmi a byla potvrzena až s několikaměsíčním požděním.

Prucha žil s rodiči od roku 1901 na samotě Županda nad Běstvinou a tamní kraj si zamiloval. Přestože studoval v Praze i v Mnichově, neustále se vracel domů – nejen do rodiny, nýbrž i do své krajiny. Specifikem Pruchova uměleckého i životního osudu bylo nebyvale silné sourozenecské sepětí se starší sestrou Vojslavou, což dokládá hlavně obsáhlá korespondence, jejíž fragmenty vztahující se k regionu Železných hor doprovázely výstavu.

Prucha patřil ke generaci skupiny Osma, ale jeho vývoj k modernímu výrazu obrazu byl odlišný. Vyšel z krajinářského odkazu Antonína Slavička, jehož představila ve VČG nedávná výstava. Malířův slibný umělecký vývoj bohužel ukončila předčasná smrt v zákopech na počátku první světové války.

Padesát čtyři obrazů, zapůjčených z veřejných i soukromých sbírek, přiblížilo veřejnosti známé i méně známé obrazy Jindřicha Pruchy, od jehož smrti uplynulo v loňském roce již sto let. Na jeho dílo padla volba ve Východočeské galerii hned z několika důvodů. Galerie se snaží již několik let mapovat místa v Pardubickém kraji, která zaujala některé autory, umělce, kteří je ztvárnili v různých podobách. Její snahou je ukázat a upozornit na krásná místa a zároveň na význačná díla, která v tomto kraji vznikala. V tomto cyklu byla již dokumentována díla Antonína Chittussiho, Karla Malicha, Antonína Slavička, a tak bylo jasné, že další musel přijít na řadu Jindřich Prucha. Autor, který je nesmírně zajímavý.

(mk)

Jindřich Prucha: *Osamělý strom*

Kubištovy grafiky v Pardubicích

Komorní výstava souborného grafického díla Bohumila Kubišty (1884-1918), kterou připravila Východočeská galerie v Pardubicích, je reprízou výstavy, kterou tohoto vynikajícího českého malíře představila v loňském roce Galerie Zdeněk Sklenář. Výstavní soubor představuje známá i méně známá umělcova grafická díla, vzniklá v rozmezí

let 1904-1918. Kubištu v jeho tvorbě inspiroval především norský malíř Edvard Munch a z uměleckých směrů pak expresionismus a kubismus. Grafice se věnoval zpočátku pouze sporadicky. Vrátil se k ní ve válečných letech, kdy techniku leptu vystřídal technikami dřevorytu, linořezu a linorytu.

Bohumil Kubišta: *Most*

Výstavu *Bohumil Kubišta – Grafika* doprovází publikace, která poprvé v ucelenosti a v rámci dobových a historických souvislostí zhodnocuje umělce grafickou tvorbou. Expozice bude otevřena do 28. 2. 2016.

(mk)

České výtvarné umění se otevřelo světu – výstavy roku 2015

Národní galerie v Praze zahájila mezinárodní spolupráci a do Veletržního paláce tak zavítala z Frankfurtu nad Mohanem výstava *Umělci a proroci* a z Řezna expozice *Oskar Kokoschka a Praha*.

Výstava *Tiziano vanitas – básník obrazu a odstínu krásy* v Císařské konírně na Pražském hradě je určena co nejširší veřejnosti. Jedná se o výjimečnou příležitost představit lidem úžasnou tvorbu umělce, který učaroval celé Evropě a nepřestává fascinovat i o mnoho století později. Touto výstavou se Praha zařadí mezi významné metropole, jako jsou Řím, Paříž nebo Vídeň, které jsou proslulé výstavní turistikou.

Ocenění si zaslouží také výstava *Bez hranic – Umění v Krušnohoří mezi gotikou a renesancí* v pražské Valdštejnské jízdárně. Oblast Krušnohoří byla poznamenána industriálními zásahy, ale tato výstava dokládá, že gotické a renesanční sochy a deskové obrazy nadále zprostředkovávají současnému divákovi historickou paměť tohoto regionu.

Západočeská galerie v Plzni marně čekala v loňském roce na novou budovu, ale přesto nabídla v provizorních podmínkách bilanci barokního umění v západních Čechách pod názvem *Vznešenost a zbožnost* a retrospektivu Gottfrieda Lindauera, tu opravdu na evropské úrovni.

V loňském roce nabídli také archeologové dvě výstavy, které by mohly do budoucna sloužit jako vzor, jak lze zajímavě veřejnosti přiblížit cenné archeologické i historické nálezy. V Muzeu hlavního města Prahy to byly *Poklady z doby stěhování národů v Čechách* a na Pražském hradě šlo o bilanci věnovanou výzkumu Velké Moravy ze samých počátků národní historie.

Ze zahraničních akcí si zaslouží ocenění výstava *Fantaskní světy – umění kolem roku 1500* v Uměleckohistorickém muzeu ve Vídni, která nabídla malířství a sochařství takzvané podunajské školy. Návštěvníci zde měli možnost obdivovat část Světelského oltáře z Adamova u Brna a mnohametrový Týnský oltář Mistra IP z Prahy – dvě světové památky, se kterými se může Česká republika pochlubit.

(mk)

Křest Krista z Týnského oltáře raně renesančního Mistra IP

Národní galerie slaví 220 let

Nová ředitelka sbírky moderního a současného umění NG Milena Kalinová hovořila o připravovaných výstavách, projektech a rekonstrukci. V minulosti Kalinová pracovala jako ředitelka Institutu současného umění v Bostonu a byla kurátorkou Hirshhornova muzea ve Washingtonu. I díky jejím kontaktům Národní galerie získala unikátní kolekci fotografií Andyho Warhola.

Rekonstrukce Veletržního paláce musí vyřešit několik problémů. Prvním z nich je zvýšení stropů ve výstavních sálech. Prezentace umění i zázemí budou koncipované tak, aby se tam lidé cítili maximálně spokojeni. Dále je potřeba zavést klimatizaci ve všech prostorách paláce včetně malé a velké dvorany. Po rekonstrukci se veškerá administrativa Národní galerie přemístí do Veletržního paláce. Tam mají být soustředěny depozitáře; knihovna pro veřejnost a další zázemí pro návštěvníky – tj. restaurace, kavárna, odpočinkový prostor atd. – zůstala ve Veletržním paláci a vyšlo se vstřícně potřebám umění a divákovi. V roce 2016 budou probíhat přípravné práce. Potom bude uspořádána architektonická soutěž, do níž budou přizváni domácí i zahraniční architekti. V dalším období bude nutné najít zhotovitele a Veletržní palác vyklidit. Rekonstrukce by mohla začít v roce 2019, její délku vzhledem k rozsahu odhaduje ředitelka na tři roky.

Do podoby sbírek chce zasahovat už nyní. Máme tři takové záměry. Chceme změnit alespoň dvě patra kolem malé dvorany, které by byly věnovány soše – od 19. do 21. století. Část této expozice by byla obměňována výpůjčkami od současných umělců, abychom představili práce mladých sochařů. Zamýšlíme se nad tím, jak oživit stávající expozice. Jedním takovým tématem je setkání/konfrontace českých a česko-německých umělců ze začátku 20. století. Stávající sbírky jsou rozdělené podle toho, odkud umělci pocházeli. Nyní je trend vystavovat je vedle sebe bez ohledu na geografický nebo etnický původ. Třetí plán se

týká roku 2018, kdy budeme slavit 100. výročí založení Československa.

Když se loni na podzim stala ředitelkou moderní sbírky, obrátila se emailem na prezidenta Warholovy nadace Joela Wachse, kterého zná, s dotazem, zda by se dalo uvažovat o nějakém daru pro Národní galerii. Bylo jí známo, že všechny Warholovy obrazy i fotografie už byly darovány různým americkým institucím. Její email přišel opravdu v poslední chvíli. Darovací smlouva je podepsaná a díla budou v nejbližší době v Praze. Jeho obsahem je necelých šest desítek Warholových černobílých fotografií a sedm kompletů, sešitých ze čtyř stejných černobílých fotek. Warhol se nedíval díla jako na něco exkluzivního, ale jako na artikl, který je sériově reprodukovatelný.

Výstavy:

Část Warholových fotografií bude představena na výstavě *Velkorysost: Umění obdarovat*, která začíná 5. února a poběží ve všech objektech NG. Budou vystavena díla z darů za uplynulých 200 let. Zároveň tam budou probíhat intervence soudobých umělců. Jedenáct Warholových černobílých fotografií z celkových 56 bude vystaveno v Salmovském paláci. Jde o snímky ze sedmdesátých let, na nichž jsou zachyceni Warholovi přátelé. Jsou foceny polaroidovým fotoaparátem, který dělal okamžité fotky. Polaroid měl Warhol stále u sebe a vytvořil jím tisíce fotografií, na nichž zachycoval své blízké a přátele, např. herečku a milenku Jacka Nicholsona Anjelicu Huston nebo Palomu Picasso, Jeda Johnsona ad. Warholovy snímky budou umístěny například k dílu Josefa Mánesa *Josefína* z roku 1855. Jejich spojením vznikne zajímavá konfrontace toho, jak přemýšlel a prezentoval své dílo umělec v 19. století a v 20. století.

5. února začíná ve Veletržním paláci výstava *Apoteóza Jiřího Davida*, s kterou slavil úspěch na loňském Benátském bienále. Toto dílo je inspirováno stejnojmenným obrazem ze *Slovanské epopeje* Alfonse Muchy. Bude instalováno jako zrcadlo, v němž se odráží dekonstruovaná kopie obrazu. Mezi tím budou procházet diváci a budou moci přemýšlet, zda do této dekonstrukce patří a jak. Ve stejný den začíná také intervence Jiřího Kovandy do výstavy *Velkorysost: Umění obdarovat*. Je to performance, v níž jde o líbání přes sklo. Koncem roku je ve Veletržním paláci plánovaná výstava *Jiří Kovanda a (ne)možnost spolupráce*, na níž se podílejí další čeští umělci včetně nadějně Evy Koťátkové, a v malé dvoraně Veletržního paláce výstava rakouského sochaře Franze Westa.

Krátce k historii založení:

Společnost vlasteneckých přátel umění v Čechách vznikla 5. února v roce 1796 v Praze a sdružovala české šlechtice a měšťanské sběratele prodchnuté osvícenským duchem a vlastenectvím. Založila proto Akademii umění a rovněž svoji galerii: veřejnou Obrazárnu vlasteneckých přátel umění. Jejím prvním sídlem se stal Černínský palác na Hradčanech, v letech 1811-1871 se stal domovem Obrazárny Šternberský palác. Pod názvem Obrazárna Společnosti vlasteneckých přátel umění sbírka existovala až do roku 1937, kdy se stala Státní sbírkou umění a po roce 1945 Národní galerií v Praze.

Obrazy Jana Kupeckého v Mánesu

Vedle Karla Škréty a Petra Brandla patří k barokním mistrům z českého prostředí také Jan Kupecký (Johannes Ku-

pezky), působící především ve Vídni. Jeho portréty, např. Kupeckého autoportrét nebo obraz svatého Františka z Assisi, byly k vidění do konce ledna na předaukční výstavě v pražském Mánesu. Patří do vlastní sbírky významného česko-italského kunsthistorika Eduarda A. Šafaříka.

Jan Kupecký (1666-1740) v osmnácti letech odešel do Vídně a odtud do Benátek. V Benátkách a v Římě studoval u různých italských malířů a začal se živit jaké malíř portrétů. Začátkem 18. století s již dostatečnou uměleckou erudicí přesídlil do Vídně, kde se stal se vyhledávaným barokním portrétistou. Portrétoval uherskou a italskou šlechtu, rakouského císaře Karla VI., generála Evžena Savojského atp. O jeho věhlasu svědčí to, že byl pozván do Karlových Varů, aby vytvořil portrét ruského cara Petra I. Stejně jako Václav Hollar se hlásil ke svému českému původu a používal přídomek Bohemus. Závěrečná léta svého života strávil Kupecký v Norimberku.

Eduard A. Šafařík (1928-2015) se narodil v Bratislavě, v padesátých letech byl ředitelem obrazárny arcibiskupského paláce v Kroměříži. Zde objevil několik vzácných obrazů včetně plátna *Nanebevstoupení* od Paola Veroneseho. V šedesátých letech pracoval v Národní galerii v Praze, v roce 1968 odešel do Itálie. Nejdřív působil v Národní galerii klasického umění, v roce 1971 se stal ředitelem galerie Doria Pamphilj a později galerie Palazzo Colonna. Šafařík neuznával pojem české baroko, vysvětloval to tím, že mezi barokem rakouským, českým a německým nelze rozlišovat, což dokládal častými záměnami v identifikaci děl umělců, pocházejících z této oblasti. Výsledkem Šafaříkovy mnohaleté badatelské práce je rozsáhlá monografie o Janu Kupeckém a soupis díla, v němž upřesnil autorství řady jeho obrazů.

Chalupeckého cena zná nové finalisty

Finalisty Ceny Jindřicha Chalupeckého pro mladé výtvarníky jsou pro rok 2016 Aleš Čermák, Katarína Hládeková, Anna Hulačová, Matyáš Chochola a Johana Střížková. Vítěz 27. ročníku prestižní tuzemské ceny bude vyhlášen v listopadu, předtím se finalisté představí na společné výstavě. Letos jsou finalisté vyhlášení o několik měsíců dříve, než bylo zvykem. Pořadatelé, kteří pět jmen oznámili na tiskové konferenci, harmonogram soutěže prý mění proto, aby měli umělci více času pro přípravu projektů právě pro finálovou výstavu. Mezinárodní porota 27. ročníku ceny opět vybírala z rekordního počtu přihlášených – svá portfolia zaslalo přes devadesát mladých umělců.

Ve věku 80 let zemřel sochař Aleš Veselý

Ve věku osmdesáti let náhle zemřel sochař Aleš Veselý. Aleš Veselý vstoupil na českou výtvarnou scénu na přelomu padesátých a šedesátých let. Ve svém monumentálním díle se často obracel ke kořenům judaismu a zabýval se hledáním smyslu lidské existence. K jeho známým dílům z poslední doby patří *Brána nenávratna* v pražských Bubnech upomínající na židovské transporty. Odhalena byla loni v březnu. Poslední realizovanou prací Veselého byla socha *Síla neodvratnosti*, kterou odhalil také loni v Terezíně. Jeho nejznámější sochou je kovová plastika *Kaddish* odkazující k židovské modlitbě za zemřelého.

František Skála: *Lesojan*, kůže, dřevo, žárovka

František Skála

František Skála (* 7. 2. 1956, Praha) je český sochař, malíř, ilustrátor dětských knih, hudebník a tanečník. Vystudoval řezbářství na střední uměleckoprůmyslové škole v Praze, pak televizní a filmovou grafiku na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze. Je členem divadla Sklep, zakládajícím členem skupiny Tvrdohlaví, členem tajné skupiny B. K. S. (Bude Konec Světa), komturem Řádu zelené berušky, členem několika hudebních těles (Malý Taneční Orchester

Universal Praha, Finský Barock, Tros Sketos). Je nositelem Ceny Jindřicha Chalupce (1991). Je také autorem jed-

noho z prvních českých komiksů, jenž vyšel v nakladatelství Albatros už v roce 1987 pod názvem *Velké putování Vlase a Brady*.

Jan Nálevka

Jan Nálevka (* 19. 1. 1976, Jablonec nad Nisou) je český výtvarný umělec. V letech 1994-2000 studoval na Fakultě výtvarných umění VUT Brno.

Jaký má podle vás Cena Jindřicha Chalupce význam a v čem spočívá její největší přínos pro mladé umělce? „Donedávna to byla jediná cena tohoto druhu, možná i právě proto má poměrně velký respekt, i když především v rámci výtvarné komunity. Řekl bych, že je určitou »metou«, něčím, o co mohou umělci usilovat. Myslím, že je dobré, existuje-li nějaký žebříček, který vás může motivovat. Také je to příležitost vystavovat na zajímavé výstavě v rámci finále a prezentovat tak vlastní práci širšímu publiku, než bývá u nás zvykem. Domnívám se, že v minulosti oceněným umělcům tato cena profesně pomohla, ale to je spíš otázka na ně.“

VZPOMÍNKA

Josef Tulka

Josef Tulka (3. 1. 1846 – 1882?) byl český malíř patřící ke generaci Národního divadla. Proti vůli svých rodičů, kteří chtěli, aby vystudoval teologii, se rozhodl již v septimě odejít na studie na pražskou Akademii, kde studoval v letech 1867-1871 pod vedením profesorů Roma, Lhoty a Trenkwalda. V letech 1875-1878 na doporučení profesora Trenkwalda pracoval spolu s Františkem Ženíškem a Maxem Pirnerem na výzdobě votivního chrámu (Votivkirche) ve Vídni, kde pobyl tři roky. V roce 1879 se Tulka

Josef Tulka: *Smrt sv. Václava*, kolem 1876, olej, plátno

zúčastnil konkursu na výzdobu lunet v lodži Národního divadla. Jeho návrhy byly přijaty, a když obdržel cestovní stipendium, odjel na tři měsíce studovat památky Terstu, Benátek, Padovy, Florencie, Perugia, Orvieta a Říma. Po svém návratu namaloval v Národním divadle celkem pět lunet. Počátkem ledna 1882 se Tulka náhle rozhodl opustit Prahu a odejít do Itálie, kde chtěl znovu najít tvůrčí sílu a inspiraci a snad i vstoupit do kláštera. Před svým odchodem spálil většinu svých děl, ale ještě před zničením napsal jejich seznam. 5. ledna psal z Vídně o cestě do Terstu, odkud odeslal svůj poslední dopis, dále se ještě dal zapsat do hotelu v Padově, kde také jeho stopa mizí.

Požár divadla roku 1881 lunety nezničil a při opravách v padesátých letech se je podařilo očistit a restaurovat.

Karel Svobinský

Karel Svobinský (14. 1. 1896 – 16. 9. 1986) byl významný český malíř, grafik, ilustrátor, typograf a tvůrce písma, scénograf a vysokoškolský pedagog. Je považován za pokračovatele mánesovsko-alšovské tradice v českém výtvarném umění. Byl členem Spolku výtvarných umělců Mánes a Sdružení českých umělců grafiků Hollar, získal řadu mezinárodních ocenění (Paříž, Milán). V letech 1945-1970 byl profesorem na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze (jeho žákem byl např. i O. Kulháněk). Scénografické výpravě se věnoval od roku 1940, kdy jej pozval do Národního divadla v Praze dirigent Václav Talich k realizaci Dvořáková *Jakobína*. Později pohostinsky realizoval výpravy převážně pro český operní repertoár jak v Praze, tak ve Státním divadle v Brně, v Olomouci, Plzni a dalších městech, také připravil výpravu Janáčkovy *Její pastorkyně* i pro Vídeňskou státní operu (1968). Zabýval se též tvorbou plakátů, poštovních známek, exlibris, bankovek aj. Vytvořil i celou řadu barevných vitráží, mozaik a maleb na sklo.

Exulant a malíř Jan Kotík

Mezi mnoha českými výtvarníky, kteří po roce 1968 skončili v exilu, zaujímá zvláštní místo Jan Kotík (* 4. 1. 1916). Člen Skupiny 42, přesvědčený komunista, propagátor moderních uměleckých směrů, doma kritizovaný, ve světě oceňovaný. V roce 1969 Jan Kotík získal roční stipendium od západoberlínské nadace DAAD. Přestože byl stále členem KSČ a levicové smýšlení ho neopustilo, do Československa se už nevrátil.

Kotíkovým krédem bylo neustrnout, vyvíjet se dál, reagovat na aktuální světové umělecké projevy. Sám to označoval jako proces simultánních změn. Dokládá to i jeho dílo, které začínalo jako kubizující a skončilo u naprosté abstrakce. Získal cenu Freda Thielerera za malbu a stal se členem německé Akademie umění. Určitého zadostiučinění se mu dostalo po sametové revoluci. Vrací se do Československa, nikoli však natrvalo. Vystavuje tu, externě učí na pražské AVU. V roce 1992 mu Národní galerie uspořádala velkou retrospektivní výstavu. Jan Kotík zemřel v Berlíně v roce 2002.

Jan Kotík je synem známého malíře Pravoslava Kotíka (1889-1970).

Alena Čermáková

Malířka Alena Čermáková (28. 2. 1926 – 2009) svůj talent (studovala na AVU u Jakuba Obrovského) zúročila oslavou práce. Žila v opojení víry, že nový společenský řád – socialismus – zaručí lidem svět bez válek, vykořisťování, nuzoty, s právem na důstojný život a rozvoj vzdělání. Utrpení

z pustošivé války bylo nezhojené a čerstvě přítomné, podtržené ztrátou otce, takže Čermáková ke své oddanosti režimu dospěla přirozeně. Její plátna z padesátých let, zrozená při dlouholetém pobytu v Armádním výtvarném studiu (1953-1960) pod vlivem Jana Čumpelíka a Jaromíra Schoře, nevzdorovala „nové době“. Nešlo o vědomě nesvobodný charakter tvorby, kde by ji limitoval a ukázněval nový řád – stranicky podbarvená tvorba nebyla v zásadním rozporu s jejím postojem a cítěním. Pokud by nevycházela z vlastního přesvědčení o potřebě tvořit v duchu socialistického realismu, nezanechala by po sobě v této tvůrčí etapě dílo tak silné a působivé (jen někdy zasažené nádechem strojenosti), zároveň však také typické pro odstrašující stalinský diktát v umění.

Alena Čermáková: *Více vyrábíme, lépe žijeme*, polovina padesátých let, návrh na plakát, olej, plátno

ARCHITEKTURA

Poctu České komory architektů získala Věra Machoninová

Poctu České komory architektů za rok 2014 získala Věra Machoninová. Porota ocenila zejména nadčasovou kvalitu jejího díla, jež navíc vznikalo v době, která pro architekturu nebyla zrovna příznivá. K nejvýznamnějším stavbám, které architektka navrhla spolu se svým manželem Vladimírem Machoninem, patří pražská Kotva, karlovarský hotel Thermal či budova československého velvyslanectví v Berlíně.

Sluneční stráž na Folimance

Již v tomto roce, v červnu, by měla začít sloužit obyvatelům Prahy i jejím návštěvníkům nová cesta podél novoměstských hradeb s neopakovatelnými výhledy na Vyšehrad a místa upravená na relaxaci. Projekt pod názvem Sluneční stráž byl schválen v loňském roce. Architekti se věnovali především prostoru podél jižní strany hradeb. Bylo třeba vyřešit hlavně terénní a sadové úpravy, dále stezku podél barokního bastionu, další odpočinkové terasy a samozřejmě chodníky doplněné lavičkami, osvětlením, odpadkovými koši a pítkem. Novinkou bude cesta podél hradeb, která propojí místa mezi Albertovem a Folimankou, do té doby poměrně riziková. Rekonstrukcí vznikne 350 metrů dlou-

há cesta podél hradeb. Vznikne nové souvislé pěší propojení podél barokního bastionu a dále horní cestou po takzvané sluneční stráni.

Folimanka bude pojata jako takzvaný krajinářský park, zeleň bude propouštět více světla. Výsledkem bude příjemný, prosluněný prostor, odkud bude možné pozorovat panoramata Prahy.

Folimanka sloužila při dostavbě Nuselského mostu v sedmdesátých letech minulého století jako zázemí této stavby, které nebylo zcela odstraněno. Opravy spodní části parku u Botiče skončily v roce 2007. Vznikla dětská hřiště, sportovní areál, toalety a domek správce s občerstvením. Současné úpravy se dotknou části pod hradbami. Vznik novoměstského opevnění bezprostředně souvisel se založením Nového Města Karlem IV. v roce 1348, hradby byly přestavěny na přelomu 17. a 18. století. Park leží v místě bývalých vinic.

(mk)

Fragnerova galerie vystavovala současnou sakrální architekturu

Na tři desítky kaplí, kostelů a drobných staveb představila do 7. února pražská Galerie Jaroslava Fragnera na výstavě s názvem *Sakrální prostor*. Představovala však nikoli

historickou architekturu, ale stavby vznikající v současnosti. Podobně jako známé chrámy z období gotiky nebo barokní kostely, dokážou i současné realizace zpomalit, ztišit a zklidnit své návštěvníky. Tvůrcům však často stačí jen minimalistické prostředky a světlo. Současná sakrální architektura není okázalá navenek, to podstatné se odehrává uvnitř. Pod působivými realizacemi jsou podepsáni známí evropští architekti jako Mario Botta, Peter Zumthor, Fernando Menis anebo studio Marte Marte. Na snímcích zachycujících jejich stavby mohli diváci obdivovat jednoduché, přesto působivé interiéry, které využívají přírodní materiály, často dřevo, také sklo a beton a nechávají prostory dotvářet světlem prostupujícím shora či dlouhými otvory ve stěnách. Českou republiku reprezentovaly – často cenami ověřené – objekty ateliérů Kuba&Pilař architekti či Kamil Mrva Architects. Trojice kurátorů Dan Merta, Filip Šenk a Jakub Fišer vybrala kaple a kostely postavené za poslední čtvrtstoletí po celé Evropě. A přiblížili je prostřednictvím modelů, fotografií a videoprojektů.

V brněnské Löw-Beerově vile se otevřela nová expozice

Výstava *Svět brněnské buržoazie mezi Löw-Beer a Tugendhat* byla zahájena v brněnské Löw-Beerově vile. Nabízí pohled do dějin architektury a životního stylu brněnského měšťanstva v druhé polovině 19. století a v počátcích 20. století. Löw-Beerovi byli židovská rodina, která v Brně vybudovala textilní továrny a výrazně se podílela na průmyslovém rozmachu města. Dcerou Alfreda Löw-Beera byla Greta, provdaná Tugendhatová, které dal otec v roce 1929 část svého pozemku. Na něm poté vznikla funkcionalistická vila Tugendhat. Díky své výjimečnosti se dostala i na seznam památek UNESCO. Většina členů rodiny prchala před nacisty v roce 1939 do Velké Británie.

Vzpomínka na divadlo Uranie

2. ledna 1946 hořelo divadlo Uranie v Praze-Holešovicích. Náhodní chodci si kolem 15. hodiny všimli, že z divadla vychází kouř. Než přijela první družstva z ústřední stanice, Holešovic a Libně, zorganizovali kolemjdoucí hasiči záchranné práce na jednom úseku požářiště. Vzápětí se však ukázalo, že proti odborně založenému požáru je nadšení a obětavé nasazení marné.

Toto divadlo mělo dlouholetou tradici, bylo postaveno podle plánů architekta Osvalda Polívky na pražském Výstavišti v roce 1888 u příležitosti výstavy architektury a inženýrství. Samotná budova divadla architekta Osvalda Polívky byla po přestěhování umístěna v zahradě Měšťanského pivovaru a byla dřevěná na podezdívce. Prostor byl krytý, nad hledištěm byl umístěn skleněný světlík. Sál měl kapacitu 750 sedících a 140 stojících diváků (tedy bezmála 900 lidí). Kolaudace stavby se konala v lednu 1903. Oponu maloval Josef Hlaváček, dekorace malíř německého zemského divadla v Praze Karel Pipberger. Vybavení jeviště dodala firma bratří Bittnerů. Zahajovací představení v přenesené stavbě se konalo 12. června 1902.

Divadlo bylo několikrát opravováno, už v roce 1902 prošla budova rekonstrukcí – úpravou pro zimní provoz s parním topením, rozšiřovalo se jeviště i hlediště, v roce

1906 přístavba nové technické budovy a přístavba restauračních křidel budovy, v roce 1918 další úpravy divadla – šatny pro diváky i zaměstnance a skladiště rekvizit, v roce 1937 nad hledištěm strop (až dosud byl nad hledištěm volný průhled do nezakryté střešní konstrukce), poslední důkladná úprava proběhla v roce 1942. Dřevěné divadlo Uranie přežilo i druhou světovou válku, až roku 1946 vyhořelo, čímž poslední divadlo tohoto typu v Praze zaniklo. Po požáru divadla se uvažovalo o jeho znovuvybudování, ale náklady byly vysoké. A tak po divadle, tehdy tak známém a populárním, zůstala jen pamětní deska.

Architekti bruselského pavilónu

František Cubr (8. 1. 1911, Praha – 30. 6. 1976, Praha) Vystudoval Vysokou školu architektury na ČVUT u Josefa Gočára. Pracoval v ateliéru se Zdeňkem Pokorným, od roku 1949 vedl ateliér ve Stavoprojektu, od roku 1961 byl profesorem architektury na Českém vysokém učení technickém, od roku 1968 na AVU v Praze.

Josef Hrubý (23. 2. 1906, Větrný Jeníkov – 20. 12. 1988, Praha)

Vystudoval Vysokou školu architektury na ČVUT. Do roku 1946 pracoval ve společném ateliéru s Josefem Kittrichem, od roku 1948 vedl ateliér ve Stavoprojektu. Je autorem řady funkcionalistických staveb.

Zdeněk Pokorný (24. 7. 1909, Pardubice – 27. 4. 1989, Praha)

Vystudoval Vysokou školu architektury na ČVUT. Pracoval v ateliéru s Františkem Cubrem, pak ve Stavoprojektu.

Trojice architektů se potom řadu let věnovala státním reprezentačním výstavám, aniž by se kdy vzdala svého vyhraněného rukopisu vyspělé architektury mezinárodního stylu.

Model Československého pavilónu na světové výstavě Expo '58 v Bruselu

Retrospektiva Bořka Šípka

V nově zrekonstruovaném druhém patře Tančícího domu představuje umělecká galerie Art Salon S velkolepou instalaci téměř 200 děl českého výtvarníka, designéra a architekta Bořka Šípka pod názvem *Out of Limits*. Návštěvníci mohou spatřit skleněné umělecké objekty i designové kusy nábytku, které umělec vytvořil v průběhu posledních dvaceti let. Součástí výstavy jsou také díla z počátků jeho tvorby nebo váza s názvem *Neuchopitelný šípek*, kterou pro něj navrhl bývalý český prezident Václav Havel.

„Baví mě dávat věcem duši, vytvářet ze zdánlivě podřadných a často jen praktických objektů naše hodnotné

partnery. Objekty s duší nás oslovují a provokují k reakci – můžeme je nesnášet, odsoudit nebo obdivovat, milovat či se jich zmocnit. Mohou se stát doprovodem našeho každodenního i svátečního života,” popsal Bořek Šípek výstavu, která je k vidění do 28. února.

(mk)

Výstava Bořka Šípka

Design v Kafkově domě

V prosinci loňského roku se stal Kafkův dům u Staroměstského náměstí v Praze místem prodejní přehlídky design-Supermarket. Představilo se zde sto designérů i autorských projektů z Čech a své práce prezentovali také hosté z Izraele, Slovinska, Slovenska a Maďarska. Návštěvníci měli možnost vidět módní design, šperk, ilustrace i grafický design. Součástí celé akce byl doprovodný program, v jehož rámci probíhaly nejrůznější přednášky a výstavy.

(mk)

Československý a polský design šedesátých let 20. století

Více než 500 exponátů ze zlaté éry tzv. bruselského designu se představilo na výstavě nazvané *Dohnat a předechnat* v Muzeu umění v Olomouci. Tento projekt poprvé v České republice konfrontuje československý a polský design šedesátých let a navazuje na výstavu *Wojna i pokój*, která se vloni uskutečnila v polské Vratislavi. Muzeum umění v Olomouci se tak do konce ledna tohoto roku stalo nejen místem srovnávání, ale především společným domovem dvou designových škol.

Na první poválečné výstavě EXPO, která probíhala v roce 1958, otevřeli Čechoslováci výstavní pavilón, jehož designérské kousky se vzápětí staly motorem nejen domácí, ale i sousední polské tvorby. A brzy nebylo jasné, čí nápad byl první, kdo koho kopíroval a kdo to takzvaně zvládl lépe. A právě pomyslný „soubor“ dvou sousedních designových škol se stal základním konceptem výstavy. Ve dvou výstavních sálech bylo k vidění více než 500 předmětů od poštovních známek a zápalkových nálepek přes knihy, gramodesky a průmyslový design až po lisované sklo, porcelán, nábytek nebo slavný skútr Čezeta, přezdívaný pro svůj charakteristický tvar „prase“. Velkou pozornost věnovali autoři výstavy dobovým hračkám. Dokonce se jim podařilo v Polsku objevit dosud neznámý soubor, inspirovaný tvorbou Libuše Niklové, a to včetně proslulého harmonikového kocoura.

Na podobě expozice se mohla podílet i veřejnost, a to doplňováním tzv. bruselského pokojíčku. Pokud návštěvníci našli doma designové poklady z šedesátých let, mohli jejich fotografie odeslat a z jejich nabídky byly případně některé exempláře vybrány a doplněny na výstavu.

(mk)

VZPOMÍNKA

Josef Hlávka (15. 2. 1831 – 11. 3. 1908) – stavitel, politik, mecenáš a mimořádná osobnost. Jeho stavební firma realizovala mimo jiné řadu staveb na tehdy budované vídeňské Ringstraße, v Praze porodnici u Apolináře, Dvorní operu ve Vídni, rezidenci biskupa v Černovicích na Ukrajině aj. Později se stal hlavním zakladatelem a mecenášem České akademie věd a umění.

Z poslední vůle Josefa Hlávky: „Poroučeje toto se vši upřímnou oddaností a vši dobrou vůlí ku povznesení a sesílení národa Českého ustanovené »Nadání Josefa, Marie a Zdenky Hlávkových« s veškerým jeho jměním, se všemi úkoly a účely do vůle Boží – v níž jedině žádoucí zdar a dosažitelný blahodárný výsledek jich spočívá – končím pln důvěry v Prozřetelnost Božskou a v sílu svého národa s úpěnlivou prosbou: Aby Nejvyšší Vládce nade všemi lidmi a národy vzal »Nadání« toto, jeho úkoly a cíle nejmilostivěji pod nejmocnější Svou ochranu, aby je chránil ode všeho zlého, nedal zahynouti jim zkázou.

V Lužanech, dne 25. ledna 1904“

Zámek Josefa Hlávky v Lužanech bude v letošním roce mimořádně zpřístupněn veřejnosti v těchto dnech:

2.-6. 7. a 27. 8., 28. 8., 30. 8., 31. 8., 3. 9., 4. 9., 10. 9., 11. 9. 2016.

Architekt Antonín Balšánek

Zůstává-li dnes architekt a pedagog Antonín Balšánek (6. 4. 1865 – 22. 2. 1921) v širším povědomí, pak jen jako spoluautor pražského Obecního domu. Byl ovšem také významným urbanistou (most Legií, regulace Malé Strany a Hradčan), teoretikem, vynikajícím kreslířem a akvarelistou (výstavy). Ušlechtilost historické architektury – zejména renesanční a barokní – ovlivnila i jeho stavby. První část jeho tvorby je vedena v neorenesančním směru, později se stává čelným autorem české secese. A. Balšánek byl též autorem celkové slavnostní výzdoby Prahy při císařově návštěvě v roce 1901, zčásti také při další návštěvě roku 1907; pražští primátoři nosí řetěz podle jeho návrhu. Byl prvním redaktorem časopisu *Architektonický obzor*, v němž později publikoval několik studií o Velké Praze. Svůj činžovní dům na Újezdě odkázal spolku Svatobor k bezplatnému bydlení zasloužilých českých spisovatelů.

VÝSTAVY

Veletržní palác představí práce studentů UMPRUM i koncepci školy

Ve Veletržním paláci začíná výstava, která představí výběr prací studentů Vysoké školy uměleckoprůmyslové vzniklých v uplynulém akademickém roce. Zároveň bude reprezentativním zakončením oslav 130 let od založení školy, které připadly na minulý rok. Výstava nazvaná UMPRUM 2015 – UMPRUM attack! potrvá do 13. března. Expozici tvoří vybrané práce ze všech 23 ateliérů i výstupy studijního programu v anglickém jazyce Visual Arts. Kromě samotných exponátů se výstava pokouší prostřednictvím komentářů přinést i kritický pohled na problematiku uměleckého školství či samotné instituce.

Dům umění Ostrava vystavil 100 nejvýznamnějších děl ze svých sbírek

Dům umění v Ostravě oslaví 90. narozeniny výstavou stovky nejvýznamnějších děl ze svých sbírek. Vystaví i díla takových autorů, jako jsou František Kupka či Jan Zrzavý. Návštěvníci mohou spatřit i jedno z nejvýznamnějších děl ostravské galerie – *Juditu* Gustava Klimta. Výstava bude otevřena do 20. března.

Výstava s názvem *Sto děl z Galerie výtvarného umění v Ostravě* obsahuje výběr děl od středověkých autorů až po ty současné. K vidění jsou příklady evropského umění v rozmezí 16., 17., 18. a 20. století a rovněž české umění 19. a 20. století. Zastoupena je tvorba z okruhu rakouského, ruského a španělského umění 20. století. Expozice obsahuje i ukázkou z rozsáhlé kolekce českého expresionismu a kubismu, ale také ze sociálního umění, surrealismu a tvorby uměleckých skupin, jako je například Skupina 42.

Trnkova zahrada bude v Praze k vidění od poloviny února

Multimediální výstava *Trnkova zahrada 2*, které návštěvníkům představuje oživlý svět dětské knížky *Zahrada*, bude k vidění od 15. února v Malostranské besedě v Praze. Interaktivní instalaci, která spojuje prvky výstavy, divadla a animovaného filmu, už v minulosti mohli vidět lidé v Plzni a v Písku. Výstava je inspirována knihou *Zahrada*, kterou napsal a ilustroval malíř a filmař Jiří Trnka. Kniha vypráví o pěti chlapcích, kteří objeví cestou do školy za rezavou brankou tajemnou, zarostlou zahradu, v jejíchž útroběch se setkají s různými, převážně zvířecími tvory a prožívají s nimi různá dobrodružství.

Na Chvalském zámku představí tvorbu Jiřího Trnky

Tvorbu výtvarníka a filmaře Jiřího Trnky (1912-1969) připomene výstava, které potrvá do 15. května na Chvalském zámku v Praze. Návštěvníci v kulisách Trnkova výtvarného ateliéru uvidí přes tři sta originálních obrazů, loutek, plastik, ilustrací a grafiky.

Vysokomýtské muzeum vystaví historické gramofony

Vysokomýtské muzeum zahájilo výstavu *Hudba ve spirále*, která představí vývoj gramofonového průmyslu v Čechách a na Moravě od roku 1890 do současnosti. Výstava potrvá do poloviny března a bude prezentovat zhruba osmdesát sbírkových předmětů technického muzea. K vidění budou hlavně gramofony a fonografy.

Příběhy a osudy knih dokládá výstava v Českém muzeu hudby

Poutavé příběhy a osudy knih přibližují odborníci z Národního muzea v Praze na výstavě otevřené v Českém muzeu hudby na Malé Straně. Má název *Komu asi patřila? Knihy a jejich lidé – sběratelé i nepřátelé*, přístupna bude až do 6. března. Zájemci tu mohou například zjistit, co si do svých knih zapisovali spisovatelé, umělci, politici, učenci, knihovníci či šlechtici, jaké knihy sbírali, co četli, komu knihy věnovali a co obdarovaným do knih napsali. Vystaven je například *Špalíček kramářských tisků* s originální vazbou a titulním listem Josefa Váchala či kniha, ve které z neznámých příčin uvízla kulka ze střelné zbraně. Návštěvníci budou moci využít doprovodný program v podobě komentovaných prohlídek a exkurzí do jediných dvou plně zachovalých palácových knihoven v Praze. Výstava dokládá bohatství knižních fondů Národního muzea z hlediska jejich dřívější majitelské proveniencí i tematické skladby. „Historie naší knihovny sahá do počátků založení Národního muzea v roce 1818. Jejím základem byly dary knih a přírodnin z majetku jeho zakladatelů a mecenášů. Obsahuje skvosty, které mohou lidé vidět a seznámit se i s jejich mnohdy významnými majiteli,“ uvedl před vernisáží generální ředitel Národního muzea Michal Lukeš.

Výstava Maximum Contrast

V Městské knihovně v Praze byla zahájena výstava *Maximum Contrast* mnohostranné české výtvarnice Květy Pacovské. Autorka, kterou má většina z nás spojenou s knižními ilustracemi, na ní představuje klíčová díla své volné tvorby.

Květa Pacovská do povědomí vešla jako ilustrátorka dětských knih a časopisů, za něž obdržela řadu cen. Podle kurátorky Hany Larvové je dílo Pacovské natolik rozmanité a široké, že si zaslouží samostatnou prezentaci. Najdeme tam velkoformátové obrazy, kresby na papíře, objekty z kovu a papíru, instalace i knižní grafiku. Všem je společné propojování prostoru s barvou a liniemi. Expozice v největším prostoru pražské městské galerie obsahuje desítky děl především z posledních pětadvaceti let a pak také z let šedesátých. Pacovská ve volné tvorbě uplatňuje podobné principy jako v ilustracích pro děti: jednoduchost, pestrost a hravost. Nejpočetnější jsou série *Půdorysy* a *Hra s prostorem*, které vytvářela v devadesátých letech. Výstava *Květa Pacovská / Maximum Contrast* v Galerii hlavního města Prahy je otevřena do 27. března 2016.

Cenu Karla Čapka obdržel od PEN klubu Petr Šabach

Cenu Karla Čapka pro rok 2016 obdržel od Českého centra Mezinárodního PEN klubu Petr Šabach. Převzal ji v rezidenci pražského primátora. Podle poroty Petr Šabach nalezl zvlášť přesvědčivý způsob, jak oslovit mladou generaci.

Cenu Karla Čapka založilo České centrum PEN klubu v roce 1994. Představuje bronzovou plastiku v podobě rozevřené knihy s oboustranným reliéfem Karla Čapka, kterou vytvořil sochař Vladimír Preclík, a je spojena s odměnou. Šabachovy prózy posloužily jako náměty divácky úspěšných filmů *Šakalí léta*, *Pelíšky*, *Pupendo*, *U mě dobrý* a *Občanský průkaz*.

Zdeněk Jirotka má pamětní desku

Ostravský rodák a autor románu *Saturnin* Zdeněk Jirotka má v Ostravě pamětní desku. Byla instalována ve Slezské Ostravě 7. ledna, v den 105. výročí narození tohoto humoristy. Visí na domě postaveném na místě Jirotkova rodného domu. Autorem pamětní desky je sochař Jan Šněberger. Okrašlovací spolek Za krásnou Ostravu připomíná Jirotku už podruhé, loni nainstaloval naučnou cedulku v Keltičkově ulici nad Slezskoostravskou radnicí, kde spisovatel rovněž pobýval.

Jiří Sozanský představil knihu věnovanou činu Jana Palacha

V nové budově Národního divadla v Praze představil Jiří Sozanský knihu věnovanou činu Jana Palacha s názvem *1969 rok zlomu*. Akce se zúčastnil vedle výtvarníka Sozanského také autor Palachovy posmrtné masky a jeho náhrobku Olbram Zoubek. Představení knihy předcházelo promítání dokumentu zachycujícího rozhovor Sozanského se Zoubkem na téma Palachovy sebevraždy a jeho následovníka Jana Zajíce. V knize jsou unikátní materiály, které doposud nebyly veřejnosti známé, například fotografie z rodinného archivu Zoubka, jeho originální korespondence s rodinou Jana Zajíce, deník jeho dcery Polany z let 1969-1970. V publikaci se také nacházejí texty od více než čtyřiceti osobností, které ve svých výpovědích reagují na Palachův čin.

V češtině vycházejí pohádky, které autorka četla dětem v Terezíně

Poprvé v češtině vycházejí pohádky židovské autorky Ilse Weberové, která jimi těšila děti v terezínském ghettu. Sama s jedním ze svých vlastních dětí zemřela v osvětimské plynové komoře. Výbory z pohádek Ilse Weberové vyšly dosud německy, anglicky, hebrejsky a italsky. V českém překladu Zlaty Kufnerové a s ilustracemi Lenky Jasanové je nyní vydává pod názvem *Dobrodinec Báruch* nakladatelství Verzone. Ilse Weberová, rozená Herlingerová, (1903-1944) se narodila ve Vítkovicích, kde se svou rodi-

nou žila až do počátku pronásledování Židů během nacistické okupace Československa.

Česko-německý fond porozumění ocenil historika a překladatelku

Německému literárnímu historikovi Hansi Dieteru Zimmermannovi a překladatelce a publicistce Aleně Bláhové byla v Brně udělena umělecká cena Česko-německého fondu porozumění. Udělení této ceny se koná každoročně střídavě v Německu a v Česku. Cenu dostávají osobnosti, které se trvale zasazují o porozumění mezi Čechy a Němci a přispívají ke zlepšení vzájemné spolupráce.

Zimmermann je editorem celé řady publikací, mimo jiné o Franzi Kafkovi. Aktuálně připravuje německou řadu díla spisovatele Jiřího Gruši. Alena Bláhová je překladatelka a publicistka, která pracovala v řadě nakladatelství. Letos obdržela Rakouskou státní cenu za literární překlady.

Před patnácti lety 8. 2. 2001 zemřel textař populární hudby Zdeněk Borovec

Borovec psal písňové texty pro přední české interprety (Waldemara Matušku, Karla Gotta, Helenu Vondráčkovou, Yvettu Simonovou a další). Celkově se takto podílel na více než 2 500 písních. Texty tvořil až na hotovou hudbu. Byl rovněž autorem písní k desítkám muzikálů, mezi nimi *Sladké Irmě*, *Les Misérables (Bídníci)*, *Draculovi a Monte Cristovi*. Studoval dramaturgii a scénaristiku na filmové a televizní fakultě Akademie múzických umění v Praze, kde byl jeho spolužákem mj. Miloš Forman. Často spolupracoval se skladatelem Karlem Svobodou.

Nejnámější texty: *Vánoce, Vánoce přicházejí, Mám malý stan, My dva a čas, Mít talent, co měl Paganini, Ráj..., Jezabel, Ztratila Lucinka bačkorku, Přejdi Jordán, Každá trampota má svou mez, Jsi můj pán ad.*

Jan Balabán

Jan Balabán (29. 1. 1961 – 23. 4. 2010) byl český prozaik, publicista a překladatel. Od jednoho roku věku žil v Ostravě. Vystudoval obor čeština – angličtina na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. V roce 2005 získal ocenění Magnesia Litera. Dílo Jana Balabána je v kontextu české literatury prvního desetiletí 21. století ojedinělé.

Výročí v krátkosti:

4. 1. 1846 se narodil **Jan Karafiát**, evangelický farář, spisovatel, autor knihy *Broučci* († 31. 1. 1929). Svá autorská práva na tuto knihu odkázal církvi česko-bratrské, která díky tomu mohla finančně podporovat vydání Bible a církevních tisků.

7. 1. 1911 se narodil **Zdeněk Jirotka**, spisovatel a fejetonista, autor humoristických románů, povídek, soudniček a rozhlasových hříček. Jeho nejnámější knihou (a přitom prvotinou) je humoristický román *Saturnin* (1943).

10. 1. 1986 zemřel **Jaroslav Seifert**, básník, spisovatel, novinář a překladatel. Patřil mezi členy hnutí Devětsil, stál na počátku českého uměleckého směru poetismu. Je jediným českým nositelem Nobelovy ceny za literaturu.

12. 1. 1861 zemřel **Václav Hanka**, básník, filolog, národní buditel, „objevitel“ *Rukopisu královédvorského a zelenohorského*.

24. 1. 1871 se narodil **Jiří Karásek ze Lvovic**, básník, prozaik, dramatik a překladatel, představitel české dekadence, sběratel umění.

29. 1. 1901 zemřel **Julius Zeyer**, český prozaik, dramatik a básník, přední představitel lumírovské generace. Je rovněž označován za jednoho z nejvýraznějších českých novoromantiků či předchůdce dekadentů.

3. 2. 1896 se narodil **Jaroslav Havlíček**, prozaik, představitel psychologické prózy v období mezi válkami.

21. 2. 1846 se narodil **Svatopluk Čech**, básník, prozaik, novinář a cestovatel, který se proslavil fantastickými příběhy pana Broučka.

DIVADLO

Objevený umělec Jaroslav Suchý

Teprve výstava v muzeu loutek v Plzni, nazvaná *Jaroslav Suchý loutkář a vynálezce*, odhalila veřejnosti zapomenutého umělce Jaroslava Suchého. Výstava objevuje dosud zapomenutého loutkáře, který byl mimořádně vynalézavý a invenční a v českém prostředí zcela ojedinělý. Otec Jiřího a Ondřeje Suchých byl celý život aktivní poloamatérský loutkář s vlastním divadlem, zároveň hrál, zpíval a vyráběl loutky nevsedních funkcí. Několik generací, které vyrostly na poetice a humoru Jiřího Suchého, netušilo, jak silný vliv na něj měl jeho tatínek Jaroslav.

Jaroslav Suchý se narodil v roce 1903 v Klatovech jako syn truhláře, kterým se také později sám stal. V mládí odešel na zkušenou do Francie, kde získal certifikát modeláře. Kvůli vojenské službě se vrátil do Čech, v roce 1931 se oženil s Růžnou Beštovou a ještě téhož roku se jim v Plzni narodil syn Jiří. V tomto roce se také rodina přestěhovala do Klatov, kde Jaroslav Suchý hrál na vlastnoručně vyrobené bubny v kavárenském orchestru, skládal muziku a psal písňové texty. Kromě této činnosti byl také houslistou v malém orchestru, který v místním kině zajišťoval hudební doprovod k němým filmům. Současně se také stal členem ochotnického spolku Zeyer. Koncem třicátých let se celá rodina přestěhovala do Prahy, což byl velký zlom i pro tvorbu Jaroslava Suchého.

Jaroslav Suchý našel v Praze zaměstnání u Československých státních drah a ve volném čase se věnoval výrobě loutek. Jiří Suchý jako kluk pomáhal tatínkovi loutky omalovávat a dokonce s ním i jeden čas vystupoval. V roce 1945

se rodina rozrostla o dalšího člena, narodil se syn Ondřej. Od roku 1947 hrálo loutkové divadlo Suchých pod názvem Modrá trojka a později Modrá scéna – oba názvy napovídají, že soubor byl pod záštitou železničářů. Nejednalo se o klasické loutkové divadlo, ale šlo o výchovná a osvětová představení, během něhož se malí diváci například dozvěděli, jak si čistit zuby, jak spořit a podobně. Tato nezáživná témata ovšem Jaroslav Suchý zpestřoval osobitým humorem. V roce 1949 během jediné akce – zemědělské výstavy – zhlédlo jeho představení 50 000 dětských i dospělých diváků! Představení se tehdy konalo ve Výstavním pavilónu na Václavském náměstí v místech, kde v současné době stojí hotel Jalta. Suchého divadélko hrálo na nejrůznějších místech Prahy, v letech 1949-1985 uvedlo na 15 000 představení!

V civilním životě prošel Jaroslav Suchý mnoha dalšími zaměstnáními – v propagaci, v dopravním nakladatelství, podílel se na výrobě instruktážních filmů. Byl také vynálezce a kutil – vymyslel přiborník, který se dal za minutu proměnit v pohovku s knihovničkami. Prototyp si tehdy zamluvil Divadlo Spejbla a Hurvínka. Jaroslav Suchý se spolu se syny Jiřím a Ondřejem objevil na televizní obrazovce v pořadu *Kavárnička dříve narozených*, který byl tehdy věnován jeho devadesátým narozeninám, a také v hodinovém rozhlasovém pořadu. Zemřel ve dvaadvadesátiletých letech 30. července 1995.

Výroky Jaroslava Suchého, které jeho synové zaznamenávali, vynálezy, které publikoval i v odborných časopisech, nezvyklé loutky, se kterými hrál – to vše tvoří mozaiku, se kterou se mohou návštěvníci expozice seznámit. Výstava bude otevřena do 31. března tohoto roku.

(mk)

Jáča – Jaroslav Suchý – se syny Ondřejem (vlevo) a Jiřím Suchým

Michal Dočekal byl zvolen prezidentem Unie evropských divadel

Ředitel Činohry Národního divadla Michal Dočekal byl zvolen novým prezidentem Unie evropských divadel (UTE). Naváže na práci svého předchůdce Ilana Ronena, ředitele Izraelského národního divadla Habima. Funkční období prezidenta UTE je dvouleté a může být o jedno období prodlouženo. Unie je společenstvím divadel, jehož úkolem je podílet se na rozvoji Evropské unie prostřednictvím kultury a divadla. UTE například propaguje inscena-

ce a představení připravená v partnerské spolupráci. Každoročně organizuje i divadelní festival, na kterém bývá zastoupen různý počet členských divadel.

Cenu Ferdinanda Vaňka získal Székely za hru *Jsou to zvířata*

Hra Csaby Székelyho nazvaná *Jsou to zvířata*, která je moderní bajkou, získala Cenu Ferdinanda Vaňka. Autor ji převzal na jevišti Dejvického divadla v Praze z rukou Dagmar Havlové. Časopis *Svět a divadlo* vyzval přední evropské autory z Běloruska, Česka, Itálie, Maďarska, Polska, Slovenska a Velké Británie, aby tuto soutěž obeslali. O vítězi rozhodla porota, v níž usedli Krystyna Krauzeová z Polska, zástupce Slovenska Milan Lasica a Paul Wilson z Kanady.

Ve Francii vznikla divadelní hra o Emilu Zátopkovi

V západní Francii vznikla divadelní hra o Emilu Zátopkovi, která se inspiruje životopisným románem *Courir (Běhat)* od francouzského spisovatele Jeana Echenoze. Hru nastudovalo divadlo TheatreNuit v západofrancouzském městě Nantes, které své představení hraje s jediným hercem doprovázeným klarinetistou v různých městech regionu, včetně vězeňských zařízení.

České Malé divadlo kjógenu převzalo v Japonsku prestižní cenu

Český soubor Malé divadlo kjógenu převzal v japonské metropoli Tokiu cenu Zaikašó, která je udělována divadelním ústavem při univerzitě Hósei. Češi věnující se tradiční japonské komedii kjógen se stali prvními cizinci, kteří toto ocenění převzali. Kjógen jako žánr vznikl v Japonsku před šesti sty lety. Komédie se postupem času proměňovaly a přizpůsobovaly publiku tak, že jsou i dnes srozumitelné divákům, včetně cizinců.

Národní divadlo uvede balet *Sněhová královna* na motivy díla Sergeje Prokofjeva *Kamenný kvítek*

Balet Národního divadla uvede jako svou novou inscenaci *Sněhovou královnu*. Balet inspirovaný pohádkou Hanse Christiana Andersena a vystavený na Prokofjevově hudbě bude mít v choreografii Brita Michaela Cordera českou premiéru 3. března ve Státní opeře. Choreograf se inspiroval méně známým baletem Sergeje Prokofjeva *Kamenný kvítek* vytvořený v letech 1948-1953.

Jů a Hele baví děti již 35 let

Před pětatřiceti lety, 4. ledna 1981, se v tehdejší Československé televizi poprvé objevila dvojice plyšových postavček Jů a Hele. Jako moderátoři pořadu *Studio Kamarád* uváděli každou neděli pohádky. Jejich vznik byl inspirován světově proslulými pořady *The Muppet Show* a *Sezamová ulice*. Podobu zeleného Jů a oranžového Hele vymyslel kreslíř a výtvarník Stanislav Holý, hlasy jim propůjčili Jiří Lábus a Milan Neděla, kterého později vystřídal Ota Jiráček. Úspěch tehdejšího *Studia Kamarád*, za kterým stál dra-

maturg Jiří Chalupa, byl veliký a trval několik let. Koncem osmdesátých let se ale „Jůheláci“ na čas z obrazovek Československé televize vytratil, aby se opět vrátili. Po ukončení vysílání *Studia Kamarád* našli útočiště třeba v pořadech *Ahoj, děti*, *Jůhele neděle* a *Hřiště 7*. Od roku 2011 se na obrazovky vrátilo jejich „mateřské“ *Studio Kamarád*.

Studio Hrdinů připraví do června čtyři novinky

Pražské Studio Hrdinů, jehož sídlem je suterén Veletržního paláce, uvede do června 2016 čtyři premiéry. První bude více než rok připravovaný projekt Kamily Polívkové a Terezy Hořkové podle novely předního islandského autora Sjóna Skugga *Baldur*. Následovat bude premiéra Davida Jařaba, který zpracovává postkoloniální téma a jeho souvislost se současnou migrační vlnou. Pod názvem *Bílí psi a černý kočky* se v něm objeví Tomáš Jeřábek, Jiří Černý, Martin Pechlát, Eliška Mesfin Boušková a Maxim Mededa. Předposlední novinkou bude v květnu inscenace Miloše Horanského na motivy románu Ladislava Fukse *Pan Theodor Mundstock* s Vojtěchem Dykem, Gabrielou Mičovou a Danou Polákovou. Poslední premiérou bude opět režie Kamily Polívkové, která zpracuje pro Studio Hrdinů napsaný text Davida Zábranského s názvem *Herec a truhlář Majer mluví o stavu své domoviny*. Jedinou roli v něm vytvoří Stanislav Majer.

Zemřel Ivan Rajmont

Po těžké nemoci zemřel 7. prosince 2015 v Praze režisér Ivan Rajmont. Narodil se 29. července 1945 v Hradci Králové, ale jeho dětství a mládí je spjato s Libercem. Zde vystudoval gymnázium, poté byl přijat na místní Vysokou školu strojní. Režii na DAMU absolvoval v roce 1971. Už během studia hostoval v Divadle V. Nezvala v Karlových Varech, posléze byl do něj angažován a nastudoval zde například Landovského *Případ pro venkovského policajta*. Následovala významná éra v ústeckém Činoherním studiu, která se datuje do roku 1975. Zde působil nejen jako režisér, ale i jako umělecký šéf. Z jeho ústeckých režii vyniká zejména Kunderův *Jakub a jeho pán* z roku 1975, který se dočkal 223 repríz. Ve hře tehdy zářili Jiří Bartoška a Karel Heřmánek. I další jeho inscenace *Jakub fatalista*, *Leonce a Lena*, *Dobové tance*, *Foxtrot*, *Tři sestry*, *Dantova smrt* a další patří do zlatého fondu činohry druhé poloviny 20. století. Rajmont dále tři roky působil v pražském

Ivan Rajmont

Divadle Na zábradlí (*Caligula, Tatarská pouť*) a zároveň hostoval na řadě dalších scén včetně Národního divadla (*Milenci z kiosku, Kennedyho děti, Deník ničemy*).

Prvním polistopadovým šéfem Činohry Národního divadla byl Rajmont jmenován 7. prosince 1989. Ve funkci zůstal do července 1997. Ve stálém angažmá první scény začínal inscenováním Čechovova *Strýčka Váni* ještě s Miroslavem Macháčkem a Shakespearovou komedií *Jak se vám líbí* s Rudolfem Hrušínským. Za jeho působení se uskutečnila rozsáhlá reorganizace scény, pro činohru bylo otevřeno Stavovské divadlo, vznikla komorní scéna Kollowrat. Soubor pod Rajmontovým vedením odehrál 57 inscenací. Hra *Rok na vsi* v úpravě Miroslava Krobota byla odměněna prestižní Radokovou cenou. Mezi Rajmontovy tamní významné inscenace dále patří Shakespearův *Cymbelín*, Ibsenova *Divoká kachna* či hra *Rock'n'roll* britského dramatika Toma Stopparda s živou produkcí skupiny The Plastic People of the Universe.

Třikrát se Rajmont představil publiku v ruské Jaroslavi. V tamějším Státním akademickém divadle Fjodora Volkova, nejstarším ruském profesionálním divadle, nastudoval nejdříve v roce 1997 Čechovova *Platonova*. Inscenace se setkala s velkým ohlasem, a tak byl pozván o tři roky později znovu, aby zde nastudoval Shakespearova *Krále Leara* a dále Goldoniho *Poprask na laguně*.

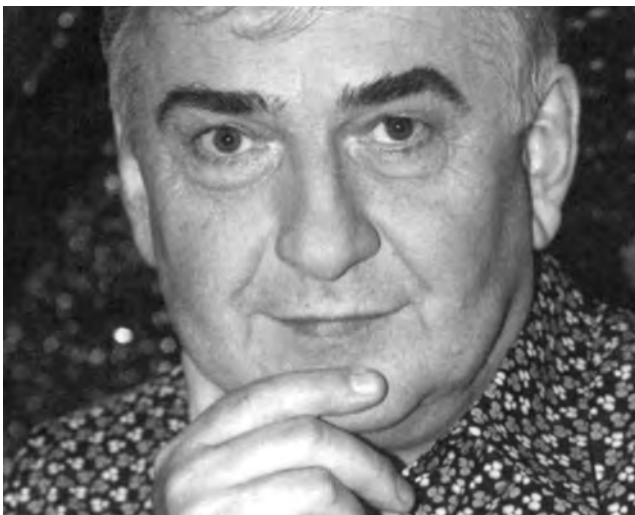
Rajmont ještě v loňském roce zrežiroval na Vinohradech Landovského *Hodinového hoteliéra* s Jaroslavem Satoranským a Oldřichem Vlachem. Rok předtím zaujala divadelní kritiku jeho inscenace *Ruská zavařenina*, kterou připravil pro ostravské Divadlo Arena.

Pro televizi zrežiroval například Havlovu *Audienci* či Klímovu *Kláru a dva pány*. Působil též jako pedagog na pražské DAMU. V posledních letech byl také uměleckým šéfem činohry Divadla F. X. Šaldy v Liberci, kde jako divadelník začínal a kde vytvořil řadu vynikajících inscenací, naposledy Goethova *Fausta*.

Ivan Rajmont zůstane zapsán v historii jako stěžejní osobnost českého divadla druhé poloviny 20. století. Jeho syn Filip Rajmont se věnuje herectví.

(mk)

Miroslav Donutil slaví 60 let

Miroslav Donutil

Populární český divadelní a filmový herec, bývalý člen činohry Národního divadla v Praze, moderátor a bavič Miroslav Donutil se narodil 7. 2. 1951. Již v době studií spolupracoval s brněnským divadlem Husa na provázku, kam po absolutoriu nastoupil do stálého angažmá, v němž setrval do roku 1990, kdy se stal členem činohry pražského Národního divadla, kde působil do roku 2013.

Stoleté výročí narození Jiřiny Steimarové

24. ledna uplynulo 100 let od narození herečky Jiřiny Steimarové. Jiřina Steimarová byla česká herečka a divadelní pedagožka, vnučka Vendelína Budila, dcera herce Jiřího Steimara a herečky Anny Steimarové, matka herce Jiřího Kodeta a herečky Evelyny Steimarové. Vzhledem k tomu, že pocházela z významné herecké rodiny, se herectví věnovala už od svého dětství. Krátce po absolvování konzervatoře již v roce 1933 působila coby elévka činohry Národního divadla v Praze.

Jiřina Steimarová má na svém kontě kromě dlouhé řady divadelních rolí také více než čtyřicet rolí filmových. Před kamerou poprvé stanula v roce 1932 ve filmu *Malostranští mušketýři* a naposledy ji obsadila Irena Pavlásková do snímku *Čas sluhů* v roce 1989. Společně se svými dětmi – Jiřím Kodetem a Evelynou Steimarovou – si zahrála v roce 1975 ve snímku Dušana Kleina *Město nic neví*.

Z jejího prvního manželství se sochařem Janem Kodetem pocházel prvorozený syn herec Jiří Kodet, z druhého manželství s obchodníkem a automobilovým závodníkem Jaroslavem Juhánem pak pochází dcera herečka Evelyny Steimarové a dcera Julie Steimarové. Její druhý muž v roce 1952 emigroval z Československa (do vlasti se vrátil až téměř po padesáti letech). Díky tehdejší politické situaci byla díky tomu ze dne na den vyhozena z Národního divadla a octla se velmi složité a zapeklité životní situaci bez obživy, bez manžela, bez majetku (ten jí byl zabaven, resp. tehdejším vládnoucím režimem de facto ukraden) sama se třemi dětmi. Nakonec jí tehdejší režim do-

Jiřina Steimarová

volil od roku 1953 alespoň angažmá v Hudebním divadle v Karlíně, kde působila až do roku 1979, kdy odešla do důchodu. V závěru svého života se věnovala výuce herectví na Lidové škole umění. Zemřela 7. října 2007 v Praze ve věku úctyhodných jednadevadesáti let.

Evelyna Steimarova a Jiří Kodet

V kontextu toho, jak Jiřinu Steimarovou komunisté v padesátých letech šikanovali, se jeví trochu paradoxně titul zasloužilé umělkyně, který jí udělili v roce 1976.

(mk)

Bohuš Záhorský

5. 2. 1906 se narodil Bohuš Záhorský, významný český herec, dlouholetý člen činohry Národního divadla v Praze.

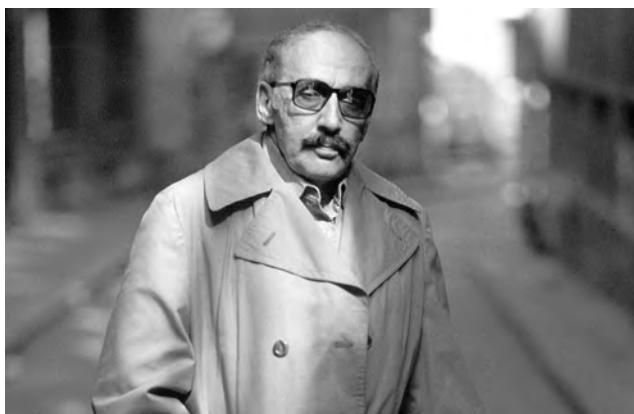
Bohuš Záhorský

Jiřina Jirásková

7. 2. 1931 se narodila Jiřina Jirásková, herečka, ředitelka Divadla na Vinohradech a partnerka českého filmového a televizního režiséra Zdeňka Podskalského.

Miloš Kopecký

16. 2. 1996 zemřel Miloš Kopecký, význačný český divadelní a filmový herec, člen činohry Divadla na Vinohradech.

Miloš Kopecký

Hugo Haas

19. 2. 1901 se narodil Hugo Haas, významný český režisér, filmový a divadelní herec.

V roce 1925 se Haas stal členem souboru činohry Národního divadla v Praze. V roce 1939 dostal výpověď z divadla z rasových důvodů a uprchl i s rodinou přes Francii, Španělsko a Portugalsko do USA. Do roku 1942 hrál divadlo v anglickém jazyce (spolupráce a Erwinem Piscatorem a Bertoltem Brechtem, např. role Galilea), vyučoval v herecké škole Actor's Laboratory. Hugo Haas se prosadil i v Hollywoodu nejen jako herec, ale i jako scénárista, režisér a producent. Koncem padesátých let se vrátil do Evropy. Po krátkém pobytu v Itálii se roku 1961 usadil ve Vídni, kde občas účinkoval v televizi. S výjimkou krátké návštěvy při oslavách výročí Národního divadla v roce 1963 už se do vlasti nevrátil. Zemřel ve Vídni 1. prosince 1968 a je pochován na židovském hřbitově v Brně.

Hugo Haas

Boris Rösner

25. 1. 1951 se narodil herec a divadelní pedagog Boris Rösner († 31. 5. 2006). Pocházel z bavorské rytířské rodiny von Rösner. Sixtus von Rösner uprchl před trestem do Rýmařova, kde se mu roku asi v roce 1635 narodil syn Andreas, první předek české větve rodu. Od roku 1987 byl Boris Rösner členem divadelního souboru Národního divadla.

FILM & TELEVIZE

Lída Baarová s velkými rozpaky

Velké diskuse v České republice vyvolalo nedávné uvedení dvou snímků spojených s postavou slavné filmové herečky Lídy Baarové, která smutně proslula zejména jako milénka nacistického ministra propagandy Josefa Goebbelse. Jednalo se jednak o dokumentární film režisérky Heleny Třeštíkové *Zkáza krásou*, který vychází především z rozhovorů, které autorka vedla v roce 1995 s bývalou divou v jejím salcburském bytě, jednak o film prostě nazvaný *Lída Baarová* připravený Filipem Renčem. Jak se dalo očekávat, konflikty vyvolalo hlavně druhé dílo, a to nejenom proto, že hrané filmy budí přece jen větší pozornost než dokumenty. Tady však k rozruchu přispěla kontroverznost režiséra, podporujícího stávajícího prezidenta Miloše Zemana. Ten se F. Renčovi odměnil v minulosti udělením státního vyznamenání a i nyní se o filmu *Lída Baarová* vyjádřil velmi pozitivně, což pochopitelně naladilo část kritiků vůči snímku předem značně negativně. Rozpaky ale budily také okolnosti, za nichž Renč na *Lídu Baarovou*, mající ambice velkofilmu, získal mimořádně vysokou dotaci ze státního fondu na podporu kinematografie. Pro mnoho lidí hraje Renč roli jakéhosi Sergeje Michalkova v českých podmínkách, tedy člověka, který na úkor všech ostatních tvůrců je díky své veřejné angažovanosti a obratnému přichýlení se k mocným silně preferován. Negativní pozornost vzbudil i jeden z produkčních snímků, jímž nebyl nikdo jiný než silně nacionalisticky orientovaný zpěvák a skladatel Daniel Landa, spojovaný často s neonacistickou scénou. V některých médiích se dokonce objevily zprávy, že v komparisu si s chutí zahráli čeští neonacisté, kterým tak byla dána možnost si legálně „zahajlovat“.

Ale i když si odmyslíme všechny výše zmíněné faktory, vyvolává *Lída Baarová* i jako čistě umělecké dílo značné rozpaky. Diskutuje se o obsazení některých rolí (nejvíce asi o Hitlerovi v podání Pavla Kříže, známého z komediálních filmů jako mladistvý plachý básník), o historické nevhodnosti mnoha scén, o nevhodném předabování německých herců a také o četných silně povrchních a kýčovitých pasážích ve snímku. Přitom je nutno říct, že F. Renč s kýčem zápolil i ve své předchozí tvorbě.

Samozejmě že diskuse se nevyhnuly ani samotnému pojetí Lídy Baarové v obou filmových zpracováních a její roli ve společnosti. Diskuse o kolaboraci v období nacistické okupace se v české společnosti stále vracejí. Třeštíková ani Renč se nestylizují do rolí jednoznačných a nekritických obhájců jednání Lídy Baarové, nicméně Renč vidí příběh do značné míry očima samotné Baarové. Třeštíková zřejmě přece jen pronikla do duše L. Baarové díky přímým rozhovorům mnohem hlouběji a odhalila některé zřetelné deficity jejího charakteru, především obrovskou porci egoismu a neschopnost skutečné empatie. Dokumentaristku až šokovalo, že Baarová na sklonku života litovala ani ne tak zničených životů svého otce a sestry (nadané herečky, která spáchala kvůli Lídě Baarové na sklonku druhé světové války sebevraždu), ale skutečnosti, že nakonec nedostala možnost rozvinout svůj herecký talent v Hollywoodu.

Diskuse o Baarové se vedou i o to, zda je pro kolaborantské jednání omluvou mládí, zda je omluvou krása, zda je omluvou prostá lidská láska. Jenže Lída Baarová je možná ne zcela vhodným příkladem. Ano, samozřejmě, jednalo se o mimořádně krásnou herečku, již velmi v mladém věku silně zhýčkanou a zdeformovanou slávou. Jenže, jak koneckonců ukazuje i snímek H. Třeštíkové, její zmoudření nepřišlo ani po desítkách let, kdy všechna sláva zmizela jako ta pověštná polní tráva. Vlastně nikdy si doopravdy nepřipustila, že by něco udělala špatně, že by skutečně podnikla nějakou sebereflexi. Pokud oba snímky přispějí k úvahám o zodpovědnosti člověka za vlastní chování i o jeho spoluvíně na fungování protidemokratických, vražedných diktatur, bude to znamenat velký přínos bez ohledu na jejich bezprostřední uměleckou kvalitu. Ale bohužel zejména u filmu F. Renče se zdá, že spíše půjde o kýčovitou romanci, která má politovat mladou hloupou dívku, že upadla do soukolí dějin a snad i poskytnout iluzi, že i my jsme vždy takovou bezmocnou obětí, která vlastně za nic nemůže, protože jí pouze smýkají vnější (a často nahodilé) okolnosti. To je ovšem hodně laciná a falešná útěcha.

(MaFr)

Studio Bratři v triku slaví 70 let, připomenula to výstava v Praze

Už sedmdesát let se mohou generace českých diváků setkávat na obrazovkách nebo plátnech kin s animovanými filmy Studia Bratři v triku. U vzniku kultovního studia v roce 1945 stála skupina výtvarníků z někdejšího Ateliéru filmového triku a spojení jsou s ním autoři jako Jiří Trnka, Zdeněk Miler, Zdeněk Smetana nebo Adolf Born. „Tvorbu studia Bratři v triku považujeme za kulturní bohatství. Podle našeho názoru je v současné době v České republice naprávem opomíjena,“ uvedly autorky výstavy Jana Sommerová a Maria Axamitová.

Dokument Češi proti Čechům líčí soužití s Romy

Příběh mladého filmaře, který opustí svůj pohodlný život a odstěhuje se do romského ghetta, líčí celovečerní dokument režiséra, scénáristy a kameramana Tomáše Kratochvíla. Má název *Češi proti Čechům*. Původně se jmenoval *Gadžo*, což je výraz pro bílého muže, a popisoval jeho život v romské komunitě. Během natáčení a pobytu mezi Romy se však mnohem více témat a konfliktů odehrávalo kolem soužití bílých Čechů a českých Romů. Kratochvíl ho točil v době eskalujících sporů, konfliktů, střetů a demonstrací. Podařilo se mu tak dokumentárně zachytit bouřlivé téma, které společnost rozděluje a dosud nebylo vyřešeno.

Režisér Václav Kadrnka natáčí v Itálii historický film *Křížáček*

Po čtyřech letech příprav začalo natáčení filmu *Křížáček* režiséra Václava Kadrnky s Karlem Rodenem v hlavní roli. Autoři Vojtěch Mašek a Jiří Soukup se při psaní scénáře in-

spirovali epickou básní Jaroslava Vrchlického. Filmaři pracovali v italských regionech Apulie a Kalábrie, natáčení skončí na Sardinii. Jde o středověkou roadmovie, záznam vnitřního boje otce, který se vyrovnává se zmizením syna. Příběh se odehrává počátkem 13. století a jako pozadí využívá mýty o dětské křížové výpravě. Scénář ocenilo před dvěma lety cenou Eurimage koprodukční fórum New Cinema Network, které se konalo v rámci Mezinárodního filmového festivalu v Římě.

Česká televize představila film o takzvané hilsneriádě

O vyšetřování vraždy švadleny Anežky Hružové a následných soudních procesech, které na přelomu 19. a 20. století spustily vlnu antisemitismu, pojednává dvoudílný televizní film režiséra Viktora Polesného a scenáristy Václava Šaška *Zločin v Polné*. V roce 1899 byla na cestě mezi obcemi Věžničkou a městečkem Polnou na Jihlavsku nalezena mrtvá dívka. Švadleně Anežce Hružové, která se vrátila domů, bylo devatenáct let. Na jejím hrdle byla objevena řezná rána, příčina smrti byla po vyloučení sexuálního násilí stanovena jako vykrvácení. Protože byl čas Velikonoc, ožila pověra o panenské krvi v židovských macesech. Zfuzované vyšetřování a několik provokativních, i když úplně neviných žertíků nakonec ukázaly na Leopolda Hilsnera, kterému hrozila smrt.

Nejvíce nominací na Českého lva má snímek *Ztraceni v Mnichově*

Originální komedie scenáristy a režiséra Petra Zelenky *Ztraceni v Mnichově* získala patnáct nominací na Českého lva. Dvanáct jich mají *Kobry a užovky* Jana Prušinovského a po devíti debut Slávka Horáka *Domácí péče* s pohádkou Alice Nellis *Sedmero krkavců*. Film *Schmitke* režiséra Štěpána Altrichtera získal osm nominací. Výsledek prvního kola hlasování svých členů dnes oznámila Česká filmová a televizní akademie (ČFTA). Laureáti převzou ocenění 5. března v pražském Rudolfinu. Celkem 119 členů ČFTA vybíralo ze 42 celovečerních hraných, animovaných a dokumentárních filmů uvedených do distribuce v roce 2015.

Opravdoví bratři

Natáčení filmu *Opravdoví bratři*, věnovaného působení českých legií v Rusku, by mohlo začít na konci letošního roku. Definitivní verze scénáře už je připravena, řekl režisér snímku Petr Nikolaev, který by si přál, aby film přišel do kin na konci roku 2017.

Ocenění na festivalu Sundance

Český snímek *Furiant* režiséra Ondřeje Hudečka získal na americkém festivalu nezávislých filmů Sundance cenu za režii v kategorii krátkých snímků. Film pojednává o českém dramatikovi Ladislavovi Stroupežnickém. Do soutěže, která letos vstoupila do 32. ročníku, se přihlásilo na 12 000 filmů. Z toho více než 8 000 do sekce krátkých snímků, v níž bylo vybráno 72 filmů. *Furiant* byl mezi třinácti hranými snímky ze zahraničí.

Hostem Febiofestu bude britský scenárista Peter Morgan

Pozvání na Mezinárodní filmový festival Praha – Febiofest, jehož 23. ročník se uskuteční od 17. do 25. března, přijal britský scenárista a dramatik Peter Morgan. Držitele Zlatého glóbu proslavily například životopisné snímky *Královna* či *Poslední skotský král*. Letos podruhé představí Febiofest filmy z kulinařského prostředí spojené s exkluzivní večeří.

Javorský jako Burian, Novotný jako Marvan v cyklu České televize

Česká televize začala natáčet televizní román *Bohéma* režiséra Roberta Sedláčka. Šestidílný cyklus odkryje osudy prvorepublikových hvězd stříbrného plátna za druhé světové války i po ní. Ukáže, co všechno se dělo mimo zraky kamer a jak tenká mohla být hranice mezi bohémským životem ve studiích a smrtí v koncentračním táboře. Zahraje si v něm například David Novotný jako Jaroslav Marvan nebo Vladimír Javorský jako Vlasta Burian. V tomto cyklu se objeví jedny z neznámějších ikon tuzemského filmu a divadla první poloviny minulého století. Půjde například o režiséry Martina Friče a Otakara Vávru, filmového producenta a ředitele společnosti Lucernafilm Miloše Havla, spisovatele Jana Drdu nebo novináře Julia Fučíka, kterého herec Zdeněk Štěpánek ukrýval ve svém bytě. Podle autora a režiséra Roberta Sedláčka bude pro mnohé překvapivé, co všechno se dělo za oponou.

Alena Mihulová získala v USA cenu za roli ve filmu *Domácí péče*

Česká herečka Alena Mihulová získala na filmovém festivalu v americkém Palm Springs cenu pro nejlepší herečku. Porota ji ocenila za roli zdravotní sestry Vlasty ve filmu *Domácí péče* režiséra a scenáristy Slávka Horáka.

Dokument Ondřeje Kepky o Čapkovi uvedla Česká televize

Po devadesáti letech od vzniku cestopisu *Anglické listy* spisovatele Karla Čapka putoval producent a režisér Ondřej Kepka po jeho stopách a natočil o tom filmový dokument, ve kterém odhalil řadu zajímavostí a tajemství. Pod názvem *Dopisy od Karla Čapka* byl snímek, k němuž komentář namluvil Josef Abrhám a hudbu složila Vladivojna La Chia, uveden koncem prosince minulého roku v České televizi. Během natáčení se Kepka dostal i do míst, kam se běžný návštěvník nedostane. Například do studentské jídelny v Cambridge, kam při studiích chodil Isaac Newton. V roce 2018, kdy od Čapkovy smrti uplyne osmdesát let, má být ve vile v Praze na Vinohradech, kde žil, otevřeno muzeum.

Cestovatel Přibáň dokončil film o cestě z Austrálie

Známý český cestovatel Dan Přibáň podnikl svou dosud nejnáročnější expedici – půlroční dobrodružnou výpravu po Tichomoří. Zachytil ji v celovečerním dokumentu *Trabantem do posledního dechu*. Devítičlenný tým vyrazil z australského Perthu a pokračoval přes Východní Timor,

Indonésii, Malajsii a Thajsko. „Kromě unikátního cestovatelského zážitku nový Příběhův dokument ukazuje, že svět se dá projet netradičně v posádce dvou trabantů, polského Fiatu neboli malucha, Jawy a dokonce dvou invalidních vozíků, jejichž majitelé byli členy týmu,“ uvedla mluvčí.

Svěrák natočí nový film podle scénáře svého otce *Po strništi bos*

Režisér, scénárista a producent Jan Svěrák připravuje se svým otcem celovečerní film. Vznikne podle úspěšné knihy Zdeňka Svěráka *Po strništi bos*, v níž své vzpomínky převyprávěl optikou sedmiletého chlapce přesazeného z města na venkov. Režisér to řekl v pražském Bontonlandu, kde společně představili audioknihu *Tři bratři* s hudbou a písněmi ze stejnojmenné filmové pohádky. Pohádka *Tři bratři* byla nejnavštěvovanějším snímkem loňského roku, film zhlédlo téměř 670 000 diváků a získal tři České lvy – za scénografii, kostýmy a masky.

Film o Stanislavu Kolíbalovi připomene jeho devadesátiny

V den devadesátých narozenin sochaře, ilustrátora a divadelního výtvarníka Stanislava Kolíbal se v pražském kině Lucerna konala premiéra dokumentu o něm. Režisérkou je Lucie Klímová. Kolíbal je jedním z mála českých výtvarníků, kteří se prosadili v zahraničí. Jako jeden ze zásadních momentů své tvorby Kolíbal zmiňuje propojení umění s architekturou, které začalo roku 1963, kdy dostal nabídku zúčastnit se soutěže na výtvarné prvky budovy československého velvyslanectví v Brazílii. Mezi nejznámější Kolíbalovy realizované architektonické projekty patří například opěrné zdi Nuselského mostu z roku 1964. Známý je také Kolíbalův projekt Památník obětem fašismu v Praze z roku 1969.

VZPOMÍNKA

Jan Kříženecký

Jan Kříženecký, český architekt, fotograf a tvůrce prvních českých filmů zemřel 9. 2. 1921 v Praze ve věku nedožitých třiapadesáti let. Dodnes se zachovala unikátní kolekce více než 4 000 jeho snímků, zachycujících tvář města. Kříženecký filmoval aktuality (například *Polední výstřel*), ale i první hrané filmy (*Dostaveníčko ve mlýnici*, *Smích a pláč* a *Výstavní párkař a lepič plakátů*). V těchto filmech hrál hlavní roli (a mnohdy i jedinou) populární písničkář a komik Josef Šváb-Malostranský (1860-1932). Ten je dnes považován za prvního českého filmového herce. Jan Kříženecký také zachytil návštěvu císaře Františka Josefa I. v Praze z roku 1900 a všesokolské slety. Do roku 1908 jako jediný v Čechách natáčel aktuality a velmi krátké snímky.

Kříženecký provozoval kino Louvre (1912-1912) a Kino (1915-1916) a stal se ředitelem kina Elektra v paláci České banky (1918-1921). Dnes jsou Kříženeckého filmy nadmíru vzácným důkazem historie české kinematografie. Díky jeho zásluhám se Čechy staly šestou zemí na světě,

Cenu pro nejlepší film festivalu Ekofilm se stal snímek *VLČÍ HORY*

Hlavní cenu pro nejlepší film letošního 41. ročníku filmového festivalu Ekofilm dostal snímek *VLČÍ HORY* slovenského režiséra Erika Baláže. Jeho hlavním tématem byly odpady. Akci navštívilo zhruba 4 000 lidí. Vidět mohli devadesát filmů, ale také řadu výstav a připravené pro ně byly i besedy se známými osobnostmi a mnoho dalších doprovodných akcí.

Režisér Vojtěch Jasný převzal Zlatou medaili AMU

Při příležitosti svých devadesátých narozenin scénárista a filmový režisér Vojtěch Jasný převzal v Praze Zlatou medaili Akademie múzických umění (AMU), jež letos slaví 70. výročí. Právě před sedmdesáti lety byl Jasný jedním z prvních studentů FAMU na oborech kamera a režie.

Zlatá medaile AMU je nejvyšší ocenění, které rektor školy uděluje významným českým i mezinárodním odborníkům a umělcům, kteří na Akademii múzických umění v Praze působili jako pedagogové. Za FAMU jsou jejími držiteli i režiséři Jan Švankmajer, Věra Chytilová, Ivan Passer a kameraman Ilja Bojanovský.

Vančurovu cenu udělil FITES režiséru Vojtěchu Jasnému

Nejhodnotnější počiny v oblasti audiovizuální tvorby odměnil Český filmový a televizní svaz FITES výročními cenami. Za přínos české a světové kinematografii udělil Cenu Vladislava Vančury režiséru Vojtěchu Jasnému, jehož díla z šedesátých let *Procesí k panence*, *Až přijde kocour* či *Všichni dobří rodáci* patří mezi nejvýznamnější v české kinematografii.

kde se začalo s filmováním. Roku 1946 obdržel in memoriam titul Průkopník české kinematografie.

27. 1. 2006 zemřel Antonín Moskalyk

Známý český režisér a scénárista se narodil se v Chustu na tehdejší Podkarpatské Rusi, dnešní Ukrajině. Po abso-lutoriu gymnázia v Brně vystudoval obor režie na Divadelní fakultě pražské Akademie múzických umění. Studium dokončil v roce 1958. Až do svého odchodu do důchodu v roce 1991 byl zaměstnán jako režisér a scénárista v Československé televizi. Za svůj život vytvořil asi dvacet televizních filmů a asi 450 inscenací a televizních pořadů.

Před 105 lety se narodil Otakar Vávra, režisér a scénárista

Prof. Otakar Vávra (28. 2. 1911 – 15. 9. 2011) byl český filmový režisér, scénárista a pedagog. Během svého života

natočil celkem dvaapadesát hranných filmů a přibližně k osmdesáti filmům napsal scénář. V padesátých letech společně s jinými českými režiséry pomohl založit FAMU, na které vyučoval

Otakar Vávra

po pět dekad (od roku 1963 jako profesor). Jeho studenti byli například Miloš Forman, Jiří Menzel, Věra Chytilová, Evald Schorm, Jan Schmidt, Emir Kusturica nebo Lordan Zafranović aj. Z FAMU odešel v roce 2008. Hodnocení jeho osobnosti je značně rozporuplné: bývá označován za nejkontroverznějšího představitele českého filmu, který se přizpůsobil každému režimu, ale také za jednoho z jeho nejpřínosnějších osobností, který mj. vychoval řadu tvůrců tzv. nové vlny.

FOTOGRAFIE

Mezičas prostoru

V Nikon Photo Gallery na pražském Újezdě byla během ledna k vidění zajímavá výstava fotografií. Hlavním tématem výstavy *Mezičas prostoru* byla proměna průmyslových areálů, které se vlivem času mění před očima. Autor výstavy fotograf Hynek Glos ukazuje na svých snímcích pražské objekty, které čeká zánik nebo radikální změna vzhledu i funkce. Za sérii fotografií Waltrovka, v níž je zachycen bývalý areál továrny na letecké motory Walter v pražských Jinonicích, získal Hynek Glos Grant Prahy. Tato cena je udělována jako tvůrčí stipendium, které má za cíl fotografické dokumentování proměn hlavního města Prahy.

Fotografie vznikly v rámci soutěže Czech Press Photo. Autor snímků dále pokračoval v projektu dokumentování stavu dalších rozsáhlých průmyslových areálů v Praze. Cílem jeho práce je zachycení vzpomínky na tyto architektonicky zajímavé prostory tak, aby bylo možné se časem ohlédnout zpátky.

(mk)

13. ledna uplynulo 55 let od úmrtí fotografa Františka Drtikola

František Drtikol (* 3. 3. 1883) byl český fotograf tvořící v letech 1901-1935, příležitostně se věnoval i grafice a překladatelství. Proslavil se zejména svými portréty a akty ve stylu pozdní secese, později ovlivněné kubisticko-futuristickými prvky. V posledním období své fotografické tvorby se odklonil od fotografování živých modelů a vytvářel stylizované papírové postavy, jejich fotografování mu lépe umožňovalo realizovat jeho představu výsledného obrazu. Významným prvkem Drtikolovy fotografické tvorby bylo používání ušlechtilých tisků. Pro dosažení maximálního výtvarného účinku kromě používání gumotisku, uhlotisku a olejotisku experimentoval Drtikol s mnoha dalšími technikami, které ho vedly k vývoji vlastní patentované techniky půltónové fotolitografie.

„Jmenuji se Drtikol. Drtil jsem kola, která mě svírala. Jsem fotograf. Fotografoval jsem světlem. Píši do duší lidem světlem poznání.“

HUDBA

České slavníky opět získali Gott, Bílá a skupina Kabát

Českého slavníka už po čtyřicáté získal Karel Gott, současně se stal Absolutním slavníkem 2015 a dostal i speciálního Platinového slavníka. Ocenění si zpěvák převzal ve Státní opeře v Praze, jeho účast přitom byla dlouho nejistá, protože bojuje s vážnou nemocí. Vítězství v kategorii zpěvačka obhájila Lucie Bílá, která se z prvenství radovala už poosmnácté. Nejpopulárnější kapelou je už podesáté skupina Kabát.

Album Petra Koláře

Petr Kolář vydal koncem minulého roku nové album, které se jmenuje *A proč ne*. Kolář se rozhodl natočit poctivou rockovou desku místo toho, aby směřoval do středního proudu. Na albu je třináct novinek a jako bonus ještě úspěšný duet s Karlem Gottem *To jenom láska zastaví čas*. Petra Koláře ke spolupráci na duetu vyzval Karel Gott, když si vybíral interprety pro svou desku *Duety*. Už tehdy se dohodli, že si rockovou baladu dá Kolář i na svoji sólovou desku. K nové písni vznikl videoklip, kde Gott vystupuje v roli spolujezdce Koláře na historické motorce z roku 1929. Na novém albu se Petr Kolář vrací k rockovým kořenům. Za hudební produkci alba stojí kytarista, zpěvák a producent Miloš Dodo Doležal. Texty psal Petr Kolář spolu s básníkem Michalem Burešem, přispěl ale například i kapelník skupiny Precedens Martin Němec.

Zemřel Milan Bürger, sólista Státní opery a Opery ND Praha

Po dlouhé a těžké nemoci zemřel 19. ledna ve svých dvaapadesáti letech operní pěvec Milan Bürger, sólista Státní opery a Opery Národního divadla Praha. Ve svém repertoáru měl více než šestatřicet rolí basového a basbarytonového oboru. Účinkoval například jako Mefistofeles (*Faust*), Sarastro (*Kouzelná flétna*), Filip II. (*Don Carlos*), kníže Gremin (*Eugen Onegin*), Kecal (*Prodaná nevěsta*) nebo Vodník (*Rusalka*). Zpíval na mnoha koncertech a v operních představeních v Japonsku, Německu, Belgii, Rakousku, Itálii, Francii, Švýcarsku, Izraeli a Dánsku.

Filharmonie Brno na Nový rok oslavila šedesátiny, zazněl Čajkovskij

Filharmonie Brno na Nový rok oslavila 60. narozeniny replikou koncertního programu, který odehrála 1. ledna 1956. S orchestrem se představil dirigent Ondrej Lenárd a německá houslistka ruského původu Alina Pogostkinová, která je hlavní sólistkou sezóny. Stejně jako před šedesáti lety zazněl *Houslový koncert D dur* od Petra Iljiče Čajkovského a jeho symfonie *Patetická*. Jedinou obměnou oproti původnímu programu bylo uvedení skladby Miloše Štědrone, která zazněla ve světové premiéře. Dílo s názvem *Cesta* doprovodilo promítání černobílé reportáže z britského turné Filharmonie Brno v říjnu 1966. Brněnská filharmonická tradice sahá do sedmdesátých let 19. stole-

tí, kdy začal mladý Leoš Janáček usilovat o vznik českého symfonického orchestru. Dnešní filharmonie vznikla v lednu 1956 sloučením dvou tehdejších symfonických orchestrů – rozhlasového a krajského. Název Filharmonie Brno používá od listopadu roku 2005.

Braniboři v Čechách

5. ledna 1866 měla v pražském Prozatímním divadle premiéru první opera Bedřicha Smetany na libreto Karla Sabiny. Zpracovával v ní historické téma z doby, kdy české země ztratily v bitvě na Moravském poli krále železného a zlatého a za nezletilého prince Václava se správy země ujal Ota Braniborský. Čechy, léta zvyklé na prosperitu, čekají těžké časy.

Smetana slavil velký úspěch, měl ale (on i jeho *Braniboři*) své odpůrce. Jejich důvody viděl Jan Neruda takto: „Ta hudba nemůže a nesmí za nic stát, za prvé: není tam nic do skoku, za druhé: je to hudba pokroku, za třetí: Smetana je demokrat a skoro z každé jeho árie se šklebí demokracie!“

Česká filharmonie

Pražské Rudolfinum, 4. leden 1896. Historicky první koncert České filharmonie tehdy řídil Antonín Dvořák: zazněla *Novosvětská symfonie*, předehra k *Othellovi*, jedna *Slovanská rapsodie* a pět *Biblických písní*. A jak nejlépe připomenout slavný okamžik? Nejvýznamnější český symfonický orchestr pod taktovkou šéfdirigenta Jiřího Bělohlávka zahrál 120 let od svého založení téměř stejný koncert. Díky instrumentaci Jarmila Burghausera a Jana Hanuše je nyní k dispozici všech deset *Biblických písní*, a proto jejich kompletní cyklus byl na výročním koncertě zařazen namísto *Slovanské rapsodie*. Sólového partu se ujal český baskista Jan Martiník, sólista berlínské Státní opery. Podle ředitel orchestru Davida Marečka se jedná o jeden z největších talentů současné mladé generace.

Česká filharmonie nebyla hned od začátku tím slavným orchestrem. Až do roku 1901 v ní hráli hudebníci Národního divadla, kteří měli závazek uspořádat ročně alespoň čtyři velké symfonické koncerty. Z vydělaných peněz se vytvořil fond pro členy spolku, kteří už nemohli dál hrát, a pro nejbližší pozůstalé hráčů. Za to, že se Česká filharmonie osamostatnila, může stávka orchestru Národního divadla proti tehdejšímu šéfovi opery Karlu Kovařovicovi. Stávkující dostali výpověď, a tehdy se rozhodli ustanovit Českou filharmonii jako samostatný symfonický orchestr.

Prvním šéfdirigentem zvolila valná hromada jednatřicetiletého Ludvíka Vítězslava Čelanského. Za 120 let se v orchestru vystřídala řada velkých osobností české hudby. Ve filharmonii jako houslista začínal například přední český skladatel Bohuslav Martinů. Orchester formovaly významné dirigentské osobnosti, jako byli Václav Talich, Rafael Kubelík, Karel Ančerl, Václav Neumann, Zdeněk Mácal a další. Na zlatou éru filharmonie nyní navazuje šéfdirigent Jiří Bělohlávek: „Orchestr procházel nejrůznějšími obdobími. Všichni jeho slavní šéfové zde zanechali svůj otisk a přispěli k jeho rozvoji. My se snažíme to nejlepší, co jsme získali

od našich předků, zachovávat a rozvíjet dál. Myslím si, že filharmonie neztratila kontakt s celkovým vývojem orchestrální hry, který je dneska na velmi vysoké úrovni. Skutečnost, že jsme schopni se měřit s nejlepšími světovými tělesy, dokládají také četná pozvání, která máme do nejlepších sálů a působišť v celém světě.“

Slávu a uznání orchestru pomohlo zvýšit i časté hostování mezinárodně uznávaných osobností. Jedním z nejslavnějších byl Gustav Mahler, který v Praze s filharmonií řídil roku 1908 světovou premiéru své *7. symfonie*. První zámožský zájezd – tehdy vůbec nejrozsáhlejší koncertní turné, jaké kdy jakýkoli orchestr uskutečnil – byl v roce 1959 do Austrálie, Japonska, Nového Zélandu, Číny, Indie a Sovětského svazu. Zatímco do Číny se Česká filharmonie vrátila poprvé po dvačtyřiceti letech až roku 2001, v Japonsku již orchestr natolik zdomácněl, že jeho každoroční účinkování se stalo očekávanou součástí koncertních sezón.

Při zkoumání historie České filharmonie se dá objevit i několik perliček. Například v roce 1904 za dirigenta Viléma Zemánka zachraňovalo orchestr od finančního krachu hraní po restauracích, ale i pětiměsíční koncertování nedaleko ruského Petrohradu. Zemánkova éra, která dala filharmonii řád, skončila v roce 1918 na nádraží v Pardubicích, kde orchestr šéfa sesadil.

Z provinčního orchestru se pak filharmonie stala špičkovým díky Václavu Talichovi, možná nejdůležitější postavě v historii orchestru. Za války mu prošel odvážný dramaturgický kousek. Když v roce 1941 Česká filharmonie hrála na pokyn Josepha Goebbelse v Berlíně a Drážďanech, zařadil celou Smetanovu *Mou vlast*. V té době se přitom části *Tábor* a *Blaník* nesměly hrát vůbec. Za Rafaela Kubelíka pak založila Česká filharmonie mezinárodní hudební festival Pražské jaro.

Osmdesátiny světového dirigenta Zdeňka Mácala

Brněnský rodák dirigent Zdeněk Mácal oslavil 8. ledna osmdesátiny. Během své umělecké dráhy řídil na 160 orchestrů čtyř světadílů včetně těch nejprestižnějších (Boston, New York, Londýn, Berlín, Vídeň), se kterými vystupoval rovněž na renomovaných festivalech (Luzern, Tanglewood Edinburgh, Vídeň, Montreux), spolupracoval s předními operními domy (milánská Scala). Podílel se na realizaci nesčetných zvukových záznamů, které vytvořil během své dirigentské dráhy především pro firmy De los, Koss, Sony, EMI, Decca, Deutsche Grammophon či Supraphon. Jeho významným působištěm se stal New Jersey Symphony Orchestra, v jehož čele stál v letech 1993-2002. V letech 2003-2008 zastával post šéfdirigenta České filharmonie.

Zdeněk Mácal studoval dirigování na JAMU v Brně, první angažmá získal v Moravské filharmonii Olomouc. Je vítězem dvou významných hudebních soutěží: mezinárodní dirigentské soutěže v Besançonu v roce 1965 a Dmitri Mitropoulos Competition v New Yorku roku 1966, kde porotě předsedal Leonard Bernstein. V roce 1966 debutoval s Českou filharmonií na festivalu Pražské jaro. V letech 1967-1968 byl prvním dirigentem Symfonického orchestru hl. m. Praha FOK. 24. srpna, tři dny po okupaci Československa sovětskými vojáky, emigroval s rodinou do Holandska, kde se setkal s Rafaelem Kubelíkem, který se stal

jeho celoživotním přítelem. Během svého evropského působení je zván k předním orchestrům tohoto kontinentu. V roce 1972 debutuje ve Spojených státech amerických (Chicago Symphony Orchestra), v následujících letech diriguje kolem třiceti předních amerických orchestrů.

3. října 1992 získal Zdeněk Mácal občanství Spojených států amerických. Po osmadvaceti letech (1996) se vrátil do vlasti. V roce 2003 je jmenován šéfdirigentem České filharmonie. Za svou pětapadesátiletou kariéru se soustředil na tvorbu Beethovena, Brahmsa, Mozarta a především Mahlera. Jako Čech ale nezapomněl na Dvořáka, který je jeho srdeční záležitostí, a také na Janáčka.

Zdeněk Mácal, 2011: „Když jsem odešel do ciziny, tak jsem dělal hodně moderní muziky v Německu. Dvořák je ale moje srdce. Je součástí mého života. Mahler je pro mne ale také prioritní, řekl bych, že to je moje obrovská »love«. Když třeba zkouším s Českou filharmonií, s Mahlerem se hodně nadřeme, s Dvořákem je to ale pohoda... mají to prostě v krvi.“

Šéfdirigent a hudební ředitel České filharmonie a hlavní hostující dirigent Rotterdamské filharmonie oslaví 24. února sedmdesátiny

Jiří Bělohávek se narodil v Praze v roce 1946. V září roku 2012 byl jmenován šéfdirigentem a hudebním ředitelem České filharmonie. V posledních sezónách sklízí Jiří Bělohávek s Českou filharmonií nebývalé úspěchy jak doma v Praze, kde mají koncerty ČF nyní historicky nejvyšší návštěvnost, tak na zahraničních turné ve vídeňském Musikvereinu, v newyorské Carnegie Hall, v sále Berlínské filharmonie, v amsterdamské Concertgebouw, v Royal Albert Hall a na mnoha dalších významných místech. Jako hostující dirigent vystupuje Jiří Bělohávek s předními evropskými a severoamerickými orchestry. Patří mezi ně například BBC Symphony Orchestra v Londýně, kde v letech 2007-2012 působil jako šéfdirigent a nyní zastává post čestného dirigenta, a dále Rotterdamská filharmonie, kde je hlavním hostujícím dirigentem. Kromě těchto orchestrů řídil Jiří Bělohávek jako hostující dirigent rovněž Berlínskou filharmonii, Newyorskou filharmonii, Gewandhaus Orchester Leipzig, Boston Symphony Orchestra, National Symphony Washington, Wiener Symphoniker, Cleveland Orchestra, Deutsches Symphonie-Orchester Berlin a mnohá další tělesa. V roce 2012 ho královna Alžběta II. za jeho hudební zásluhy jmenovala komandérem Řádu Britského impéria.

Jiří Bělohávek pravidelně diriguje také operní inscenace a v posledních sezónách řídil představení ve Vídeňské státní opeře, Metropolitní opeře a Královské opeře v Covent Garden, na festivalu v Glyndebourne a v Curyšské opeře. V repertoáru má operní díla W. A. Mozarta, P. I. Čajkovského, A. Dvořáka, R. Wagnera, L. Janáčka a B. Martinů. Často diriguje koncertní provedení méně známých oper a s BBC Symphony Orchestra jich také několik nahrál, mezi jiným Smetanova *Dalibora* či Janáčkovy *Výlety pana Broučka*. V roce 2016 bude v San Francisku dirigovat představení Janáčkovy *Její pastorkyně*.

Bělohávek je též prvním dirigentem, jemuž se po Herbertu von Karajanovi podařilo získat prestižní cenu Gramophone Award za orchestrální nahrávku ve dvou po sobě následujících letech.

Eduard Haken

Eduard Haken

(22. 3. 1910 – 12. 1. 1996)
Eduard Haken byl významným českým operním pěvcem-basistou, od srpna 1941 dlouholetým členem opery Národního divadla v Praze, manželem herečky ND Marie Glázrové. V repertoáru měl stěžejní role basového oboru, jako jsou např. Kmet (*Braniboři v Čechách*), Kecal (*Prodáná nevěsta*), Mumlal

(*Dvě vdovy*), Paloucký (*Hubička*), Beneš (*Dalibor*), Vodník (*Rusalka*), Basilio (*Lazebník sevillský*), Mefistofeles (*Faust a Markéta*), Zachariáš (*Nabucco*), Ramfis (*Aida*), Daland (*Bludný Holanďan*).

Eduard Haken byl operním zpěvákem s výrazným černým kovovým basem. Dokázal se přes hluboký hlas dostat až do naříkavého groteskního tónu, který mu zpočátku zaručoval převážně komické úlohy. Devízou byla jeho vysoká štíhlá postava, úzký usměvavý obličej, asketický zjev, psychologické herectví a zejména mohutný i barevný hlas, který mu záhy zajistil titulní úlohy, popularitu u posluchačů i diváků a na dlouhá léta postavení prvního basisty opery Národního divadla. Pohřben je v Praze na Vyšehradském hřbitově.

Milan Chladil

Pětaosmdesáté narozeniny by v těchto dnech oslavil zpěvák Milan Chladil, který léta vystupoval po boku zpěvačky Yvetty Simonové a byl kmenovým zpěvákem Orchestru Karla Vlachy. Zatímco v rodném Brně se vyučil krejčím, v Praze, kam posléze odešel, se stal pěveckou hvězdou. Jasnou talent a chuť zpívat ho zavedly v moravské metropoli jak na konzervatoř, tak k Orchestru Erika Knirsche, s nímž koncertoval a nahrával už od roku 1949. Až mnohem později se na stránkách časopisu *Melodie* svěřil, že na samém začátku chtěl zpívat přece jenom něco jiného než sladkák: „Když jsem vůbec začal zpívat, chtěl jsem se věnovat jazzu – chtěl jsem být jazzový zpěvák.“

V letech 1954-1956 zpíval s Orchestrem Zdeňka Bartáka, kde se krátce setkal s Yvetou Simonovou, a posléze v kapele Kamila Hály. Teprve v roce 1956 dostal nabídku od Karla Vlachy, s jehož orchestrem spolupracoval bezmála třicet let. Jako představitel Freddyho zpíval v muzikálu *My Fair Lady* na scéně Hudebního divadla v Karlíně, kde účinkoval ještě například v operetě *Na tý louce zelený*. Stálou pěveckou partnerkou na koncertním jevišti, v televizi i v nahrávacím studiu mu byla Yvetta Simonová, s níž natočil řadu duetů.

Kromě zpívání byl také nadšeným a neúnavným sportovcem. I mnohem později, kdy už působil jako zpěvák, s sebou vozil na zájezdy tenisovou raketu a fotbalový míč. Čím se však lišil od mnohých kolegů, byl jeho soukromý život. Byl to život klidný a vyrovnaný. Milan Chladil zemřel předčasně, a to 28. června 1984 ve věku třiapadesáti let.

Karel Vlach

Karel Vlach byl jednou z nejlivnějších osobností české jazzové a taneční hudby. 8. října by se legendární dirigent dožil sto pěti let. Letos 26. února zároveň uběhlo i třicet let od jeho úmrtí. Od dětství se učil hrát na housle, později i na klarinet a saxofon. Nejprve se ale vyučil obchodním příručím a pracoval u galanterní a obuvnické firmy, nako- nec i jako prokurista. Získal tím obchodnické a organizační zkušenosti, které se mu později v jeho kapelnické profesi hodily. Vedle zaměstnání však stále častěji muzicíroval a hrál po večerech k tanci v kavárnách. Koncem třicátých let již sestavoval vlastní soubory, v roce 1937 Charles Happy Boys, později Blue Boys. V květnu 1939 pak konečně získal živnostenský list pro kapelnickou živnost. Swingové hudbě a vedení big bandu zasvětil celý svůj život.

Působení Orchestru Karla Vlachy bylo vždy spojeno s nějakým divadelním zázámím. Nejprve spolupracoval s Janem Werichem, doprovázel hry Divadla ABC. Dlouhá léta působil v rámci Hudebního divadla v Karlíně. Na přelomu padesátých a šedesátých let řada členů jeho souboru odešla do nově vzniklého Tanečního orchestru Československého rozhlasu, který zakládal jeho odchovanec Karel Krautgartner. Situace se opakovala i v roce 1974, tentokrát někteří jeho hráči dali přednost nově založenému Orchestru Československé televize. Karel Vlach však vždycky kapelu doplnil o nové velmi dobré hráče a pokračoval ve svém poslání.

S Orchestrem Karla Vlachy jsou samozřejmě spojeni i mnozí zpěváci. Nejprve to byl Arnošt Kavka, sestry Al- lanovy, Inka Zemánková, Jan Werich, velkými hvězdami pak byli Rudolf Cortés a Richard Adam, novější éru reprezentovali Milan Chladil a Yvetta Simonová. Orchestr Karla Vlachy v průběhu několika desetiletí v koncertních programech, v rozhlasových a televizních nahrávkách a pořadech, na nejrůznějších festivalech a soutěžích doprovázel desítky a desítky dalších českých zpěváků i zahraničních hostů.

Protože se model swingového jazzu stal základem moderní populární hudby, je působení Vlachova orchestru spojeno nejen s jazzovými opusy, ale i s písničkami pro všední den. Na základě poptávky se v průběhu času v repertoáru stále více prosazovala běžná pop music na úkor jazzu a swingu. Po mohutném nástupu rockové hudby a malých skupin s elektrofonickými hudebními nástroji v šedesátých letech navíc význam velkého orchestru klesal. I v podmínkách této konkurence však kapelník Karel Vlach dokázal svůj orchestr nejen uživit, ale i udržet na vysoké úrovni a zůstat na scéně jako spolehlivá stálice. Karel Vlach byl po celou dobu pro mnoho svých následovníků vynikajícím příkladem, jak dobře řídit orchestr, a to jak po umělecké, tak po lidské a společenské stránce.

Několik dat

27. 1. 1756 se narodil skladatel **Wolfgang Amadeus Mozart**.

2. 2. 1826 se konala se premiéra první české původní opery **Dráteník** od Františka Jana Škroupa, a to ve Stavovském divadle v Praze.

4. 2. 1781 zemřel hudební skladatel **Josef Mysliveček**.

V Česku proběhne mimořádný summit V4 k migraci

Česká republika svolá na 15. únor mimořádný summit visegrádské skupiny (V4) k řešení migrační krize. Oznámil to premiér Bohuslav Sobotka (ČSSD). Šéfové vlád Česka, Slovenska, Polska a Maďarska budou na setkání jednat mimo jiné o lepší ochraně Schengenu nebo o vytvoření záložní hraniční linie na úrovni Bulharska a Makedonie. O tři dny později se má konat summit Evropské unie věnovaný migraci.

Velvyslanec ČR při RE Boček se stal i jejím emisarem pro migraci

Velvyslanec České republiky při Radě Evropy (RE) Tomáš Boček se stal i zvláštním představitelem pro migraci a uprchlíky této mezivládní panevropské organizace. Rozhodl o tom generální tajemník RE Thorbjørn Jagland v reakci na zprávy o porušování lidských práv přistěhovalců v Evropě. Boček je velvyslancem od roku 2010 a své působení v rámci RE rozšíří o agendu migrace od 1. února. Úkolem zvláštního představitele bude shromažďovat a analyzovat informace o dodržování lidských práv vůči běžencům v Evropě. To umožní RE lépe pomáhat členským zemím, které čelí zvýšenému přílivu migrantů a pro které je obtížné zaručovat základní práva těchto cizinců, upřesnila RE v tiskovém sdělení.

Zeman: Ženevské úmluvy omezuji okruh uprchlíků, jimž lze dát azyl

Prezident Miloš Zeman v Brně řekl, že jako důvod pro poskytnutí azylu uprchlíkům není důležitý fakt, že pocházejí ze země, kde se bojuje, ale musí prokázat, že jsou politicky pronásledováni pro své názory. Podle Zemana to vyplývá ze Ženevských úmluv a značně to omezuje okruh uprchlíků, jimž může ČR poskytnout azyl či doplňkovou ochranu. Zeman dlouhodobě vystupuje proti přijímání uprchlíků, za což sklízí kritiku nevládních organizací i některých politiků. Podle šéfa Organizace pro pomoc uprchlíkům Martina Rozumka se ale konvence týká vedle politického pronásledování ještě čtyř důvodů a další ochranu zajišťuje také evropské právo. Podle Rozumka se konvence netýká jen ochrany při pronásledování za politický názor, ale i kvůli náboženství, rase, národnosti a příslušnosti k sociální skupině. Evropská úmluva na ochranu lidských práv, k níž se Česko připojilo a promítlo ji i do svých zákonů, má pak chránit oběti ozbrojeného konfliktu, nelidského zacházení a mučení.

Karel Schwarzenberg obdržel od evropských lidovců Schumanovu medaili

Víc než padesát europoslanců širšího vedení Evropské lidové strany (EPP) diskutovalo koncem minulého roku v Praze o vývoji EU, například o britských požadavcích na reformu unie. Od šéfa nejsilnější frakce Evropského parlamentu Manfreda Webera převzal Medaili Roberta Schumana exministr zahraničí a čestný předseda TOP 09 Karel Schwarzenberg. Ocenění udělované za zásluhy o mír, budování Evropy a lidské hodnoty obdržel Karel Schwarzenberg jako první český občan. Ocenění nesoucí jméno jednoho z otců evropského integračního procesu Roberta Schumana se uděluje od roku 1986, dosud ho získali například papež Jan Pavel II. nebo německá kancléřka Angela Merkelová. Poslanecká frakce evropských lidovců je s 216 poslanci nejpočetnější skupinou v Evropském parlamentu. Patří do ní celkem sedm českých europoslanců zvolených za TOP 09/STAN a KDU-ČSL.

zenberg jako první český občan. Ocenění nesoucí jméno jednoho z otců evropského integračního procesu Roberta Schumana se uděluje od roku 1986, dosud ho získali například papež Jan Pavel II. nebo německá kancléřka Angela Merkelová. Poslanecká frakce evropských lidovců je s 216 poslanci nejpočetnější skupinou v Evropském parlamentu. Patří do ní celkem sedm českých europoslanců zvolených za TOP 09/STAN a KDU-ČSL.

Rada Evropy chce, aby Česko víc chránilo menšinové jazyky

Rada Evropy (RE) vyzvala Českou republiku, aby zvýšila své úsilí o ochranu a podporu menšinových jazyků, zejména němčiny a romštiny. Jak RE informovala ve svém tiskovém prohlášení, její výbor ministrů předložil Praze řadu doporučení na základě zprávy expertní komise, která hodnotila, nakolik je Česko v souladu s Evropskou chartou regionálních či menšinových jazyků. Výbor ve své zprávě upozorňuje na existenci dobře rozvinutého obecného rámce pro ochranu národnostních menšin v zemi a uznává existenci speciálního programu financování pro plnění podmínek Charty. Nicméně také vyzývá Českou republiku, aby zvýšila své úsilí na podporu informovanosti a tolerance k menšinovým jazykům a kulturám jako nedílné součásti kulturního dědictví země. Zvláště potřebná jsou prý opatření na podporu němčiny a romštiny v oblasti vzdělávání a jejich používání v médiích a ve veřejném životě. V současné době je prý v české společnosti nízké povědomí o tradičních menšinových jazycích země a o jejich přínosu k národnímu kulturnímu dědictví. Němčina je převážně vnímána a vyučována jako cizí jazyk. Přítomnost romštiny v hlavním vzdělávacím proudu je omezená a její výuku komplikuje negativní veřejné vnímání Romů. Na druhou stranu polština je v oblasti vzdělávání z velké části v dobré situaci ve svých tradičních oblastech.

Fiala obhájil funkci předsedy ODS

Petr Fiala po dvou letech obhájil funkci předsedy Občanské demokratické strany. Získal 436 z 469 odevzdaných hlasů delegátů kongresu v Ostravě, to znamená zhruba 90 procent. Kandidoval jako jediný a spolustraníky požádal o silný mandát proto, aby mohl vést stranu k podzimním krajským a senátním volbám a taky k hlasování o novém obsazení Sněmovny v příštím roce. ODS je opoziční stranou, v Poslanecké sněmovně má nyní 16 mandátů.

Matěj Stropnický se stal předsedou strany zelených

Stranu zelených nově povede příští dva roky pražský zastupitel a bývalý náměstek primátorky Matěj Stropnický. Zvítězil již v prvním kole nad starostou Prahy 4 Petrem Štěpánkem a učitelem Janem Šlechtou. Stropnický v kandidátském projevu prohlásil, že zelení jsou stranou konsolidovanou, která respektuje vzájemnou rozmanitost. Podle jeho slov jsou stranou připravenou zahájit cestu návratu mezi strany v pravém smyslu parlamentní. Stropnický kritizoval prezidenta Miloše Zemana za jeho přístup k migrační krizi. Je podle něj neodpustitelné, jak se hlava státu v této situaci chová. Zeman podle něj dělá svojí podbízivou politikou

z občanů slabochy. Zveličuje nebezpečí, hraje prý na to horší v lidech, podporuje jejich malost, sobectví a straší.

Do Prahy dorazila první skupina křesťanských uprchlíků z Iráku

První skupina sedmadvaceti křesťanských uprchlíků z Iráku již přiletěla do Prahy. Ještě týž den se přesunula do rekreačního zařízení Okrouhlík u Jihlavy, kde budou několik týdnů společně bydlet a začnou se intenzivně učit češtinu a seznamovat s českými realitami. Přijetí uprchlíků schválila v polovině loňského prosince vláda. Jihlavská skupina je složena ze šesti rodin. Je v ní třináct žen a čtrnáct mužů a chlapců. Věkový průměr skupiny je 20 let, nejmladšímu dítěti je jeden měsíc, nejstarší člověk má 68 let. Celkem by do Česka mělo přesídlit 37 křesťanských rodin, což představuje 153 lidí. Většinou mají priznaný mezinárodní status uprchlíka. Patří k obecně k nadstandardně vzdělané části obyvatelstva, polovina mužů v celé skupině 153 běženců má vyšší odborné či vysokoškolské vzdělání, stejně jako třetina žen. Jsou mezi nimi například bývalý ředitel školy, programátor, lékař, stavební inženýr nebo zdravotní sestra.

Zemřel europoslanec Miloslav Ransdorf (KSČM)

Zemřel poslanec Evropského parlamentu Miloslav Ransdorf (KSČM). Ransdorf byl nejprve poslancem Federálního shromáždění, poté poslancem Sněmovny a od roku 2004 získal mandát v Evropském parlamentu. Členem komunistické strany byl od roku 1972. V Evropském parlamentu by ho měl nahradit bývalý europoslanec Jaromír Kohlíček.

Ve výroční den Palachova činu Praha odhalila jeho pomník

V den výročí sebeupálení Jana Palacha, který svým burcujícím činem protestoval proti pasivitě lidí několik měsíců po okupaci vlasti, odhalilo město Praha jeho pomník. Je dílem amerického sochaře a architekta českého původu Johna Hejduka (1929-2000). Pomník tvoří dvě přibližně šestimetrové geometrické plastiky, z hranatého soklu vycházejí plameny. Světla představuje postavu syna-světlohoše a tmavá trpící matku. Doplnuje ho pamětní deska s básní

amerického spisovatele Davida Shapira *Pohřeb Jana Palacha*, která se stala inspirací Johnu Hejdukovi. Napsal ji v roce 1969 na základě novinové zprávy o Palachově činu.

Letošní Cenu Pelikán získala veřejná ochránkyně práv Anna Šabatová

Veřejná ochránkyně práv Anna Šabatová je letošní laureátkou ceny Pelikán, kterou za zásluhy o politickou kulturu a občanský dialog každoročně uděluje dvouměsíčník *Listy* založený olomouckým rodákem Jiřím Pelikánem v roce 1971 v exilu v Římě. Půjde o 12. ocenění v pořadí, které v minulosti získaly také osobnosti z Polska, Maďarska, Slovenska i Německa. Anna Šabatová cenu obdrží za dlouhodobou práci na poli obrany lidských práv, počínaje angažmá v Chartě 77 a Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných a pokračuje po listopadu 1989 jak úctyhodnou prací ve vedení Českého helsinského výboru, tak nyní ve funkci veřejné ochránkyně práv.

Šavrdovu cenu obdržel spisovatel Ivan Binar

Cenu Jaromíra Šavrdy, kterou občanské sdružení PANT každoročně udílí při příležitosti Dne lidských práv za svědectví o totalitě, obdržel spisovatel, překladatel a novinář Ivan Binar. Cena od roku 2008 připomíná komunistickým režimem pronásledovaného spisovatele Šavrdy. Ocenění je určeno těm, kteří se aktivně snaží šířit pravdu o časech komunistického Československa. V předcházejících letech cenu získal třeba Václav Havel či Vilém Prečan.

Ivan Binar byl v únoru 1971 zatčen a obviněn podle tehdejších zákonů z pobuřování a z nepřátelství k socialistickému zřízení, jehož se měl dopustit tím, že účinkoval v muzikálu *Syn pluku* v ostravském divadelním klubu Waterloo, že uveřejnil povídku *Můj bratr Kain* a že napsal divadelní hru *O hostu a rybě*, čímž vyjádřil svůj postoj k intervenci armád Varšavské smlouvy. Dvanáctiměsíční trest si odpykal v ostravské vazbě a v Plzni na Borech. Po podepsání Charty 77 se i s rodinou po nátlaku StB vystěhoval do Vídně. V roce 1983 byl zaměstnán rozhlasovou stanicí Svobodná Evropa a odstěhoval se do Mnichova. Spolu s rádiem přešel v roce 1994 do Prahy. Spisovateli Ivanu Binarovi vyšla po listopadu 1989 v ČR série knih. Zkušenost s vězením sepsal v románu *Rekonstrukce*. Píše i knížky pro děti.

JUBILEUM

Petr Pithart

Stálíce české politické scény Petr Pithart (* 2. 1. 1941, Kladno) je znám především jako předseda a dlouholetý místopředseda Senátu Parlamentu České republiky, jakož i bývalý předseda české vlády v rámci federace. Před rokem 1989 pracoval v disentu a byl zaměstnán například jako noční hlídač či zahradník, třebaže mu ze studií práva patří titul JUDr. Během let vystřídal členství v Občanském hnutí, Svobodných demokratech a SD-LSNS. Všechna tato uskupení vznikla z Občanského fóra. Od roku 1999 se Pit-

hart hlásí k lidovcům. Byl také šéfredaktorem měsíčníku *Přítomnost*. V devadesátých letech působil kromě politiky také na Středoevropské univerzitě v Praze a na Právnické fakultě UK, kde přednáší dodnes.

Před 25 lety byla přijata Československá federativní republika za člena rady Evropy

Po rozdělení na ČR a SR byla Česká republika nově přijata za člena Rady Evropy 30. 6. 1993. V současnosti má Rada Evropy 47 členských států.

VZPOMÍNKA

Před 60 lety se narodil politik Josef Lux

Josef Lux (* 1. 2. 1956, Ústí nad Orlicí) byl významný český politik devadesátých let 20. století, předseda ČSL a ministr zemědělství ČR v několika vládách ČR, po sametové revoluci československý poslanec Sněmovny národů a Sněmovny lidu Federálního shromáždění, v devadesátých letech poslanec. 24. září 1998 odstoupil ze zdravotních důvodů (akutní leukémie) ze všech svých exekutivních funkcí. 24. září 1999 absolvoval v americkém Seattlu transplantaci kostní dřeně. Operace proběhla úspěšně, ale objevily se komplikace, kterým 21. listopadu podlehl. Josef Lux je pohřben v Hemžích u Chocně. Prezident Havel Luxe charakterizoval jako jednoho z nejčestnějších českých politiků. Roku 2000 mu byl in memoriam propůjčen Řád T. G. Masaryka II. třídy.

27. 1. 1996 zemřela Olga Havlová, zakladatelka Výboru dobré vůle, první manželka prezidenta Václava Havla

Václav Havel (napsáno pro *Magazín DNES*, leden 2006): „Má první žena pocházela z dělnického prostředí, prožila drsné dětství a od mládí měla vypěstovaný velmi silný cit pro každý falešný tón a každý patos. Dovedla si dělat legraci z mnoha lidí včetně mě, jakmile jsme se stali patetičtí, sentimentální nebo podobně. Když jsem třeba měl všelijaká důležitá vyjádření a tak trochu se jako krocan naparoval

svou důležitostí, tak ona byla přesně ten, kdo první se mi posmíval a usvědčoval mě. Byla tím, kdo mě měl pod kontrolou a s ohledem na nějž jsem – řekněme – nepřesáhl určitou míru. »Byla strašně hubatá.«“

Václava Havel a Olga Havlová

OHLÉDNUTÍ

Pavel Minařík

Před čtyřiceti lety, 28. ledna 1976, oznámily všechny noviny a televize tehdejšího komunistického Československa bombastickou zprávu, návrat tajného agenta rozvědky Pavla Minaříka ze zahraničí. O den později vystoupil Minařík se svým příběhem na tiskové konferenci, na níž odhalil „pravou tvář“ stanice Rádia Svobodná Evropa.

Minařík se ze svého „pracovního“ pobytu v zahraničí vrátil o něco dříve. Tajně přijel v autě československé rozvědky s falešným diplomatickým pasem z Rakouska už 16. ledna. Jeho kariéra v RFE by tak jako tak skončila, protože měl být v rámci omezování stavu zaměstnanců stejně propuštěn, upřesnil pro Lidovky.cz historik Prokop Tomek z vojenského historického ústavu. Po příjezdu do ČSSR ho ministr vnitra Obzina se zpětnou plaností od 1. září 1968 přijal k SNB a povýšil na kapitána. Tím byl finančně zajištěn. Dočkal se i přijetí do KSČ, o které tak stál. Po sérii vystoupení v médiích a propagandistických cestách do Maďarska a Polska odjel studovat do Sovětského svazu.

Kolem Minaříkovy osobnosti i mise se objevovala řada spekulací. Podle dokumentů získala StB Minaříka v roce 1967 a o rok později ho vyslala do Německa, kde pracoval v Mnichově jako redaktor Rádia Svobodná Evropa. V době

přijetí do RFE byl velmi mladý a neměl žádné politické zkušenosti ani známé. Proto se snažil být „užitečný“ a tak se dostat k exulantským iniciativám. Stal se horlivým členem řady exilových organizací a získal dokonce i důvěru bývalého ředitele československé redakce RFE Julia Firta.

„Jako agent s krycím jménem Ulyxes a od roku 1972 Pley podával do ledna 1976 I. správě FMV veškeré informace o dění v RFE a později i v exilových organizacích,“ řekl Tomek. Předával písemné zprávy, později namluvené na magnetofonové kazety, interní dokumenty a fotografie, které v RFE tajně získal. Jeho význam jako vyzvědače ale bývá jednoznačně přeceňován, tvrdí historik.

Po návratu z ciziny byl povýšen na majora a z rozvědky přemístěn na vnitro, kde se zabýval tiskovými a propagačními činnostmi. Roku 1982 se stal zástupcem šéfredaktora časopisu Federálního ministerstva vnitra *Signál*. Dne 31. března 1990 odešel na vlastní žádost ze služebního poměru příslušníka SNB v hodnosti podplukovníka.

V roce 2009 byl Minařík odsouzen za pojišťovací podvod na 4,5 roku do vězení. V roce 1996 nechal na Ukrajině zapálit nadhodnocený náklad optických vláken své firmy, aby pak mohl od pojišťovny Kooperativa vylákat mnohamiliónové pojistné.

Jiří Štastný, redakčně zkráceno

Malostranský hřbitov se otevře na jaře

Malostranský hřbitov na Bertramce, na němž se v současné době pomalu dokončuje rekonstrukce, odráží společnost z let přibližně 1700 až 1800.

Do historie Prahy se zapsal smutným písmem rok 1680. Toho roku zde udeřila velkou silou morová epidemie, která se rozšířila z Vídně. Na svědomí měla kolem dvanácti tisíc obětí. Vzhledem k vysoké nakažlivosti bylo obvyklé zakládat morové hřbitovy. Jeden z nich byl založen právě v tehdy neobydlené části Smíchova. U hřbitova byl ve stejné době založen i morový špitál, kde se o nemocné starali jezuité, kteří často nákaze také podlehli. Během poslední morové epidemie z let 1713-1714 místní hřbitov sloužil jako pohřebiště pro nemocné.

Po zažehnutí morové pohromy byla zbořena původní kaple a postavena nová, zasvěcená Nejsvětější Trojici – na její pozdější přestavbě se v roce 1724 podílel barokní architekt Kilián Ignác Dienzenhofer. Městským hřbitovem se stal roku 1786, kdy byl úřady oficiálně vyhlášen jako místo posledního odpočinku pro obyvatele z Malé Strany, Hradčan a Smíchova. Hřbitovní kaple přestala brzy vyhovovat svojí kapacitou, a tak se začalo uvažovat o stavbě kostela. Na jeho výstavbu přispěl významně také pasovský biskup, který se později usadil v Praze – Leopold Thun-Hohenstein (1748-1826). Realizace se však již nedožil, kostel Nejsvětější Trojice byl postaven v letech 1831-1837. V roce 1862 došlo také k rozšíření hřbitova směrem na západ, kde se původně nacházel ovocný sad.

Vzhledem k rostoucí výstavbě obytných domů v okolí hřbitova a zákazu pohřbívat uprostřed měst, bylo vydáno rozhodnutí o ukončení činnosti Malostranského hřbitova. Poslední pohřeb se uskutečnil v prosinci 1884. Následující léta místo chátralo, uvažovalo se o jeho likvidaci. Vzhledem k mnohým protestům, které podpořili např. Jakub Arbes, Alois Jirásek nebo Max Švabinský, se ale od záměru upustilo. Část hřbitova však byla odstraněna v letech 1927 a 1950. Důvodem bylo rozšiřování Plzeňské třídy. V roce 1958 byl areál vyhlášen kulturní památkou.

K nejznámějším a historicky nejcenějším funerálním památkám patří hrobka s klečící sochou Leopolda Thun-Hohensteina, hrobka rodiny Haasů nebo náhrobek „svaté holčičky“. K tříleté Anně Degenové (1848-1851) se váže řada příběhů, jimiž se nechal inspirovat i spisovatel František

Malostranský hřbitov – hrobka s klečící sochou Leopolda Thun-Hohensteina

šek Kozíček v pohádkovém příběhu *Svatá holčička*. Působivý je samotný náhrobek malé Aničky, který ztvárnil sochař Josef Max – ležící holčička se usmívá, ruce má složené na prsou, je oděna v dlouhém rubáši, pod hlavou má polštářek s ozdobnými střapci.

Zatímco na jiných hřbitovech náhrobky ubývaly a přibývaly, zdejší areál zůstal prakticky nezměněn, v klasicistním empírovém stylu, a v tom spočívá i jeho unikátnost. Vyniká i funerálním uměním, jehož autory jsou ti nejlepší umělci tehdejší sochařské klasicistní scény, např. bratři Maxovi, Platzerové, Práchnerové a mnozí další. Areál Malostranského hřbitova se také údajně stal inspirací pro spisovatele Jana Neruda při psaní sbírky básní *Hřbitovní kvítí*.

Bohužel hřbitov v minulosti nevypadal vždy tak, jak by si zasloužil. Desítky let se o něj nikdo nestaral. Při rozsáhlé rekonstrukci, která by měla skončit na jaře letošního roku, se počítalo s obnovou cest, zásadní úpravou zeleně – usku-tečnilo se kácení některých padesát až šedesát let neudržovaných stromů a proběhla také jejich nová výsadba. V části hřbitova je nové osvětlení a nezapomnělo se ani na obnovu největší kaplové hrobky. Zásadním krokem byla i přítomnost restaurátora, jehož pozice byla zřízena úplně poprvé. Jeho úkolem bylo restaurování starých náhrobků. Hřbitov zůstane otevřený veřejnosti a na pořádek v něm bude dohlížet hlídač.

Spolu s Olšany byl Malostranský hřbitov svého času největším v Praze, a proto v jeho půdě spočinulo mnoho významných osobností. Část z nich byla ale při finálním zavření v roce 1906 exhumovaná, například K. J. Erben. Dnes tady leží velmi zajímavé osobnosti českého národního obrození a českého společenského života.

(mk)

Něco z historie: smíchovská vila Václavka

Podnikatel a politik Eduard rytíř Doubek ml. (1844-1912) se rozhodl koncem 19. století nabídnout k odprodeji pozemky nacházející se při cestě k novému smíchovskému hřbitovu na Malvazinkách a tímto rozhodnutím odstartoval proces rozsáhlé proměny celé lokality. Novým majitelem velké části pozemků se stalo dělnické stavební družstvo, jehož působením tu v krátké době vyrostly desítky bytových domů. Do té doby se přitom v okolí nacházely jen osamocené hospodářské usedlosti, které dodávaly rozlehlým stráním venkovský ráz.

Počátkem 20. století zakoupil od Doubka několik parcel i smíchovský rodák a vedoucí hostince U Schmidtů Jan

Původní podoba restaurace Na Václavce

Běloušek. Ten nechal v roce 1903 vybudovat na jednom z pozemků honosnou vilu se zahradní restaurací Na Václavce – své označení získala od bývalé viniční usedlosti. Výstavbu třípatrové novorenesanční budovy provedl stavitel Alois Korda a tak zcela v duchu takzvaného historismu ozdobila fasádu Václavky sgrafita odkazující na významné momenty českých dějin.

Secesní interiér původní restaurace a její jídelníček

V roce 1905 už první hosté hostince obdivovali panorama města z vyhlídkové terasy. Díky poloze zahradní restaurace Na Václavce shlíželi na Prahu z kopce – přes zelené koruny stromů. Za první republiky si tu mohli také zatančit na zahradním tanečním parketu nebo navštívit představení ochotnického spolku. V restauraci se hrály karty, a protože vášnivým karbaníkům byli často v patách četníci, měl podnik zadní východ. Restaurace Na Václavce byla vyhlášená široko daleko a záhy se stala centrem zdejšího společenského života. V roce 1907 byl dokonce v jejích prostorách založen Český střelecký svaz. Manželé Bělouškoví, kteří ve vile nakonec také bydleli, byli skutečně renesanční lidé – pořádali zde i střelecké závody. Důkazem o střeleckých aktivitách Jana Bělouška je jeho fotka na tablu smíchovské Střelecké jednoty z roku 1932. Bělouškoví dokonce vlastnili fotbalové mužstvo! Kromě restaurace provozovali na Smíchově také továrnu, kde se vázaly knihy. Nakonec se ale hypotéka na dům stala pro rodinu takovou zátěží, že byli Bělouškoví nuceni prodat terasovité parcely pod vilou.

Restaurace Na Václavce měla své štamgasty i v dobách, kdy v Čechách vládli komunisté. Ostatně – stala se útočištěm těch, kteří se ze smutku nad tehdejší situací chodili „vyhrát“ na kytaru a „vypívat“. Scházeli se tu pravidelně každou středu a čtvrtek. Za minulého režimu hospoda chátrala, a stejně tak celý objekt.

Vila Václavka dnes

Na lepší časy se Václavce začalo blýskat v roce 1994, kdy ji získal nový majitel. V témže roce se tu také točil film *Příliš hlučná samota* podle knihy Bohumila Hrabala, a tak tu své herecké umění předvedli (a pravděpodobně i zapili pivem) například Philippe Noiret nebo Rudolf Hrušínský. Od roku 1996 v restauraci probíhala první rekonstrukce interiéru, kterou majitel financoval z toho, co vydělal provoz.

V současné době jsou vila i restaurace znovu v plném lesku. Hostům nabízejí svou slavnou historii a tradiční českou kuchyni s pivem jako křen!

(mk)

Pražská historie: hotel Union inspiroval Švabinského i Svěráka

Návštěvníkům kavárny nuselského hotelu Union v Praze bude možná povědomý obraz, který zde visí na stěně. Zahrál si totiž ve filmu *Vratné lahve*, jehož scénář napsal Zdeňk Svěrák. Ten si občas zašel při psaní do hotelu Union na kávu a uviděl zde obraz muže a ženy sedících v podvečeru nad městem. Autorem obrazu je Willy Nowak (3. 10. 1886, Mníšek pod Brdy – 20. 9. 1977, Praha). Zdeňkovi Svěrákovi se obraz zalíbil a později ho zakomponoval do svého filmu.

Hotel Union má svoji zajímavou historii. V minulosti stála na pražském Žižkově krásná viniční usedlost Bezovka a na jejím místě byla v roce 1875 postavena stejnojmenná zahradní restaurace s velkým sálem, kde se konaly plesy, koncerty a velkolepé ohňostroje. A právě sem se dostal v devadesátých letech 19. století jako nájemce Jan Rejzek. Když se později oženil, tak se se svojí ženou staral o hosty pravděpodobně nejkrásnějšího podniku na Žižkově. Rejzek postupně zakoupil i nějaké parcely v okolí a provozoval ještě velkorestauraci Pod Vítkovem. Když se mu konečně podařilo nashromáždit dostatečný kapitál, otevřel v roce 1910 v Nuslích svůj vlastní hotel Union, ve kterém bylo i několik nájemních bytů.

Zpočátku se situace pro manžele Rejzkovi nevyvíjela moc nadějně. S bujným nočním životem Žižkova se to nedalo srovnávat. Zato se tu ale objevil malíř Max Švabinský a dokonce vyzdobil salónek přízemní restaurace svými vedutami – Švabinský často navštěvoval hotelovou restauraci, kde se scházel se ženou svého srdce Annou Vejrychovou. Bohužel za socialismu Švabinského veduty nenávratně zmizely.

V roce 1929 přibyl Rejzkům druhý dům, který postavili hned naproti Unionu. Do největšího bytu v domě s rozlehlou terasou se Josef Rejzek s rodinou nastěhoval.

Zakladatel hotelu Josef Rejzek

On i jeho syn byli náruživými myslivci, takže jídelníček soukromý i hotelový vylepšovali ulovenými zajíci, bažanty a koroptvemi. V restauraci také vznikl lovecký salónek, kde se myslivci pravidelně scházeli. Dům, v němž se rodina Rejzkova usídlila, se stal i domovem dosavadních nájemníků z Unionu a ten se konečně mohl celý proměnit na hotel. V hotelu, který měl původně osm pokojů a byty,

se v roce 1930 rozšířila kapacita na 54 pokojů. Klientelu hotelu Union tvořili příslušníci spíše střední třídy. Za první republiky tu přespávali například mimopražští příslušníci policie, kteří přijížděli na různá školení a konference, úředníci a podobně.

V roce 1959 došlo po dlouhotrvajícím vzdoru syna Josefa Rejzka k zestátnění, ale v budově byl hotel ponechán a byl i nadále provozován pod jménem hotel Union. V roce 1991 byl hotel vrácen do rukou rodiny Rejzků, konkrétně panu Josefu Rejzkovi – třetímu pokračovateli hoteliérské rodiny. Hotel převzal ve zdevastovaném stavu a čekala ho tak rozsáhlá rekonstrukce. V srpnu 1992 byl pak hotel opět otevřen pro veřejnost. V průběhu dalších let byla prováděna za provozu nová rekonstrukce, při které byl zvýšen počet pokojů na stávajících 57 pokojů včetně de luxe pokojů. Čtyřhvězdičkový hotel má teď de luxe pokoje, apartmá, restauraci a malé spa/wellness centrum.

(mk)

Vivat kutil aneb Co svět neviděl

V Severočeském muzeu v Liberci je k vidění zajímavá výstava, která potěší pamětníky socialistického Československa coby bašty nedostatku a líhně kutilů všeho druhu. Když v roce 2010 uspořádalo Severočeské muzeum výstavu „domácího umění“, byl to trochu krok do neznáma, ale velký zájem veřejnosti i médií potvrdil správnost zvoleného tématu výstavy a ta dále inspirovala i jiná muzea a stála na počátku řady obdobných akcí po celé České republice.

Zatímco minulá výstava představila výhradně věci, které si z nedostatku dekorativních předmětů zhotovovali lidé bez výtvarného vzdělání i větších uměleckých ambicí pro výzdobu svých příbytků, přináší aktuální výstava předměty mnohem praktičtější, určené k použití zejména na zahradě a v domácí dílně. Tematicky se tak zde, kromě jiného, prolínají dva specifické fenomény z doby naprostého nedostatku – kutilství a zahrádkaření. Na výstavě jsou hojně zastoupeny, co do množství i odlišné konstrukce, pojezdové a ruční elektrické sekačky, z nichž k nejbizarnějším patří ty, na jejichž výrobu byly použity hokejové hole či části dětských kočárků. Obdiv si nepochybně zaslouží i další, zcela funkční předměty, jakými jsou manipulační vozík – ještěrka z roku 1965, malotraktor či motocykl a motorová koloběžka.

Vedle těchto vlastně autorských kopií profesionálních produktů se zde objevují předměty účelem a provedením takřka „cimrmanovské“, které ovšem v některých případech předběhly svoji dobu (některé zatím, bohužel, produktově nerealizované). Jedná se například o amatérského předchůdce psychowalkmanu, tj. plavecké brýle s LED diodami, bruslolyže, horské slunce ze sovětských součástek, rozměřovač na sadbu brambor, držák na plechovky s barvou nebo rychlovarnou konvici z plastového kelímku. Světbytnou součástí jsou výrobky z oborů elektro, elektroakustiky a hudby. Vedle amatérských kytar, zesilovačů atd. dotvářejí iluzi domácího studia i elektrofonické varhany a ryze česká, dokonale funkční reprosoustava z pivních sudů.

Prezentovaná kolekce pochází ze sbírky pana Milana Říhy, majitele Muzea kutilství v Polné a zaníceného sběratele všech kutilských výrobků.

Expozice byla otevřena do 14. února tohoto roku.

(mk)

Lázeňský trojúhelník má šanci dostat se na seznam UNESCO

Karlovy Vary a Mariánské Lázně mají šanci dostat se na prestižní seznam památek UNESCO. Naději ještě neztratily ani Františkovy Lázně. Naopak Luhačovice nominovány nebudou. Mluvčí ministerstva kultury Simona Cigánková uvedla, že české lázně budou nominovány spolu s pěti dalšími evropskými lázněmi. Jsou to anglické lázně Bath, německé Baden-Baden, Spa v Belgii, francouzské Vichy a italské Montecatini Terme. Kromě této skupiny existuje několik lázní, které mají ještě de nominaci šanci. Sem patří i Františkovy Lázně.

Do Židovského muzea se vrátila ukradená vzácná archiválie

Do Židovského muzea v Praze se vrátila vzácná archiválie, ukradená před devíti lety. Pracovníci muzea ji před rokem našli v nabídce aukční síně v Izraeli. Na nalezení fragmentu hebrejsky psaného rukopisu se podílela česká a izraelská policie i Interpol. Rukopis, takzvaný pinkas, dokládá život a vývoj židovské obce v Kyjově z let 1654-1854.

Domažlice chtějí zapsat Chodské slavnosti na prestižní seznamy

Domažlická radnice bude usilovat o zápis tradičních srpnových Chodských slavností na prestižní kulturní národní i mezinárodní seznamy. Chodské slavnosti spojené s Vavříneckou poutí, které měly loni 61. ročník, patří k největším folklórním událostem v ČR. Seznam zatím čítá dvanáct položek a vznikl v roce 2008. Naposledy do něj byly zapsány v roce 2014 technologie výroby modrotisku, tradiční léčebné procedury a odkaz Vincence Priessnitze a české loutkářství. Na seznam světového nemateriálního kulturního dědictví lidstva UNESCO byly zatím z českého seznamu zařazeny slovácký verbuňk, masopustní obchůzky a masky na Hlinecku, jízdy králů a sokolnictví, které je přidružené k nadnárodní nominaci koordinované Spojenými arabskými emiráty.

Jáchymov slaví 500. výročí svého založení

Jáchymov letos oslaví 500. výročí svého založení. K jubileu město v průběhu roku chystá celou řadu akcí, které vyvrcholí v srpnu oslavami se světelnou show. Oslavy vyvrcholí během víkendu od 19. do 21. srpna, a to s ohledem na svátek svatého Jáchyma, jenž dříve připadal na 16. srpna. Program oslav nabídne v průběhu roku sportovní akce, ale také odborné konference na téma historie a mineralogie nebo duchovní události jako ekumenická bohoslužba nebo pouť na Mariánskou.

Jáchymov založili v roce 1516 Šlikové v místě bohatého naleziště stříbra, už v roce 1520 bylo město povýšeno na královské.

Karlovarské Vřídlo zůstane částečně nepřístupné i po odstávce

Karlovarské Vřídlo zůstane v omezeném provozu i po skončení pravidelné odstávky 14. února. Důvodem je ha-

varijský stav konstrukce nad výtryskem minerální vody. Město zároveň začne hledat místo, kam by vývěr provizorně přestěhovalo. Celá Vřídelní kolonáda, postavená v sedmdesátých letech minulého století, je už na hraně životnosti. Pod vývěrem Vřídla je technický stav zázemí natolik vážný, že už na přelomu roku musel být vstup do sálu s Vřídlem omezen. Podle statika Petra Hampla je už současný stav některých konstrukcí neopravitelný. Jeden ze symbolů lázeňského města je tak v ohrožení.

Zámek Kunín se poprvé otevře v zimě, ukáže nejkrásnější pokoje

Zámek v Kuníně na Novojičínsku poprvé otevře návštěvníkům prohlídkový okruh i v zimní sezóně. O víkendech od 16. ledna do 13. března je prohlídka povede přes nejkrásnější zámecké pokoje s původním mobiliářem. Například v pokoji hraběnky Walburgy, dnes nazvaný Hudební pokoj, návštěvníci uvidí mimořádně působivou kolekci starého porcelánu značek Míšeň, Rosenthal nebo Ludvigsborg. Jde o kolekci manželů Vachoutových z Prahy, kteří celý život sbírali porcelán a nyní se rozhodli svou sbírku věnovat Muzeu Novojičínska, jež kunínský zámek spravuje. Sbírkou čítá 242 kusů porcelánu, z nichž nejstarší pocházejí z 18. století. Nejvíce je zastoupen figurální porcelán, dále stolní nádobí, vázy, svícny či dekorační porcelán. Sbírkou je vystavena poprvé a na zámku bude k vidění pouze přes zimu. Na závěr zimní prohlídky uvidí návštěvníci v takzvaných Schindlerovských pokojích ty nejcennější předměty z kolekce čítající asi tisíc kusů, které Muzeum Novojičínska přivezlo z Rakouska na konci loňského roku. Jde o dědictví rodiny Schindlerů, někdejších majitelů kunínského zámku.

Stávající točna zůstane v Českém Krumlově asi i po roce 2017

Otáčivé hlediště zůstane v českokrumlovské zámecké zahradě ve stávajícím stavu patrně i po roce 2017. Prodloužení původní lůžky způsobují průtahy kolem architektonické soutěže na novou podobu unikátní scény. Původně měla točna na konci příštího roku ze zahrady zmizet a nahradit ji mělo nové hlediště. Architektonická soutěž zatím nezačala proto, že v hodnotící komisi chce mít své zástupce také UNESCO. Ale to doposud stále členy nenominovalo.

Most získal z Míšně olejomalbu z pozůstalosti baronky Ulriky

Most získal z muzea v německé Míšni zpět olejomalbu, která pochází z pozůstalosti baronky Ulriky von Lewetzow, poslední lásky Johanna Wolfganga Goetha. Dílo zachycuje útok husitských vojsk a vraždu jeptišek, které sídlily v klášteře v Mostě. Ojedinělému návratu uměleckého díla předcházelo dlouhé bádání. Zjistilo se, že obraz se už před druhou světovou válkou dostal do Výmaru, ale byl tam odvezen neoprávněně, poté dílo putovalo do muzea v Míšni.

Před 130 lety ukončila činnost historická pražská mincovna

Ražba vlastních mincí byla jednou z výsad a známek moci panovníka a nejinak tomu bylo i v českém království. Od

10. do 13. století bylo na území dnešní ČR několik mincoven, k nejdůležitějším patřila ta pražská. Letos 3. ledna uplynulo 160 let od ukončení ražby v historické pražské mincovně. Ražba mincí v Praze je doložena již ve druhé polovině 10. století a zdejší tradice je tedy delší než ve slavných mincovnách v sousedních zemích – ve Vídni (1194) či slovenské Kremnici (1328). Na rozdíl od těchto mincoven se však Praha nemůže pochlubit nepřetržitou tradicí ražby mincí.

Adam Bubna-Litic zemřel ve věku 89 let

Ve věku devětaosmdesát let zemřel potomek českého šlechtického rodu Adam Bubna-Litic. Do České republiky se z exilu vrátil v roce 1989, společně se sestrou restituoval rodový majetek. Nejdříve žil na zámku v Doudlebách nad Orlicí, později v Horním Jelení na Pardubicku. Bubna po emigraci do Rakouska odešel do Austrálie, kde pracoval jako učitel a později jako ředitel gymnázia v Perthu. Bubnové z Litic jsou starý český šlechtický rod, jehož kořeny sahají do 14. století. Původně pocházeli ze západních Čech, litické panství a zámek Doudleby drží s výjimkou let 1948-1993 od roku 1562.

Na básníka Seiferta vzpomínali lidé u hrobu i v muzeu v Kralupech

Na básníka Jaroslava Seiferta, nositele Nobelovy ceny za literaturu, vzpomínali lidé u jeho hrobu na kralupském hřbitově i v muzeu v Kralupech nad Vltavou. Od jeho smrti uplynulo třicet let. V Kralupech si přál být pohřbený, pocházela odtud rodina z matčiny strany. Akce organizovalo Městské muzeum v Kralupech nad Vltavou. Jaroslav Seifert zemřel 10. ledna 1986, narodil se 23. září 1901 v Praze.

Památník písemnictví získal obrazy od Toyen, Štyrského a Čapka

Památník národního písemnictví získal významnou akvizici v podobě čtyř obrazů od významných představitelů české meziválečné avantgardy (Toyen, Jindřicha Štyrského a Josefa Čapka). Do sbírek památníku je věnovala dcera básníka Jindřicha Hořejšího, člena Devětsilu. Spolu s obrazy darovala básníkova dcera Jiřina Hořejší památníku svou vlastní knihovnu a knihovnu po svém otci, jeho doklady, rukopisy a pracovní materiály, tisky, výstřižky či fotografie, které doplní osobní fond Jindřicha Hořejšího. Akvizice zahrnuje čtyři olejomalby, dvě díla Josefa Čapka – *Předměstské zahradnictví II.* (1922) a *Hvězdy I.* (1936), jeden obraz Jindřicha Štyrského s názvem *Smrt Orfeova* (1931) a dílo *Přezimování* (1934) od Toyen.

Nová socha lišky Bystroušky by se mohla brzy vrátit do obory v Hukvaldech

Nová bronzová socha lišky Bystroušky, která byla loni ukradena z obory v Hukvaldech na Frýdecko-Míšecku, by mohla být již brzy hotova. Kdy se věrná kopie vrátí na opuštěný kámen, není zatím jasné, vše totiž bude záležet na klimatických podmínkách. Zlodeje známé sochy se stále nepodařilo vypátrat. Nový model sochy pro biskupství v Kuřimi na Brněnsku vytvořil sochař a specialista na

3D technologie Adam Krhánek. Socha i pamětní deska z obory zmizely loni v květnu. V oboře přitom socha stála od roku 1962. Iniciátory vzniku památníku Leoše Janáčka se známou sochou byli myslivci a lesníci.

Do žebříčku vlivných myslitelů se dostali i Kundera a Sedláček

Spisovatel Milan Kundera a ekonom Tomáš Sedláček se dostali do žebříčku nejvlivnějších myslitelů letošního roku sestavovaného na základě výběru redaktorů předních světových médií. Zatímco Kundera je v první stovce vlivných veřejných osobností celého světa, které vévodí papež František, Sedláček figuruje v pořadí intelektuálů ovlivňujících německy mluvící země.

V Přeskačích na Znojemsku zachránili dřevěný barokní oltář

Díky zásahu restaurátorů se podařilo zachránit barokní dřevěný oltář v Přeskačích na Znojemsku, který od 26. prosince zdobí místní románský kostel Všech svatých. Malá obec, jejíž románský kostel patří mezi kulturní památky, nabízí také poměrně nově objevené středověké podzemí. Restaurování oltáře měl na starosti Jan Knorr, který restaurátorství vyučuje na specializované škole v Brně. Přizval si i studenty a absolventy. Kromě obnovy technického stavu restaurátoři vrátili na oltář původní barokní barvy, tedy tmavohnědou a zlatou.

Cestování ve vlacích zdarma na Slovensku zaujalo tisícovky Čechů

Možnost cestovat zdarma ve státem dotovaných vlacích na Slovensku zaujala tisícovky obyvatel Česka. Češi jsou zároveň nejpočetnější skupinou cizinců, kteří se do slovenského systému bezplatného cestování vlakem zaregistrovali. Vyplývá to z údajů, které ČTK poskytl státní železniční dopravce Železničná spoločnosť Slovensko (ZSSK). Bezplatnou přepravu dětí, studentů, seniorů či osob, které pobírají například invalidní nebo sirotčí důchod, zavedla levicová vláda premiéra Roberta Fica před rokem coby jedno z opatření ze sociálního balíčku na zvýšení životní úrovně obyvatel. Cestovat ve většině vlaků zdarma v zemi mohou nejen Slováci, ale i občané ostatních států EU, kteří patří do zmiňovaných kategorií cestujících. Podmínkou je registrace do systému ZSSK.

Česká mincovna razí pamětní medaile s tvářmi Waldemara Matušky

Česká mincovna v Jablonci nad Nisou razí pamětní medaile s tvářmi oblíbeného českého zpěváka Waldemara Matušky. Ražba je z nové série medailí Slavici ve zlatě, věnované českým pěveckým legendám. Mincovna jí navázala na velmi úspěšnou ražbu k pětasedmdesátinám Karla Gotta z roku 2013. Své medaile by v budoucnu měly mít také třeba Lucie Bílá nebo Matra Kubišová.

Stát vydá církvi zámek v Kroměříži

Stát vydá církvi v rámci majetkového vyrovnání zámek

v Kroměříži i tamní Podzámeckou zahradu. Květná zahrada zůstane státu, protože její historický areál je provázán s novostavbami, které nelze vyčlenit a které podle zákona o restitucích vydány být nemohou. Kroměřížský zámek je spolu s okolními zahradami zapsán na seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. Arcibiskupství žádalo o vydání zámku podle svých slov proto, že tvoří jeden celek s inventářem, který mu nikdy nepřestal patřit. Obrazárna kroměřížského zámku je po Národní galerii v Praze druhá nejvýznamnější v Česku. Celý soubor více než 500 obrazů představuje unikátní sbírku i v evropském měřítku. Obsahuje plátna a desky věhlasných autorů, jako jsou Tizian, van Dyck, Brueghel, Cranach či Veronese. Nejcenějším exponátem je Tizianův obraz *Apollo a Marsyas*.

Zámek Kroměříž

Filipovský zázrak připomenou konference, knihy i kantáta

Šluknovský výběžek ožije příští rok oslavami výročí Filipovského zázraku. Od údajného zjevení Panny Marie v obci Filipov, která je dnes součástí Jiříkova, uplyne sto padesát let. Událost připomenou mše, výstavy, konference, knihy i speciální kantáta. Na místě, kde se podle církve zjevila na smrt nemocné Magdaleně Kade Panna Marie, byla postavena bazilika. Nemocná podle svědectví druhý den z lůžka zázračně vstala zcela zdráva. Zázrak nedlouho na to potvrdil i Svatý stolec. Vzniklo tak hojně navštěvované poutní místo. Filipovu se přezdívalo Lurdy severních Čech. Dnes míří do monumentálního kostela tisíce věřících ročně.

Výročí narození Karla IV. zařadilo UNESCO mezi světová výročí

Sedmisté výročí narození Karla IV. (14. 5. 1316, Praha – 26. 11. 1378, Praha), které se letošní rok připomíná, zařadilo UNESCO na seznam významných světových výročí let 2016 a 2017. Seznam schválila Generální konference UNESCO na svém 38. zasedání v Paříži. V minulých letech Česká republika do kalendáře světových výročí UNESCO úspěšně nominovala například 100 let od narození Bohumila Hrabala (2014) nebo 1150 let od příchodu věrozvěstů Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu (2013). Výročí narození římského císaře a českého krále Karla IV. se budou slavit mnoha akcemi. Velkou výstavu připravuje Národní galerie v Praze s bavorskými partnery.

Výstavy věnované Karlu IV.

Vlastivědné muzeum v Olomouci otevřelo rozsáhlou výstavu věnovanou nadcházejícímu výročí 700 let od narození českého krále Karla IV. Muzeum je prvním v zemi, které toto výročí připomíná. Výstava zabrala největší výstavní sál svaté Kláry s plochou přes 400 metrů čtverečních. Vystaveno je přes 200 exponátů z období vrcholného středověku, které pocházejí hlavně z území Olomouckého kraje. Vrcholem výstavy jsou mistrovské kopie českých korunovačních klenotů. Výstava přibližuje nejen život a dílo jednoho z nejvýznamnějších panovníků středověké Evropy, ale také epochu lucemburské vlády na Olomoucku, a to od nástupu Jana Lucemburského na český trůn roku 1310 až do počátku husitských válek. Je zde připravena řada interaktivních prvků pro děti. Je to například fotokoutek v podobě trůnního sálu, mluvící meč či možnost ražby vlastní mince.

Karel IV. byl bezpochyby osobností evropského formátu, který se v českých zemích těšil a dodnes i těší velké oblibě, jak o tom ostatně svědčí i několik let staré výsledky ankety o největšího Čecha. Do příprav karlovských oslav se zapojilo mnoho českých institucí. Národní galerie chystá mezinárodní výstavu, která proběhne v prostorách Valdštejnské jízdárny. Budou na ní k vidění prestižní památky na Karlovu dobu od zapůjčitelů z celého světa, říká generální ředitel Národní galerie Jiří Fajt. „Bude tam vystaveno kolem 200 exponátů. Výstava bude mít pražskou a norimberskou část. Převážná část exponátů bude totožná na obou zastaveních výstavy. Budeme vystavovat všechna výtvarná média – sochařské práce, malířství, rukopisy, zlatnictví, textilní památky. Pozornost bude věnována i archivním dokumentům. Přijede např. Zlatá bula Karla IV., která byla vyhlášena v roce 1356 v Norimberku a v Metách. Je to vlastně základní právní dokument Svaté říše římské, který platil až do zániku tohoto politického soustátí v roce 1806.“

K výstavě je na obou stranách, české i německé, připravován také doprovodný program a zapojeno bude na padesát karlovských památek mezi Prahou a Norimberkem. A v Norimberku se bude také konat vědecká konference, která se bude věnovat tomuto významnému městu v době Lucemburků. Vědecké konference proběhnou i v Česku. Mimo jiné pod záštitou Karlovy univerzity, která připravuje i výstavu *Druhý život Karla IV.* Tzv. druhý život slavných osobností, většinou světců, bývá někdy důležitější než jejich život skutečný. Podle profesora Jana Royta z Univerzity Karlovy je jasné, že když to byl tak významný panovník, tak se k němu obraceli i panovníci následující, ostatně, Karel se také obracel ke Karlu Velikému. A právě Jagellonci, kteří nastupují na český trůn, tak chtěli na karlovskou dobu navázat tím, že nechali znovu zříditi busty českých zemských patronů, obnovili svatováclavskou kapli, postavili Prašnou věž, která je aluzí na mosteckou věž... Zase na druhou stranu v období baroka vidíme, že třeba univerzita se snažila na svého zakladatele navázat. V 19. století už do toho proniká politikum, nacionalismus. Vzniká ale třeba také socha na Křižovnickém náměstí, která byla odhalena v roce 1848 u příležitosti 500. výročí univerzity. A pak existují různé interpretace z hlediska koncepce českých dějin, kdy se řeší Karel IV. jako český král nebo císař Svaté říše římské. Svou roli v tom hrají i ty nacionální česko-německé spory, jestli je to »popský král«, jak jej nazývali Němci, nebo »Otec

vlasti«, jak jej vidí Češi. To jsou problémy toho druhého života, kdy do toho proniká i politika.“

Akcí zaměřených na život, odkaz a dobu Karla IV. proběhne ještě mnohem více: Národní památkový ústav připravil Lucemburský rok, Národní technické muzeum se zaměří na stavitelství doby Karlovy a s programem přijde také Hlavní město Praha, Arcibiskupství pražské nebo Akademie věd ČR. A na své si přijdou i milovníci hudby, chystají se také různé koncerty, na kterých vystoupí třeba Schola Gregoriana Pragensis nebo skupina The Tap Tap. S osobností Karla IV. se budou moci seznámit i lidé v zahraničí, třeba prostřednictvím výstavy, kterou připravují Česká centra.

Výjimečně vystavení českých korunovačních klenotů doplněných replikami královských insignií z doby gotické připravuje Pražský hrad. Výstava má být hlavním projektem oslav 700. výročí narození císaře a krále Karla IV., které Hrad zahájí 2. dubna se začátkem příští turistické sezóny. Rok věnovaný Karlu IV. si ale na Hradě užijí i ti, kdo nepůjdou na žádnou z výstav. Unikátním artefaktem doby Karla IV. je samotný areál Pražského hradu, v jehož exteriérech se budou oslavy také připomínat. Výstava představí i méně známé části souboru klenotů. Vedle kopií gotických insignií, které jsou dnes součástí vídeňské klenotnice, budou vystaveny nádoby na olej, korunovační roucha či zemské relikviářové kříže a Zlatý veraikon, obraz Kristovy tváře pocházející z českého královského pokladu budovaného Karlem IV. na Karlštejně.

Národní technické muzeum se zapojí výstavou *Vita Caroli*, která představí stavitelství gotické doby. Ukáže třeba repliku dřevěného středověkého jeřábu na lidský pohon. Největší pražskou akcí bude podle radního pro kulturu Jana Wolfa otevření stálé expozice *Karel IV., Praha a Lucemburkové* v Domě U Zlatého prstenu. Pro studenty vznikne aplikace, která uživatele seznámí s dobou Karla IV. prostřednictvím hry.

Národní památkový ústav chystá sérii akcí, které připomenou výročí 700 let od narození českého krále a římského císaře Karla IV. Zvláštní akce budou věnovány také dalším členům dynastie Lucemburků, včetně potomků Karlova bratra Jana Jindřicha, kteří vládli na Moravě. Centrem oslav bude hrad Karlštejn, kde bude poprvé vystaven takzvaný karlštejnský poklad. Tvoří jej věci denního života z přelomu 14. a 15. století, které byly ukryty ve zdi zřejmě na počátku husitských válek. Konkrétně jde například o nádoby nebo oděvy. Předměty byly objeveny v 19. století při rekonstrukci hradu. Dokreslují módu a kulturu stolování Karlova dvora.

Několik jubilejních dat k Lucemburkům:

- 7. 2. 1311 – korunovace Jana Lucemburského v katedrále sv. Víta českým králem a Elišky Přemyslovny královnou.
- 26. 2. 1361 se v Norimberku narodil Václav IV. (syn Karla IV. a jeho třetí manželky Anny Svidnické), český a římskoněmecký král.

Historikové z celé Evropy diskutovali v Brně o Zikmundovi

Zatímco v obecném povědomí žije Zikmund Lucemburský jako spíše negativní postava, současní historici jej vidí jako silného a významného panovníka. Setkání věnované také

panovníkovu dvoru a kanceláři na hradě Špilberk trvalo čtyři dny.

Zikmund Lucemburský (1368-1437) byl synem Karla IV. Náležela mu koruna krále římského, uherského i českého. Dlouho stál v opozici proti husitskému hnutí, česká tradice mu připisuje podíl na smrti Jana Husa. „I když na-

bývá aury téměř záporné postavy, nejde o jeho přesnou charakteristiku. Byl to silný a významný vladař a právem se o něm hovoří jako o posledním císaři středověku. Jeho vliv se neomezoval pouze na české země, ale zasáhl i do evropských poměrů a dokonce i do poměrů uvnitř katolické církve,“ uvedl historik Muzea města Brna Ctibor Ostrý.

HISTORICKÉ ZAJÍMAVOSTI

Matice česká

1. 1. 1831 je považováno za datum vzniku Matice české, která vznikla z iniciativy historika Františka Palackého a skupiny vlastenců, kteří usilovali o povznesení českého jazyka a literatury a o lepší podmínky pro vydávání českých knih. Oporu našli v Národním muzeu v Praze, kde byl ustaven Sbor pro zdělávání řeči a literatury české. Při tomto sboru byl založen peněžní fond s názvem Matice česká, který sloužil k vydávání hodnotné české literatury. Založení Matice české se setkalo v české společnosti s velkým ohlasem a její podpora se záhy stala přímo vlasteneckou povinností.

Matice převzala roku 1832 vydávání *Časopisu Českého muzea*, který s názvem *Časopis Národního muzea* vychází dodnes. Mezi nejvýznamnější publikace z jejich počátků patří pětidílný *Slovník česko-německý* Josefa Jungmanna (1834-1839) a *Slovanské starožitnosti* Pavla Josefa Šafaříka (1836-1837). Matice česká vydávala několik edičních řad s památkami staré české literatury, klasické světové literatury a s českými vědeckými publikacemi.

Během 19. století se z Matice české stalo největší české nakladatelství, které se nejvíce zasloužilo o produkci a rozšíření odborné české literatury. V roce 1952 bylo Matici odňato nakladatelské právo a hrozila jí dokonce likvidace. Zachránila se začleněním do Společnosti přátel Národního muzea, kde ve spolupráci s Knihovnou Národního muzea pořádala přednášky s literárněvědnou a knihovnickou tematikou. Když byla v roce 1990 obnovena Společnost Národního muzea, stala se Matice česká její sekci. V současné době pokračuje v tradicích své vědecké a osvětové práce zejména na poli kulturní historie, knihovny a knihovnictví.

1. 1. 1866 po mnohaletých rekonstrukcích byl uveden do provozu staroměstský orloj, původní orloj byl doplněn kalendářní deskou Josefa Mánesa.

2. 1. 1791 byla v Praze na Karlově náměstí otevřena první veřejná obecní nemocnice, v budově bývalého ústavu šlechticů.

17. 1. 1931 bylo otevřen zimní stadion Štvanice s umělým kluzištem.

Měšťanská beseda

31. 1. 1846 zahájila činnost Měšťanská beseda v Praze. Byla založena v roce 1845 jako reprezentační politicko-společenské středisko pražských měšťanů. Měšťanská beseda v Praze zahájila činnost až 31. 1. 1846. Její ustanovení

inspirovalo dosavadní neformální stolové a čtenářské společnosti k následování; obdobné besední jednoty byly postupně zakládány i v jiných českých městech. Její aktivita vyvrcholila v šedesátých letech 19. století; výbor Měšťanské besedy v Praze navazoval spolupráci se vznikajícími spolky (Uměleckou besedou, Hlaholem, Průmyslovou jednotou), které získaly pro svou činnost prostory v nové budově ve Vladislavově ulici, kam Měšťanská beseda v Praze přesídlila začátkem května 1870. Po zřízení dalších spolků a osvětových institucí (v roce 1872 byl založen J. S. Skrejšovským Český klub Na příkopích, 1894 Národní dům na Vinohradech) a zejména po neúspěchu projektu České besedy, který měl 1909 sjednotit v novém Obecním domě čtyři největší pražské společenské kluby, ztratila Měšťanská beseda v Praze své dominantní postavení společenského střediska.

Místo má velmi starou historii. Právě v dnešní Vladislavově ulici bylo jedno z prvních židovských osídlení v Praze, tady se jednalo o židovský hřbitov z let 1254-1478. Vlastní budova Měšťanské besedy byla vystavěna v letech 1868-1869, kdy zde už stál dům se židovskou zahradou. Zřízeny zde byly důkladné sklepy, hostinec, sál pro kulečník, čítárna, herna a místnost pro zasedání výboru. Na přelomu padesátých a šedesátých let 20. století byl dům upraven pro potřeby Československé televize, od 4. února 1994 odtud vysílala televize NOVA.

Přesun kaple Maří Magdalény

2.-4. 2. 1956 proběhl první přesun stavebního objektu v republice. Při úpravách nábřeží kapitána Jaroše byla přesunuta o 30,75 m proti proudu Vltavy raně barokní kaple Maří Magdalény, která je významnou pražskou stavební památkou. V čele odborníků, kteří přesun navrhli, stál akademik prof. dr. ing. Stanislav Bechyně. Kaple stojí pod zeleným masivem Letné, na severním předpolí secesního mostu Svatopluka Čecha.

Svatyni kruhového půdorysu nechal vystavět v roce 1635 Chrysotom Trembský, probošt kláštera cyriaků, který stával na druhé straně řeky. Cyriakům sloužila jako viniční kaple, později ji ale využívali i voraři, kteří plavili po Vltavě dřevo. Dnes slouží starokatolické církvi.

Jaký je únor

Je vrtkavý, každý rok jiný, člověk neví, jak se má do něj ráno obléci, ničím si u něj nemůže být jistý. Někdy připomíná spíš březzen či duben, probudí i včely, jindy leden. Latinsky je únor *februarius*. *Februs* znamená očištný. Očištna se prováděla ve starém Římě řemínky z kůže obětovaného kozla o Luperkáliích, tedy o předjarní slavnosti na počest fauna Luperka, ochránce stád před vlky. Tato slavnost byla spojena s magickým šleháním žen a dívek, z kterého se pak vyvinul český velikonoční pomlázkový obyčej. Jak je vidět, nevyhraněnost února je patrná i z jeho latinského jména. Očištna se provádí až o Velikonocích, tedy na přelomu března a dubna. České jméno únor se odvozuje od slova nořit, neboť v tomto měsíci se led noří, láme a puká. Někdy tomu tak skutečně je. Ale zase jenom tu a tam.

Nejpříjemnější na únoru by mohl být skřiváncí zpěv. Velká část únorových pranostik je právě o něm: Když skřivánek v únoru zpívá, brzy se pod nosem slívá. V únoru když skřivan zpívá, velká zima potom bývá. Skřivánek-li v únoru zpívat počne, v dubnu jistě umlkne. Na Hromnice – skřivánek přes hranice. Na Hromnice musí skřivánek vrznout, i kdyby měl zmrznout. Jak dlouho skřivánek před Hromnicemi vrzá, tak dlouho po nich zmrzá. Nejspolehlivějším věštce jara je však podle myslivců zajíc. Pranostika říká: po Hromnicích musí zaječice vrhnout, i kdyby měli zajíčkové zmrznout.

Čím víc toho únor o sobě prozradí, tím víc potvrzuje svůj „špatný charakter“. Potvrdil to i Karel Čapek, když napsal, že je to „záprték mezi měsíci, nedonošený, přestupný a vůbec nesolidní měsíc“. Dokonce navrhl, aby se v přestupných rocích února nepřidával jeden den. Chtěl, aby místo toho měl květen 32 dnů.

(mk)

Pranostiky na únor

Teplý únor – studené jaro, teplé léto.

Když na Hromnice ze střeš teče, zima dlouho se povleče. Teče-li v úterý masopustní voda kolejem, bude úrodný rok a len.

Na Hromnice – chumelice, netrvá pak zima více.

Bude-li v úterý masopustní neb v středu (Popeleční) vítr aneb vichr, tehdy celý půst větrný bude.

Svítlí-li o Hromnicích celý den, tahej, sedláče, slámu z hnoje ven!

Jaké je počasí o Popeleční středě, takové se drží celý rok.

Zelené Hromnice – bílé Velikonoce.

Přejdou Hromnice – konec sanice.

O svatém Petru nastolení je-li mráz, po 40 dní mu konec není.

Masopust na slunci – pomlázka v senci.

Mnoho mlh v únoru přivodí mokré léto.

Kdyby měl únor tu moc jako leden, nechal by v krávi zmrznout tele.

Jak dlouho skřivan před Hromnicemi vrzá, tak dlouho po nich zmrzá.

Svítlí-li slunce na Hromnice, hojnost žita i pšenice.

Skřivánek-li v únoru zpívat počne, v dubnu jistě umlkne.

Na Hromnice musí skřivánek vrznout, i kdyby měl zmrznout. O Hromnicích anebo okolo Hromnic jistá zima bývá; odkudž mnozí chtějí, že jest toho času polovice zimy.

Na Hromnice o hodinu více.

Prší-li na svatého Matěje, bude se brzy síti.

(mk)

Karel Toman: Básně**Zima**

Nad přátelstvími, nad láskami
břečťany temné hrobkami se klenou,
až přijde večer a jsme sami.

K dalekým hrobům vzpomínky se ženou
z prochládlé jizby zavátými poli,
však srdce mlčí, srdce bolí.

Samota zná jen jednu melodii,
jediná píseň osiřele padá
v šum větrů, které v okna bijí.

Tvé jaro? Léto? Zkřehlá sněť
na okno tuká, plachá snítka mladá.
A ty ji poceluješ v odpověď.

(mk)

Kamil Bednář: Sladkost hořkosti**Den jako každý jiný****Zimní píseň (Co nesmyl déšť)**

Pozvedni mi srdce, krásný dni,
v němž únor ze stříbra a cínu
předzvěstně jaro vytepává!
Ale dál voda je studená,
měsíc z ledové slonoviny,
noc popelavá.

Pozvedni mi srdce, živote,
ať verše se řinou –
třeba jak křídla holubů nad krajinou
nebo i jak ta slova křídou na plotě!
Ale dál únor – ohořelý –
v černých větvích se kývá,
parkety louží praskají pod nohama,
v srdci okna vyražená čas nezasklívá.

Sám zdvihni hlavu,
ty, v pustinách zimy volající!
Samo se zvedni k nebi, srdce!
Sama, písni, potřes svou ohnivou kšticí!
To nepřijde zvenčí.

Už kůrka ledová se tenčí
a slunce, rostouc v ohlušivé kráse,
už nepobledne před mrazy,
a také v tobě, zdá se,
nějaké slunce vychází.

(mk)

Ekonomická situace v ČR – optimismus bez hranic?

Druhá polovina uplynulého roku zastihla českou ekonomiku evidentně ve výborné kondici. Zatím zveřejněné zpravené výsledky za třetí čtvrtletí 2015 ukázaly prudký růst ve výši 4,7 %, což patří mezi nejvyšší vzestupy v celé Evropě. Obchodníci si mnou ruce nad zvyšujícími se prodejmi, potěšitelným směrem se vyvíjela i reálná mzda a velice dobré výsledky vykazuje Česká republika i v oblasti zaměstnanosti. Samozřejmě představitelé České národní banky neustále znepokojuje vývoj inflace – ceny se drží na víceméně stejné úrovni, především kvůli klesajícím nákladům na energii a ropu. To však spotřebitelům nevadí ani v nejnemenším, spíše naopak. Navíc lze asi jen těžko obhajovat tezi, že dochází k odkládání nákupů z důvodu čekání na další pokles cen. Tato konstrukce ovšem nepůsobila zrovna věrohodně ani v minulosti. Nicméně se jeví jako stále jistější, že Česká národní banka bude přes všechno stávající růst držet směnný kurz na uměle nízké úrovni 27 korun za 1 euro v průběhu celého roku 2016, byť jediným důvodem zůstane jediné nedodržování inflačního cíle.

Na situaci nic nezmění ani obnova bankovní rady včetně funkce guvernéra v průběhu tohoto roku. I designovaný nový guvernér Jiří Rusnok opakovaně vcelku jasně naznačil, že režim regulací bude pokračovat až do roku 2017. Tento postup jistě má svoji racionalitu, ale skrývá v sobě i nemalé nebezpečí. Pokud by totiž pozitivní vývoj českého hospodářství pokračoval v roce 2016, mohl by se stát následný exit z intervenčního režimu ještě složitější a hrozily by mohutné kurzové výkyvy. Představitelé České národní banky stejně jako většina odborníků ale asi počítají s určitým utlumením dosavadního prudkého boomu. Vycházejí přitom i ze skutečnosti, že vynikající čísla roku 2015 ovlivnilo několik krátkodobých pozitivních faktorů, které již letos působit nebudou. Loni totiž vyvrcholil příliv peněz z fondů Evropské unie a letos se tyto zdroje výrazně ztenčí. Navíc se cena ropy i energií pohybovala na zatím rekordně nízké úrovni, což dalo další impuls pro rozvoj české ekonomiky.

Na druhé straně se ale velká část ekonomů shoduje, že i v roce 2016 porostou reálné mzdy, dosud silně ovlivněné předchozí vlekou krizí, a počítají i s pozitivním vývojem v počtu nezaměstnaných. Někteří však naznačují, že míra lidí bez práce už narazila na své ekonomické limity a nemůže se dále výrazněji snižovat. Jinými slovy, bez práce už vesměs zůstávají lidé zaměstnatelní jen velice obtížně. Trh práce však může negativně ovlivnit situace v Ostroavsko-karvinském revíru, kde se vzhledem k současným cenám nevyplatí další těžba uhlí, a chystá se proto zavření řady dolů. Podle některých odhadů by tak mohlo přibýt v regionu až 25 tisíc lidí bez místa, navíc lidí, kteří se budou uplatňovat jen těžce. Situaci se snaží řešit i česká vláda, výsledek je však dosud značně nejasný. Schválení dřívějšího odchodu horníků do penze (v 58 letech, ovšem při splnění určitého počtu roků strávených prací pod zemí) představuje jen malý, dílčí krok, který rozhodně nebude stačit. Protože se však letos konají volby do krajů, budou se asi vládní sociální demokraté se svými koaličními partnery z hnutí ANO přetahovat o možné vavříny zachránce horníků, které jim mohou pomoci zvítězit ve velkém a vlivném Moravskoslezském kraji.

Skutečné problémy však české ekonomice hrozí spíše ze zahraničí. Určité rozpaky vzbuzuje výrazné zpomalení čínského růstu. Samotný český obchod s Čínou je sice jen relativně omezený, ale stávající vládní kabinet i prezident Miloš Zeman už nějakou dobu usilují o rozšíření česko-čínských hospodářských kontaktů. Zvláště prezident je v této záležitosti agilní až přesměřil. Číňané mimo jiné v České republice nedávno koupili i slavný pražský fotbalový klub Slavia. Ovšem pro Českou republiku je větší hrozba dopad čínského hospodářského ochlazení na sousední Německo. Právě to je pro ČR dlouhodobě největším obchodním partnerem a řada firem funguje v českých zemích jako subdodavatelé pro německé společnosti, exportující právě do Číny. Naopak do určité míry by Češi mohli profitovat z odbourání embarga vůči Íránu – např. se již nyní hovoří o možné obří dodávce traktorů Zetor do tohoto regionu. Mnoho českých firem mělo v Íránu vybudováno velice kvalitní síť kontaktů, kterou lze ještě alespoň částečně oživit. Velkou neznámou zůstává efekt příchodu mohutné migrační vlny. Samozřejmě řada společností podnikajících v ČR na ní dokáže profitovat, ať již jde o dodávky obytných buněk, nebo pepřových sprejů.

Na druhé straně by s imigrací související plány na obnovení hraničních kontrol uvnitř schengenského prostoru mohly přinést značné komplikace zejména exportérům. Podcenit nelze ani negativní dopady růstu nacionalistických nálad, tak zřetelně pozorovatelného například v Maďarsku a Polsku, ale i v mnoha státech „staré patnáctky“. Do samotné České republiky zatím doputovalo jen minimum uprchlíků, ale situace se v tomto ohledu může výrazně změnit kvůli změnám v azylové politice Rakouska, ale hlavně Německa. Navíc se dá předpokládat, že v tomto případě by do České republiky putovali především méně kvalifikovaní uprchlíci, kteří by nijak nepomohli řešit nedostatek některých profesí na českém pracovním trhu. Pokud však jakýkoliv externí zásah nezapůsobí obzvláště ničivě, měla by česká ekonomika i v roce 2016 růst slušným tempem, i když asi ne tak strmě jako loni. Rozhodně by však mělo dojít ke sblížení průměrné životní úrovně v ČR a v Rakousku či Spolkové republice Německo, na rozdíl od období hospodářské krize před několika lety.

(MaFr)

Více nákupů u benzínových pump?

I do České republiky proniká trend rozšíření nákupních možností na benzínových čerpadlech. ČR patří podle přepočtu obyvatel připadajících na jedno benzínové čerpadlo mezi evropské pumpařské velmoci. To samozřejmě vede k mimořádně tvrdé konkurenci mezi jednotlivými řetězci, které se neustále musejí snažit nabídnout něco víc, než poskytuje konkurence. Samozřejmě pro řadu motoristů hraje naprosto klíčovou určující roli cena nabízených produktů. Některé společnosti však volí jiný koncept a snaží se řidiče zaujmout spíše různými atraktivními službami navíc. Jednou z cest se jeví přebírání amerického modelu stop & shop, tedy prezentace benzínového čerpadla zároveň jako vhodného místa pro nákupy. Možná nejdále v tomto směru zatím v České republice postoupila síť čerpacích stanic Shell, která se spojila s obchodním řetězcem Billa zatím zhruba na čtvrtině svých benzínových čerpadel v zemi. Inspirovala se přitom například i u svých pump ve Švýcarsku,

na nichž jsou prodejny Migrolino. Výsledky spojení supermarketů a čerpadel sleduje bedlivě i jeden z lídrů českého trhu, tradiční společnost Benzina. Ta zatím pouze plánuje rozšíření nabídky občerstvení ve svých Stop Café. Zároveň testuje spojení s řetězcem Žabka, v současnosti provozovaným společností Tesco. A zaspat nové trendy nechce ani další velký hráč – společnost MOL. Ta provozuje u části svých čerpadel vlastní prodejny Fresh Corner a jejich počet hodlá navyšovat v řádu desítek provozoven. Zapomnětliví motoristé tak pravděpodobně budou moci počítat při nočních či nedělních nákupech s lepší nabídkou na českých „benzínkách“ než dosud. Jen ty ceny asi stále zůstanou vyšší než v běžných obchodech.

(MaFr)

Poštovní franšíza i v ČR

Rozšiřování franšíz v poštovní službě před několika lety v Rakousku vyvolalo značné kontroverze. Samotná pošta si projekt celkově pochvaluje, občané v některých případech až tak nadšení nejsou a spíše si stěžují na zhoršení kvality a koneckonců i dostupnosti poštovních služeb. Nicméně celkové úspory vyplývající z převodu nemalého počtu poboček pošty na jiné provozovatele zůstává velkým lákadlem i pro dosavadní státní pošty v jiných zemích včetně České republiky, kde podnik Česká pošta neustále zápolí s výraznými finančními obtížemi a rostoucí konkurrencí různých společností doručujících hlavně lukrativní balíkové zásilky.

Česká pošta i přes určitou redukci v minulých letech disponuje mimořádně hustou sítí poboček, což pro občany znamená snadnou dostupnost. Počet poboček, provozovaných nějakým smluvním partnerem, má však v současnosti pouhých dvě procenta, což kontrastuje nejen s Německem a Velkou Británií, kde státní pošta provozuje pouhé jediné procento poboček zcela ve vlastní režii, ale i s Rakouskem, kde počet franšíz již přesáhl hranice sedmdesáti procent. Nynější projekt Pošta Partner, který vstupuje do druhého roku svého trvání, má zajistit, aby v roce 2020, tedy zhruba za pět let, provozoval podnik Česká pošta z celkového počtu kolem 3 200 pošt pouze 691 poboček. Ze všech ostatních se mají stát franšízy.

Česká pošta slibuje, že změna přinese nejenom značné úspory, což přivítá státní rozpočet, ale přitom nedojde k výraznější redukci sítě. Navíc údajně spotřebitelé ocení pružnost otvírací doby, kterou si budou určovat obce nebo příslušní soukromníci. Česká pošta stanovuje přitom jen minimální počet otvíracích hodin v průběhu týdne. V současnosti totiž otevírací doba mnoha poboček v menších lokalitách příliš nevyhovuje hlavně lidem chodícím do zaměstnání. Jak se poštovní franšízy v České republice skutečně osvědčí, nelze nyní ještě s jistotou říci. Poměrně reálně však hrozí, že pokud některou nyní ztrátovou pobočku nepřevezmou v rámci projektu jiní partneři, bude to znamenat její definitivní zánik. Usuzovat totiž na existující zájem jen podle první vlny, kdy samozřejmě dochází k přechodu na franšízy hlavně u poboček, které jsou na tento krok připraveny a kde není problém najít partnera schopného poštu převzít, se nemusí vyplatit. Skutečně do tuého půjde až v okamžiku, když se do soukolí projektu Pošta Partner dostanou pobočky, kde nic takového neexistuje. Nicméně Česká pošta je v současnosti pod silným tlakem

politiků, zejména ministra financí Babiše, a proto musí dosáhnout úspor prakticky za jakoukoliv cenu. A většina občanů možná někdy trochu naivně skutečně věří, že franšízoví provozovatelé úkoly zvládnou lépe a spolehlivěji než státní podnik.

(MaFr)

Nezaměstnanost v ČR 2015 – samá dobrá čísla

Česká republika stejně jako Rakousko nebo Německo dlouhodobě vykazuje relativně nízkou míru nezaměstnanosti. Vyniká to zejména ve srovnání s čísly přicházejícími především z jihu Evropy. Rok 2015 se i na pracovním trhu v České republice nesl ve znamení výrazného hospodářského oživení a překonání dopadů krize a stálého zlepšování situace. Prakticky ve všech měsících došlo k meziročnímu poklesu počtu lidí bez zaměstnání a naopak přibýlo volných míst. I nadále však existují značné regionální rozdíly, i když vysloveně vyloučených lokalit zřetelně ubývá. Nejhorší situace v současnosti panuje na okrese Bruntál, kde v prosinci 2015 bylo bez práce celkem 11,6 % osob v produktivním věku. Jen o půl procenta míří to bylo v tradičně problémovém severočeském Mostu a nad 10 % se toto číslo vyšplhalo ještě v severomoravských regionech Karviná, Ostrava-město a v severočeském průmyslovém regionu Ústí nad Labem. Podobně vypadá i tabulka okresů, kde připadá nejvíce zájemců na jedno volné místo. I zde poměrně jasně vede Bruntál s 18,4 zájemci. Za ním následuje Karviná a Ústí nad Labem. Do první pětky se propracoval ještě další severočeský okres Chomutov a možná trochu překvapivě i jihomoravský Hodonín.

Opakem situace v Bruntálu jsou poměry v okolí Prahy – dlouhodobě nejméně nezaměstnaných najdeme v Praze-východ. Mimořádně málo lidí bez místa vykazují také okresy, kde fungují závody největší průmyslové firmy v současné České republice – společnosti Škoda Auto. Vedle Mladé Boleslavi jde i o východočeský okres Rychnov nad Kněžnou, kde sídlí moderní závod ve Kvasinách. Pokud se týká počtu uchazečů o volné místo, prosazují se i některé jihočeské a západočeské regiony, z nichž mnoho lidí odchází pracovat do Německa nebo Rakouska. Proto např. v Prachaticích nebo v Domažlicích připadá na jedno volné místo 1,8 zájemce.

I pro letošek počítá většina analytiků s nízkou mírou nezaměstnanosti a zároveň s výrazným růstem reálných mezd. Mnohé firmy si již v současnosti stěžují na nedostatek pracovníků pro mnohé profese. Nejde jen o vysokoškolsky vzdělané síly, které často putují do ciziny, obvykle do Německa, ale i o kvalifikované dělníky a řemeslníky. Svoji roli jistě hraje i skutečnost, že na pracovní trh se dostává slabá generace a tento trend bude ještě řadu let pokračovat. Pozitivní vývoj počtu lidí bez práce neovlivní s velkou pravděpodobností ani poměrně výrazné zvýšení minimální mzdy v poslední době. I nadále totiž její úroveň zůstává v evropském kontextu poměrně nízká. Změny navíc spíše jen omezí vyplácení části mezd načerno bez placení daní a povinných sociálních odvodů.

Samozřejmě i situaci na českém pracovním trhu může ovlivnit příchod uprchlíků ze Sýrie a dalších arabských zemí. Zatím se však nezdá, že by se jednalo o nějaký významnější počet lidí. Navíc jejich začleňování do

pracovního trhu v ČR by asi provázely značné obtíže. Pravděpodobnější se jeví rozsáhlejší migrace pracovní síly z Ukrajiny, kterou sužuje nejenom konflikt s Ruskem, ale hlavně rozsáhlé hospodářské obtíže. Navíc řada Ukrajinců má již v českých zemích vybudovanou síť různých neformálních kontaktů, sami už v České republice žili, nebo zde působí jejich příbuzní. Nicméně ani tato skupina lidí poměry na pracovním trhu v České republice neovlivní nijak dramaticky, i když k jejich příchodu se většina české veřejnosti staví podstatně pozitivněji než k přijímání imigrantů z kulturně vzdálenějšího arabského světa.

(MaFr)

Brněnští zastupitelé schválili koupi 61 % akcií Veletřů Brno

Brněnští zastupitelé 31 hlasy schválili koupi 61 % akcií Veletřů Brno, dvacet zastupitelů se zdrželo. Město za ně zaplatí německému vlastníkovi Messe Düsseldorf 8,3 miliónu euro (cca 225 mil. Kč). Veletřhy musí také Messe Düsseldorf splatit takzvanou podřízenou půjčku 13,7 miliónu

eur (370 mil. Kč). Současné vedení Brna chce zachovat ve městě výstavnictví. Povede však s vedením společnosti debatu, jak areál více využít a případně otevřít veřejnosti.

Ekonom Jan Švejnar převzal ocenění německého institutu IZA

Ekonom Jan Švejnar převzal ocenění německého Institutu pro studium práce (IZA), které mu institut udělil za jeho výzkum bývalých centrálně plánovaných ekonomik a také za výzkumy týkající se hospodářské politiky založené na datech z odborných analýz. Jan Švejnar převzal ocenění při příležitosti pražské konference, které se účastnili i významní světoví ekonomové, například nositel Nobelovy ceny Christopher Sims. Informoval o tom institut CERGE-EI, který konferenci pořádal. Konference se týkala především trhu práce, vlivu hospodářských politik na ekonomický růst a také tzv. „evidence-based policy“, tedy rozhodování založeném na velmi kvalitních datech a analýzách. Účastníci se shodli, že vlády by při sestavování svých hospodářských politik neměly tato data ignorovat nebo podceňovat.

VĚDA A TECHNIKA

Vědecký tým včetně Čechů pomohl objasnit etapu raného vesmíru

Mezinárodní výzkumný tým, jehož součástí byli i čeští vědci, pomohl vysvětlit jednu z vývojových etap raného vesmíru. Pomocí Hubbleova vesmírného dalekohledu objevil ionizující ultrafialové záření, které uniká z trpasličích galaxií zvaných „zelené hrášky“. Jde o první potvrzení, že toto záření pocházející z hvězd může proniknout přes hustá oblaka plynu a prachu až do prostoru mezi galaxiemi. Podařilo se tak nalézt pravděpodobný energetický zdroj jedné z dosud neznámých etap vývoje raného vesmíru, kdy vznikaly první hvězdy a galaxie. O výzkumu informoval ve svém aktuálním čísle prestižní časopis *Nature*.

Drahoš: Nízké financování nových center ohrožuje výzkum v ČR

Nízké a navíc rozkolísané financování nových výzkumných center může být vážnou hrozbou pro fungování celého systému výzkumu v České republice. Řekl to předseda Akademie věd ČR Jiří Drahoš v projevu na zasedání Akademického sněmu. Pokud bude i nadále málo peněz na jejich udržitelnost, musela by podle něho Akademie věd výrazně zredukovat peníze pro svá pracoviště. Omezit by podle Drahoše musela i své projekty, které vznikají v rámci nové strategie AV ČR. Ta má přitom podle Drahoše už velkou odezvu mezi podnikateli a ve státní správě.

V Praze byl otevřen mezinárodní institut pro výzkum konopí

V Praze byl otevřen Mezinárodní institut pro konopí a kanabinoidy (ICCI). Investoři z USA a Kanady do něj vložili půl miliardy korun, což je podle ministra zdravotnictví

Svatopluka Němečka (ČSSD), který se otevření účastnil, největší soukromá investice do českého lékařského výzkumu v posledních letech. Výzkum, na němž se bude podílet mimo jiné profesor Lumír Hanuš z Hebrejské univerzity v Jeruzalémě, má přispět k využití konopí k léčbě na základě vědeckých důkazů i zkušeností pacientů. V konopí jsou i další látky, mluví se o terpenech a flavonoidech, které se jako první nabízejí svými protirakovinnými účinky. „Pokud tuto rostlinu pochopíme, tak budeme moci na každého pacienta připravit lék, který potřebuje,“ dodal Hanuš. Vědci chtějí využít také zkušeností pacientů, kteří se konopím dosud léčili.

Uznávaný chemik Janata obdržel na AV ČR Heyrovského medaili

Za zásluhy v chemických vědách obdržel v pražském sídle Akademie věd ČR čestnou oborovou medaili Jaroslava Heyrovského mezinárodně uznávaný chemik Jiří Janata. Patří k nejúspěšnějším českým chemikům v zahraničí, kde pracuje od roku 1966. Působí v americké Atlantě na Georgijském technickém institutu. Oblastmi Janatova profesního zájmu jsou chemická elektronika, křemenné mikrováhy a výzkum zaměřený na výrobu a použití atomových kovů. Věnoval se také problematice jaderné energetiky a jaderných zbraní.

České přístroje budou v několika evropských vesmírných sondách

V příštích letech se ve vesmíru objeví více než deset přístrojů, které budou pocházet z tuzemských výzkumných laboratoří. Čeští vědci pracují na zařízeních, která mají být součástí aparatur družic pro výzkum okolí Země a meziplanetárních sond zkoumajících další tělesa sluneční sousta-

vy. Přístroje budou umístěny v evropských sondách JUICE, ExoMars a v Solar Orbiter, v níž mají Češi početně největší zastoupení. Účast v experimentech podle ředitele České kosmické kanceláře Jana Koláře zvyšuje prestiž české vědy i konkurenceschopnost tuzemských podniků.

Vědci v Olomouci zkoumají málo probádané supertenké materiály

Nové supertenké materiály budou hledat odborníci z Regionálního centra pokročilých technologií a materiálů (RCPTM) Univerzity Palackého v Olomouci. Materiály jsou odvozené od grafenu, destičky z jedné vrstvy atomů uhlíku. Grafen je velmi lehký, třístokrát pevnější než ocel a mimořádně vodivý. Na zkoumání zatím málo probádaného světa dvojrozměrných materiálů vědci získali prestižní grant Evropské výzkumné rady (ERC) 1,8 miliónu eur (asi 49 miliónů korun). Grafen je tak tenký, že nemá objem, ale obrovskou plochu. Gram grafenu by pokryl čtyři fotbalová hřiště. Z jeho odvozenin, kombinujících jednotlivé vlastnosti, by mohly vzniknout třeba nové supermagnety či materiály pro zobrazovací metody v medicíně a detekci různých biomolekul v krvi, moči i přímo v buňkách pacientů.

Na ČVUT vyvinuli pokročilý navigační systém pro nevidomé

Nenápadné zařízení na slepecké holi v kombinaci s chytrým telefonem ulehčuje nevidomým orientaci v prostoru. Na Fakultě elektrotechnické Českého vysokého učení technického v Praze vyvinuli systém pokročilé navigace. Prostřednictvím hlasové komunikace se mohou nevidomí spojit s navigačním centrem a díky obrazu z kamery mohou dostávat přesné instrukce. Na jedno nabití vydrží toto zařízení fungovat asi šestnáct hodin.

Novou nadějí v léčbě plicní rakoviny je imunoterapie

Novou nadějí pro pacienty s plicní rakovinou je léčba posilující jejich imunitu v boji se zhoubným onemocněním. Podle lékařů je imunoterapie začátkem nové éry v léčbě zhoubné nemoci, již ročně v Česku onemocní na 6 500 lidí. Do pěti let 80 % zemře, nemoc se totiž u většiny zjistí v posledním stádiu. O imunologické léčbě, která umožní delší život, jednalo na 200 plicních lékařů z celého světa v Praze na 17. středoevropské konferenci o plicní rakovině. Během let klesla s vývojem léčby úmrtnost z 90 na 80 %, důležitou součástí boje proti rakovině plic, a také nejlevnější, je prevence, tedy omezování kuřáctví. Jen 6 % nemocných jsou nekuřáci.

Masarykův onkologický ústav našel látku na odhalení nádoru mozku

Masarykův onkologický ústav ve spolupráci s Ústavem jaderného výzkumu v Řeži u Prahy vyvinul nové radiofarmakum, které pomáhá k lepšímu odhalení nádorů mozku. Při injekční aplikaci látky do těla pacienta ji zachytí nádorové buňky, nádor se tak krátkodobě zvýrazní a lékaři ho mohou lehce rozpoznat při vyšetření.

Lékaři úspěšně testovali nový preparát pro léčbu diabetické nohy

Tým lékařů a vědců z ostravského Centra buněčné terapie 4MEDI a Fakultní nemocnice Ostrava pracuje na novém preparátu, který by mohl pomoci při léčbě pacientů s kritickou končetinovou ischemií způsobenou onemocněním periferních tepen. Přípravek se již podařilo úspěšně testovat na zvířatech a odborníci plánují ověření jeho účinku i u pacientů, řekl vedoucí odborného týmu a náměstek ředitele fakultní nemocnice Václav Procházka. Nemoc takzvané diabetické nohy postihuje 500 až 700 nemocných na milión obyvatel a zhruba u třetiny pacientů končí amputací končetiny. Nově vyvíjený přípravek by mohl podle Procházky těmto lidem dát naději na její záchranu.

Česká hlava má pět oceněných, nejvýznamnější dostal Hilský

Pět prestižních vědeckých cen za výjimečné badatelské výsledky zveřejnil projekt Česká hlava. Tu nejvýznamnější, Národní cenu vlády Česká hlava, si odnesl světově uznávaný překladatel, popularizátor vědy, anglista Martin Hilský. Do češtiny přeložil celé dílo anglického dramatika Williama Shakespeara. Další laureáty vybrala porota složená ze zástupců Akademie věd ČR a vysokých škol z několika desítek nominací.

Cenu společnosti Kapsch za významný objev a patent získal chemik Jan Mašát. Objevil novou, bezodpadovou metodu výroby chemické látky zvané PMM, která se používá pro výrobu pesticidů. Cena ministerstva průmyslu putuje vynálezci a podnikateli Luboši Hesovi a jeho firmě Sensora za vynález přístroje pro měření tepelného komfortu například sportovních dresů a outdoorových oděvů. Cenu Skupiny ČEZ za významnou doktorandskou práci v oblasti technických věd si odnesl fyzik Vítězslav Jarý z Fyzikálního ústavu Akademie věd ČR, a to za nové materiály vhodné pro detekci neviditelného ionizujícího záření. Za významnou doktorandskou práci v oblasti přírodních věd dostala cenu od společnosti Česká hlava botanička Martina Pichrtová z Katedry botaniky Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. Zkoumala stresovou odolnost zelených řas jařmatek v Arktidě a Antarktidě. V letošním ročníku poputuje na odměny laureátům dohromady 1,5 miliónu korun.

Martin Hilský

Byla udělena vědecká ocenění za loňský rok

Koncem loňského roku obdrželo v Praze sedm vědců ceny ministra zdravotnictví a čestná uznání za zdravotnický

výzkum za loňský rok. Cenu ministra obdrželi tři vědci. Jedním z nich je Jiří Bártek z Lékařské fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, který zkoumal vznik a úlohu nádorových buněk a léčbu glioblastomu, nejagresivnějšího typu mozkových nádorů. Ze stejné fakulty je i Renata Cífková, která cenu získala za výzkum rizik pro pacienty po mozkové příhodě a zvýšení šancí na jejich přežití. Třetím významným byl Ondřej Viklický z Institutu klinické a experimentální medicíny v Praze (IKEM), který se zabýval možnostmi včasného odhalení budoucího poškození transplantovaných ledvin.

Další čtyři vědci obdrželi od ministra čestná uznání. David Školoudík z Fakultní nemocnice Ostrava za výzkum snížení rizika mozkového infarktu, Jiří Gallo z Fakultní nemocnice Olomouc za výzkum příčin uvolňování umělých kloubů, Ondřej Hrušák z 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze za výzkum zlepšení diagnostiky leukémie a lymfomů a Bohumír Kříž ze Státního zdravotního ústavu za zkoumání ohnisek nálezů přenášených mezi lidmi a zvířaty.

(mk)

Arcidiecézní muzeum získalo prestižní titul Evropské dědictví

Arcidiecézní muzeum v Olomouci získalo jako první v České republice prestižní titul Evropské dědictví. Zařadilo se tak mezi devět evropských pamětihodností, které toto ocenění letos získaly. Experti udělením titulu ocenili jedinečnost muzea, která spočívá v rozsahu výstavních prostor, bohatství sbírek i záměru prezentovat příběhy, které vyprávějí o společně sdílených dějinách.

V Dobříši otevřeli nový vědecko-technický park

V Dobříši na Příbramsku zahájil zkušební provoz nový vědecko-technický park, jehož součástí je i podnikatelský inkubátor pro začínající firmy. Zaměřuje se na obnovitelné energetické zdroje, obnovu a udržení čistoty životního prostředí a vývoj a zavádění nových materiálů a výrobních procesů do praxe. Ostrý provoz takzvaného Centra aplikovaného výzkumu Dobříš (CAVD) se očekává příští rok na jaře. CAVD je soukromá společnost, která úzce spolupracuje s předními vysokoškolskými, výzkumnými a vývojovými pracovišti. Na vývoji a dokončení projektu či produktu stejně jako na jeho uvedení na trh se chce firma aktivně podílet.

Čeští vědci objevili gen, jehož mutace mohou způsobit oslepnutí

Čeští vědci objevili gen, jehož mutace způsobuje vážnou dědičnou vadu oční rohovky. Postižení mohou oslepnout. Objev umožní snáze určit diagnózu a v budoucnu snad i cílenou léčbu. Výsledky patnáctiletého výzkumu Ústavu dědičných metabolických poruch 1. lékařské fakulty UK a Všeobecné fakultní nemocnice, na němž se podílel tým University College London, publikoval v první půli ledna prestižní časopis *The American Journal of Human Genetics*. ČTK to sdělil šéf týmu docent Stanislav Kmoch.

Nová metoda léčby vysokého krevního tlaku

Nemocnice Na Homolce zavedla novou metodu léčby vysokého krevního tlaku. Podle primáře kardiologie Petra Neužila tamní kardiologové jako první na světě provedli unikátní zákrok, kdy dvěma pacientům ultrazvukem přes stěnu krční žíly usměrnili zvýšenou aktivitu tzv. karotidového tělíska. To má vliv právě na hladinu krevního tlaku. Vysoký tlak patří k nejčastějším onemocněním srdce a cév. Špatně léčená hypertenze vede k rozvoji nemocí srdce a cév. V ČR na ně zemřelo v roce 2014 téměř 55 000 lidí, což je 50 % všech úmrtí.

Astronomové pojmenovali objevenou planetku po Medě Mládkové

Astronomové pojmenovali planetku po mecenášce umění Medě Mládkové. Těleso objevila v Ondřejově v roce 1997 vědkyně Lenka Kotková, objev ale musela ověřit další měření. Pojmenování planetky musí mít podle mezinárodních pravidel nejvýše 16 písmen, povolena je i česká diakritika. Planetek se jmény souvisejícími s Českem či Slovenskem je více než sedm set. Kromě reálných osobností a míst nesou také například jméno Jára Cimrman nebo Ferdinand Vaněk, což byl pseudonym Václava Havla.

Cenu za statečnost za rok 2015 převezme chirurg Tomáš Šebek

Cenu za statečnost za rok 2015 udělil Lékařský odborový klub – Svaz českých lékařů (LOK-SČL) chirurgovi z pražské Nemocnice Na Františku Tomáši Šebkovi, který se opakovaně zúčastnil humanitárních misí organizace Lékaři bez hranic na Haiti a v Afghánistánu.

Ve věku 91 let zemřela přední sinoložka Věnceslava Hrdličková

Ve věku jednadevadesáti let zemřela ve středu 20. ledna po krátké nemoci v pražské Thomayerově nemocnici mezinárodně uznávaná sinoložka a japonoložka Věnceslava Hrdličková. Zaujímalá významné místo v české orientalistice a významně se zasloužila o popularizaci čínské a japonské kultury v České republice i v Evropě. Rovněž dostala řadu ocenění, například Řád vycházejícího slunce. Japonské vyznamenání jí udělil císař v roce 2006 za zásluhy v oblasti šíření japonské kultury v České republice.

Prof. Jan Klein, česko-americký biolog a imunolog, jeden ze zakladatelů moderní imunogenetiky, slaví 80. narozeniny

Profesor Jan Klein je jedním se zakladatelů imunogenetiky, oboru, který propojil imunologii s genetikou. Jako emeritní profesor na Pensylvánské státní univerzitě v USA bývá považován za Mendelova pokračovatele, v roce 2009 obdržel cenu Česká hlava.

Jan Klein se narodil 18. ledna 1936 ve Štěplovci u Opavy. V letech 1953-1958 studoval biologii a chemii na Přírodovědecké fakultě UK v Praze. V roce 1961

Prof. Jan Klein

vstoupil do aspirantury do Ústavu experimentální biologie a genetiky ČSAV, kterou ukončil obhájením titulu CSc. v genetice v roce 1965. V témže roce započal postdoktorskou stáž na Lékařské fakultě Stanfordské univerzity v Kalifornii a současně byl zaměstnán jako mladší vědecký pracovník v Ústavu experimentální biologie ČSAV. Po okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy zůstal

Jan Klein v zahraničí a získal americké občanství. Jeho vědecký vzestup byl strmý. V letech 1968-1974 pracoval na Michiganské univerzitě v Ann Arbor, v letech 1974-1978 jako profesor na Texaské univerzitě v Dallasu. V roce 1977 byl vyzván, aby se stal ředitelem Biologického ústavu Max-Plancka v německém Tübingenu a v této funkci zůstal po celých šestadvacet let až do svého odchodu do důchodu v roce 2003.

Klein spolu s Donaldem Shrefflerem v Ann Arbor popsal tzv. dvoulokusový model hlavního histokompatibilního komplexu, který se stal odrazovým můstkem celého dalšího vývoje MHC problematiky. Se spolupracovníky pak identifikoval zcela novou třídu MHC genů a navrhl rozlišit dvě skupiny MHC genů, a to na I a II; toto označení se dnes běžně používá v celé imunologické literatuře.

VZPOMÍNKA

Kašpar Maria hrabě ze Šternberka / Kaspar Maria Graf von Sternberg

Narodil se 6. ledna 1761 v Praze, byl jedním z nejvýznamnějších přírodovědců první poloviny 19. století. Specializoval se zejména na botaniku, geologii a paleontologii. Byl také spoluzakladatel Vlasteneckého muzea Království českého v roce 1818, pozdějšího Národního muzea. Zemřel 20. prosince 1838 na svém panství v Březině. Odešel v něm jeden z nejvýznamnějších českých vědců přelomu 18. a 19. století a mimořádně vzdělaný vlastenec, kterému byl cizí národovecký šovinismus.

František Křižík (8. 7. 1847 – 22. 1. 1941)

Český Edison. Tak býval nazýván významný český technik, průmyslník a vynálezce. Jeho nejznámějším vynálezem

byla oblouková lampa se samočinnou regulací. Vynalezl světelnou fontánu, zdokonalil elektrické tramvaje a mnoho dalších zařízení.

František Martin Pelcl, též Franz Martin Pelzel (11. 11. 1734, Rychnov nad Kněžnou – 24. 2. 1801, Praha)

Pelcl byl český vlastenec, buditel, osvícenec, spisovatel, historik, filolog a vysokoškolský pedagog. Studoval v jezuitské škole, poté studoval v Praze filozofii, teologii a práva. Roku 1757 odešel studovat do Vídně, kde studoval estetiku a historii. V letech 1761-1769 byl vychovatelem hrabat ze Šternberka, poté působil jako vychovatel u Nosticů. Od roku 1773 vyučuje češtinu a dějepis ve Vídni. Roku 1793 se stává profesorem češtiny na pražské univerzitě.

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Pravěká Antarktida

Výstava *Pravěká Antarktida* ukazuje nové vědecké rekonstrukce. Čeští paleontologové poprvé představili vědecké rekonstrukce vybraných křídlových a třetihorních ekosystémů Antarktidy. Obrazy ukazují, jak kontinent vypadal v době extrémně teplého klimatu. Namaloval je výtvarník Petr Modlitba. Veřejnost si je může prohlédnout v Chlupáčově muzeu historie Země na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Jsou součástí výstavy *Pravěká Antarktida*, která nabízí především rozsáhlou sbírku fosilií z Antarktidy včetně dobře zachované části kostry druhohorního mořského ještěra – plesiosaury. Kostra je stará zhruba 75 miliónů let a spolu s více než dvěma stovkami dalších exponátů ji objevili čeští geologové na svých několikaletých expedicích po Antarktidě. Součástí expozice jsou také 3D naučné animace, které ukazují vývoj biodiverzity v několika obdobích. První z nich, kterou přírodovědci vytvořili, je o životě v moři.

Pravěká Antarktida

Vystavené obrazy jsou svého druhu jediné na světě. Rekonstruují dané prostředí v určité době, a to nejen krajinu, ale hlavně zvířata, která tam žila, a také rostliny. Právě Antarktida byla svého času bohatá na život na dně moří i na pevnině. Byly tam lesy a množství flóry. Čtyři oleje na plátně znázorňují období třetihor i starší výjevy z doby dinosaurů, jeden z nich například pohled na třetihorní krajinu s tučňáky, kteří tehdy dosahovali až dvou metrů.

Výtvarník Petr Modlitba s Přírodovědeckou fakultou úzce spolupracuje. Při obrazových rekonstrukcích se podle něj fantazie nesmí přehánět. Nikdy nepracuje na obrazech sám, ale striktně se podřizuje odborníkům. Důležitá je společná domluva, co by mělo na obraze být; je třeba nastudovat množství informací. Dále pak výtvarník musí zpracovat co nejvíce náčrtků a ty jsou konzultovány s odborníky.

Výstava, která byla zahájena loni v září, potvrzuje dva roky. Návštěvníci zde mohou vidět desítky amonitů (vyhynulých hlavonožců), zkamenělá dřeva, nové druhy zkamenělých živočichů a rostlin i například nejstarší fosilní krytosemenné antarktické rostliny. Doprovází ji fotografie z geologických expedic i české polární stanice Johann Gregor Mendel, která se nachází na ostrově James Ross. Na toto místo z nedalekých ostrovů přepravovali vědci mnohakilogramové nálezy většinou svépomocí na zádech a na člunu.

Geologové navštívili Antarktidu v rámci velkého projektu podporovaného ministerstvem životního prostředí, který skončil v roce 2012. Také doprava nálezů do Česka byla náročná a trvala čtyři roky.

(mk)

V Dolní Moravě otevřeli 55 metrů vysokou Stezku v oblacích

V Dolní Moravě na Orlickoústecku otevřeli 55 metrů vysokou vyhlídku Stezka v oblacích. Atrakce za přibližně 100 milionů korun by měla do oblasti Králického Sněžníku přilákat další návštěvníky a turisticky zviditelnit celý širší region. Stavba stojící na skalnatém hřebeni v masivu hory Slamník ve výšce 1116 metrů nad mořem prý nemá ve střední Evropě obdobu. Cesta je bezbariérová, na vrchol se pohodlně dostanou i lidé na invalidních vozících a s kočárky. Odvážlivci mohou dolů sjet 101 metrů dlouhým autobusem tobogánem s okénky.

Vyhlídka Stezka v oblacích

Brdy oslavily Nový rok vznikem ChKO

V Brdech vznikla prvním lednovým dnem roku 2016 chráněná krajinná oblast. Chráněná krajinná oblast pojme větší území, které dosud patřilo armádě. Ta zrušila vojenský újezd Brdy jako nepotřebný a dělostřelcům vymezila mnohem menší území poblíž městečka Jince. Stát a samospráva pak uzavřely dohodu, že nejlepší formou pro ochranu zdejší specifické oblasti bude ChKO. Problémem ale zůstávají zbytky vojenské pyrotechniky a obdobně vojenské zátěže – od vojenské munice se zatím podařilo vyčistit zhruba polovinu území. Plocha, která dosud nebyla vyčištěna, bude označena cedulemi se vstupem zákazu a ostatním územím povedou turistické a cyklistické stezky. Vjezd autem do oblasti bude i nadále zakázán. Město Příbram uspořádalo k otevření ChKO Brdy neformální oslavu, jejíž součástí byl i výstup na vrchol hory Třemošná a na vyhlídku Kazatelna. Celá slavnost vyvrcholila příchodem pána Brd, rytíře Fabiána s doprovodem.

(mk)

Lidé z německé Lužice protestovali u ČEZ proti rozšiřování dolů

Lidé z německé Lužice protestovali u pražského sídla elektrárenské společnosti ČEZ proti případnému rozšiřování uhelných dolů, pokud česká firma koupí část švédského státního podniku Vattenfall. Zástupcům firmy předali více než 40 000 pohlednic od místních lidí, kteří žádají utlumení těžby. Obyvatelé německé Lužice, zástupci tamních občanských iniciativ a české pobočky organizace Greenpeace vybudovali před ČEZ obývací pokoj, aby ukázali, že se problém týká přímo jejich domovů. Pohlednice, které předali, byly adresovány přímo generálnímu řediteli ČEZ Danielu Benešovi.

Pout' českého rysa k Linci a zpět

Na pomezí České republiky, Bavorska a Rakouska již delší dobu žije malá populace rysa ostrovida. Jedná se o pouhých 60-80 kusů, což pro dlouhodobé přežití nestačí. Ochránáři se však snaží zajistit i této skupině co nejlepší podmínky a zároveň ji i bedlivě pozorují. Podařilo se jim díky česko-rakouské spolupráci dobrovolníků tzv. Rysích hlídek dokumentovat zajímavou cestu jednoho z rysů pojmenovaného Luděk, který pochází z Prachaticka. Loni v srpnu se objevil poněkud překvapivě v lesním komplexu Kürnberg Wald u Lince. Tady ovšem dlouho nevydržel, protože plocha území lesa činí pouze 12 kilometrů čtverečních, zatímco dospělí rysové potřebují více než desetinásobek. Při své pouti však musel překonat velice frekventované silnice, vyhnout se městům a také se nějak dostat přes Dunaj. Dosud není jasné, zda ho přeplaval, nebo přeběhl po některém z mostů. Nyní se Luděk vrátil zase zpět do České republiky, ale nikoliv na místa, kde žil v minulosti. Jeho přítomnost zjistili ochranáři až v Novohradských horách, tedy relativně daleko od Prachaticka. Bude jistě zajímavé sledovat, jestli už tento tulák zde našel své definitivní sídlo, nebo podnikne další nebezpečnou a dobrodružnou cestu.

Podle odborníků je však krajně nepravděpodobné, že by opět směřoval do okolí Lince. Tamější poměry totiž pla-

chým rysům rozhodně nevyhovují, protože by se museli proplétat mezi nákupními centry, průmyslovými halami či se dokonce potýkat s hlukem z letišť. Příběh Ludka podle ochranářů ukazuje, že ochranu území pro život rysů bude nutno rozšířit a neomezovat ji pouze na jádro Šumavy. Na druhou stranu však zemědělci rysa často považují za nebezpečnou škodnou ohrožující především stáda ovcí. Na podobné problémy ostatně naráží dlouhodobě i ochrana vlka, který se, byť sporadicky, v posledních letech v České republice rovněž objevuje.

(MaFr)

V Milovickém prostoru začali agresivní trávy spásat i zubři

V bývalém vojenském prostoru Milovice k divokým koním a praturům přibyli zubři. Pomohou stejně jako koně a praturů se spásáním agresivních druhů trav. Tím zlepší podmínky pro vzácné rostliny i motýly. Tato kombinace kopytníků v jedné rezervaci je světovým unikátem. Zubři původně měli být na pastvinách ze tří druhů zvířat nejdříve, ale organizace jejich transportu byla nejsložitější. Zubři patří v Česku k původním živočišným druhům. Právě z území středních Čech jsou jedny z posledních archeologických nálezů dokládajících přítomnost zubřů na českém území, pocházejí z Libice nad Cidlinou na Nymbursku a jsou z období 10. století.

Zprávy z pražské ZOO

Vzácné lvy indické, kteří do pražské zoologické zahrady přicestovali koncem minulého roku, už mohou vidět návštěvníci. Samec Jamvan a samice Ginni a Suchi jsou první čistokrevní jedinci svého poddruhu, které indiští cho-

vatelé po více než dvaceti letech poskytli do Evropy. Tři vzácná zvířata získala pražská ZOO ze zoologické zahrady Sakkarbaug v Gudžarátu. Zvířata mají symbolický význam i pro Česko. „To jsou ti lvi, které přinesli Přemyslovci do svého znaku, a kteří se posléze tedy dostali do znaku České republiky,“ uvedl ředitel zoologické zahrady M. Bobek.

Pražská ZOO získala krasky krátkoocasé jávské, které patří mezi nejvzácnější a nejohroženější ptáky světa. Do pražské ZOO přicestoval pár krasek ze ZOO Chester ve Velké Británii, pocházejí ale ze záchranné a chovné stanice Cikananga na Jávě. Vzácné ptáky prý zahrada získala díky chovatelským úspěchům týmu kurátora Antonína Vaidla a dlouhodobé podpoře stanici Cikananga na Jávě. Pražská ZOO podporuje stanici od roku 2010, a to nejenom penězi na výstavbu a rekonstrukce voliér, ale i na částečné pokrytí nákladů chovu.

Pražská ZOO má asi nejdelšího žijícího velemloka na světě. Je dlouhý 158 centimetrů. Zahrada ho změřila poté, kdy v Číně nedávno objevili rekordního velemloka dlouhého 140 centimetrů. Zvíře měla ZOO dosud zapůjčené z německého Karlsruhe, nyní s tamním muzeem vyjednala, že natrvalo zůstane v Praze. Podle kurátora plazů Petra Velenského si odborníci byli dosud téměř jisti, že je pražský Karlo největším velemlokem v Evropě. Nová měření a zjištění z Číny ale ukázala, že jde o největšího známého živého obojživelníka vůbec, řekl Velenský ČTK.

Zoologickou zahradu v pražské Troji během minulého roku navštívilo 1 318 382 lidí, což je třetí nejvyšší číslo v její čtyřiaosmdesátileté historii. Trojská zahrada se už podruhé umístila mezi deseti nejoblíbenějšími zoologickými zahradami na světě. Tentokrát ji v žebříčku největšího cestovatelského serveru na světě TripAdvisor patří čtvrté místo, před tím skončila sedmá.

ARCHEOLOGIE

Archeologové našli na Hradecku poklad tvořený římskými mincemi

Amatérští archeologové našli na utajovaném místě na Královéhradecku unikátní soubor stříbrných římských mincí, součástí pokladu byly také bronzové spony a další předměty z laténského a římského období. Archeologové našli 103 mincí včetně jedné keltské, uloženy byly do země zřejmě v hliněné nádobě. Nálezci nemají na odměnu nárok, protože průzkum území prováděli pro muzeum.

České denárové mince

V Pardubickém kraji se loni na podzim našel unikátní soubor stovek českých denárových mincí z přelomu 10. a 11. století. Obsahuje i dosud neznámé mince. Nález nemá podle numismatika Petra Vorla svým rozsahem i dochováním na území střední Evropy obdoby. Obsahuje více než 400 kusů celých mincí a přes 300 zlomků. Patrně se nacházel v keramické nádobě, část jejich úlomků našli archeologové na místě. „Je to stříbro velmi vysoké kva-

lity, používalo se především pro export na mezinárodní trhy. Mince ještě tehdy nebyly běžným platidlem,“ řekl Vorel. Razit mince měla tehdy právo přemyslovská knížata, síť jejich mincoven není plně známá. I když odborníci nemají z té doby údaje o cenách, je jasné, že šlo o majetek velké hodnoty a v neklidné době přelomu vlády Boleslava II. a Boleslava III. jej někdo ukryl v zemi. „Může to být otázka vojenského nebezpečí ze strany Boleslava Chrabrého, který určitou dobu na počátku 11. století v Čechách vládl. Možná něco nového nám přinese analytický rozbor materiálu,“ řekl Vorel.

Archeologové našli na hradišti Vraclav desítky mincí, i z Byzance

Archeologové našli při detektorovém průzkumu akropole známého hradiště Vraclav na Ústeckoorlicku v letech 2013-2015 několik desítek raně středověkých mincí. Pocházejí z 11. a 12. století a kromě českých jsou mezi nimi i cizí mince, jedna dokonce z Byzance. Nálezy jsou podstatné pro datování území a napovědí i to, kde až jeho

obyvatelé navazovali kontakty. ČTK to řekl archeolog Regionálního muzea ve Vysokém Mýtě David Vích. „Kromě tuzemských ražeb českých a ojediněle i moravských máme nalezeny dva denáry saského a dva denáry uherského původu. Máme dokonce i jednu měděnou minci původem z Byzance, byzantský follis,“ uvedl David Vích. Podle nálezů hradiště vzniklo dříve, než archeologové předpokládali. Namísto druhé poloviny 11. století je doba jeho vzniku o něco časnější. Průzkum prokázal i napojení hradiště na dálkové komunikace, kromě mincí i dalšími předměty. Archeologové zde našli i zlatou přezku, která byla součástí oděvu obyvatel sídla.

Východočeské muzeum představuje náhodný nález bronzových šperků

Náhodně nalezené bronzové šperky u Hrochova Týnce na Chrudimsku vystavuje Východočeské muzeum. Podobný soubor ze starší doby železné se na území východních Čech ještě nenašel. V souboru jsou kovové a jantarové artefakty, jde o sedm nákrčníků a čtrnáct náramků či jejich částí. Soubor objevil nálezcce v okolí Stičan a oznámil nález odborníkům. Archeologové šperky odborně vyzvedli, zdokumentovali a konzervovali a zařadili do nové expozice.

Průzkum potvrdil, že část hradeb zámku Frýdlant postavili Švédové

Na zámku Frýdlant na Liberecku skončila oprava parkánové zdi, která se před dvěma lety v důsledku přívalových dešťů zřítily. Součástí prací za čtyři milióny korun byl i archeologický průzkum. Potvrdil, že část hradeb postavili Švédové za třicetileté války. Zámek Frýdlant patří k nejrozsáhlejším památkovým celkům v severních Čechách. První zmínka o něm je z počátku 11. století. Spojuje v sobě středověký hrad a renesanční zámek. První část parkánové zdi zřejmě vznikla v 15. nebo na začátku 16. století spolu se strážní věží a takzvanou Rytířskou stezkou. Druhá část je ze 17. století.

Archeologové z Uherského Hradiště hledají potomky lidí z Velké Moravy

Archeologové zahajují na Uherskohradištsku unikátní výzkum, který má zjistit, zda v oblasti žijí potomci lidí z dob Velké Moravy, tedy věrozvěstů Cyrila a Metoděje. Výzkum organizuje Moravské zemské muzeum, konkrétně jeho Centrum slovanské archeologie v Uherském Hradišti. ČTK o tom informovala náměstkyně ředitele muzea Eva Pánková. Cílem vědeckého výzkumu je srovnání DNA, tedy nositele genetických informací, získaných analýzami kosterních ostatků pocházejících z raně středověkého pohřebiště na výšině sv. Metoděje v Uherském Hradišti – Sadech a žijících jedinců ze současné populace vybraných měst a obcí Uherskohradištska. „Jedná se především o muže, nositele příjmení, o němž se v obci traduje, že svým původem sahá hluboko do minulosti, například Raštica po knížeti Rastislavovi, a zvláště o ty, kteří mohou svůj rodokmen doložit i konkrétními záznamy, rody sahající do 17. století dokumentované v pozemkových knihách jako například Dřínka, Hrabec, Hrubý, Zajíček, Jurásek a tak dále,“ uvedla Eva

Pánková. Dobrovolníkům ochotným zapojit se do průzkumu odborníci odeberou sliny ke genetickému výzkumu. Muzeum těmto lidem zaručuje anonymitu.

Vědci v Egyptě objevili unikátní člun z doby 3. dynastie

Čeští archeologové našli v Egyptě unikátní osmnáct metrů dlouhý dřevěný člun z doby 3. dynastie. Nyní se budou egyptologové snažit vyřešit záhadu, komu člun patřil. Pouštní písek zachoval i rostlinná vlákna, která byla uvázaná do silných svazků a lan umístěných uvnitř lodi v místě spojů prken. Jedná o velmi neobvyklý nález, jelikož lodě takové velikosti a konstrukce byly v této době určeny pouze pro nejvýznamnější členy společnosti, což byly osoby patřící do královské rodiny. Objev vědci učinili loni v Abúsíru na pohřebišti úředníků doby Staré říše nedaleko hrobky, která více méně pochází z doby slavného stavitele stupňovité pyramidy a panovníka Džosera z doby 3. dynastie. Jméno majitele hrobky, kterou našli již v roce 2009, ale kvůli poškození není známo.

Český egyptologický ústav je v současné době jedním z nejprestižnějších světových pracovišť, která se zabývají výzkumem starověkého Egypta. Koncese v Abúsíru jižně od Káhiry představuje tradičně největší českou vědeckou expedici v zahraničí. Poslední velký objev oznámilo egyptské ministerstvo pro památky loni v lednu, kdy sdělilo, že Češi našli hrobku dosud nedoložené královny Chentkaus III., manželky faraóna Raneferefa, který vládl v době páté dynastie, zhruba před 4500 lety.

Restaurátoři opravují rotundu sv. Václava s unikátní dlažbou

V rotundě sv. Václava na Malé Straně začínají v těchto dnech pracovat restaurátoři. Později se budou vyrábět a osazovat repliky románské keramické dlažby z 11. století, jejíž fragment se našel pod podlahou. Rotunda, která byla více než 300 let považována za ztracenou, byla objevena před dvanácti lety při rekonstrukci budovy Matematicko-fyzikální fakulty UK. Další nález, kamenný kruh z 10. století, svědčí o jedinečném významu tohoto místa pro českou historii, uvádějí odborníci.

Muzeum v Jihlavě představuje na výstavě nálezy ze zaniklých vesnic

Středověké nástroje pro práci na polích, součásti výstroje koně a vozů, zbraně, keramické nádoby a další historické předměty nabídne návštěvníkům nová výstava v jihlavském Muzeu Vysočiny. Exponáty pocházejí z archeologického výzkumu středověkých vesnic, které zanikly v lesním komplexu Aleje nedaleko Brtnice na Jihlavsku. Historický průzkum v lokalitě trval od roku 2011 do současnosti. Mezi nejhodnotnější exponáty patří např. takzvaná militaria – vojenský tesák, ostruhy, třmeny a další součásti koňské výstroje. Nálezy pocházejí z 13. až 15. století. Na patnácti výstavních panelech se návštěvník seznámí také s metodami archeologicko-historických výzkumů zaniklých vesnic včetně jejich přilehlých obdělávaných pozemků. Na území Kraje Vysočina jsou stovky zaniklých vesnic.

Německá konkurence na autobusových linkách v ČR

Do autobusové dopravy v České republice v minulosti přinesl obrovský průlom podnikatel Radim Jančura se svou společností Student Agency, která se dokázala prosadit na řadě klíčových linek jak vnitrostátních, tak i zahraničních (včetně spojení Prahy a Brna s Vídní). Jančura nabídl nejenom výhodné ceny, ale hlavně do té doby nevídaný komfort – pohodlné sedačky, wi-fi síť, denní tisk a teplý nápoj zdarma apod. Později dokonce na některých linkách zavedl autobusy, v nichž má každý cestující k dispozici „zábavní centrum“, může si pouštět hudbu, filmy nebo sledovat televizi. Symbolem změn, které samozřejmě většina cestujících přivítala, se staly žluté autobusy s moderním designem. Později se R. Jančura pod značkou RegioJet pokusil o podobnou revoluci i v železniční dopravě, kde však již jeho úspěch nebyl tak jednoznačný. Důvodů lze nalézt celou řadu – na železnici zápolí Jančura s mnohem tvrdší konkurencí v podobě Českých drah a navíc zde platí trochu jiná pravidla, celý provoz je více regulován. Přesto se i zde stal významným hráčem a expandoval i na Slovensko. Dokonce údajně kvůli vlakům začal poněkud zanedbávat dosud velice prosperující autobusovou síť, která přitom musí zápolit s rostoucí konkurencí.

Nyní mu možná vrásky na čele přidělá i německá společnost Flixbus, která rozšiřuje svoje služby i na vnitrostátní přepravu v České republice. Dosud tato firma provozovala linky směřující z Prahy do Německa, Rakouska či Nizozemí. Již od roku 2014 se v zelených Flixbusech mohli dopravovat cestující mezi Plzní a Prahou a od nyníška budou stavět i v Karlových Varech, Chebu, Jihlavě a Znojmě. Další rozšíření sítě má zajistit spolupráce se soukromým provozovatelem železniční dopravy v ČR, firmou Leo Express, díky níž budou moci Flixbus využívat i lidi z Ostravy, Olomouce nebo Pardubic. Do budoucna hodlá Flixbus Prahu přeměnit na přestupní uzel mezi Východem a Západem. Již na jaře spustí nové linky do Bruselu a Paříže, v létě pak chce zajišťovat spojení s nejoblíbenějším českým cílem dovolenkových výjezdů, tedy s Chorvatskem. Na druhou stranu ale také chystá linky do Polska, na Ukrajinu, do Běloruska a výhledově možná i do Moskvy. Rozšíření sítě by mělo dopad i na spojení v rámci České republiky – linky do Polska a dále do východní Evropy například umožní i spoje Praha – Liberec nebo Praha – Hradec Králové. Podobně například při cestě do Chorvatska budou autobusy stavět například v Českých Budějovicích.

Čím však zatím Flixbus v České republice konkurovat Student Agency nemůže, je četnost spojů. Nijak zázračná

se nejeví ani cena pohybující se spíše v horní části cenového rozpětí české konkurence. Ale možná i to se změní poté, co skončí umělá regulace kurzu koruny vůči euru – Flixbus totiž svoje ceny uvádí zatím právě v eurech.

(MaFr)

Mezi Brnem a Přerovem se pojedou dvoustovkou

V Česku se začne připravovat výstavba první tratě pro rychlost 200 km/h. Vyplývá to z rozhodnutí Centrální komise Ministerstva dopravy, která 1. září 2015 schválila studii proveditelnosti na modernizaci trati Brno – Přerov. Pro další rozpracování byla vybrána varianta počítající s novostavbou právě pro tuto rychlost. Ve studii proveditelnosti byly mimo jiné stanoveny následující cíle: výrazné zvýšení propustnosti tratě pro dálkovou i regionální dopravu; zlepšení přestupních vazeb mezi železniční a autobusovou dopravou s přiblížením zastávek sídlům; vhodnější obsluha území se zařazením do Integrovaného dopravního systému Jihomoravského kraje, dostatečná kapacita pro vedení regionálních vlaků ve špičkovém intervalu 30 minut; vytvoření podmínek pro konkurenceschopnost železnice při spojení krajských měst Moravy (Brno, Ostrava, Olomouc, Zlín); zvýšení bezpečnosti železniční dopravy; umožnění zapojení trati do systému Rychlých spojení – zajištění návaznosti na vysokorychlostní tratě Brno – Praha a Přerov – Ostrava optimalizace trati pro nákladní dopravu – umožnění průjezdu vlaků délky až 740 m.

Vybraná varianta M2 počítá s modernizací pro rychlost 200 km/h. Z pohledu evropské legislativy jde tedy již o trať vysokorychlostní a současně první v České republice projektovanou na tyto rychlostní parametry. V úseku Ponětovice – Blažovice je navržena rekonstrukce stávající dvoukolejné vlárecké dráhy a souběžná dvoukolejná novostavba. Kvůli umožnění dvousetkilometrové rychlosti povede trať z Blažovic až ke Kojetínu převážně na přeložkách, zvlhňený terén vyvolá potřebu šesti nových dvoukolejných tunelů. Od Kojetína po Přerov je již stávající trať v přímém směru, takže postačí její zdvoukolejnění bez přeložek. Přidání druhé koleje umožní zrušit celkem čtyři železniční stanice – Rousínov, Komořany u Vyškova, Němčice nad Hanou a Věžky, v důsledku přeložky trati u Vyškova dojde i ke zrušení zastávky Hoštice-Heroltice. Dále se odstraní všechny stávající úrovněvé přejezdy, a to buď díky přeložkám trati, nebo výstavbě mimoúrovňových křížení. Samozřejmostí je naplnění všech výše uvedených cílů studie proveditelnosti stejně jako technických a provozních parametrů.

Celkové investiční náklady představují částku 35,4 miliardy korun. Důležitým bonusem varianty M2 z hlediska další přípravy je rovněž její soulad s územně plánovacími dokumenty Jihomoravského, Olomouckého i Zlínského kraje. Realizace jednotlivých staveb se plánuje postupně v letech 2019-2023 s prioritním záměrem použití evropských prostředků.

Zdroj: Naše železnice
Upravil: J. Zajíček

Brusel chce sjednotit dálniční mýto v EU

Německo se s Evropskou komisí už dlouhé měsíce pře o plánované zpoplatnění dálnic, které by se reálně týkalo jen cizinců. Brusel se nyní rozhodl nejen tento spor vyřešit vytvořením celounijního mýtného systému – a očekává podporu z Berlína, píše deník *Die Welt*. „Snad už v roce 2016 představíme první návrhy, které by se mohly stát základem pro evropský systém pro nákladní i osobní vozy tak, aby byl výběr poplatků za používání silnic ve všech evropských zemích jednotně regulován,“ řekla německému listu evropská komisařka pro dopravu Violeta Bulc. Jednotný evropský systém by měl usnadnit cestování a dopravu zboží napříč Evropou, míní komisařka. „Mnoho rozdílných mýtných systémů vytváří překážku pro mobilitu na vnitřním trhu,“ řekla.

Ačkoliv v řadě zemí včetně Česka platí osobní vozy za využívání silnic paušální poplatky, Brusel by chtěl jejich výši určovat podle ujetých kilometrů. „Vyzývám Německo, aby náš návrh podpořilo,“ dodala komisařka. Osobní vozy mohly po německých dálnicích po dlouhá desetiletí jezdit zdarma, to se ale Berlín rozhodl změnit. Poplatek za využití dálnic ale měli de facto platit jen cizinci, protože německým řidičům by se jeho výše měla odečíst od silniční daně. Německé plány kvůli tomu odmítl Brusel, který je považuje za diskriminační. Poté, co Spolkový sněm loni v březnu schválil příslušný zákon, zahájila Komise v červnu oficiální vyšetřování Německa kvůli podezření z porušení unijních norem. Německý ministr dopravy Alexander Dobrindt následně oznámil, že zavedení poplatků se odkládá.

Evropská komisařka německé mýto nadále odmítá. „Trvám na tom: žádná diskriminace na základě státní příslušnosti,“ řekla. Řízení s Berlínem mezitím pokračuje. „V prosinci jsme německé úřady požádali o dodatečné informace s požadavkem, aby je dodaly do února,“ uvedla. Dobrindt už dříve pohrozil, že je připraven nepříznivý výsledek šetření napadnout u Evropského soudního dvora.

Zasláno: J. Zajíček

V pondělí 7. prosince bylo na nádražích v Chebu, Aši i v bavorském Hofu nebývale živo

Důvodem nebylo nic jiného než dlouho očekávané a slibované slavnostní otevření obnovené přeshraniční tratě mezi stanicemi Aš a Selb-Plößberg, spojené s jízdou protokolárního zvláštního vlaku z Chebu do Hofu a zpět. Na trať nově pravidelně vyjede devět párů osobních vlaků denně, naopak zanikne většina dosavadních přímých vlaků z Chebu do Aše města.

Osobní doprava na tomto železničním přechodu nebyla po druhé světové válce nikdy obnovena, s výjimkou neplánované jízdy dnes již legendárního Vlaků svobody v roce 1951. Nákladní doprava naproti tomu skončila až v roce 1995 a při výstavbě obchvatu obce Erkersreuth byla snesena i část náspu trati. Obnova provozu tak přichází v době, kdy přeshraniční trať slaví 150. výročí, ze kterého ale téměř polovinu prožila bez osobní dopravy.

Samotné slavnostní otevření železnice proběhlo vskutku ve velkém stylu. Zúčastnili se ho mimo jiné český ministr dopravy Dan Ťok, hejtman Karlovarského kraje Martin Havel, předseda představenstva Českých drah Pavel

Krtek, představitelé spolkové země Bavorsko, dopravce Vogtlandbahn či starostové dotčených měst a obcí. V Chebu nejprve zazněly první proslovy českých funkcionářů, na které v Aši navazovalo slavnostní přestřihání pásky. Ceremonie pak vyvrcholily v královském salonku na nádraží v Hofu, kde byl rovněž představen vůz Stadler Regio-Shuttle RS1 číslo 650.703 v novém polepu, propagujícím přeshraniční spolupráci v dopravě mezi Bavorskem a Karlovarským krajem.

Přeshraniční přechod Aš – Selb přejeđe celkem devět párů osobních vlaků denně, a to přibližně ve dvouhodinovém taktu. Až na jeden budou všechny jezdit v relaci Marktredwitz – Cheb – Aš – Selb-Plößberg – Hof Hbf, vedeny rovněž zmíněnými německými nízkopodlažními vozy Stadler RegioShuttle RS1 dopravce Vogtlandbahn (značka Oberpfalzbahn). Na bavorské straně organizátor objednávků regionálních vlaků, společnost BEG, trvala na zachování kvality obsluhy spojení měst Selb a Hof, kde původní vlaky z Hofu přímo do Selbu města zůstaly zachovány v nezměněné podobě a mezinárodní vlaky do Chebu bavorské ministerstvo dopravy objednává navíc jako vlaky zcela nové. Podle zpracovaných prognóz má počet cestujících v každém směru dosáhnout až 700 denně během několika let. Bude opravdu zejména turistický potenciál trati stačit k tomu, aby byl provoz vlaků účelný? To ukáže až čas.

Zdroje: Ministerstvo dopravy, jízdní řád 2016, České dráhy
Zaslal: J. Zajíček

Zvýšení tarifů ÖBB

Na tiskové konferenci rakouských železnic ÖBB k novému jízdnímu řádu bylo oznámeno i zvýšení osobních tarifů o 1,1 %, ale o změně tarifů v regionální přeshraniční osobní dopravě nepadlo ani slovo.

Zrušením tarifu Euregio-Ticket, který umožňoval z Rakouska výhodně cestovat tam i zpět do příhraničních stanic Česka, Slovenska a Maďarska, došlo k dramatickému zvýšení cen jízdného. Důvodem je údajné zjednodušení nabídky. Namísto toho je nyní nutno zakoupit jízdenky za nevýhodný mezinárodní tarif. Tak např. v relaci Gmünd – Č. Velenice zaplatil dosud cestující za Euregio-Ticket 2,00 eura, nyní zaplatí za zpáteční jízdenku 14,40. Podobně i v jiných relacích: Retz – Znojmo dosud 5,00 eur, nyní 16,80; Wien – České Budějovice dosud 34,00, nyní 89,60; Marchegg – Bratislava dosud 5,00, nyní 17,20. Speciální Donau – Moldau-Tarif v relaci Linz – České Budějovice byl rovněž zrušen.

V časech sjednocené Evropy je cenová politika rakouských železnic ÖBB zcela nepochopitelná. Přestože se stále mluví o podpoře rozvoje ekologických druhů dopravy, jsou takto cestující opět zaháněni zpět do aut. A konkurence nespí, ceny jízdenek autobusových dopravců v přeshraniční regionální dopravě jsou velmi atraktivní. Ale i v delších relacích dopadá srovnání cen jízdenek vlak / autobus v neprospěch železnice. Tak např. v relaci Wien – Znojmo zaplatí cestující za vlak 23,- euro, za autobus 9,25; Wien – Brno vlak 27,60, autobus 7,40; Linz – České Budějovice vlak 25,60, autobus 17,00; Linz – Praha vlak 48,80, autobus 26,00. Cenová politika rakouských železnic ÖBB je zcela nepochopitelná.

Zdroj: *Eisenbahn-Revue*
Přeložil a upravil: J. Zajíček

Nové obaly na cigarety

Doteraz mohli fajčiari nájsť na škatulkách od cigariet varovania v podobe textov o tom, aké je fajčenie škodlivé pre ich zdravie. Avšak od mája 2016 budú krabičky obnovené a budú sa na nich nachádzať spolu s textom aj obrazové varovania. Vychádza to z reakcie Ministerstva zdravotníctva SR na európsku legislatívu, ktorá pozmenila zákon o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov.

Obrázky majú zvýšiť pozornosť fajčiarov, ktorí si majú uvedomiť, aké má fajčenie škodlivé následky. Pôjde napríklad o obrázok ženy, ktorá vykašľava krv či mladého páru stojaceho pred rakvou nenarodeného dieťaťa alebo mladého muža v márnici či fotografie poškodených očí, zubov alebo končatín. Obrázky by teda mali pôsobiť veľmi odpudivo, kombinácia textu s obrázkom je podľa rezortu účinnnejšia ako len textové varovania. Na cigaretovej škatulke bude popis, že fajčenie zabíja a tabakový dym obsahuje viac ako 70 rakovinotvorných látok. Obrázky aj text by sa mali nachádzať na oboch stranách škatulky a dokopy by mali pokrývať až 70 percent jej povrchu. Okrem týchto inovácií bude na každej škatulke uvedený aj kontakt na službu, ktorá pomáha fajčiarom prestať s fajčením.

Čo sa týka predaja cigariet na Slovensku, malo by dôjsť aj k postupnému zmiznutiu predaja cigariet s rôznymi druhmi aróm, napríklad mentolové. S predajom takýchto cigariet sa ale plánuje postupne, aby mohli spotrebiteľia prejsť na iné druhy cigariet. Podľa európskej smernice má byť predaj takýchto cigariet úplne zakázaný od mája 2020.

Postupne sa na Slovensku zavádza čoraz viac opatrení, ktoré majú chrániť nefajčiarov ako aj fajčiarom pomôcť prestať fajčiť a najmä znížiť dostupnosť cigariet pre deti. Reštaurácie sa rozdelili na miestnosti pre nefajčiarov a zmizli aj automaty na cigarety. Ďalším faktorom, ktorý by mal fajčiarov navádzať na skoncovanie s fajčením, je aj postupne rastúca cena tabakových výrobkov.

Medzi návrhmi na zmenu bola spomínaná aj téma slim cigariet. Zákaz ich predaja nebol schválený, však budú musieť byť balené v neatraktívnych obaloch, rovnako ako ostatné cigarety.

Fajčiarov v dospelom veku na Slovensku úspešne ubúda, problém však vzniká s fajčením detí a mládeže, pričom má fajčenie ročne na svedomí smrtí približne 11 000 Slovákov.

Medzinárodná cyklotrasa na Slovensku bude predĺžená

Medzinárodná cyklistická trasa bude predĺžená, pričom jej časti budú prechádzať aj niekoľkými novými územiami na Slovensku. Pôjde konkrétne o 11 obcí a priamy prínos z projektu bude mať deväť z nich. Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja schválilo ešte v roku 2015 projekt Regionálneho združenia Váh – Dunaj – Ipel s názvom „Vypracovanie projektových dokumentácií pre napojenie miest Šaľa a Nové Zámky na medzinárodnú cyklotrasu EuroVelo 6“. Predĺženie cyklotrasy má tak pozitívne ovplyvniť hospodársky rast a zlepšiť dostupnosť pohraničného regiónu, a to práve dobudovaním chýbajúcich častí Európskej siete cyklotrás. Trasa sa predĺži na už existujú-

ce časti Dunajskej cyklistickej cesty, ktorá je súčasťou kontinentálnej cyklotrasy EuroVelo 6: Atlantický oceán – Čierne more na území Slovenska.

Momentálne je Dunajská cyklistická cesta dlhá 168 km a susedí s brehom Dunaja od hraničného priechodu Berg po Štúrovo. Nové úseky vzniknú medzi Kolárovom a Komárnom a budú nadväzovať na EuroVelo 6. Vznikne tak prepojenie Vážskej cyklistickej cesty s Dunajskou cyklotrasou európskeho významu. Konkrétnejšie sa vystavajú úseky Kolárovo – Šaľa (asi 34 km); Kolárovo – Nové Zámky (asi 9 km), Kolárovo – mesto (asi 7 km) a Kolárovo – Dedina Mládeže (asi 5 km) a ich napojenie na cyklotrasu Kolárovo – Komárno. Nové cyklotrasy budú krížiť 11 obcí: Šaľa, Selice, Trnovec nad Váhom, Vlčany, Neded, Nové Zámky, Komoča, Zemné, Kolárovo, Nesvady a Dedina Mládeže.

Ekopolis podporí aj obnovu turistických a cyklistických trás

Niekoľké už existujúce turistické a cyklistické trasy budú obnovené. Vynoví sa napríklad turistické značenie alebo pôjde o opravy a budovania infraštruktúry v okolí značenej turistickej alebo cyklistickej trasy. Ide o projekty zamerané na údržbu a rozvoj turistickej a cykloturistickej infraštruktúry na Slovensku. Nadácia Ekopolis v rámci programu Živé chodníky bude v roku 2016 významným podporovateľom tohoto programu.

Pamiatky roka 2014 sú už známe

Ocenením Kultúrna pamiatka roka 2014 sa od januára 2015 pýši niekoľko ďalších slovenských pamiatok, pričom má tento rok súťaž svoje desiate jubileum. Ide o odovzdávanie ocenení na základe súťaže s rovnakým menom, ktorá podporuje zodpovedný prístup vlastníkov národných kultúrnych pamiatok (NKP) a predstaviteľov samosprávy miest a obcí k ochrane kultúrneho dedičstva Slovenska. Organizátorom súťaže je Ministerstvo kultúry SR a partnermi sú Slovenský plynárenský priemysel, a. s., a Nadácia SPP.

Cenu Kultúrna pamiatka roka symbolizuje bronzová socha bájneho vtáka Fénixa, preto je súťaž známa aj pod menom Fénix. Pôvodne išlo o výtvarný objekt s názvom Fénix, ktorého originál je uložený na ministerstve kultúry, na sekcii kultúrneho dedičstva.

V kategórii Obnova a reštaurovanie národnej kultúrnej pamiatky vyhrali:

- Ing. Pavol Strmeň s manželkou za komplexnú obnovu NKP Bašta Pracháreň, ktorá je súčasťou mestského opevnenia v Levoči;
- obec Bučany za komplexnú obnovu NKP Nyáryovská kúria v centre obce Bučany;
- rehoľa menších bratov františkánov za komplexnú obnovu a reštaurovanie Loretánskej kaplnky a bočného oltára Panny Márie Loretánskej v Kostole sv. Barbory v Žiline;
- Vodácky klub Tatran za komplexnú obnovu športového klubu v Bratislave – Karlovej Vsi.

Čestné uznania v súťaži získali:

- Bratislavská vodárenská spoločnosť za sprístupnenie a popularizáciu NKP Vodárenské múzeum – Prvá parná

čerpacia stanica mestskej vodárne s areálom v Bratislave na Devínskej ceste;

– Lesy SR, š. p., za záchranu objektu a komplexnú obnovu NKP Vodáreň – drevená veža v Palárikove.

SPP s Nadáciou SPP, ktorí sú už niekoľkokrát partnermi dotačného programu Obnovme si svoj dom, dodatočne vyhlásili popri hlavnej súťaži aj druhý ročník súťaže Najkrajšia obnovená pamiatka. Víťaza tejto súťaže vyhlásili na základe sčítania hlasov, ktoré prebehlo na facebookovej stránke SPP. Sošku „LIKE“ a titul Najkrajšia obnovená pamiatka 2014 získala Rímskokatolícka cirkev – Farnosť Nižný Slavkov za komplexnú obnovu Kostola Narodenia Panny Márie v Nižnom Slavkove.

O súťažnom osude 15 prihlásených projektov rozhodla odborná porota zložená zo zástupcov Ministerstva kultúry SR, Pamiatkového úradu SR, Slovenského plynárenského priemyslu, a. s., Nadácie SPP, spoločného nominanta Nadácie SPP a SPP, Fakulty architektúry STU, Komory architektov, Komory reštaurátorov a Združenie historických miest a obcí SR.

Porota sa pozerala na projekty najmä z hľadiska prínosu pre ochranu pamiatkových hodnôt:

- prípravu a realizáciu obnovy/reštaurovania kultúrnych pamiatok;
- prípravu a realizáciu obnovy historického prostredia na území pamiatkových zón a pamiatkových rezervácií.

Súťažiaci projekty museli splniť niekoľko podmienok. Museli mať teda za sebou napríklad ukončenie komplexnej obnovy/reštaurovania hnutelnej/nehnutelnej kultúrnej pamiatky, ukončenie obnovy/reštaurovania ucelenej časti nehnutelnej kultúrnej pamiatky alebo ukončenie obnovy ucelenej časti pamiatkového územia.

V minulých dvoch rokoch vyhrali nasledovné projekty:

Ceny za rok 2013:

- komplexné reštaurovanie interiéru kostola sv. Františka Xaverského v Trenčíne;
- obnova a reštaurovanie verejných priestorov 1. nadzemného podlažia Radnice v Kremnici;
- obnova interiéru a reštaurovanie reprezentačnej miestnosti kaštiela v Ploskom;
- komplexná obnova industriálnej pamiatky „Elektrárňa Piešťany“.

Ceny za rok 2012:

- reštaurovanie južnej fasády kostola sv. Jána Krstiteľa v Jasoze;
- reštaurovanie stredovekého presbytéria v evanjelickom kostole v Rimavskom Brezove;
- organ v Bazilike sv. Mikuláša v Trnave;
- nástenné maľby v presbytériu Kostola sv. Jakuba v Levoči.

V slovenských rádiách bude viac slovenskej hudby

Od 1. januára 2016 vstupuje na Slovensku do platnosti novela zákona o vysielaní a retransmisii. V rádiách na Slovensku bude povinne zo zákona od apríla 2016 hrať viac slovenskej hudby. Vyhlásilo tak Ministerstvo kultúry, ktoré zaviedlo povinné kvóty pre vysielenie slovenskej hudby v rádiách. Minimálne 20 % slovenskej hudby budú musieť vysielať rozhlasoví vysielaťelia s licenciou a od roku 2017 naj-

menej 25 % celkovej vysielanej hudby. Verejnoprávny Slovenský rozhlas bude musieť od roku 2016 hrať najmenej 30 % a od roku 2017 35 % hudby slovenských interpretov. Týkať sa to bude piesní odvysielaných v čase od 6:00 do 24:00 hodiny. Za slovenskú hudbu bude považované hudobné dielo, ktorého aspoň jeden autor alebo najmenej jeden autor textu má či mal trvalý pobyt na území SR. Takisto bude do tejto kategórie zaradené aj hudobné dielo s textom v slovenskom jazyku.

Ďalšou časťou novely je aj ľahší prístup sluchovo a zrakovu postihnutých k televíznemu vysielaníu a k distribuovaným slovenským audiovizuálnym dielam a audiovizuálnym dielam v slovenskej pôvodnej jazykovej úprave. Zavedený do platnosti bude aj tzv. pojem „titulky pre osoby so sluchovým postihnutím“. Ľahší prístup sluchovo a zrakovu postihnutých k slovenským audiovizuálnym dielam a audiovizuálnym dielam v slovenskej pôvodnej jazykovej úprave zabezpečí povinná úprava týchto diel titulkami pre sluchovo postihnutých a hlasovým komentovaním pre nevidiacich.

Slovenská gajdošská kultúra bola zapísaná do zoznamu UNESCO

Do reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO bol zapísaný opäť kúsok zo Slovenska. Tentokrát sa k nemu pripojila slovenská gajdošská kultúra. Rozhodli o tom 2. decembra 2015 členovia Medzivládneho výboru na ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva v namíbijskej metropole Windhoek. Do zozname UNESCO boli pripojené už dva slovenské prvky: fujara a jej hudba (2005) a Terchovská muzika (2013).

Keď sa vraví o gajdošskej kultúre na Slovensku, netýka sa to len gájd ako samotného hudobného nástroja, ide aj o všetky kultúrne a vedomostné prejavy, ktoré súvisia s ich výrobou a používaním. Medzi to sa zahŕňajú technologické postupy pri výrobe, estetické stvárnenie nástroja, tradičnú hru na gajdy, gajdošské interpretačné štýly, texty gajdošských piesní, spev a tanec na gajdošskú hudbu, rituály s gajdami, tradičné ľudové obrady za sprievodu gájd alebo ľudovú slovesnosť spätú s týmto nástrojom.

Kultúra spojená s gajdami na Slovensku má už dlhodobú tradíciu, pochádzajúcu od roľníckeho a pastierskeho obyvateľstva. Jej základy siahajú až do 14. storočia a do dnešného dňa sa zachovali vďaka medzigeneračnej výmene. Gajdošskej kultúre na Slovensku sa ľudia venujú v tzv. cechoch a v súčasnosti sa eviduje približne 40 lokalít. K týmto lokalitám patrí hlavne Bratislava, sever Oravy, Nitra a jej okolie, oblasti Pohronského Inovca, Zvolena a Banskej Bystrice, Podpoľanie, Gemer, Malohont a Tekov.

V Namíbii, kde prišlo k rozhodnutiu pridať gajdošskú slovenskú kultúru do zoznamu UNESCO, zastupuje Slovensko štvorčlenná delegácia: Juraj Hamar, predseda Rady Ministra kultúry pre ochranu nemotného kultúrneho dedičstva a generálny riaditeľ SLUK-u, Ľubica Voľanská z Ústavu etnológie SAV, Barbora Morongová, riaditeľka odboru nemotného kultúrneho dedičstva a kultúry znevýhodnených skupín obyvateľstva MK SR, Milan Rusko, člen predstavenstva Cechu slovenských gajdošov a zástupca predkladateľov nominácie do Reprezentatívneho zoznamu nemotného kultúrneho dedičstva Slovenska.

Celkový priebeh, pokým sa nejaké navrhované kultúrne dedičstvo zapíše do zoznamu UNESCO, môže trvať aj dva roky. Ak chce nejaká krajina nominovať svoj vlastný prvok, musí mať vytvorený svoj vlastný národný zoznam, z ktorého potom vyberie jeden prvok. V slovenskom národnom zozname sa momentálne nachádza 9 prvkov a mal by pribudnúť ešte jeden. Patria doňho: fujara, Terchovská muzika, gajdy, Radvanský jarmok, aušusnícke služby španodolinských baníkov, tradičné ručné zvonenie na zvony a funkcia zvonárov na Slovensku, čičmianske ornamenty, Banskoštiavnický salamander a tradičné bábkarstvo na Slovensku.

Bratislavský PKO po šesťdesiatich rokoch končí

Bratislavský PKO alebo aj Park kultúry a oddychu, nachádzajúci sa na nábreží Dunaja, vznikol v rokoch 1943 až 1948. Kedysi patril medzi významné bratislavské areály, čo sa týka kultúry, no po rokoch svojej slávy začal pomaly chátrať. PKO bol hosťiteľom mnohých veľtrhov, tanečných súťaží, ale aj čítárne, fotoklubu či astronomického krúžku. Uskutočnili sa v ňom mnohé plesy, beanie, festivaly populárnej piesne Bratislavská lýra či Bratislavské jazzové dni.

Postupne ale začal PKO chátrať a bratislavskí poslanci po návrhu magistrátu v roku 2005 schválili jeho predaj. Pozemky kúpila spoločnosť Henbury Development z finančnej skupiny J&T. Henbury chcela zrevitalizovať dunajské nábrežie a vybudovať tu multifunkčné rezidenčné centrum s mestskou polyfunkciou. Proti búraniu PKO začali mnohé strany protestovať a po nátlaku verejnosti navrhol vtedajší primátor Andrej Ďurkovský znovu pozemky odkúpiť. Postupne sa kauza PKO dostala až pred súd, no v medzičase

Henbury Development už začala budovy postupne búrať a búracie práce museli byť prerušené. Súčasný bratislavský primátor Ivo Nesrovnal sa napokon s developerom firmy Henbury Development dohodol a budovy mu predal, s tým že právne spory skončia, nakoľko mestu hrozili pokuty vo výške aj desiatok miliónov eur.

S definitívnym búraním PKO sa začalo 29. decembra 2015. Budovu PKO by malo nahradiť planetárium a mediatéka. Pôjde o pokračovanie projektu Riverpark, resp. o projekt Riverpark 2. Vybudovanie kultúrneho a vzdelávacieho centra bolo jednou z podmienok mesta pri rokovaniach. Splnenie záväzkov investora si Bratislava poistila zmluvou. Ak investor v stanovenom termíne nezrevitalizuje nábrežie, mesto mu určí pokutu. Nevybudovanie mediatéky by ho stálo 1 milión eur, ak nepostaví planetárium, mesto od neho bude žiadať 5 miliónov eur.

Viera Tomanová odstúpila z pozície poslankyne Národnej rady SR

Viera Tomanová, exministerka práce za Smer-SD, sa k 1. januáru 2016 vzdala mandátu poslankyne Národnej rady SR. Dôvodom jej odstupu bolo jej decembrové zvolenie za komisárku pre deti, ktorej funkcia je vraj nezlučiteľná s mandátom poslanca. Náhradníkom za Vieru Tomanovú v Národnej rade SR by mal byť Antonín Cicoň (Smer-SD).

Ing. Viera Tomanová, PhD.

Ing. Viera Tomanová, PhD., je slovenská politička a vysokoškolská pedagogička. Viera Tomanová je absolventkou Vysokej školy ekonomickej v Bratislave. Bola členkou KSČ a v roku 1988 nastúpila na Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Do roku 2003 bola na niekoľkých pozíciách: hlavný štátny radca, riaditeľka odboru sociálnych služieb a tiež pracovala ako poradkyňa ministra práce a sociálnych vecí Petra Magvaših. Od roku 1994 vyučovala na slovenských univerzitách a vysokých školách: najprv na Katedre sociálnej práce Univerzity Komenského a Fakulte zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity, od roku 2005 na Vysokej škole zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety. Riadila Domov dôchodcov v bratislavskej Dúbravke a neskôr aj Domov sociálnych služieb vo Veľkom Bieli. Zastávala aj manažérsky post v organizácii

Privilégium. V rokoch 2006-2010 bola ministerkou práce, sociálnych vecí a rodiny. V roku 2010 bola zvolená za poslankyňu NR SR.

Výstava Divadelná tvár Ludovíta Štúra

Dvojsté výročie narodenia Ludovíta Štúra bolo pre pracovníkov Centra výskumu divadla inšpiráciou na odkrytie zatiaľ nepreskúmanej oblasti v živote a tvorbe národného dejateľa. Štúrov postoj k umeniu je všeobecne známy, poznáme jeho literárne dielo i estetické názory, ale o jeho vzťahu k divadlu sotva niečo tušíme. Okrem toho, v roku 2015 si Štúr akosi rýchlo a početne prerazil cestu na slovenské profesionálne javiská. Zamerali sme sa teda na Štúra ako na objekt divadelného stvárnenia a zároveň ako na subjekt divadelného diania. Veď celkom nenápadne sa z neho stala divadelná „superstar“, vystupujúca na doskách viacerých slovenských divadiel.

V spolupráci so Slovenským národným múzeom pripravil Divadelný ústav retrospektívnu výstavu pod názvom *Divadelná tvár Ludovíta Štúra*, ktorá národného hrdinu preniesla „z javiska“ dejín na „dosky, ktoré znamenajú svet“ a postavila ho do zorného uhla slovenských inscenátorov. V dvoch pozoruhodných tematických okruhoch bol odzrkadlený Štúrov vzťah k dráme a k ochotníckemu divadlu v 19. storočí a odhalená bola aj jeho nová podoba na javiskách slovenských profesionálnych divadiel. Štúr ako rockový spevák, ako vodca revolúcie, ako zamilovaný mladík, ako dirigent malej spevohry, ako rozhnevaný mladý muž. Slovenskí divadelníci zhmotnili svoje predstavy o Štúrovi do fascinujúcich obrazov a ponúkli ich divákovi. Javiskový obraz Ludovíta Štúra bol sprístupnený prostredníctvom výpravných panelov, fotografií a artefaktov z inscenácií, ale aj prostredníctvom hudby i obrazu širokej verejnosti. Návštevníkom výstavy bola ponúknutá jedinečná možnosť sledovať nové „predstavenie“, v ktorom hlavnú úlohu dostal Ludovít Štúr.

Výstava Divadelného ústavu bola nainštalovaná v Slovenskom národnom múzeu od 23. októbra 2015. Otvorená bola vernisážou 22. októbra 2015 a potrvá do 28. februára 2016.

(DÚ)

Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva je zrekonštruované

Budova Slovenského múzea ochrany prírody a jaskyniarstva v Liptovskom Mikuláši, ktorá má takmer tristo rokov, má za sebou úspešnú rekonštrukciu interiéru i exteriéru. Expozície nachádzajúce sa v múzeu boli kompletne obnovené a ich renovácia zaberala takmer 4 roky. Príspevok na obnovu múzea a jeho expozíciu boli čerpané z Európskeho fondu regionálneho rozvoja so spolufinancovaním Ministerstva životného prostredia SR. Múzeum slávnostne znovuotvoril štátny tajomník envirorezortu Ján Ilavský. Slávnostné otvorenie sprevádzal aj krst exponátu jaskynného leva nájdeného v nadmorskej výške tisíc tri sto metrov nad morom, ktorý sa podľa odborníkov zaraďuje medzi najkompletnejšie kostry leva jaskynného, ktoré sa vôbec našli. Okrem hmotných exponátov múzeum prezentuje aj audiovizuálne a filmové ukážky. Počas rekonštrukcie bolo vybu-

dované podkrovie, rozhladne a prístavby budovy a k múzejnej záhrade pribudol náučný chodník.

Nový vodný plán pre Slovensko

Nový vodný plán pre Slovensko má za hlavnú úlohu vylepšiť stav vôd najneskôr do roku 2027. Dňa 13. 1. ho schválila vláda Slovenskej republiky. Dokument o vodnom plánovaní vytvorilo Ministerstvo životného prostredia SR a obracia sa na spoločnú vodnú politiku členských štátov Európskej únie a transpozície smernice o vode. Najvyššiu sumu bude treba zaplatiť na výstavbu a rekonštrukciu verejnej kanalizácie, ako aj čistiarní odpadových vôd. Pôjde o 750 miliónov eur. 420 miliónov eur by sa malo investovať do protipovodňových opatrení. Na ochranu vôd pred znečistením z poľnohospodárstva bude potrebná čiastka 280 miliónov eur. Ďalšími položkami budú aj: ochrana a starostlivosť o územia európskeho významu, hydromorfologické opatrenia a monitoring efektívneho využívania vody. Väčšina peňazí na realizovanie tohto projektu bude čerpaná z eurofondov. Obnovovať sa budú územia povodia Dunaja vrátane čiastkových povodií riek Morava, Váh, Hron, Ipeľ, Slaná, Bodva, Hornád, Bodrog alej aj územia povodia Visly vymedzeného čiastkovým povodím riek Dunajec a Poprad.

Verzia nového vodného plánu nadväzuje na pôvodnú z roku 2010. Hlavným cieľom schváleného dokumentu je aktualizovať postup prvého plánu a aktualizovať program opatrení zameraný na dosiahnutie environmentálnych cieľov Rámцovej smernice o vodách. Tieto aktualizácie by mali prebiehať každých 6 rokov.

Problémovými témami vodných tokov na Slovensku je napríklad znečisťovanie živinami z obcí, kde ešte nie sú vybudované čistiarne alebo sú nedostatočne efektívne. Slovenské vodné útvary sú taktiež znečisťované poľnohospodárskymi hnojivami a ich kvalitu ovplyvňujú aj ftaláty produkované priemyslom.

Jedným z faktorov, ktoré značne ovplyvňujú kvalitu vodných tokov, sú aj výstavby malých vodných elektrární. Tie by mali zlepšiť svoj dopad na ekologický stav vôd.

Výstava o hercovi Ivanovi Mistríkovi

Ivan Mistrík

Divadelný ústav Bratislava a Slovenský filmový ústav pripravili výstavu o hercovi Ivanovi Mistríkovi, ktorý by sa minulý rok dožil okrúhlych 80. narodenín. Vernisáž výstavy *Dve balady o Ivanovi M.* sa uskutočnila v stredu 18. novembra 2015 v Dvorane novej budovy SND – Galérii foyeru Opery a Baletu SND. Výstava bola sprístupnená do 31. januára 2016.

Pri príležitosti nedožitého jubilea legendy slovenského divadelného a filmového herectva Ivana Mistríka pripravil Divadelný ústav a Slovenský filmový ústav retrospektívnu výstavu. Výstava podľa slov kurátorky Kataríny Kunovej z Oddelenia divadelnej dokumentácie, informatiky a digitalizácie Divadelného ústavu

prezentovala Ivana Mistríka ako predstaviteľa slovenského hereckého prototypu chlapčenskej subtilnosti, krehkosti a autenticity, bez ktorého si dnes už nevieme predstaviť históriu slovenského divadelníctva ani minulosť či súčasnosť rozhlasu, filmu a televízie. Ivan Mistrík hral počas svojej hereckej kariéry v 120 divadelných hrách, v 41 celovečerných filmoch, vo viac ako 220 televíznych inscenáciách a v 23 televíznych reláciách. Stvárnil množstvo nezabudnuteľných postáv a výrazne ovplyvnil slovenské herectvo.

Ivan Mistrík sa narodil 15. októbra 1935 v Bratislave. Už v detstve v Rozhlasovej hereckej družine vytvoril desiatky chlapčenských postáv. Hereckú kariéru začína v Dedinskom divadle v Bratislave. Neskôr pôsobil v činohre Divadla Jozefa Gregora Tajovského vo Zvolene a na doskách divadla Nová scéna. V rokoch 1966-1982 bol členom činohry Slovenského národného divadla v Bratislave. V divadle debutoval v roku 1947 v inscenácii Pogodinovho *Kremel'ského orloja*. Na javisku vystupoval napríklad ako knieža Myškin v inscenácii Tovstonogovovej dramatisácie Dostojevského románu *Idiot*. Zahral si tiež Trofimova v Čechovovom *Višňovom sade* a Viktora Žiaranského v *Maríne Havranovej* od Ivana Stodolu. V O'Neillovej hre *Miliónový Marco* stvárnil Marca Pola a o rok neskôr bol Leščom v Gorkého hre *Poslední*.

Ivan Mistrík nabral svoje prvé filmové skúsenosti vo veľkorežisérskom Ondreji Jariabka *Kozie mlieko*. Herecké majstrovstvo zanechal v snímkach *Štyridsaťštyri* (1957), *Romeo, Julie a tma* (1959), *Kapitán Dabač* (1959), *Vyšší princíp* (1960) či *Smrť sa volá Engelchen* (1960). Režisér Martin Hollý ho obsadil do divácky obľúbených filmov *Medená veža* (1970) a *Orlie pierko* (1971). V roku 1977 sa stal Ivan Mistrík zasluhujúcim umelcom. O štyri roky neskôr mu udelili Cenu Andreja Bagara.

Z najznámejších televíznych inscenácií s Ivanom Mistríkom treba spomenúť *Dobrodružstvo pri obžinkoch* (1968), *Baladu o siedmich obesených* (1968), *Portrét Doriany Graya* (1969) či *Višňový sad* (1979). Tragika, ktorú mal Mistrík v tvári, napokon 8. júna 1982 predčasne prerušila hercov život.

Výstavu *Dve balady o Ivanovi M.* pripravil Divadelný ústav. Kurátorkou výstavy bola Katarína Kunová, spolupracovníkmi zo Slovenského filmového ústavu sú Eva Bosáková, Michal Maršálek, Jana Stradiotová, Renáta Šmatláková. Grafické riešenie výstavy realizovala Viera Burešová.

(DÚ)

Na Slovensku zanikla Vysoká škola Goethe Uni v Bratislave

Na základe návrhu ministra školstva Juraja Draxlera na zánik Vysoké školy Goethe v Bratislave a po odobratí štátneho súhlasu vládou SR bola táto vysoká škola zrušená. Juraj Draxler tak navrhol po tom, ako škola po 31. auguste 2015

prestala mať právo na udeľovanie akademických titulov absolventom študijných programov. Goethe Univerzita síce podala žiadosť o akreditáciu študijných programov na Fakulte mediálnych a kultúrnych štúdií. Tú minister školstva v rámci Akreditačnej komisie zamietol už v októbri 2015. K odobratia povolenia na jej prevádzku nastalo po zastavení dvoch študijných programov na Vysoké škole Danubius v Sládkovičove, kde bolo zrušené doktorandské štúdium.

Draxler uviedol aj návrhy na vznik dvoch nových vysokých škôl – Technologickeho Inštitútu A. Ruprechta v Šamoríne a Vysoké školy ekonómie a podnikania v Banskej Bystrici.

Vysoká škola Goethe Uni Bratislava bola súkromná vysoká škola, ktorá fungovala od roku 2012. Jedným z hlavných podmienok na prijatie na Goethe Uni bola spôsobilosť nemeckého jazyka, pretože dominantným vyučovacím jazykom bola práve nemčina. Študenti tu mali možnosť vzdelávať sa na 3 fakultách: Fakulta medzinárodného podnikania, Fakulta mediálnych a kultúrnych štúdií, Fakulta cestovného ruchu so sídlom v Piešťanoch.

Pietna spomienka na Ľudovíta Štúra v Modre

Dňa 17. januára 2016 bola v Modre pri príležitosti 160. výročia úmrtia Ľudovíta Štúra pietna spomienka. Týmto projektom bol ukončený tzv. Rok Ľudovíta Štúra, ktorý minulý rok vyhlásila vláda Slovenskej republiky. Podujatie sa uskutočnilo pod záštitou ministra kultúry Mareka Madariča. Organizátormi boli mesto Modra, SNM – Múzeum Ľudovíta Štúra v Modre a Cirkevný zbor ECAV na Slovensku. Podujatie zahŕňalo evanjelické bohoslužby, prehliadku novej expozície v SNM – Múzea Ľudovíta Štúra, prehliadku novej expozície, štylizovaný historický sprievod mestom, slávnostné príhovory a kladenie vencov na miestnom cintoríne ako aj príhovor ministra kultúry.

V rámci Roku Ľudovíta Štúra boli v Modre zorganizované niekoľké literárne, športové, kultúrne a vzdelávacie podujatia, o ktoré sa pričínili modranské školy a občianske združenia. Mesto taktiež obnovilo náhrobný areál v miestnom cintoríne a zrekonštruovala sa aj Štúrova lavička (v miestach, kde Ľudovít Štúr v Modre rád relaxoval).

Pietna spomienka pri príležitosti 160. výročia úmrtia Ľudovíta Štúra v Modre – štylizovaný historický sprievod

VYSOKÁ ŠKOLA
GOETHE **UNI**
BRATISLAVA

POSTREHY ZO SLOVENSKA Nitriansky samosprávny kraj Topolčany

Ing. Peter BALÁŽ, primátor, predstaviteľ mestského zastupiteľstva a samosprávy, verejný činiteľ, Topolčany

Aký je Váš pohľad na kultúrne a politické dejiny Topolčan? Topolčany totiž ležia na rúzcestí dvoch miest osobitej národnej historickej hodnoty – Trenčína a Nitry; tento aspekt v mnohých ohľadoch predurčoval dejové procesy histórie Topolčan, a to v kontexte celkových vývojových pohybov Slovenska; poznamenávam, že hodnotou národa sú aj Topolčany, ktoré svojou staviteľskou podobou majú nevšednú estetickú úroveň, obkolesuje ich pekná príroda a majú svoj potenciál, prezentovaný pracovitým, nadaným ľudom.

Primátor: Naše mesto je v mnohých jestvujúcich historických prameňoch uvádzané ako dôležité stredisko regiónu. Môžeme sa pochváliť, že patrí k najstarším a najvýznamnejším mestám na Slovensku. Prvá písomná zmienka označujúca Topolčany ako kráľovský majetok pochádza z roku 1173. Je to donačná listina kráľa Bela III., ktorý ňou daroval Topolčany šľachticom Sendovi a Martinovi. V druhej polovici 13. storočia patrili Topolčany Matúšovi Čákovi, ktorý ich poručil svojmu synovi Matúšovi Čákovi Trenčanskému. V tom čase už patrili medzi slobodné kráľovské mestá. V druhej polovici 15. storočia získali jarmočné privilégia a stali sa významným trhovým centrom pre široké okolie. Začiatkom 18. storočia získalo mesto významné výsady, najmä právo konať trhy. Mesto bolo známe trhmi na vlnu, ktoré lákali aj kupcov zo zahraničia, a ceny vlny určené na trhoch v Topolčanoch platili pre celé Uhorsko. Počas týchto trhov pomáhali muži obchodníkom prenášať vrecia s vlnou, tzv. žochy, v čom je pravdepodobný výklad prezývky Topolčancom – Žochári.

V 2. polovici 19. storočia vývoj mesta významne ovplyvnila bohatá bankárska rodina Stummerovcov, ktorá rozvíjala cukrovarnícky priemysel, obchod, poľnohospodárstvo, dala postaviť nemocnicu a prispela aj na výstavbu štátnej meštianskej školy.

V Topolčanoch bola pomerne silno zastúpená židovská komunita a obchod bol výlučne v židovských rukách, čo prispelo k tomu, že sa mesto stalo významným obchodným centrom.

V roku 1911 vznikla v Topolčanoch parná píla a parketáreň. V strede mesta na rozľahlom námestí v roku 1912 postavili nový mestský dom, ktorý nám po rekonštrukcii slúži dodnes.

Centrom života mesta Topolčany – jeho srdcom – vždy bolo námestie okolo kostola, kde bola sústredená väčšina obchodov. Dôležitú úlohu zohral aj hotel Koruna, v ktorom prebiehal spoločenský, kultúrny a politický život a mal dobré meno aj v zahraničí.

Po druhej svetovej vojne sa Topolčany zmenili z obchodno-remeselnického mestečka na priemyselné centrum regiónu.

História nášho mesta je skutočne bohatá a je zdokumentovaná v dvoch publikáciách, ktoré mesto vydalo pod názvom *Topolčany vo vrstvách vekov, I-II.*

Samospráva Topolčan je formáciou demokratickej politiky; začala sa utvárať na nových princípoch v duchu ideí revolúcie 17. novembra 1989. Môžete charakterizovať samosprávu v Topolčanoch, jej vývojové štádiá?

17. november 1989 bol prelomovým nielen pre samosprávu v Topolčanoch. Mesto Topolčany a jeho predstavitelia sa vždy snažili byť čo najbližšie k občanom, počúvať ich potreby a v rámci zákonných možností vyhovieť, čím boli položené skutočne demokratické základy za spoluúčasti všetkých inštitúcií v meste. Na týchto základoch pokračujeme a myslím si, že v Topolčanoch je samospráva skutočne demokratická a otvorená.

Vo voľbách 15. novembra 2014 občania a inštitúcie Topolčan vyslovili Vám, poslancom, samospráve, dôveru; ako primátor ste v pozícii vedúcej politickej osobnosti Topolčan; aké priority Vaša samospráva skoncipovala na volebné obdobie 2014-2018? Mám na zreteli ťažiskové, koncepčné smery rozvoja Topolčan.

Koncepcia rozvoja mesta je zameraná na všetky skupiny obyvateľstva tak, aby sa zvýšila atraktivita nášho mesta a zabezpečila vyššia úroveň života v našom meste. Ťažiskom je podpora zamestnanosti, vytváranie nových pracovných miest, čo súvisí s rozvojom priemyselného parku v našom meste a podporou podnikateľských aktivít. Na to nadväzuje rozvoj a rekonštrukcia cestnej infraštruktúry a budovanie rýchlostnej komunikácie. Kľúčovým je aj využívanie prostriedkov európskych štrukturálnych fondov na rekonštrukcie školských a športových zariadení v meste. V našom meste dbáme aj na ochranu životného prostredia a jeho skvalitnenie, či už rozšírením separovaného zberu a zberu kuchynského odpadu, vybudovaním podzemných stojísk na smetné nádoby v komplexnej bytovej výstavbe a budovaním odkanalizovania v mestských častiach. Určite nemôžem zabudnúť na podporu športu, či už rekonštrukciami jestvujúcich športovísk, budovaním nových ihrísk, dotáciami na rozvoj mládeže, prevádzku a údržbu tak v meste, ako aj v mestských častiach.

V oblasti bývania budeme v tomto volebnom období pokračovať v zatepľovaní stávajúceho bytového fondu, výstavbou nových bytov a tiež vytváraním podmienok pre výstavbu rodinných domov.

Pre občanov mesta je potrebné vytvárať aj zelené zóny zamerané na oddych. V meste Topolčany je takouto prvou možnosťou oddychová zóna „Margarétka“, ktorú budeme ďalej zatraktívňovať dobudovaním okruhu pre kolieskové korčule, záhradnou železničkou a ďalšími športoviskami. Určite sa nebude zabúdať na organizovanie už tradičných kultúrno-spoločenských podujatí, ako sú Topolčianske hody, jarmoky, Deň ľudových remesiel, vianočné trhy, Silvester na námestí, Toptalent, Topdancing, Daruj radosť kámošovi a ďalšie. Aktívne budeme naďalej spolupracovať s tretím sektorom za účelom odstránenia handicapov, podporovať seniorov v rámci projektu aktívneho starnutia a inými projektmi, ktoré by seniorov viac zapájali do diania spoločnosti. Ale i zapájaním mladých ľudí do života mesta Topolčany, nakoľko si myslím, že potenciál mladých ľudí, ich kreativita a názory musia dotvárať našu spoločnosť.

V oblasti sociálneho zabezpečenia a zdravotníctva sa mesto snaží vybudovať Centrum integrovanej zdravotnej starostlivosti a rozširovanie poskytovania sociálnych slu-

žieb v Zariadení pre seniorov Komfort o denný stacionár, sociálny taxík, terénnu sociálnu prácu. Dbáme aj na bezpečnosť občanov rozširovaním kamerového systému v meste, podporou dobrovoľných hliadok a úzkou spolupracou s bezpečnostnými zložkami. Pozornosť určite zameriame aj na propagáciu nášho mesta, čomu posluží projekt na jeho zviditeľnenie, kde už bolo založené združenie právnických osôb Klaster. Projekt už poskytol mnohé výstupy, medzi ktoré radíme aj webový portál o cestovnom ruchu v meste a regióne.

Aké sú Vaše vízie, predstavy o ďalšom vývoji demokratickej politiky a samosprávy Topolčan v kontexte vývoja národa a štátu? Mám na mysli kontinuitu nepretržitých procesov spoločenských premien Topolčan, teda procesov ďalšieho prerodu mesta v nastávajúcom časovom horizonte, ktorý vyznačili voľby 15. novembra 2014.

Čo sa týka ďalšieho procesu prerodu mesta Topolčany v nastávajúcom časovom období tak ako som odpovedal už vyššie, ja a volení predstaviteľia mesta sa budeme snažiť, aby mesto Topolčany rástlo, aby bolo mestom moderným, aby patrilo medzi skutočne demokratické mestá s otvorenou samosprávou, aby nestratilo punc, ktorý mu už bol historicky daný, aby Topolčany zostali centrom priemyslu, obchodu, školstva, kultúry, športu a hlavne, aby boli mestom spokojných občanov.

Vážený pán primátor, dakujem Vám za prijatie a za rozhovor.

doc. JUDr. Marián Veliký, CSc.,
Topolčany, 2016

I.

Do kontextu Topolčan možno začleniť významné osobnosti politiky, vedy, literatúry, kultúry a umenia:

POLITIKA

Ludovít Štúr (1815-1856), vedúca osobnosť národného obrodzenia 19. storočia, „duch národa, ktorý akoby sa po stáročia od zániku Veľkej Moravy v 10. storočí v pokoleniach Slovákov utváral, teda v národe naskrze porobenom, zbavenom nárokov na vlastnú existenciu“, jazykovedec a kodifikátor slovenského jazyka 1843, dejateľ národa, zakladateľ demokratickej politiky, tvorca „Žiadosti slovenského národa“ 1848, prvého štátoprávneho dokumentu v dejinách Slovákov, hlavný činiteľ Slovenského povstania 1848-1849, osnovateľ Slovenskej národnej rady 1848, iniciátor vyhlásenia politickej samostatnosti Slovenska 1848, autor diela *Slovanstvo a svet budúcnosti* 1853, v spisbe je často označované za Manifest slovenského národa, mysliteľ slovenského národa, veľký Slováč a Európan.

Štefan Dubček

Počas vojnovnej Slovenskej republiky (1939-1945) sa v Topolčanoch pred fašistami ukrývala významná osobnosť odboja Štefan Dubček (1892-1969), člen 3. ilegálneho vedenia KSS – ďalšími členmi boli Ján Osoha a Jozef Lietavec (1942); Štefan Dubček – otec Alexandra Dubčeka (1921-1992), najvýznamnejšieho politika a štátnika na Slovensku a v Československu v 2. polovici 20. storočia, humanistu, demokrata, osobnosti svetovej politiky. Štefan Dubček po oslobodení v roku 1945 v Topolčanoch žil a pracoval v nábytkárskom podniku.

Dodatok: Štefan Dubček patrí medzi tie osobnosti Slovenska, ktoré sa zaslúžili o obnovu ČSR 1945; presadzoval demokratické princípy spoločného štátu Čechov

a Slovákov; jedná sa o významnú osobnosť novodobých dejín Slovenska. V 60. rokoch 20. storočia sa mi v Bratislave naskytna možnosť osobne komunikovať so Štefanom Dubčekom, ktorý úprimne vyznával ideál socializmu. Prechovával som k nemu úctu ako k výraznej postave protifašistického hnutia v rokoch vojnovnej Slovenskej republiky; táto moja úcta k Štefanovi Dubčekomu nadobúdala väčší rozmer po našich stretnutiach a debatách o spoločenskom vývoji 1. polovice 20. storočia. Dodnes som Štefanovi Dubčekomu vďačný za to, že mi priblížil svoj osud a osud svojej rodiny – manželky Pavlíny Dubčekovej a synov Júliusa Dubčeka a Alexandra Dubčeka. Verne mi opísal zložitosti života v Amerike, návrat rodiny do slobodného Československa 1921, život v Sovietskom zväze – Pišpek (dnes Biškek), Gorkij (dnes Nižnij Novgorod) 1925-1938 – a opätovný návrat do Československa 1938, ilegálny boj proti fašizmu, SNP 1944 a skľučujúce utrpenie vo väzniciach Slovenska, v Bratislave, Nitre a Mauthausene ako aj oslobodenie Československa 1945. Spomienky na Štefana Dubčeka sa mi natrvalo vryli do mojej pamäti; boli to totiž ústne podania revolucionára, vlastenca, sociálne citiaceho človeka. Počas Pražskej jari som si začal uvedomovať, že Alexander Dubček mal aj priaznivé rodinné podmienky na to, aby v najvyššej politickej a štátnej funkcii v Československu mohol začať v januári 1968 bojovať o ľudské usporiadanie štátu, o nové postavenie národov, národností a človeka – a to aj v duchu odkazu svojho otca Štefana Dubčeka, demokrata, humanistu, šľachetného človeka.

Róbert Fico (* 1964), predseda vlády Slovenskej republiky, významná osobnosť národa, politiky a štátnosti; de-
 jeová línia Róberta Fica ako politika a štátnika vyviera z myšlienkového bohatstva veľikánov národa – Lu-

dovíta Štúra, Milana Rastislava Štefánika, Alexandra Dubčeka; ona prezentuje úsilie Róberta Fica o povznesenie národa, ľudu Slovenska v duchovnom, materiálnom a sociálnom zmysle; prirodzene, v kontúrach vývojových dimenzií národov a štátov novej Európy; v týchto sú-

vislostiach tu Róbert Fico vystupuje ako humanista a demokrat, národovec a vlastenec, Slováka a Európan; Róbert Fico zakladá svoje politické účinkovanie na báze hodnôt národa a štátnosti, v akcelerácii nepretržitých spoločenských premien a ich vzostupu, sú to snahy o neustálu obnovu humanity ľudskej bytosti, národa, pospolitosti.

VEDA

Ladislav Szántó (1894-1974), akademik, filozof

Igor Hrušovský (1907-1978), akademik, filozof

Ivan Laluha (* 1932), univerzitný profesor, historik a politológ

Jozef Vladár (* 1934), vedec, historik a archeológ

Marián Veliký (* 1940), univerzitný docent, štátovedec a politológ

LITERATÚRA

Janko Jesenský (1847-1945), Valentín Beniak (1894-1973), básnik; Zlata Dôňčová (1905-1985), spisovateľka; Mária Jančová-Terézia Hečková (1908-2003), spisovateľka; Vlado Uhlár (1912-1996), jazykovedec; Katarína Lazarová (1914-1995), spisovateľka; Mária Ďuričková (1919-2004), spisovateľka; Vladimír Reisel (1919-2007), básnik; Rudolf Jašík (1919-1960), spisovateľ; Rudo Moric (1921-1985), spisovateľ; Elena Čepčeková (1922-1992) spisovateľka; Helena Križanová-Brindzová (1922-1990), spisovateľka.

KULTÚRA A UMENIE

Matej Rosinský (1897-1973), hudobný skladateľ; Dezider Kardoš (1914-1991), hudobný skladateľ; Alojz Kramár (1916-1895) člen Slovenského národného divadla; Oľga Hanáková (1926-1990), operná speváčka; Anton Krajčovič (1928-2002), architekt filmových stavieb; Peter Dvorský (* 1951), operný spevák.⁵

II.

Niekoľko myšlienok z môjho života v Topoľčanoch – Nitrianskej Strede

V rokoch 1956-1957 som bol študentom Odbornej kožiarsko-obuvníckej školy v Nitrianskej Strede; inštitúcia mala pôvodne sídlo v Bratislave (Palisády 57), neskôr sa premiestnila do Nitrianskej Strede; organizačne patrila do rezortu Povereníctva SNR pre miestne hospodárstvo; v tom období funkciu povereníka zastával významný vzdelanec, vlastenec a verejný činiteľ PhDr. Jozef Horák, ktorého som osobne poznal; štúdium v Nitrianskej Strede som ukončil s vyznamenaním; v mene Povereníctva SNR pre miestne hospodárstvo mi dekrétom o úspešnom absolvovaní školy odovzdal JUDr. Ján Tlstovič spolu s riaditeľom školy Deziderom Vaňom.

Topoľčany – Nitrianska Streda sú pre mňa hodnotou, miestom poznania prostých ľudí, mládeže, študentov; sú späté so začiatkami mojej verejno-spoločenskej činnosti; Topoľčany – Nitrianska Streda sa stali pre mňa niečím emotívnym, citovým; často sa vo svojich myšlienkach vraciam do rokov mladosti, ktorá začala zrieť v peknom slovenskom prostredí Topoľčan – Nitrianskej Strede; mám na mysli tak prírodné krásy, ako aj aspekty estetické, etnologicke.

V Topoľčanoch – Nitrianskej Strede, ale aj v Bošanoch a Chynoranoch, som spoznal ľudí šľachetných vlastností. Z pomedzi viacerých uvediem aspoň tých, ktorí sa mi nezmažateľne vpísali do mojej pamäti, sem patria: Milan Čimbora, Alino Ryban, Blažena Remeňová, Hilda Krošláková, Anton Michalík, Jozef Grunta, Marián Magdolen; ďalej to boli spolužiaci školy: Inga Náglová, Edita Marková, Ladislav Szabó, Štefan Kurtiš, Alexander Jonáš, Rudolf Popelka, Ján Struhár, Pavel Mackovič, Ladislav Mikuš; žiada sa mi vyzdvihnúť pôsobenie učiteľov na škole v Nitrianskej Strede, sem patrili Dezider Vaňo, Ján Rogel, Ján Nemtušiak, Jozef Smatana; vyznačovali sa pedagogickou spôsobilosťou, znalosťou svojich učebných predmetov, zhovievavosťou vo vzťahu k študentom. Prirodzene, mravnosťou!

Osobitne vrelý vzťah mal ku mne riaditeľ školy Dezider Vaňo, vyzval ma, aby som si určil celoživotný cieľ. Pri odchode z Nitrianskej Strede v júni 1957 som Deziderovi Va-

ňovi oznámil, že hodlám pokračovať v štúdiu na gymnáziu v Brne a následne na Univerzite Komenského v Bratislave. Tieto predsavzatia som s božou pomocou splnil!

Topolčany – Nitrianska Streda boli východiskom môjho ďalšieho štúdia, vývoja mojej osobnosti. Výrazným spôsobom ma ovplyvnila slovenská a česká literatúra v spätosti s mravnými základmi, ktoré som si osvojil v prostredí rodnej dediny v Nemšovej a rodičov: otec, Jozef Veliký (1896-1983), strojný kováč, príslušník Čs. légii v Paríži 1917-1918; osobne sa poznal s M. R. Štefánikom, do kontaktu prišiel aj s T. G. Masarykom a E. Benešom; tieto významné postavy novodobých dejín Čechov a Slovákov vysoko oceňoval, vážil si ich ako zakladateľov ČSR 1918; matka, Irena Veliká (1902-1972), domáca; vyznačovala sa prirodzenou inteligenciou, obľubovala slovenské ľudové rozprávky, povesti a piesne; rodičia boli vzácní, prostí robotní ľudia, s národným povedomím a sociálnym čítaním, ktorí uznávali spoločný štát Čechov a Slovákov; často navštevovali Bánovce a Topolčany, ku ktorým mali neobyčajne hrejivý vzťah (pobožnosti, púte, rodinné a priateľské spojenia).

Na tieto eticko-mravné súvislosti môjho vývoja prirodzene nadväzovala aj odborná škola v Nitrianskej Strede; táto výchovná ustanovizeň mi poskytovala podnety pre môj vzdelanostný a osobnostný vývoj v nasledujúcich časových horizontoch na ceste za poznaním, na ceste formovania môjho národného duchovného bytia.

V Nitrianskej Strede v onom čase vyvstala potreba organizovať mládež dediny a študentov po novom; uplatňovať pôsobivejšie formy činnosti ČSM. Spolu s Blaženkou Remeňovou sme sa rozhodli usporadúvať Literárne večery pre mládež dediny a študentov školy. Predpokladali sme, že takouto novou, pôsobivejšou formou práce medzi mládežou budú Literárne večery. Zakrátko sa táto naša hypotéza potvrdila, pretože Literárne večery sa stali príťažlivé a ďalej rozširovali znalosti o osobnostiach slovenskej a českej literárnej histórie.

Literárne večery v Nitrianskej Strede boli určitým pohľadom na biografiiu a tvorbu slovenských a českých básnikov a prozaikov. Podstata spočívala v debate, ktorá sa odvíjala na základe prednesených príhovorov o literárnych osobnostiach; na základe 2 prednesených príhovorov členov ČSM. V úvode Literárnych večerov sa rozoberali otázky spoločenskej funkcie literatúry; literatúra ako obraz vedomia a jej filozofický podtext; literatúra ako fenomén emotívny, kultúrno-vzdelávací s národno-vlasteneckým obsahom; literatúra ako duchovné, etické a estetické jadro národa, jeho dejín; vzájomne sme sa utvrdzovali v tom, že bez literatúry nie je možné utvárať národ ako spoločenstvo ľudí podobných vlastností. Formovať národ ako osobnosť! Poslaním Literárnych večerov bolo oboznamovať sa s dejateľmi slovenskej národnej a českej národnej literatúry. Literárne večery obohacovali myseľ, prehľbovali znalosti o literatúre nadobudnuté v školskom prostredí, posilňovali národné i sociálne povedomie.

Pokiaľ sa jednalo o slovenských literárnych dejateľov, boli to predovšetkým – Anton Bernolák, Ján Hollý, Ján Kolár, Ľudovít Štúr, Jozef Miloslav Hurban, Michal Miloslav Hodža, Samo Chalúпка, Andrej Sládkovič, Ján Kalinčiak, Ján Palárik, Pavol Országh Hviezdoslav, Martin Kukučín, Terézia Vansová, Elena Maróthy-Šoltéssová, Jozef Gregor Tajovský, Božena Slančíková Timrava, Janko Jesenský, Pe-

ter Jilemnický, Fraňo Král, František Hečko, Ján Poničan, Margita Figuli.

Pokiaľ sa jednalo o českých literárnych dejateľov, boli to predovšetkým – František Palacký, Karel Jaromír Erben, Josef Kajetán Tyl, Karel Hynek Mácha, Karel Havlíček Borovský, Božena Němcová, Jan Neruda, Alois Jirásek, Petr Bezruč, Ivan Olbracht, Jaroslav Hašek, Karel Čapek, Vladislav Vančura, Vítězslav Nezval.

Literárne večery podnecovali premýšľať o hodnotách, veličinách dejín: O národe, človeku, pravde! Prirodzene, v kontúrach dejín, vývojových pohybov vo veci bytia našich národov Čechov a Slovákov a ich prerodu na osobnosti dejín v zmysle neodňateľných samourčovacích práv, zvlášť práv na vlastnú národnú existenciu, štátnosť. Literárne večery napomáhali odkrývať historické korene, objektívnu pravdu o vzájomnosti Čechov a Slovákov ako blízkyh slovanských národov.

Keď som sa s Blaženkou Remeňovou stretol na 3. zjazde ČSM v decembri 1958 v Prahe, témou nášho rozhovoru boli Literárne večery v Nitrianskej Strede. Povedala mi, že táto pútavá forma debát o literatúre je v dedine už tradíciou a prežíva. Toto konštatovanie som prijal s uspokojením. Po rokoch, za situácie, keď úrady zrušili odbornú školu v Nitrianskej Strede, debaty o literatúre zanikli. Dedina sa ochudobnila o študentský element, navyše nová mládež mala už iné záujmy; literatúra sa v Nitrianskej Strede dostala kdesi na okraj pozornosti mladých ľudí. Chcem dodať, že Blaženka Remeňová na 3. zjazde ČSM, na tomto snemovaní mladej generácie ČSR, zastupovala mládež Topolčan, ja som bol delegátom mládeže Žiliny. Dostalo sa nám aj neformálnej pocty, keď v priebehu zjazdu sme mali možnosť hovoriť o práci dedinskej a študujúcej mládeže s predsedom Národného zhromaždenia ČSR Zdenkom Firlingerom a predsedom Ústredného výboru ČSM Miloslavom Veckerom. Bolo to nepochybne dojímavé, poučné. Blaženka žiaľ už nežije.

Nezabúdam.

doc. JUDr. Marián Veliký, CSc.

Topolčany – Bratislava – Viedeň, 2016

Pramene

Marián Veliký (Viedeň) – Marián Janec (Žilina): *O hodnotách morálky a práva*, in: Klub – kulturní měsíčník Čechů a Slováků v Rakousku 34, 2014, č. 1-2.

Marián Veliký: *Niekoľko myšlienok o priateľstve národov, Devíne, slovenskej národnej štátnosti*, in: Klub – kulturní měsíčník Čechů a Slováků v Rakousku 28, 2008, č. 11-12.

Alexander Dubček: *Nádej zomiera posledná. Z pamätí*, Bratislava: Nová práca 1998, s. 38-48 a s. 70

Ivan Luluha: *Alexander Dubček – politik a jeho doba*, Bratislava: Nová práca 2000, s. 15-26

Lidská tvář Alexander Dubček, in: Pavel Kosatík: *Čeští demokraté. 50 nejvýznamnějších osobností veřejného života*, Praha: Mladá fronta 2010, s. 311-317.

Marián Veliký: *Velikost osobnosti Alexandra Dubčeka*, in: Klub – kulturní měsíčník Čechů a Slováků v Rakousku 21, 2002, č. 11.

Vlado Uhlár a kol.: *Okres Topolčany. Historicko-vlastivedná monografia*, Bratislava: Obzor 1988.

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
www.sokol-wien.com
E-mail: sokol@sokol-wien.at
Starosta:
Dr. Thomas FREY-MATERNA
E-mail: materna@aon.at
Čestný starosta:
Dipl. Ing. Jiří NOVÁČEK
E-mail: novacek.wien@aon.at
Tel./fax: ++43 1 604 87 04

Sokol informuje
Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností.

Přijďte se podívat,
srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Informace:
s. Marie PÍBILOVÁ, tel. 330 97 87
s. Irena FLORIÁNOVÁ,
tel. 0650/90 194 90
Sokolský adresář:
www.sokol-wien.com

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol.eu

Sokol Vídeň XX
Helena Rybáková
tel. 01/332 46 10

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každý pátek
16:00 – 17:00

Bližší informace:
Mag. I. MÜHLBERGEROVÁ
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton-Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odběžená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info: Pavel Vlček, tel. 0680 3107573)
17, Steingasse 7 – sokolovna

Středa	19:00 – 21:00	stolní tenis
--------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steingasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň I/V
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Úterý	19:30 –	rekreační volejbal
-------	---------	--------------------

Sokol Vídeň II/XX/XXI (Info: Věra Mottlová, tel./fax: 01/2728326 od 10:00)
21, Roda-Roda-Gasse 7 (Info: karl.brousek@bmukk.gv.at)

Úterý	18:00 – 21:00	míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň III/XI
Info (volejbal): N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80, e-mail: K.Sterba@gmx.at
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy a muži)
---------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň X
Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 15:00. Hosté vítáni.
Info: Werner Kallin, tel. 0699/19 68 20 53, e-mail: sokol-10@chello.at
10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. a záznamník: 01/600 20 20)

Úterý	18:00 – 19:00	showdance Sokol X
	19:00 – 20:00	aerobic Sokol X
	20:00 – 22:00	fotbal Sokol X
Středa	19:00 – 21:00	Volejbal Sokol III
Čtvrtek	09:00 – 10:30	jóga Sokol X
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorostenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV
Info: jar.hovorka@gmx.at, tel. 0699/12 68 12 46
Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	16:30 – 17:20	rodiče s dětmi a předškolní děti
	17:30 – 18:45	základní sport. gymnastika (žactvo 6-14 let)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII
17, Steingasse 7 – sokolovna

Úterý	18:00 – 19:30	aerobik – ženy
Čtvrtek	16:30 – 18:00	florbal žactvo
	19:30 – 21:00	cvičení žen
	17:15 – 18:30	cvičení rodičů s dětmi
Pátek	16:00 – 17:00	cvičení žactva
	20:00 – 22:00	cvičení mužů

Mikulášská merenda 2015

Přemyslím, jak bych ji pár slovy charakterizovala. Německy asi „klein, aber fein“, česky pak „malá, ale naše“.

Do sokolovny ve Steinergerasse přišlo tentokrát překvapivě málo návštěvníků, hodně těch stálých se omluvalo, nebo bylo nemocných. Přesto vládla živá zábava a Mikuláš, náš milý „Drobeček“, všechny potěšil svou baladou, kterou zbásnil vomladinářský poeta Zdeněk Homolka. Nechyběly čertice, andělky a andělé, také dárky Mikuláš rozdával a dobro a zlo se symbolicky přetahovalo lanem. Kdo myslíte, že zvítězil? Nejdřív na celé čáře andělé se svými pomocníky, ale když už se radovali z vítězství, byli přece jenom přemoženi čertovskou silou. Že by podobnost čisté náhodná?

V té své čeládce se Mikuláš docela ztratil!

Muzikanti ze Znojma nám s chutí vyhrávali, bar manželů Tobrmanových by získal několik hvězdiček, sokolovna se proměnila v andělsko/čertovskou tančírnu a nakonec potěšily ochotné ruce, které společně vrátily tělocvičnu do použitelného stavu pro pondělní cvičení. A co mě osobně potěšilo? Že přišli mladí divadelníci, naděje VOmladiny nejen na jevištních prknech.

V baru to Aleně a Lubošovi sluší!

Dětský maškarní ples ve Steinergerasse

Jako každoročně pořádá cvičitelský sbor Sokolské župy Rakouské oblíbený dětský maškarní ples. Letos to bylo v neděli 24. ledna odpoledne. Již před začátkem stanoveným na 15. hodinu se začaly scházet v pěkně vyzdobeném sále tělocvičny Steinergerasse děti v krásných maskách s doprovodem dospělých – také v přestrojení. Od 15. hodin hrála reprodukováná hudba za řízení DJ br. Tomáše a br. Standa, který celý ples vtipně a velmi obezřetně komentoval a jím prováдел, dal povel k seřazení masek do průvodu. Za zvuku pochodu se vyrojili na parket nejrůznější princezničky, upíři, kočky i myšky, hasiči, broučci a berušky a jiné, velmi originální a krásně ustrojené bájeslovné bytosti.

aVa

Po chvíli volného pohybu začaly oblíbené hry, které připravily a řídily ses. Danuška a Zdenka. Střídal se štafetové běhy bez i s překážkami s hrami s různými míči a s nošením předmětů na lžici a jiné krásné hry, které vyžadují dovednost a šikovnost. Nechyběla ani štafeta s nošením na zádech, a tu velmi ochotně vypomohli „ti starší“ – Kateřina, Saša a Lukáš. Po krátkém odpočinku, který byl vyplněn tancem, se najednou roztáhl uprostřed tělocvičny veliký modrý látkový kruh a začaly hry s vyhazováním nafouknutých balonků, s podlézáním a přehazováním. Je krásné pozorovat děti při hraní, jejichž fantazie se zdá bezmezná.

Od 17 hodin si mohly děti odnést věcný balíček z tomboly. Hned potom – jak je tomu na dětském maškarním plese obyčejem – se zase hrály různé hry jako cesta do Jeruzaléma apod. Náladu byla výtečná, a tak se malí i velcí návštěvníci rozcházel až dlouho po 18. hodině.

Občerstvení pro všechny bylo pečlivě připraveno sestrami a bratry. Za to jim patří velký dík, zrovna tak ses. Danuše a Zdenka, jakož i br. Standovi a Tomášovi za výbornou přípravu a provedení letošního plesu. Velký dík patří také týmu, který se postaral po plese o úklid tělocvičny.

NAZDAR!

-drob-

Vánoční odpoledne sokolské jednoty Vídeň III/XI a odboru III/XI Českého srdce

Po roce opět zaťukaly na dveře Vánoce a ty se nikdy nemohou obejít bez řádných příprav. V našich spolicích k nim

neoddělitelně patří vánoční odpoledne v sále Slovanské besedy. A neříkejte, že takové družné posezení s mnoha přáteli a známými, navíc s překrásným literárně hudebním pásmem na vánoční tematiku, nemá s vánočními přípravami co dělat. Vždyť vás do těch blížících se nádherných svátků přímo vnáší, a navíc vám na několik hodin dá zapomenout na všelijaký ten úklid, pečení cukroví a lámání si hlavy s tím, čím koho doma podarovat.

Vánoční odpoledne se konalo v sobotu 19. prosince a přes veškeré obavy pořadatelů, že zřejmě nepřijde dost lidí, že snad bude víc účinkujících než diváků, se sál nakonec zaplnil a bratři Miříčka a Klouzal mohli všechny vřele přivítat. Slovo dostala letos zcela nová moderátorka s. Marcela Pařízková. Všichni, kdo se zúčastnili, musí souhlasit, že v této roli obstála na výbornou. A nejen jako moderátorka, ale i režisérka celého programu, účinkující, a dokonce jako spisovatelka, neboť si svou povídku sama napsala. Účinkujících ovšem byla celá řada a jmenovat je nebudu, protože bych mohla někoho zapomenout, a to by

mne strašně mrzelo. Určitě jich hodně poznáte z příložených fotografií. Jen skupinku dětí z české školy bych přece jen chtěla zmínit, protože právě jejich vystoupení mělo být pro všechny překvapením a celý program patřičně obohatilo.

Vyvrcholením programu byl společný zpěv několika známých vánočních koled, jejichž texty s. Marcela vytiskla a předem rozložila po stolech. Všichni účinkující byli za své výkony odměněni nejen zaslouženým potleskem, ale i malým dárkem.

Stejně jako nejmenuji jednotlivé účinkující, nebudu vyjmenovávat ani ty, kteří se o perfektní průběh oslavy starali v zákulisí: prvotřídní obsluha bufetu, příprava pohoštění či bohaté tomboly. Vánoční odpoledne bylo akcí více než zdařilou. Všem, kteří se o ni zasloužili, patří obrovský dík.

Uspěje Znojmo letos?

Českou republiku v mezinárodní hokejové EBEL lize zastupuje již tradičně mužstvo znojemských Orlů. Bohužel již několik let se zde opakuje model, kdy se Znojmu daří v základní části, ale propadne hned v prvním kole play off. Přes čtvrtfinále se jihomoravské družstvo propracovalo naposledy v sezóně 2005/2006. Loni si Znojmo zvolilo jako soupeře Klagenfurt, ale trapně pohořelo. I v letošní sezóně mají Orli Znojmo jistotu, že do play off postoupí, ale teprve v následujících zápasech se ukáže z jaké pozice. Pomoci vybojovat co nejlepší místo a později i uspět ve vyřazovací části by znojemským měly výrazné posily – jednou z nich je zkušený rakouský hráč André Lakos, který svoji zemi reprezentoval na dvou olympiádách a na celkem devíti mistrovstvích světa. Vedle něj v průběhu sezóny přišli i Kanadčan Corey Trivino nebo David Roupec, který hrával českou extraligu za tým Pardubic. Jak však vedení Orlů upozorňuje, přinejmenším pro tuto chvíli mužstvo vyčerpalo svůj rozpočet, a tak nelze očekávat příchod dalších borců. Přesto všichni věří, že se podaří tentokrát smůlu prolomit a Orli Znojmo se budou účastnit bojů o prvenství v EBEL lize. To by zajišťovalo také účast v hokejové lize mistrů, která se v posledních letech stává ambicióznějším a atraktivnějším konceptem. Orli Znojmo by se úspěšnou účastí v kláních této soutěže mohli stát celoevropsky respektovaným mužstvem, což by pro ně jistě bylo velkou satisfakcí. K této metě je však čeká i letos dlouhá cesta s mnoha nástrahami, na nichž až dosud vždy ztroskotávali.

(MaFr)

Do hokejové Síň slávy byli v prosinci minulého roku uvedeni Jan Hrbatý, Jiří Kučera, Robert Lang a Pavel Křížek

Do Síň slávy českého hokeje byli slavnostně uvedeni Jan Hrbatý, Jiří Kučera, Robert Lang a Pavel Křížek. Bývalý úspěšný hokejista i slavný masér Pavel Křížek se pocty dočkali krátce před zápasem české reprezentace proti Finsku, který je součástí turnaje Channel One Cup. Síň slávy tak má aktuálně 122 členů. Masér Křížek byl do Síň slávy uveden v „nehráčské“ kategorii, ve sbírce má však více úspěchů než jednotliví hokejisté. Byl totiž členem rea-

lizačních týmů na zlaté olympiádě v Naganu i na šesti světových šampionátech, které Češi vyhráli. „Je to první masér v historii, jenž se přijetí dočká. Je to legenda mezi maséry. Nejen vynikající profesionál, ale i člověk, který vždy dodal týmu dobrou náladu. Už jen ta čísla... Třicet mistrovství světa, osm olympiád, to nemá snad nikdo na světě mezi maséry, trenéry a dalšími činovníky,“ řekl šéf návrhové komise Síň slávy českého hokeje Dominik Hašek. Síň slávy byla založena v roce 2008 u příležitosti sta let českého hokeje a kamenné podoby v Galerii Harfa, sousedící s O2 arénou.

Sportovcem roku 2015 je Zuzana Hejnová, nejlepším kolektivem tenistky

Atletka Zuzana Hejnová podruhé v kariéře vyhrála anketu Sportovec roku. Druhá skončila rychlobruslařka i cyklistka Martina Sáblíková, třetí místo obsadil biatlonista Ondřej Moravec. Mezi kolektivy kralovaly české tenistky za vítězství ve Fed Cupu, o vítězství v kategorii juniorů se podělili se stejným bodovým ziskem mistryně světa ve snowboardingu Ester Ledecká a světový šampion v dráhové cyklistice Jiří Janošek. Sportovní legendou roku byli vyhlášeni hokejoví bratři Jaroslav a Jiří Holíkové, Jaroslav in memoriam.

Bývalý brankář fotbalové reprezentace Pavel Srníček zemřel

Bývalý brankář fotbalové reprezentace Pavel Srníček zemřel devět dní po srdečním kolapsu, který ho postihl při kondičním běhu. Někdejšímu českému reprezentantovi, který působil dlouho v Anglii, bylo 47 let. Pavel Srníček zkolaboval v neděli 20. prosince při běhu v Bohumíně. Pavel Srníček poslední čtyři roky působil jako trenér brankářů v pražské Spartě, předtím však prožil velice úspěšnou aktivní kariéru. Tu odstartoval před pětadvaceti lety v Baníku Ostrava, jako jeden z mála českých fotbalistů ale prorazil i na britských ostrovech. Během angažmá v Newcastle bojoval o titul v Premier League, později chytal také za Sheffield Wednesday, Portsmouth nebo v Itálii za Brescii a v portugalském celku Beira-Mar. Za reprezentační tým České republiky Srníček odchytil 49 zápasů, vrcholem jeho kariéry byla stříbrná medaile z ME 1996.

KRÁTCE ZE SPORTU

Martina Sáblíková podesáté za sebou vyhrála Světový pohár na dlouhých tratích. Ani v pátém závodu sezóny nepoznala přemožitelku, ve Stavangeru zvítězila na tříkilometrové trati časem 4:00,08 o více než čtyři sekundy před Ireen Wüstovou z Nizozemska.

Adam Āoupalík získal na mistrovství světa cyklokrosařů v belgickém Heusden-Zolderu v závodě mužů do 23 let stříbro. V závěrečném spurtu nestačil na domácího favorita Eliho Iserbyta. Pro bronz si dojel další Belgičan Quinten Hermans. Āoupalík měl smůlu, že nebýt kixu v předposledním kole, kdy omylem předčasně slavil a zastavil se, mohl být mistrem světa.

Dlouholeté úspěšné spojení Petra Kvitová – David Kotyza je u konce. Kvitová totiž na svém Facebooku zveřejnila zprávu, že se se svým trenérem po sedmi letech rozchází. „Měli jsme spolu spoustu úspěchů, dvakrát vyhraný Wimbledon, 17 titulů a spoustu smíchu,“ napsala Kvitová. „Cítíla jsem, že moje kariéra potřebuje nový silný impulz,

změnu, proto jsem se na osobní schůzce s Davidem dohodla na ukončení naší spolupráce,“ uvedla Kvitová v prohlášení pro ČTK. „Davidova nástupce nyní pochopitelně nemám, čeká mě Fed Cup, kam se moc těším. V únoru pak vše vyřeším,“ dodala s tím, že v jejím týmu zůstává kondiční trenér David Vydra. Letos však Kvitová neprožívá vůbec úspěšný start do sezóny. Kvůli zdravotním potížím poprvé hrála až na Australian Open, kde vypadla už ve druhém kole.

Biatlonistky doběhly v Anterselvě druhé. Po dvou úsecích 12. místo, téměř minutová ztráta a slzy. Výsledek? Druhá pozice a velká oslava nejlepšího výsledku v sezóně. Soukalová a Vítková vytáhly české biatlonistky ve štafetovém závodě v Anterselvě na stupně vítězů. Porazila je pouze Francie.

Ženy – štafeta 4 × 6 km: 2. ČR (Puskarčíková, Charvátová, Soukalová, Vítková)

Muži – štafeta 4 × 7,5 km: 8. ČR (T. Krupčík, Šlesingr, Soukup, Krčmář)

VZPOMÍNKA

Jiří Stanislav Guth-Jarkovský

23. ledna 1861 se narodil v Heřmanově Městci Jiří Stanislav Guth-Jarkovský, český propagátor sportu, generální tajemník Mezinárodního olympijského výboru a spoluautor olympijské charty, předseda Českého a po vzniku republiky Československého olympijského výboru, spoluzakladatel a první předseda České amatérské atletické unie, předseda a redaktor Klubu turistů. Těsně před první světovou válkou vydal první knihy o společenském chování. Byl povolán do kanceláře prezidenta Masaryka, kde působil jako ceremoniář s titulem ministerského rady (dnes pod názvem vedoucí diplomatického protokolu). Navrhl statut řádu Bílého lva, který dodnes propůjčuje nebo uděluje prezident republiky.

Vydal několik knih o etiketě – *Společenský katechismus, Na veřejnosti, Rodinné události, Mladému repub-*

likánu, Stolničení, Základy společenské výchovy, Pravidla slušnosti pro mládež, Slušnost a demokracie. Na svou dobu byl mimořádně zcestovalý a o svých cestách po Evropě, Africe a Americe napsal řadu knih.

Zemřel 8. ledna 1943 v Náchodě, pohřben je v Praze. Toto jméno je symbolem slušného chování a symbolem umění chovat se kulturně.

Jiří Raška

4. února 1941 se v Frenštátu pod Radhoštěm narodil Jiří Raška, lyžař, který pro Československo získal v roce 1968 první zlatou medaili ze zimních olympijských her v Grenoblu. († 20. 1. 2012, Nový Jičín). Spisovatel Ota Pavel popsal jeho skok v závodě na středním můstku takto: „Byl to nádherný let v nekonečném tichu, který trval kratičká lidský věk...“ Raška skočil 79 metrů, což sice bylo o metr méně než v případě Rakušana Baldura Preimla, avšak díky lepšímu stylu po prvním kole vedl. Při druhém skoku netrefil odraz a přidal jen 72,5 metru, ale prvenství uhájil – Jiří Raška se stal prvním českým vítězem na ZOH v historii.

Josef Masopust

Josef Masopust (9. 2. 1931 – 29. 6. 2015) byl jednou z největších osobností v historii českého fotbalu. Masopust proslul nejen fotbalovým uměním, ale i gentlemanským chováním, díky kterému získal i přátelství fotbalových veličanů Pelého, Eusébia a dalších. V roce 2000 byl zvolen českým fotbalistou století před Josefem Bicanem a Ivem Viktorrem. Za svého nejlepšího hráče v historii ho vybrala i FAČR k 50. výročí UEFA a mezi sto nejlepších fotbalistů historie ho zařadil také Pelé.

Jiří Stanislav Guth-Jarkovský (1861–1943), pamětní deska v Kostelci nad Orlicí

Angela Merkel

Konec starého a začátek nového roku prožívám tradičně na chalupě na Moravě. Poslouchám zde denně ČR1 a čtu několikéré české deníky, abych byl alespoň trochu v obraze, o čem se tady píše. Jeden můj přítel mi tu odkládá *Lidové noviny*. S velkým zájmem v nich čtu pravidelné úterní fejetony Martina C. Putny. S jeho názory bez výjimky souhlasím, mluví mi z duše. Čtu si jeho předvánoční fejeton s názvem *Do exilu?*, poukazující na narůstající xenofobii nejenom u neslavně známého českého prezidenta Zemana, ale i u nebezpečně značné části českého národa. Neuvěřitelnou, pro Putnu typickou, inteligentní, zasvěcenou a seriózní argumentací odhaluje některé formy nyní již ne zastírané, ale stále zjevnější xenofobie Čechů. Cituji několik myšlenek: „Žiji v zemi, kde se 17. listopadu řvalo pod praporem národní demokracie – rozdrťme železnou pěstí intelektuály a pseudohumanisty! Vlastizrádci musí viset! Citováno doslovně. V zemi, kde se ujala nadávka ‚havloid‘. V zemi, kde internetoví anonymové i leckteří nezávislí bezpečnostní analytici a politologové otevřeně hlásají, že Evropa je fuj a že Putin nás zachrání. V zemi, kde byly dokonale zmateny významy pojmů ‚národ‘, ‚křesťanství‘, a ‚tradice‘, jakož i ‚fašismus‘, ‚druhá republika‘ a ‚kolaborace‘. V takovéto zemi uvažují o odchodu ti, kdo odejít mohou, protože jsou vzdělanější a schopnější, protože se v civilizovanějších končinách domluví a najdou práci. Právil jeden Hradem vyznamenaný showbiznysman: ‚Tihle lidi prostě zmizí, protože se budou bát vystrčit nos na ulici.‘ Budou Vánoce a na Boží hod se opět sejde Společnost bratří Čapků na Vyšehradě, připomínajíc, že Karel Čapek zemřel za druhé republiky – fyzicky na zápal plic, duchovně na zhnědnutí národa. Ve filmu *Člověk proti zkáze*, líčícím závěr Čapkova života, je scéna, kterak jakýsi ‚vlastenec‘ postavil Čapkovi k vrátkům šibenici.“ (*Lidové noviny*, 22. prosince 2015, str. 20.) Ostatně, Martin C. Putna se o tomto smutném fenoménu Čechů (všeobecně) vyjadřuje často jak písemně, tak i v různých veřejných debatách a přednáškách.

Od svého českého přítele se dovídám o vánočním proslovu prezidenta Zemana, ve kterém tvrdě zaútočil na islám, na utečence, a pronesl několik trestuhodných a nebezpečných vyjádření, mj. o tom, že Česká republika patří jen Čechům. Ostatně o této neslavné Zemanově vánoční řeči informovaly i rakouské deníky, v nichž jsem se o Zemanových výročích dověděl již před svým příjezdem na Moravu. A dočetl jsem se tam i o tom, jak v obdobné vánoční řeči vyslovil rakouský prezident Heinz Fischer svůj názor k dnes tolik diskutované tzv. horní hranici příjmu běženců. Jak známo, do Rakouska přišlo v roce 2015 téměř 90 tisíc běženců, do Německa milión, zatímco Česká republika má problém s přijetím pouhých 1 400 uprchlíků; o Slovensku, které chce přijmout jen několik desítek křesťanských utečenců, už ani nemluví. Heinz Fischer řekl doslova: „Kdo jsem já, abych určoval nějaké hranice, abych řekl, tak tohoto utečence ještě vezmeme, ale žádného dalšího už ne?“ Jak diametrálně odlišné od Zemanovy řeči jsou i vyjádření Angely Merkelové v jejím novoročním projevu, kde rázně varuje před xenofobií a dokonce i zpochybňuje názor těch Němců, kteří si myslí, že pouhým narozením na území Německa mají pouze oni sami právo na život v této zemi: „Německo se v této chvíli nesmí nechat rozdělit na tábor proti utečencům a tábor zastávající se utečenců. Teď jde o to, abychom nenásledovali ty, kteří chladem a nenávistí ve svých srdcích proklamují Německo jen a jen za svou vlastní zem a jiní

lidé tam nemají co dělat!“ (Doslovný překlad z novoroční řeči Angely Merkelové.)

Když jsem si přečetl všechny ty noviny, doposlouchal informace v rádiu, automaticky mne napadlo, jak nebezpečné jsou signály, které prezident Zeman vysílá: příliv utečenců chce drasticky ukončit, muslimy považuje za vrahy a zločince. Novináři, kteří dávají Zemanovi prostor nebo dokonce s jeho názory souhlasí, si zřejmě neuvědomují, na jak velice tenkém ledě se pohybují! Zemanovy citáty jsou vytrženy z kontextu a nabyty negativní energií nenávisti a urážejícího zesměšňování. Pan Zeman a jemu podobní politici zcela evidentně nepochopili nic z podstaty bytí paní Merkelové, ani z podstaty křesťanství, ani z podstaty tolerantní demokratické společnosti. Ano, můžeme si dnes či zítra říci: Dost! Teď už ani jeden utečenec, teď se jdeme věnovat sami sobě, našim problémům. Když to ale uděláme, staneme se zrádci sebe samých: odkopneme křesťanství, které bychom jinak tak rádi zamontovali do ústavy EU jako jeden z pilířů, který EU vybudoval, ale odkopneme také princip tolerance, princip solidarity, princip lidskosti, princip skutečné demokracie.

Nejen Martin C. Putna, který se v Čechách narodil, ale také mnozí jiní varují před narůstajícím extrémním pravičáckým radikalismem, jež považují za podobné zlo, jakým byl v době Studené války estébácko-kágébácký komunismus.

V *Lidových novinách* ze dne 31. prosince 2015 je na straně 11 obsáhlý článek Jana Rejžka o „nekorektním výběru událostí a jmen z kultury, politiky, sportu a veřejného života typických pro rok 2015“. Faktograficky zde shrnuje události a sestavuje seznam osobností z Čech i ze světa. Mezi devíti muži roku 2015 jmenuje na prvním místě papeže Františka. S tím i já zcela souhlasím. Mezi devíti ženami však chybí žena, kterou celý civilizovaný a kulturní svět považuje za jednu z nejlepších. Žena, již nedávno označil americký týdeník *Times* za politickou osobnost roku 2015 a rakouský velmi seriózní deník *Die Presse* před Vánocemi v článku vyjadřujícím názor redakce dokonce za jedinou evropskou političku s vizemi a odvahou, věrohodnou a hluboce zakořeněnou v křesťanství (deník *Die Presse*, 23. prosince 2015, titulní strana). Za osobnost roku ji označil také prestižní rakouský týdeník *Profil* s odůvodněním, že „německá kancléřka zachránila v otázce stanoviska k utečencům Evropu před ztrátou vlastní duše“. *Profil* dále píše: „Nikdy v dějinách neudělala žádná země takový vzestup k lepšímu jako Německo: od ztotožnění se s nacistickou diktaturou k demokratickému příkladnému státu; od propasti nelidskosti k vytoženému místu pro zoufalé imigranty, k respektované vůdčí moci; k tomu se dopracovalo Německo od konce nacionálního socialismu v pouhých dvou generacích... Merkelová jako prozíravá politička musela předvídat, jak bude polarizovat v otázce utečenců. Přesto neupustila od svých představ a rozhodnutí je realizovat: z pragmatických a strategických úvah, mnohokrát zjevných z jejího přesvědčení a vědomí odpovědnosti za to, co tvoří podstatu Evropy a co ji také drží pohromadě – její hodnoty... Podle našeho názoru udělala Merkelová nejenom odvážné, ale také správné rozhodnutí...“ (vyjádření redakce týdeníku *Profil* ke jmenování Angely Merkelové za osobnost roku 2015, 14. prosinec 2015, str. 16. a 18).

Podle Jana Rejžka Angelu Merkelovou v souvislosti s imigranty Češi (všeobecně) neuznávají, ba doslova nenávidí. Slovy Klause či Zemana si z ní dělají posměšky, klepou si na čelo, obviňují ji z naivity. Ano – to je to pověstné čecháčkovství! Tak rád bych věděl, jestli se Havel či Masaryk neobracciojí v hrobě,

co asi by těmto úšklebkům na adresu Angely Merkelové říkali bratři Čapkové.

Na téma uprchlíků jsem napsal již několik článků. Netrvám na tom, aby byly všechny vytištěné, a vím, že mnoha lidem se můj názor nelíbí. Napovím jen, že v mých textech často cituji osobnosti z Rakouska, kterých si velice vážím a které mne inspirují. Každý z nás má osobnosti, které ho v životě někam posouvají. Myslím si, že pokud nás osobnosti nepohánějí, neinspirují, neukazují nám směr k nové cestě, nedodávají odvalu a optimismus, pokud nás osobnosti, kterých si vážíme a které obdivujeme, nedělají lepšími lidmi – altruističtějšími, odvážnějšími, zapálenými pro dobro, soucit, pomoc bližnímu a – jako teď nedávno papež František – k milosrdenství, tak je možná lepší nemít vůbec žádné osobnosti, být zticha, nic neříkat, nic nepsat. V Rakousku mne inspirují takové osobnosti, jako je kardinál Schönborn nebo novináři Hugo Portisch či Barbara Coudenhove-Kalergi a jiní. V Čechách čtu rád fejetony Martina C. Putny a chci také nasávat myšlenky Marka Orka Váchy či Tomáše Halíka aj. Tomáš Halík k začátku nového roku sděluje Čechům svou naději: „Doufám, že se podaří maximálně potlačit Islámský stát a teroristické skupiny, čelit Putinovým choutkám a že se nedůvěra v EU a česká hysterie kolem uprchlíků ukáží jako méně vážné, než aktuálně vypadají...“ (*MF Dnes*, 2. ledna 2016, str. 7).

Vím, že v Německu, tak jako všude, narůstá počet těch, kteří se kloní k extrémnímu radikalismu, kterým se nelíbí, co dělá Angela Merkelová. Většina Němců je však hrdá na to, že právě ona je kancléřkou, a soudí, že je kompetentní, křesťanka, moudrá, odvážná, má vize, je věrohodná a zároveň skromná a pokorná. Celý kulturní a inteligentní svět si Angely Merkelové váží a obdivuje ji. Jen Češi vědí své. Ti ji snad nenávidí. Čest výjimkám. Nikdy jsem se netajil tím, že styl bývalého českého prezidenta Klause i nynějšího prezidenta Zemana je mi odporný. Klaus se chová i po opuštění prezidentského úřadu jako nenapravitelný ješita, který umí všechno nejlépe, a tak má právo se ke všemu vyjadřovat a rozdávat své moudré výroky jiným, nevzdělaným. Zeman je v podstatě totéž, také se nechává ovládat ješitností a představou, že on jediný je spasitelem Česka a celého světa. Ale je ještě horší v tom, že se ve státních jednáních, jako je jmenování univerzitních profesorů, ve výběru spolupracovníků, při vyjadřování k zásadním politickým a kulturním otázkám nechává unášet svou mstivostí a nenávisť ke všem, kdo si dovolí jej kritizovat či nesouhlasit s jeho názory. Dodnes mám v paměti, jakým lživým a nekorektním způsobem útočil na Karla Schwarzenberga v prezidentských volbách. Takoví lidé, přestože byli zvoleni za prezidenty, pro mě přestávají existovat. Nevážím si jich, neposlouchám je.

S pozdravem Petr Žaloudek, Vídeň, začátek roku 2016

My Fair Lady ve Vídni

U všech představení Vlastenecké omladiny je nám vždy velice líto, že se nemohou vícekrát opakovat, jak to bývá u profesionálních scén. Úsilí, které je do nastudování vloženo, tak může ocenit jen relativně malý okruh diváků a ani herci si podle nás představení jaksepatří nevychutnají, protože premiéra a mnohdy zároveň i derniéra nedovolí oprostít se zcela od zvláštního rozzechvění, které herci při premiérách prožívají. Každým opakováním si však představení víc a víc užívají, protože se jim dostává pod kůži a stoupá jejich jistota.

Letos nastudovaná *My Fair Lady* k příležitosti 130. výročí založení VOmladiny je výjimkou. Hrála se již před pěti lety k 125. výročí a letos jsme ji viděli v novém provedení s malými úpravami v obsazení, výpravě i režii. Když jsme přijeli 14. listopadu z Prahy na sobotní představení muzikálu, bylo pro nás milým zjištěním, že je vyprodáno. Sál se naplnil chvíli po 17. hodině a s malou přestávkou nás herci provázeli krásným, romantickým příběhem více než tři hodiny. V chytře navržených kulisách se střídal svižně obraz za obrazem a na barevné kulisy a kostýmy byla radost pohledět. Všem hercům bylo krásně rozumět a hlasitost byla přesně dávkována. Hudba navazovala citlivě na scénu a výkony zpěváků byly obdivuhodné. Nemá smysl vyjmenovávat a hodnotit jednotlivé herce a jejich hru, ale vnímat představení jako celek. Salvy potlesku na mluvené repliky nebo na vzhled jednotlivých obrazů svědčily o tom, jak báječně diváci představení vnímali.

Vše, co jsme v muzikálu *My Fair Lady* viděli a slyšeli v provedení souboru VOmladina, udělalo ze známého příběhu květinářky krásnou podívanou a litovali jsme každé minuty, se kterou se poutavý děj blížil konci. Ostatně potlesk vestoje byl důkazem, že se představení mimořádně líbilo.

V současné době má VO velice schopné a nadšené členy, kteří si na tak náročný kus troufnou. Nesmírná kostýmní náročnost, složitý hudební doprovod, těžké pěvecké party, to nic pro dnešní VO není překážkou. Tím, že se *MFL* hrála již na dvou kulatých výročí souboru, bylo založeno něco, co lze už nazvat tradicí. Protože v tradicích se má pokračovat, tak sami za sebe bychom si přáli, aby krásné barvy, radost a tóny se vracely na jeviště české školy na Sebastianplatz 3 nejméně každých pět let!

Jaroslav a Helena Mejzrovi, Praha

Revoluce ve Vatikánu aneb Jít ve šlépějích papeže Františka

Papež František inicioval ve svém krátkém pontifikátu celou řadu reforem, které mění od základu církev. Radikální terapie zahrnuje jak konec středověkého, feudálního modelu církve, tak i moderní pohled na rodinu, manželství a sex až po decentralizaci církevních struktur moci. Tempo a obsah reforem je však, žel, pro mnohé biskupy a kněze doposud příliš rychlé a neakceptovatelné...

Staré přísloví říká, že děti potřebují dobré příklady, aby se z nich jednou stali dobří lidé, či dokonce hrdinové. A jak je to s námi dospělými? Nepotřebujeme občas i my probuzení z letargie, procitnutí k odvaze, ke krokům a činům, které z nás udělají lidi lepší, než jakými jsme byli doposud? Na Nový rok si podle zvyku dáváme nová předsevzetí, anebo alespoň oprašujeme ta, která jsme si dali již před léty, ale která čas a starosti všedního dne kamsi daleko zavály. V březnu uplynou tři roky od volby papeže Františka. Nikdy jsem se netajil tím, jak sympatický, inspirující a povzbudivý pro mne tento člověk je. Nyní, na prahu roku 2016, bych rád připomněl sobě i všem lidem dobré vůle, proč by měl být František vzorem nejenom pro křesťany, ale vlastně pro všechny. Papež, který se po svém zvolení představil jako člověk přicházející „z druhého konce světa“, se přiblížil Evropanům, ale i celému světu hned na začátku svými činy: návštěvou uprchlíků v Lampeduse, upřednostněním své cesty do chudé Albánie před vystoupením v Evropském parlamentu ve Štrasburku či slavením Velikonoc s vězni jedné římské věznice. Celý jeho dosavadní pontifikát lze charakterizovat jako plný symbolů, znaků a inspirací. Naposledy to bylo jeho svolání mimořádného Roku milosrdenství. Učinil tak v době plné válečných konfliktů v celé řadě zemi střední a severní Afriky, v Nigérii, Sýrii, Iráku, Afghánistánu či na východní Ukrajině, kde Rusy podporovaní separatisté ze svého území Ukrajince vytláčují, v době teroristických útoků a exodu statisíců běženců. Novináři, média i běžní lidé stále jen hledají „Schlagzeilen“, senzacechtivé tituly zpráv. Ale jaké ještě „Schlagzeilen“ má tento papež dodávat? Nebylo jich snad již dost? Oproti takovým senzacím potřebuje realizace reforem v církvi svůj čas a tempo.

I na tomto poli papež učinil rozhodný a nezvratitelný krok dopředu: svým vystěhováním z papežského paláce, prostými ranními kázáními v malé kapli vatikánského domu pro hosty, učitelskými dokumenty *Evangelii gaudium* a hlavně *Laudato si*, svým frontálním útokem na nehumánní ekonomický systém, neúnavnou snahou o reformu vatikánské kurie, odpoutávání církve od slepé zahleděnosti do sebe samé a jejího odvážného vykročení na cestu k člověku. Po staletí platná zásada *Roma locuta, causa finita* („Řím promluvil, diskuse je uzavřena“) byla Františkovou zásluhou nahrazena jinou – *Roma locuta, causa aperta* („Řím promluvil, diskuse se otevřela“).

Nejlépe to snad dokazuje nedávno ukončená synoda o rodině. Zarytý katolík, který by v závěrečném dokumentu za každou cenu hledal jen pasáže o tom, že církev nepovoluje používání antikoncepcie či kondomů nebo že rozvedení a znovuzdání nemohou přistupovat ke svatému přijímání, je tam bude hledat velice těžce. Skutečná revoluce je dobře zamaskovaná nejenom v celém textu, ale také v jeho závěrečné části, v níž je tento synodální dokument představen jako „návrh pro papeže“, který jej bere velice vážně a mluví o zcela novém pas-

toračním konceptu: pryč od předpisů a nařizování k hledání nové formy citlivé pastorace, k plnému doprovázení člověka. Tím jasně mluví o tom, že již skončil čas nařizování a zakazování a že nadešel čas svobodné volby a poskytnutí prostoru pro všechny, nejen pro moralisty a teology, biskupy a papeže, ale i pro člověka samotného, který je v mnohém sám sobě tím nejlepším lékařem – diagnostikem i terapeutem – a nepotřebuje neustálé nařizování shora.

Největší reforma, kterou František inicioval, však teprve začne. A začne i navzdory tomu, že až doposud je s ní prakticky sám, protože téměř nikdo z biskupů a kardinálů nemá odvahu jej podporovat, a naopak většina z nich jen zbaběle vyčkává a nechává jej na bojišti osamocené. Bude to reforma „uzdravující decentralizace“ církevní moci. Padesát let po římsko-centralizačním II. vatikánském koncilu tak má „aggiornamento“ najít svou odezvu v dnešním globálním světě a pluralistické církvi. Je to doposud nejožehavější téma, které si papež zvolil, takže i nejprogresivnější a reformně orientovaní biskupové mají z možných konsekvencí strach již nyní. V principu jde totiž o to, nakolik a jakým způsobem bude centrálně rozhodovat Řím, a nakolik a jakým způsobem jednotlivé biskupské konference zemí světa, a to i v otázkách učitelského úřadu. S tím souvisí mnoho jiných aspektů. Především ten, jak v budoucnu označovat v církvi všechno to skryté pod jednou pokličkou, čemu dnes říkáme „katolické, všeobecné“. Bude pak ještě papež nadále symbolem jednoty, jediným vůdcem jedné celosvětové církve, zárukou jednoty, anebo se celý dosavadní mocenský systém rozpadne? Co vlastně žene tohoto papeže jít cestou, kterou jde? Kdo alespoň trochu zná jeho životopis, ví, že František, ten čistý, pravdivý, upřímný a věrohodný člověk bez lži a přetvářky, chce nasměrovat církev tam, kde jsou lidé se všemi svými problémy, do kterých se narodili či byli vmanipulováni. František chce zlikvidovat všechny překážky, které brání v cestě odbourávání skandálů, skrze něž církev stojí sama proti sobě. Zcela zjevně mu jde o to, aby se poselství milosrdenství, spásy a vzkříšení dostalo ke všem lidem.

Jinými slovy: i když to tak nevypadá, svět, ve kterém žijeme, přece jen ještě není ztracený. Stojí za to bojovat o lepší svět, být optimistou, někdy možná až idealistou. Člověk, kterému se nevede dobře, trpí a je otrokem nemocí fyzických, duchovních, diskriminačních, hračkou v rukou mocných, majetných, vykořisťujících, bezcharakterních lidí, ta svrchovaná bytost ať je naším středobodem, cílem, sumarizací všech našich snah. V tomto je pro mne papež František velikým vzorem. Mám ho rád. Přál bych si, abych na prahu nového roku 2016 nebyl sám, kdo ho má rád, kdo se jím nechává inspirovat, aby tento zářící a krásný člověk s poselstvím, které žije a hlásá, pronikl k srdcím všech lidí, a to i biskupů a kněží v Čechách, na Slovensku i jinde, neboť, žel, právě z řad kléru má František podpory nejméně.

Peter Žaloudek, Vídeň, konec roku 2015

P. S.: Koncem roku 2015 oznámilo vedení světoznámé Nadace z Aachenu, že cenu Karla Velikého za rok 2016 Za jednotu Evropy obdrží papež František. V odůvodnění se píše: „V uplynulých letech zažila Evropská unie krize a rány. V této době, ve které mnoho občanek a občanů v Evropě hledá orientaci, vysílá jeho Svatost poselství naděje a odvahy. Papež je hlasem svědomí, které upozorňuje na to, že uprostřed všeho je na prvním místě člověk.“

Slovenská mše svatá ve městě českého krále

Vánoce! Pro někoho krásné, okouzující svátky. Pro jiného radostné prožitky s rodinou. Pro dalšího „zase velké výdaje“, fronty, shon, finance a ... Santaklaus. Je stále ale ještě dostatek lidí, kteří jsou jako ostatní, ovšem z řady vybočují tím, že hledají duchovní obsah Vánoc. Že hledají skutečnou a pravou podstatu těchto svátků, že se Bůh stal člověkem. Skvělým člověkem, milujícím, obětavým, i když pro tehdejší prostředí nepřijatelným.

A právě toto jsme oslavovali i v Marcheggu. Jistě ho znáte, pokud vlakem projíždíte z Vídně do Bratislavy. V Matoušově evangeliu čteme: „A ty, Betléme, v zemi judské, zdaleka nejsi nejmenší mezi knížaty judskými“ a mně se žádá parafrázovat: „A ty, Marcheggu, v zemi Rakouské, zdaleka nejsi nejmenší...“ Malé město v rakouském pohraničí, ale pro Čechy by mělo být jedno z nejvýznamnějších.

Na Vánoce jsme se připravili adventními večery i sv. zpovědí, kterou jsme zde slavili večer 22. 12. s P. Dubovským, farářem pro Slováky žijící v Rakousku. Z celkového počtu obyvatel cca 3 000 zde totiž žije cca 300 Čechů a Slováků. A mše sv. byla v slovanském jazyku – slovenštině a současně skutečně historická: mši jsme slavili cca 2 000 let po narození historicky existujícího Ježíše Krista. Díky němu máme nejen Svatou noc (Weinacht) ale i Kristovu mši (Christmas). A dávat této noci jiný, „moderní“ nádech plný pozlátka a salónek je falšováním pravdy a skutečného jádra.

Mši jsme slavili cca 1 150 let od cyrilometodějské misie na Velké Moravě. Hrad Děvín je odtud sotva osm kilometrů a je doložené, že se zde slovanští bratři nějakou dobu zdržovali. V té době i Marchegg ležel na území Velké Moravy, která se rozprostírala až k Dunaji.

Mši jsme slavili cca 750 let od založení královského města Marchegg, města českého krále Přemysla Otakara II. Bylo to jeho milované město, založené na místě tzv. „bitvy u Kressenbrunn“ (1260), po které se stal králem železným a zlatým, autoritou tehdejší Evropy. Největší město Rakouska 12. století, které mělo být oporou proti Uhrám, mělo být i sídlem biskupa s katedrálou sv. Markéty pro Moravské pole. A toto město, které svého krále kdysi velmi milovalo, se chystá vzdát mu v nejbližších letech patřičný hold.

Mši jsme slavili cca 50 let po ukončení II. Vatikánského koncilu, který umožnil lidem, aby společně slavili bohoslužby v srozumitelném jazyku každého národa. Aby Bůh byl opravdu srozumitelně v srdci každého člověka. Nejen Bůh, ale i jeho církve se tak stává univerzální – pro všechny národy bez rozdílu.

Slavili jsme ji společně, všichni přítomní. Místní farář P. Jankovicz se naučil i slovenský text. Nejen přečíst, ale rozuměl mu, a proto dokázal tuto mši přinést jako svůj vánoční dar naší komunitě. Čtení jsme si rozdělili a každý četl jedno, včetně evangelia o tom, že „Slovo se stalo tělem a přebývá mezi námi“. Díky Margit a jejímu manželovi jsme zpívali slovenské písně i s doprovodem varhan. A tak se Bůh zrodil uprostřed našeho společenství, co jsme zavřeli i malou hostinou – agapé.

I když vzdáleni od vlasti, měli jsme blízko k sobě a tím k Bohu, který je Lásky. Ozářilo nás světlo Kristova narození a naše srdce se naplnila radostí. Radost a jásoť nás ujiš-

tuji, že poselství obsažené v tajemství této noci přichází doopravdy od Boha. Není místo pro pochybnost, lhostejnost, každý smutek. Narodil se Boží Syn a všechno se mění. Spasitel světa přichází, aby měl účast na naší lidské přirozenosti. Již nejsme samotní a opuštění. Panna nám nabízí svého Syna jako počátek nového života. V této noci se nám ukazuje cesta, kterou je třeba se pustit, abychom dosáhli cíle. Musí ustát každý strach a obava, netečnost i nehybnost. Cíl je zřejmý ... abychom žili „rozházně, spravedlivě a zbožně“. A tak byli Božími dětmi.

Text a foto: Petr Skácel

Vážená redakce,

v čísle časopisu Klub (11-12/2015) jsem si přečetl článek, recenzi, který napsala Dr. H. Klein-Watrycz. Jedná se o knihu *Češi ve Vídni / Tschechen in Wien* Jany Koudelkové. Na konci recenze píše Dr. Klein-Watrycz, že novodobé dějiny české menšiny a Čechů ve Vídni čekají stále na fundované objektivní zpracování, nejsou tedy zpracovány. Nerozumím, jestli v této publikaci, nebo vůbec. Jsem ve Vídni delší dobu, takže nejen vím, ale i vlastním sborník *Videňští Češi 1945-2005 – K dějinám národnostní menšiny*. Právě Kulturní klub toto vydání s odborníky připravil. Třeba by se autorka, paní Jana Koudelková, do této knihy mohla podívat.

S úctou

Jiří Miler

Květy třešní a červené fazole

Takto nevědně se jmenuje nový japonský film, který v roce 2015 natočil režisér Naomi Kawase podle románu Duriana Sukegawa.

Nevšední název však v sobě skrývá zcela všední problémy kterékoli společnosti a země světa: problém najít dobrou práci, problém zadluženosti, samoty, stigmatizace kvůli barvě pleti, nemoci či náboženství, problém akceptovat a respektovat jiné lidi takové, jací jsou. Hlavní hrdina Sentaro, kterého ve filmu ztvárnil herec Masatoshi Nagase, má pronajatý malý stánek, ve kterém připravuje a prodává palačinky plněné fazolovou marmeládou. Nedělá to rád, ale je zadlužený a nemůže si dovolit jen tak odejít a hledat si něco jiného. Je spíš samotář, ale se svými palačinkami je vítanou zastávkou pro studentky z nedaleké dívčí střední školy i pro další občasně kolemjdoucí. A tak má stále co dělat, aby všechny obsloužil a vydělal si nějaké peníze.

Když už na práci sám nestačí, vyvěsí inzerát, že hledá pomocníci. Ozvala se mu jediná, již šestasedmdesátiletá paní, kterou hraje herečka Kirin Kiki. Ovšem Sentaro nemá zájem, aby zaměstnal tak starou ženu. Teprve když mu jednoho dne přinese na ochutnání svou fazolovou marmeládu, rozhodne se, že ji přijme, protože její marmeláda chutná nesrovnatelně lépe než ta jeho. Pravidelní návštěvníci jeho stánku okamžitě poznají rozdíl, nová náplň jim chutná mnohem víc, všechno se rychle rozkřikne a u stánku se zastavuje stále více lidí. Sentaro náhle jako by ožil a ožívá i stará paní, která se mu přiznala, že prodávat svou vlastní marmeládu je její celoživotní sen.

Jenže to má jeden háček: stará paní bývala malomocná. (Ještě před dvaceti lety museli v Japonsku malomocní, přestože již uzdravení – od roku 1946 existuje lék proti malomocenství –, žít ve speciálních domovech odděleně od společnosti.) Po nemoci má zohavené ruce. I v civilizovaném Japonsku to evokuje nebezpečí infikování jiných. Když si zákazníci jejich rukou všimli, vyvolalo to panickou reakci. Jednoho dne nepřišel nikdo. Majitelka stánku, které Sentaro splácí dluh, zasáhla rezolutně: buď okamžitě propustí starou ženu, nebo sám dostane výpověď. Sentaro navzdory všem těžkostem soucítí se starou paní a propustit ji nechce, ta však sama vycítí, že naदेश čas jejího odchodu. Druhého dne již do práce nepřišla a Sentarovi poslala dopis. Celý život byla kvůli svému malomocenství stigmatizována, třebaže byla stejně jako další oby-

vatelé domova označena lékaři za vyléčenou. Zdraví lidé se jim vyhýbali a oni se vyhýbali zase jim.

Zdrcený Sentaro, smutná stará paní... Ve filmu velice silný okamžik, u kterého si snad každý divák uvědomuje, jak krutý je někdy svět, ve kterém žijeme. Všichni jsme čas od času herci nějaké živé scény, kterou nám narežiroval život – scény, v níž nám nezbyvá nic jiného než polykat slzy hořkosti a přijmout nastalou situaci, protože jinak nemůžeme.

Osm let svého života jsem věnoval studiu a psaní knihy *Aina hemolele...* o kolonii malomocných na havajském ostrově Molokai. Měl jsem možnost osobně vyslechnout příběhy lidí, kteří byli společností stigmatizováni podobně jako ta stará paní za to, že jsou malomocní: byli vyhnaní do kolonie malomocných a nesměli mít žádný kontakt s jinými lidmi, včetně nejbližších příbuzných, nemohli mít vlastní děti, a pokud se to toto nařízení nedodrželo, dítě bylo ihned po porodu odebráno a dáno k adopci. Ostatní se jich štítily, nikdo jim nechtěl dát práci, nikdo je nepovažoval za normální lidi.

Dnes už vidím, že za stigmatizovanými lidmi nemusím chodit až na daleký Molokai. Všude kolem mne žijí stigmatizovaní lidé: stačí, když jsou bezdomovci, když jsou to uprchlíci, když jsou to Romové, když jsou to lidé jiné barvy pleti, lidé jiného náboženství, hlavně toho islámského, když jsou to lidé trpící psychickou nemocí, lidé trpící AIDS, některými druhy kožních či rakovinových nemocí, lidé bez práce, zvláště ve věku nad padesát let, ti mají šanci najít práci prakticky nulovou. Ano, ano, ano. Jak pravdivý je tento japonský film, když nám připomíná realitu našich dnů tady a zde, kde žijeme. V něčem je však nesmírně povzbudivý a krásný. Ta stará paní přes veškerou stigmatizaci nezatrpkla, a když se jí lidé vyhýbali, nezbylo jí než naučit se komunikovat s přírodou: se stromy a jejich listím, s větrem, který si s nimi pohrává a zní to jako hudba velikánského orchestru. Vůně kvetoucích třešní ji dokázala přivést až k extázi. Naučila se komunikovat i se sluncem a měsícem, s vodou, skalami či kamením a také s „obyčejnými“ fazolemi, které musely vydržet pálavu slunce, chlad noci či bičování deštěm, absolvovat dlouhou cestu od svého vyklíčení až k okamžiku, kdy je ruka člověka otrhala, zabalila a poslala do prodeje a odtamtud na cestu ke konkrétnímu člověku na jeho stůl.

Tento film je plný poezie, nádherných obrazů a symbolů. Tak jako náš život. Jeho zhlédnutí vřele doporučuji.

Peter Žaloudek, Vídeň, konec ledna 2016

Díky bratřím Čapkům

Uplynulý rok tomu bylo 125 let, co se narodil Karel Čapek a zároveň sedmdesát let, co byl v koncentračním táboře Bergen-Belsen zavražděn jeho bratr Josef. Karel umřel na Vánoce roku 1938, oficiálně na zápal plic, neoficiálně na utýrání dobou. Oba dva varovali před šířící se hitlerovskou mašinerií – před hnědnutím nejenom německé, ale i československé politické atmosféry. Oba vidí nadšení staniců, ale mají obavy, že nechápou tragickou situaci vývoje Evropy: „Ach, vy dni krásné, na něž nezapomenem, obláčky vzduté, srdce zpívající! Vy, křídla lásky nad růžovým dnem, sokolí křídla, mladí bojovníci! Ne, nikdy, nikdy nezapomenem, byť v pokoření, odříkání, na kvetoucí zrající zem, jejímiž dětmi jsme do skonání. Z jihu, severu, ze všech stran, nesem důvěru, Praho, do tvých bran. Jdem, jdem, jdem, nezapomenem, povel vlasti v kroku svém, jdem, jdem, jdem.“ – zněla tehdy oslavná slova filmové básně k X. všesokolskému sletu v Praze roku 1938.

Ihned po okupaci Československa nacisty byl film i tato báseň zakázána a osud bratří Čapků zpečetěn. Na dlouhou dobu okupace byli Čapkové v nemilosti, jejich texty byly zakázané a nesmělo se o nich mluvit ani po změně režimu za komunismu. Komunistům vadila jejich masarykovská sympatie a kromě toho Karel Čapek, jak známo, napsal kdysi článek *Proč nejsem komunistou*. Až mnohem později – paradoxně po intervenci samotné Moskvy, se jejich texty začaly publikovat i v samotné ČSSR. Karel byl spisovatelem, filozofem a novinářem, jeho starší bratr Josef malířem, grafikem a fotografem, ale zároveň také spisovatelem. Oba nesmírně nadaní, vzdělaní, patří k nejvýznamnějším a největším osobnostem České republiky nejenom ve 20. století, ale i celkově.

U příležitosti výročí těchto velikanů uspořádal česky mluvící literární kroužek ve Vídni pod vedením Jaroslava Koláře 22. ledna v malém divadelním sálu Komenských schule další pásmo pro milovníky literatury a krásného slova. S ohledem na celkovou tvorbu, ale i charakter obou osobností, jejich vlastenectví, cit pro umění a krásno vybral pan Kolář texty a hudbu vypovídající o době a velikosti bratří Čapků. Ve zdánlivě jednoduchých popisech událostí či jevů tak byly předneseny nádherné nadčasové, až prorocky vizionářské texty nejen o Pejskovi a kočičce či o tom jak se dělá Holandsko či jak se zakládají zahrádky nebo jak kdysi kdosi udělal první krok na dráze neřesti, ale i o úpadku doby, návratu ke kořenům ve smyslu odvahy jít vstříc budoucnosti a o varujícím tichém hlase pro německý lid těsně před vypuknutím exploze ničivé druhé světové války.

V alegorickém dialogu pračlověka Janečka se svou ženou a synem píše Karel Čapek i tato slova: „A vůbec, to je stará zkušenost po předcích: každý cizinec se má bez okolků přepadnout a okradnout. Tak to bylo odjakživa. Žádné cavyky a pobítky. – Ale kdepak tati – říká syn – dnes jsou jiné poměry, ona se teď zavádí výměna zboží. – Výměna zboží! Když někoho pobiju a poberu mu, co má, tak dostanu jeho zboží a nic mu za to nedám, nač nějaká výměna. – Kdepak tati – říká syn – při tom platíte lidskými životy a těch je škoda! – Tak to tady máš: prý škoda lidských životů! To jsou ty dnešní názory – brumlal starý pán znechuceně.“

Zbabělci jsou, to je celé. A jak se jednou užijí tolik lidí, když se nebudou pobíjet...? Lidských životů je jim líto, ale k tradicím nemají úctu, svých předků a rodičů si neváží...“

V domě Josefa Čapka bydlelo za války gestapo a zůstalo téměř záhadou, jak bylo možné uchovat v úkrytu toho bytu nepublikované texty chystané knihy *Psáno do mraků*. I z této knihy zaznělo pár nádherných myšlenek: Člověk, který se domnívá, že se na světě udrží jen penězi, má vlastně o sobě ponižující vědomí. – Lidé se většinou vyžívají tlacháním. Určité společnosti se snesou jen s určitou dávkou alkoholu. – Kdo tě ve světě potřebuje? Ty, člověče, ze všeho nejvíce máš sebe potřebí, abys byl, abys žil. – Ať je jakkoliv zle, ješitové, spekulanti, ziskuchtivci a podvodníci tě hloupý dave nespasí. – To není to nejdůležitější, že náš svět je nedokonalý. Horší je, že my lidé jsme nenapravitelní. Musí se žádati od sebe sama, ne od těch druhých. – Mnozí, až běda, napořád si vyplachují hubu Pánem Bohem, aby jim z ní tolik nesmrđelo. – Jen kdo chce dobro pro všechny, zasluhuje ho sám...

Texty bratří Čapků byly doplněny krátkými informacemi o jejich životech, které vypovídaly o jejich charakteru, jejich statečném a neochvějném boji slovem i činem proti zlobě nastupujícího nacionálního socialismu a fašismu. Hitler přišel s tezí přelidnění a neštítel se zabíjet a okradat Židy, Romy, Slovany či ty, kteří s jeho teorií nesouhlasili, a vymyslel si ve své choré hlavě tzv. čistou rasu. Starý pračlověk Janeček byl alegorickou předehrou toho, co nastalo. Ale nejsou tyto myšlenky aktuální i dnes, když hnědnoucí politici napříč Evropou a nebezpečně silná část populace se dívá podobně na uprchlíky přicházející ze Sýrie, Afghánistánu, Iráku a jiných zemí do Evropy? Stejně jako v minulých pořadech literárního kroužku, i v tomto četli Věra Königová, Nela Štěrbová, Vladimír Stejskal a Peter Žaloudek. Za mixážním pultem řídil hudbu pan Richard. Díky bratřím Čapkům za jejich životy, za jejich nádherné texty, díky panu Kolářovi za organizaci a mravenčí práci při výběru textu, díky všem recitátorům a účinkujícím a díky také všem, kteří obětovali svůj volný čas a zúčastnili se.

ŽP

VOmladina 2016 aneb Lednové vzpomínání

V lednu si většinou dáváme nová předsevzetí a bilancujeme uplynulý rok. My divadelníci se ohlížíme na jeden z těch nejvýznamnějších – nastudovali jsme dvě představení hodná oslavy 130 spolkových let, která jsme loni dovršili. Zdá se to až neuvěřitelné, že se nám, malému souboru nadšenců, podařilo udržet ducha a tradici našich předků, kteří spolek zakládali v 19. století.

Nastudovali jsme Shakespearovu komedii *Zkrocení zlé ženy* ve skvělé režii Zdeňka Homolky a obnovili muzikál *My Fair Lady*. Kromě toho jsme několikrát hostovali v České republice, kde reprezentujeme českou menšinu a město Vídeň. Byli jsme též pozváni na prestižní přehlídku nejlepších divadelních souborů do Hronova – na Jiráskův Hronov. Pořádáme též Čaje o páté, české taneční a spolu se Sokolem XVI/XVIII také Maškarní ples a Mikulášskou merendu. Velmi rádi spolupracujeme s našimi přáteli – s Divadlem bratří Mrštíků z Boleradice a folklórním souborem Demižón ze Strážnice. Snažíme se získat i diváky z České republiky, kteří jezdí na vídeňská představení, abychom doplnili prázdné řady v hledišti. U *My Fair Lady* se nám to dokonce podařilo a zažili jsme poprvé hrát ve Vídni před plným hledištěm.

Vlastenecká omladina čítá asi třicet aktivních členů, kteří vloni nasadili všechny své síly a volný čas, aby naše představení měla vysokou úroveň, stejně jako bufet, který akce doprovází. Letos jednak pro velký úspěch a s ohledem na vynaloženou dřinu a finance jsme se tedy rozhodli trochu si vydechnout a obě představení ve Vídni reprízujeme. Muzikál *My Fair Lady* 9. dubna 2016, *Zkrocení zlé ženy* 12. listopadu 2016. Všichni ti, kteří tyto inscenace neviděli, mají tak možnost zažít je na vlastní oči a ti z vás, kterým se představení líbila, je můžete znovu navštívit. Nám tím uděláte radost a vy budete vědět, že vás všechny chceme potěšit dobrým divadlem v naší mateřštině.

aVa

České centrum: Wendezeit 1989

V přeplněné místnosti Českého centra ve Vídni se ve čtvrtek 28. ledna 2016 v rámci českého předsednictví Vísehradské skupiny uskutečnila zajímavá diskuse, týkající se období 1989 v bývalém Československu. Členy Vísehradské skupiny jsou Česká a Slovenská republika, Polsko a Maďarsko. Akce se uskutečnila ve spolupráci se Slovenským inštitútem ve Vídni. Pořad poctil svou přítomností také velvyslanec České republiky ve Vídni J. E. Jan Sechter a bývalý rakouský diplomat v Praze dr. Jakub Forst-Battaglia.

Celá diskuse po úvodním projevu ředitele Českého centra D. I. Martina Krafla byla provázená profesionálním slovem redaktora novin *Der Standard* Geralda Schuberta, který také léta působil v Praze v Českém rozhlase. Bývalý český ministr školství Ondřej Liška, slovenský spisovatel Michal Hvorecký a bývalý ředitel tiskové kanceláře prezidenta Václava Havla, nynější ředitel Českého centra ve Vídni D. I. Martin Krafl hovořili o svých zážitcích v období 1989. Všichni tři vyprávěli o svých zkušenostech v přelomové době, která vyvrcholila studentskou demonstrací dne 17. listopadu 1989 v Praze. Bylo zajímavé slyšet, z jakých informačních zdrojů se bylo možno o začátku sametové revoluce v tehdejší komunistickém Československu

dozvědět. Byly to zahraniční vysílací stanice jako Svobodná Evropa nebo rakouské ORF, jak v Brně, tak i v Bratislavě. Jako osmnáctiletý student zažil začátek obratu na vlastní kůži nynější ředitel Českého centra D. I. Krafl i bývalý diplomat rakouského velvyslanectví v Praze v období 1989-1995 dr. Jakub Forst-Battaglia, který prožití té proměny považuje za nejhezčí a nejpodnětnější období své diplomatické činnosti. Dále také padly otázky a odpovědi ohledně dalšího porevolučního vývoje obou států i k nynější, někdy i stagnující politice jak v České, tak i ve Slovenské republice.

gj

Výročí Antonína Dvořáka

Jubilea Antonína Dvořáka byla podnětem k uspořádání výstavy a koncertu v prostorách Velvyslanectví ČR v Rakousku pod názvem *Antonín Dvořák, život a tvorba* (175. výročí narození, 115. výročí premiéry opery *Rusalka* v ND v Praze) pod patronací velvyslance ČR v Rakousku a Památníku Antonína Dvořáka ve Vysoké u Příbrami ve středu 20. 1. 2018. Večer otevřel velvyslanec J. E. Jan Sechter, po něm se ujala slova ředitelka Památníku Mgr. Jarmila Obermayerová, která načrtla stručnou biografii skladatele. Na koncertní vystoupení byla původně ohlášena dvě tělesa – Josef Suk Piano Quartet z ČR a pěvecký sbor české menšiny Lumír z Vídně. Kvůli onemocnění řady členů nemohl soubor vystoupit, a koncertní část tak „zůstala“ v rukou Sukova klavírního kvarteta. Ansámbl podal technicky i výrazově zralý výkon, škoda jen, že v programu více dominovala co do časového intervalu hudba podporovatele Antonína Dvořáka, skladatele Johannes Brahms.

Klavírní kvarteto Josefa Suka

Závěrečnou část večera představovala přednáška českého muzikologa Viktora Veleka s titulem *Antonín Dvořák a hudební kultura vídeňských Čechů*. Přednáška doplněná obrazovým materiálem spojovala informace o uvádění Dvořákových děl ve Vídni profesionálními umělci, např. v Musikverein, a provedení Dvořákových skladeb ansámblu české menšiny – pěvecký sbor Lumír a akademický orchestr. Zatímco v prvním případě se koncerty – v Musikverein – podílely na šíření Dvořákovy tvorby do povědomí rakouského/vídeňského publika, těžko lze předpokládat, že produkce menšinových těles působily stejně. I když řada pěveckých sborů různých menšinových spolků zvolila pro svůj název skladatelovo jméno (tedy pěvecký sbor Dvořák), skladatel nenavázal s nikým kontakt, podobně jako řada jiných ve Vídni působících umělců z českých zemí. Možná další badatelská činnost dr. Veleka objeví v archívech nepoznané skutečnosti.

Jan Sechter, velvyslanec, Jarmila Obermayerová, ředitelka Památníku Antonína Dvořáka, Jana Půlpán Kheková, ZÚ, Viktor Velek, Katedra teorie a dějin umění, Ostrava

Pozorný posluchač postrádal v programu večera ještě dvě informace: kde a kdy bylo založeno Sukovo klavírní kvarteto, kde působí dr. Velek a co je hlavním předmětem jeho vědeckého zájmu. Posluchači odměnili protagonisty večera vděčným potleskem.

mb

Foto: ZÚ

Redakční poznámka: Doplnění nevysloveného

Josef Suk Piano Quartet / Klavírní kvarteto Josefa Suka bylo založeno houslistou Radimem Krestou v roce 2007, původně jako Taras Klavírní trio. Soubor dosáhl jako klavírní trio úspěchu v mnoha mezinárodních soutěžích: J. Brahms Wettbewerb 2007, Premio Rovere d'Oro 2008, Val Tidone 2010, Concorso Salieri-Zinetti 2012. Od polo-

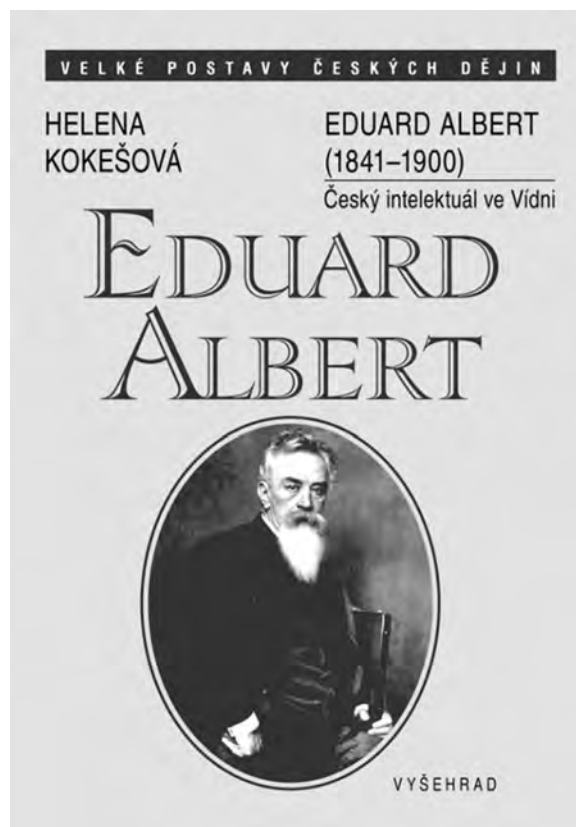
viny roku 2012 hrál soubor jako klavírní kvartet pod názvem Ensemble Taras. V této formaci dosáhl vynikajícího úspěchu v roce 2013 dvěma vítězstvími v mezinárodních komorních soutěžích na Concorso Salieri-Zinetti ve Veroně a vítězství v jedné z nejprestižnějších soutěží v této oblasti, Premio Trio di Trieste. Poté soubor obdržel mnoho nabídek k hostování (Itálie, Slovinsko, Rakousko, Německo, Švýcarsko, USA ad.). Od února 2014 vystupuje kvarteto se sídlem v Praze pod novým názvem Josef Suk Piano Quartet / Josef Suk klavírní kvarteto. Složení: Radim Kresta – housle, Eva Krestová – viola, Václav Petr – violoncello, Václav Nácha – klavír.

Mgr. Dr. Phil. Viktor Velek působí jako vedoucí Katedry teorie a dějin umění Fakulty umění Ostravské univerzity. Badatelské zaměření: hudební kultura menšin (Lužice, česká Vídeň), hudební tradice svatováclavská, free-jazz <http://www.muzikus.cz/muzikontakt/velek-viktor-dr>, http://is.muni.cz/th/53280/ff_d/velek_vh_stedron.pdf, http://is.muni.cz/th/53280/ff_d/velek_vh_antoniccek.pdf

Eduard Albert v Českém centru

Ve čtvrtek 21. 1. 2016 se uskutečnila v Českém centru ve Vídni prezentace knihy *Eduard Albert (1841-1900). Český intelektuál ve Vídni* při příležitosti jeho 175. výročí narození, jejíž autorkou je PhDr. Hana Kokešová. Autorka působí jako vedoucí oddělení archivu Ústavu T. G. Masaryka, jenž je ve správě Masarykova ústavu a Archivu AV ČR. Badatelský se zaměřuje především na české dějiny 19. století, ediční teorii a praxi, podílela se mj. rovněž na vydání korespondence TGM. V současné době je dr. Kokešová řešitelkou projektu „Modernismus – Machar – Masaryk“.

Eduard Albert (12. 1. 1841, Žamberk – 26. 9. 1900, Žamberk) patří k velkým osobnostem nejen českých dějin,

profesí lékař-chirurg, pedagog, překladatel, básník, ale také politik a velký mecenáš. Byl významnou osobností českého a rakouského života 19. století v rovinách vědecké, kulturní a politické. Presentaci moderovala promyšleně a výsostně profesionálně historička dr. Jana Starek, která rovněž v následných diskusích pohotově překládala z češtiny do němčiny a obráceně. V úvodu prezentace promluvil historik z Vídeňské univerzity a ředitel Institutu für Österreichische Geschichtsforschung prof. dr. Thomas Winelbauer.

Autorka se ve své studii soustředila na málo prozkoumané oblasti života E. Alberta, a to na jeho osobní život a politickou činnost. Stěžejní otázkou, na niž se zaměřila, je zmapování role E. Alberta v českém politickém životě. Vedle neuvěřitelné profesní kariéry a společenského postavení v Rakousku E. Albert nepopíral svůj český původ, zajímal se o české prostředí. Ve Vídni se dnes „setkáváme“ s E. Albertem v arkádách vídeňské univerzity (reliéf) a na Ústředním hřbitově, kde je pochován (hrob č. 5 ve skupině 14 A). V Praze připomíná tuto osobnost část Albertov. Prezentace přilákal do ČcV mnoho posluchačů, kteří projevili živý zájem o dané téma.

Knihu vydalo v roce 2015 nakladatelství Vyšehrad v edici Velké postavy českých dějin.

Mezi nebem a zemí na CD

Mezi nebem a zemí je titul hudebního díla Tomislava Vašíčka, zpracovávající ve formě variace *Německou mši (Deutsche Messe)*, jejímž autorem je rakouský skladatel Franz Schubert. F. Schubert napsal pro kostel v Lichtenhaler celkem šest mší s doprovodem nástrojů na latinský text. V roce 1827 věnoval přívětivou *Deutsche Messe* Vysoké škole polytechnické (Polytechnicum). Právě tuto zvolil D. I. Tomislav Vašíček, známá osobnost české menšiny ve Vídni, pro svou kompozici, jež na principu variace pracuje s původním Schubertovým dílem. Vašíček zachovává mešní ordinarium (Kyrie, Gloria, Credo, Offertorium, Sanctus, Benedictus, Agnus Dei), části netvoří vždy samostatná čísla, ale někdy přecházejí bez přerušení za sebou (3-5). Rovněž obsazení není klasické, schubertovské, tvoří ho dětský

a žákovský pěvecký sbor, komorní soubor v obsazení dvoje housle, violoncello, kontrabas a klavír a pěvecké kvarteto – soprán, alt, tenor, bas. Zatímco Schubertovy mše jsou psány ve velkém symfonickém stylu, v němž religiozita zní nad textem a je vyplněna novým romantickým duchem, variace T. Vašíčka *Mezi nebem a zemí* dávají větší důraz na „zemí“. Vašíček dotváří původní kompoziční témata (Gloria, Sanctus) obměnou melodickou, rytmickou. Vedle zpěvní sekce (sbory, sólisté) vedené homofonně dominuje v sekci orchestrální klavír. Z jeho partu vyvěrají stylizace ragtime, blues (walking bass, rolling octave bass), trioly, swingování, melodika salonního orchestru, což následně přechází i do zpěvních partů. Vašíček zde nezapře dlouholetou úspěšnou kariéru autora – jednoho z prvních českých rockerů (skupina Sputniki, založena 1959). Vašíček pracuje hojně na principu sekvence, melodické modulace, překvapí i tóninovým skokem (Benedictus) a moderní harmonií. *Variace mezi nebem a zemí* jsou hravé, zabarvením světské, i když pracují s liturgickým textem, a tím přitažlivé. Dílo bylo provedeno 29. 5. 2015 v kostele Stephansdom ve Vídni v rámci akce Dlouhá noc kostelů. Nahrávka CD byla pořízena při živém provedení.

P. S.: (Jen pro úplnost) K recenzi Ivana Jonáše otištěné v *Kulturním klubu* 2015, č. 6-8, malý dovětek. Melodičnost F. Schuberta nepochází od jeho moravských rodičů, je to mylná představa. F. Schubert neměl žádné slovanské kořeny, pouze původ jeho otce Franze Theodora Schuberta i jeho matky Elisabeth, rozené Vietzové, sahá na české území. Jeho otec pocházel z rolnické rodiny z vesničky Neudorf (nyní Vysoká – část obce Malá Morava), okres Šumperk poblíž Králického Sněžníku, zatímco matka Elisabeth, rozená Vietzová, přišla do Vídně ze Zlatých Hor, okres Jeseník. Schubert se ve Vídni stýkal s hudebníky z českých zemí (Voříšek, Jansa, Slavík) i s řadou zpěváků. Co „českého“ si od nich mohl odnést pro svou vlastní tvorbu, je diskutabilní. Na druhé straně je muzikologicky doložena spřízněnost jeho hudební invence s hudbou českých skladatelů, zvláště z hlediska harmonie (A. Dvořák). Snad tento fakt vypovídá o tom, že mezi zemí a nebem je zvláštní spojitost. mb

OHLÉDNUTÍ

Národnostní menšiny v nové publikaci

Ve čtvrtek 5. 11. 2015 proběhla v Presseclub Concordia prezentace sborníku *Neue Entwicklung der Volksgruppen in Wien (Integratio XXVI)*, který inicioval a vydal Institut pro národnostní menšiny ARGE (Wiener Arbeitsgemeinschaft für Volksgruppenfragen – Volksgruppeninstitut). O sborníku informovali Dr. Heinz Tichy, předseda ARGE, jurista, Dr. Ernő Deák, místopředseda ARGE, vydavatel řady Integratio, historik, a Mag. Richard Basler, člen předsednictva ARGE, sociální ekonom, který sborník redigoval. Sborník zahrnuje třicet příspěvků, jejichž autoři patří k jednotlivým národnostním skupinám, uznaných rakouským státem, a rovněž příslušníci německy mluvící většiny. V obou případech se jedná o experty z oblasti práva, dě-

jin, jazykovědy, sociologie, sociálních a ekonomických věd, psychologie. Těžiště publikace spočívá v nových vědeckých poznáních, zvláště v oblasti sebepoznání a obrazu identity národnostní menšiny, potíží při sdělování a zjišťování číselných údajů a rozsahu národnostních menšin a také o dopadu rozšíření EU na rovinu národnostní menšiny. Sborník vybízí k zamyšlení a hledání odpovědi na otázky integrace, tolerance a respektu ve vztahu k lidem jiného jazyka a jiné identity, a tím představuje velmi aktuální počin v současné době. Úvodní pozdravné řádky zaslali do sborníku Karl Schwarzenberg, bývalý mistr zahraničí ČR, a Dr. Erhard Busek, bývalý rakouský vicekancléř.

Informace o sborníku:
office@volksgruppen.org; www.volksgruppen.org.

mb

Pamětní deska

Na budově Slovenského inštitútu ve Vídni byla dne 24. 11. 2015 odhalena pamětní deska významné slovenské osobnosti 18. století, již byl spisovatel, historik, pedagog, filozof, publicista a ředitel Dvorní knihovny ve Vídni, dnes Österreichische Nationalbibliothek, Adam František Kollár. Pro svoji moudrost a rozhled byl nazýván „slovenským Sokratem“. Pocházel ze slovenské obce Terchová (též rodiště lidového zbojníka Jánošíka), po studiích na gymnáziu (Banská Bystrica, Banská Štiavnica, Trnava) vstoupil do jezuitského řádu, který však záhy opustil. Ve Vídni studoval filozofii a teologii, postupně se vypracoval z postu skriptora do funkce ředitele Dvorní knihovny. Kollár ovládal mnoho jazyků – latinu, řečtinu, němčinu, maďarštinu, francouzštinu, slovanské a orientální jazyky. Byl stoupencem osvícenského absolutismu, ve svých studiích navrhoval např. zrušení nevolnictví, zavedení náboženské tolerance. Poukazyval na těžký život poddaných a navrhoval, aby i šlechta platila daně, za což byl uherskou šlechtou označen za vlastizrádce. Císařovna Marie Terezie naopak tento návrh ocenila jako přínos monarchii a Kollárovi udělila šlechtický titul a darovala majetek blízko města Šoproň (Keresztény). Ve Dvorní školské komisi se A. F. Kollár podílel na tereziánských reformách v oblasti školství, usiloval o zavedení výuky mateřského jazyka a o právo na vzdělání pro všechny národnosti v monarchii. Vlastnil jednu z největších soukromých knihoven. Kollár byl ojedinělým zjevem slovenské inteligence, byl vzdělavcem evropského formátu. Jeho jméno bylo nadlouho vymazáno z dějin a na Slovensku téměř neznámo. Dnes je po něm v obci Terchová pojmenována jedna z ulic.

Velvyslanec SR v Rakousku Juraj Macháč, generální ředitelka Österreichische Nationalbibliothek Johanna Rachinger, místopředseda Národní rady SR Miroslav Číž, ředitelka Slovenského inštitútu ve Vídni Alena Heribanová a starosta obce Terchová Milan Laurenčík před pamětní deskou Adama Františka Kollára

Pamětní desku A. F. Kollára odhalili místopředseda Národní rady Slovenské republiky Miroslav Číž, generální ředitelka Österreichische Nationalbibliothek Dr. Johanna Rachinger, slavnostního aktu se zúčastnili dále velvyslanec Slovenské republiky v Rakousku Juraj Macháč, ředitelka Slovenského inštitútu ve Vídni Alena Heribanová, autor desky Igor Mosný, starosta obce Terchová Milan Laurenčík

a řada hostů. Slavnostní akt snímala ORF. Odhalení pamětní desky předcházely dvě výstavy věnované Kollárovi – ve Sl a v Eisenstadtu před dvěma lety.

Je přínosné a kladné, že nejen návštěvníci Slovenského inštitútu se budou při svých návštěvách uvedené instituce zdravit s mimořádným Slovákem. Škoda, že se nepodařilo umístit tuto desku do prostor Nationalbibliothek, nebo na institucích, kde Kollár také působil – Filozofická fakulta Vídeňské univerzity. A. F. Kollár byl od roku 1774 jejím děkanem a přednášel zde dějiny, diplomatiku a státní právo. V neposlední řadě, pokud Kollár nežil v prostorách Dvorní knihovny, musel vlastnit ve městě nějaké obydlí, které pravděpodobně už dnes neexistuje. Ale kdo ví – jak sděluje jeden slogan – „Wien ist anders“, možná že právě toto místo zůstalo zachováno. Nabízí se tedy napínavá etapa pro studenty slovenštiny na „objevení“ tohoto místa, kam by pamětní deska Adama Františka Kollára především – nebo také – patřila.

mb

Otevření adventu v kostele Maria am Gestade

Adventní doba byla zcela nově otevřena v neděli 29. 11. 2015 v kostele Maria am Gestade ve Vídni, v němž se koná jedná z nedělních bohoslužeb v jazyce českém (a slovenském). Slavnostní ráz této bohoslužby přineslo vystoupení pěveckého sboru Lumír, který vhodně volenými čísly vytvořil sváteční atmosféru. Pod vedením svého sbormistra a podpořen instrumentálním doprovodem (harmonium, viola, zobcová flétna) zněl sbor intonačně jistě a v celkovém zvuku harmonicky. Celou mši snímaly pro svá vysílání dvě televizní společnosti – Česká televize pro pořad křesťanské stanice Noe, rakouská ORF pro pořad *Heimat, fremde Heimat*.

mb

Adventní koncert v Karlskirche

Dne 13. 12. 2015 zavítal již podruhé do vídeňského kostela Karlskirche pěvecký sbor a soubor Collegium 2010 Gymnázia Jiřího z Poděbrad ze stejnojmenného středočeského města, a to na pozvání Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku a provinciála Karlskirche Mag. M. Pastrňáka, O. Cr. Ve svém programu nabídli mladí zpěváci a instrumentalisté pod vedením sbormistryně a dirigentky dr. Jaroslavy Dunovské skladby klasické (L. Delibes, C. Franck), důraz však přenesli na aranžmá aktuálních hitů

opačné hudební sféry – pop music. Přípomínkou 200. výročí úmrtí českého skladatele Jana Jakuba Ryby bylo provedení dvou částí z jeho slavné a v Čechách velmi populární *České mše vánoční*. Sbor i jeho sólisté podpořeni instrumentalisty a klavírním doprovodem (ing. Tomáš Pergel) svým výkonem zaujali dobře zaplněný kostel. Škoda jen, že do programu nebyly zařazeny také české originální koledy, které by pozornost posluchačů rovněž upoutaly.

mb

Vlastenecká Omladina – Vídeň 14. listopadu 2015

My Fair Lady

Text: George Bernard Shaw

Hudba: Frederick Loewe

Texty písní: Alan Jay Lerner

Režie: Viktor Vadura

Inu, čirá radost. Vskutku nelze jinak popsat to, co se dělo v sobotu odpoledne 14. listopadu 2015 v sále české školy ve Vídni. Místní amatérský (?) „vlastenecký“ divadelní spolek „Omladina“ si ke 130. výročí svého založení nadělil dárek. Oprášil své představení muzikálu *My Fair Lady*.

Coby recenzent, jenž by měl vyzdvihnout pozitiva i negativa viděného kusu, jsem nucen jen s mírným politováním konstatovat, že vytknout nelze nic. Vskutku čirá radost herců a zpěváků na jevišti a diváků před nimi v hledišti se lila jak niagarský vodopád do všech pórů prostoru, v němž se odehrával všeobecně známý příběh prodavačky květin Lízy a dvou učenců v oboru fonetiky a jazykovědy pánů Henry Higginse a plukovníka britské armády a rovněž amatérského jazykozpytce plukovníka výslužbě Pickeringa, kteří se v bláznivé sázce rozhodnou, že květinářku prostřednictvím jazykové a společenské výchovy pozvednou ze sociálního dna do nejvyšší vrstvy britské společnosti, aniž by dohlédli na faktické důsledky svého činění. Byl to herecký a pěvecký, neméně tak výtvarný požitek v nádherných kulisách a dech beroucích kostýmech i účesech v báječné výpravě.

Ve svých vystoupeních sebe i obecenstvo těšili a bavili mimo jiné: paní Kateřina Andrejsová, jejíž civilně prostá Elíza Doolitlová byla ve svém snažení, kterak se státi dámou s přirozenou snahou, avšak opravdovostí ryzího srdce květinářky bytostně důvěryhodnou, a tak tedy byla její Elíza v onen listopadový večer rozněžněle sladce k „sežráním“ jako ony kostičky čokolády, jimiž byla za své pokroky odměňována. Pěvecky na vysoké úrovni stejně jako její Hodl v *Šumaři na střeše*. Vděčnost a těšení se na další herecké působení Kateřiny Andrejsové zůstává nadějí i výzvou zároveň.

Pan Zbyněk Háder jako profesor Henry Higgins opravdu, ale jen velmi lehce arogantní ve vysoké míře škály snesitelnosti. Plukovník Pickering v podání pana Jiřího Brabce byl herecky učebnicovým příkladem citlivého anglického gentlemana. Oba pánové si zaslouží přející obdiv.

Komediantsky dokonalé ztvárnění všeznátkovského a prázdně světáckého tlučhuby Zoltána Karpathyho v jedinečném předvedení pana Petra Kubáta s trochou nadšázky snese srovnání s *Charlyeovou tetou* v hlavní roli s nedávno zesnulým panem Lubomírem Lipským, čili toto bylo na straně druhé herecké sólo na malém prostoru, v němž se bavily na onom představení omladinovské *My Fair Lady* snad všechny přítomné atomy.

Pan Vlastislav Janča jako popelář Alfred Doolittle doslova ovládl prostor divadelního sálu s takovou suverenitou a samozřejmostí, stačilo mu vydat se naproti pro tu tolik vytouženou kapičku štěstíčka v jeho konání i v onen dopolední svatební den, v němž autor předlohy, divák i herec sám tuší a nechce připustit budoucí ztrátu na jevišti tak jasnoužřivě předváděné doolitlovské živelnosti. Výteční byli do jednoho všichni účinkující.

My Fair Lady vídeňské Vlastenecké Omladiny byla jemná, radostná, herecky, pěvecky, výtvarně vděčná, potěšitelná, dobře prožitá a zažitá chvíle, která zůstane ve vzpomínkách jemně hřát. Poděkování patří všem, zvláště pak duším celého souboru, jeho umělecké vedoucí a v *My Fair Lady* okouzující Lady Higginsové, jinak paní Anně Vadurové, a jistě i panu režisérovi celého kusu, panu Viktoru Vadurovi.

Byl to laskavě podávaný čaj o páté.

Jednu výtku či spíše ryze fanouškovskou poznámku recenzenta si dovolím přeci jen učinit. Vzhledem k tomu, že „Vlastenecká Omladina“ je český divadelní soubor, který do svého repertoáru rád zařazuje tituly muzikálového žánru, stálo by snad za úvahu zařadit v některé blízké sezóně muzikál vzniklý v českém autorském prostředí, odehrávající se i v ryze českých kulisách, jakým je třeba původně filmová *Noc na Karlštejně* v režii Zdeňka Podskalského na základě divadelního textu Jaroslava Vrchlického s hudbou Karla Svobody a písňovými texty Jiřího Štáidla. Těto *Noci na Karlštejně* by jistě neškodila ryze radostná divadelní adaptace a dramtizace z tvůrčí dílny hereckého souboru Omladiny pod vedením nadšeného a precizního šéfa souboru a režiséra, pana Viktora Vadury. Recenzentovu fantazii silně rozechvívá představa nejméně dvou momentů, a totiž paní Kateřina Andrejsová, jak zpívá *Lásko má, já stůňu*, a pan Vlastislav Janča, kterak se na Karlštejně prostého žen táže rovněž nepřítomného Otce vlasti Karla IV.: „Prozraď mi můj pane ctihodný, proč je tvůj hrad k lásce nevhodný, kam skrývá vyznání, kdo se lásce nebrání. Asi do věží. Asi do věží.“

To je však, prosím, vzdušné přání jinak nadšeného recenzenta.

Byla to tedy vskutku jen čistá radost. Dámy a pánové z Omladiny, za Vaši výroční *My Fair Lady* s poklonou a úctou děkuji a přeji vám všem po všech stránkách utěšenou sto třicátou a první (a nejen ji) sezónu!

Václav Kozel

Vánoční Čaj ve velké klubovně

Slůvko „vánoční“ se přímo rozplývá v romantickém oparu z tajemného světla, koled z dětství a hřejivé náruče. My divadelníci jsme přemýšleli, jak nedělní odpoledne 13. prosince uspořádat, aby byli spokojeni malí i velcí – malí s Mikulášem a dárky, velcí s tradiční možností zatancovat si a pobejt v přátelském prostředí.

Tento Čaj o páté jsme tedy výjimečně posunuli na 16. hodinu s tím, že v tuto hodinu přijde Mikuláš pro děti. A on přišel a přivedl s sebou i krásného anděla a hrůzu budícího čerta. Děti se sesedly kolem Mikuláše a ten jim nejprve přednesl mikulášskou baladu a poté si jednotlivé děti vyvolával k sobě a promlouval jim do dušiček. Na každé dítě něco věděl, čím trápí rodiče, každé slíbilo polepšení a nakonec něco zazpívalo nebo předneslo básničku. Většinu v češtině, ale zazněla i němčina a angličtina. Je poznat, že děti vyrůstají od malička s několika jazyky a že je to v české škole pravidlem. Děti bylo poměrně hodně, ale všechny vydržely fascinovaně naslouchat Mikuláši až do konce, aby si potom šťastně odnášely své dárečky ke svým maminkám a tatínkům.

Po odchodu Mikuláše začala hrát koledy už nachystaná kapela Ezop z moravských Jedovnic. Jedná se o seskupení několika rodin-sousedů, kteří společně muzicírují a zpívají. Další jejich sousedka Olinka, členka VOmladiny, pak toto vystoupení zprostředkovala. Návštěvníci Čaje tak přicházeli do rozezpívané a nazdobené klubovny, která voněla punčem. Po koncertu pak rodiče s dětmi odešli a přenechali místo tanečnickům.

Ke konci roku se bilancuje a děkuje. Já chci poděkovat Školskému spolku Komenský, který nám velkou klubovnu školy dává pro provozování Čajů o páté k dispozi-

ci, a manželům Tobrmanovým, kteří si vzali za své provoz bufetu. Alena vymýšlí pro návštěvníky nové a nové dobroty, a tak si na Čajích může každý najít potravu jak pro duši, tak i pro tělo. Přejme si, aby nás Čaje o páté tak krásně zahřívaly i v sezóně 2016!

Mikuláš s dětmi

Skupina Ezop

aVa
Foto: aVa

Věc Makropulos ve Vídni

Konverzační opera Leoše Janáčka podle divadelní předlohy Karla Čapka slavila 13. prosince minulého roku ve Vídeňské státní opeře překvapivý, ale zasloužený triumf. O nemalé zásluhy na úspěchu opery se zasloužil mladý český dirigent Jakub Hrůša, který ve Vídeňské státní opeře debutoval. Nebyl to lehký úkol. Zatímco divadelní předloha Karla Čapka je spíše ironickou komedií, Janáček ji přetvořil v silné emocionální drama lidské bytosti. Emilia Marty žije přes tři sta let, jako šestnáctiletá byla donucena podrobit se experimentu a vypít na zkoušku elixír mládí, určený pro císaře Rudolfa II., a nakonec dochází k poznání, že lidský život má smysl právě proto, že se nedá donekonečna prodlužovat.

Janáčková hudební řeč, složená z kratších motivů, má nebývalý spád a proměnlivost, což klade nároky na orchestr i dirigenta. Hrůša ale odvedl úctyhodnou práci, pokud jde o přesnost, hudebníci mu navíc dodali zpěvnost a kultivovanost, která je tomuto tělesu vlastní. Nepřehlednost děje, zpívaného v českém originále, zjevně vedla režiséra Petera Steina k realistickému ztvárnění. Tomu odpovídají

i dobové kostýmy. V prvním dějství, odehrávajícím se v advokátní kanceláři, zaplňuje jeviště obrovský regál s úředními dokumenty. Scéně v divadelním zákulisí dominuje průhled do hlediště opery, před nímž stojí vyvýšený zlatý trůn, na nějž usedá Emilia Marty. Její hotelový pokoj pak připomíná zařízení z dvacátých let minulého století. Herecké výkony a vztahy jsou velmi pečlivě provedeny.

Je zajímavé, že se kritiky českých a rakouských autorů značně rozcházejí v posuzování pěveckých kvalit účinkujících zpěváků. Ta rakouská chválí vynikající výkon Heinze Zednika (Hauk-Šendorf), ta česká doslovně: „...velkým zklamáním byl naopak jeden z legendárních a dlouholecných členů ansámblu Vídeňské státní opery, tenorista Heinz Zedník. Tomu z tragikomické figurky bláznivého Hauka-Šendorfa, připomínajícího Emilii španělskou kapitolu jejího předlouhého života, vyšla jen tuctová karikatura, pěvec navíc ze sebe nedokázal vydat skoro žádný tón.“ Rozporuplné názory jsou nejen na hlavní představitelku Emilie Američanky Laury Aikin, kterou v sytosti barvy hlasu téměř překonává ruská sopranistka Margarita Gritskova v dívčí roli naivní Kristýny, ale i na další představitele. Názor, že rozumět textům bylo jen zřídkka, je trochu přehnaný. Naopak bylo milým překvapením, jak byli pěvci, oproti nedávnému provedení Dvořákovy *Rusalky*, v češtině srozumitelní.

Program opery *Věc Makropulos / Die Sache Makropulos* vykazuje bohužel malé faux-pas, prezentuje místo fotografie Karla Čapka fotografie novináře Ferdinanda Peroutky.

V čem se rakouští a čeští kritici nerozcházejí a svorně referují, je fakt, že se Vídeňská státní opera otřásla ovacemi, které po skončení opery trvaly skoro třicet minut.

13. 12. 2015 Wiener Staatsoper

Věc Makropulos

Dirigent: Jakub Hruša

Režie: Peter Stein

Kostýmy: Annamaria Heinrich

Obsazení: Laura Aikin, Ludovit Ludha, Thomas Ebenstein, Margarita Gritskova, Markus Marquardt, Carlos Osuna, Wolfgang Bankl, Marcus Pelz, Aura Twarowska, Heinz Zedník, Ilsyar Khayrullova

Orchestr a sbor Vídeňské státní opery

Wolfgang Bankl (Dr. Kolenatý) a Thomas Ebenstein (Vítek) ve vídeňské inscenaci opery *Věc Makropulos*

Silvestr v Poště

V posledních letech se koná na závěr tanečních i silvestrovský večírek v prostorách Slovanské besedy. Večerem provázejí Janka s Igorem, kteří návštěvníky přivítají vždy pohárkem svařáku a po půlnoci si společně pochutnávají na Igorově výtečné kapustnici.

Momentky ze Silvestra v Poště

Tenorista Heinz Zedník v roli Hauka-Šendorfa, sopranistka Lara Aikin v roli Emilie Marty v opeře Leoše Janáčka *Věc Makropulos*, Vídeňská státní opera

Svátečně vyzdobený sál, dobrá nálada všech návštěvníků, kteří se znají z tanečních, přátelské vztahy, tanec a skvělá

hudba jsou důvodem, že společně strávený přechod ze starého do nového roku oceňuje každoročně na padesát přítomných. Nechyběly ani hry, které vyvolávaly jak v účinkujících, tak i v přihlížejících salvy smíchu. Tancechtiví též nepřišli zkrátka, protože diskžokej Igor měl připravené písničky, které by zaručeně zvedly ze židle i ty nejzarputilejší netanečníky. Mně se velmi líbily četné čardáše, které umožňovaly vzít se do kruhu za ruce, tančit a vznášet se ve víru

žhavých melodií a přitom pocítit neuvěřitelnou lehkost bytí a čistou radost ze života. V tento zvláštní večer jsme vždy všichni hosté i hostitelé – silvestrovskou večeří dáváme společně dohromady z přinesených jídel a nápojů a děláme si tak radost navzájem. A to je tajemství, proč je nám v Poště tak dobře!

aVa
Foto: aVa

V krátkosti

19. 11 – 29. 1. 2016 proběhla výstava: **Abbé Libansky – 4imJeep**

Před sedmdesáti lety skončila druhá světová válka, před šedesáti lety opustily okupační jednotky Rakousko... Abbé Libansky, pražský rodák a signatář Charty 77, emigroval v roce 1982 do Rakouska. Od té doby žije a pracuje ve Vídni. Rakouské kulturní fórum v Praze.

6. 12. 2015 – 8. tradiční vianočný koncert s orchestrom SLUKu a s jeho hostom Terčovskou muzikou – „Slovenské Vianoce“ ve Franziskanerkirche, Franziskanerplatz, 1010 Wien.

10. 12. 2015 se konal literární večer **Přemysl Janýr – Aby se tu dalo žít II**, knihovna Libri Prohibiti, Praha.

10. 12. 2015 se konala přednáška Richarda Mahela **Beda Dudík (1815-1890). Život a dílo rajhradského benediktina a moravského zemského historiografa ve světle jeho osobní pozůstalosti**. Rakouské kulturní fórum v Praze.

12. 12. 2015 uspořádalo velvyslanectví ČR v Rakousku vánoční **koncert dětského pěveckého sboru Singschule Sebastianplatz** pod vedením Jany Reichové.

12. 12. 2015 dorazil do ČR jeden ze symbolů Vánoc – **betlémské světlo**. Jde o plamínek zažehnutý v Betlémě, který skauti v sobotu vpozdvečer přivezli vlakem z Vídně

do Brna. Tři skauti si do Vídně vzali více svítilen. Kdyby jim nešťastnou náhodou světélko zhaslo, měli by náhradní. Za pětadvacet let, co ho z Vídně vozí, se to ale ještě nestalo.

18. 12. 2015 se konal koncert věnovaný skladateli **Bohu-slavu Martinů** u příležitosti 125. let narození. Na klavír hrál Michal Mašek. Alte Rathaus – Barocksaal, Wipplingerstraße 8, 1010 Wien. ČV.

20. 12. 2005 pořádal SI koncert **Er wird der Friede sein** v kostele sv. Petra, v prvním vídeňském okrese. Na varhany díla Franze Liszta hrála Zuzana Ferjenčíková. SI.

13. 1. 2016 vědecký ředitel **Domu dějin** v Muzeu Dolního Rakouska Univ. Prof. Dr. Stefan Karner představil projekt Dům dějin v Muzeu Dolního Rakouska a jeho středoevropský kontext a s ním spojené hlavní myšlenky. Dům dějin v Muzeu Dolního Rakouska se otevře na jaře roku 2017. Hlavním tématem je historický vývoj Dolního Rakouska jako klíčové oblasti v rakouském a středoevropském kontextu. Rakouské kulturní fórum v Praze.

16. 1. 2016 se konal **maškarní ples** Rodičovské rady – česká škola.

20. 1. 2016 proběhl novoroční koncert **Najkrajší kút v šírom svete...** Simona Eisinger (Wien, AT) – soprán, Zuzana Mausen-Ferjenčíková (Fribourg, CH) – varhany, Peterskirche, Petersplatz 1, 1010 Wien. SI.

VZPOMÍNKA

Ernst Mach

Ernst Mach (18. 2. 1838, Chrlice, Morava – 19. 2. 1916, Vaterstetten) byl rakouský teoretický fyzik, filozof, děkan a později i rektor německé Karlo-Ferdinandovy univerzity pocházející z Moravy. Sám rozuměl a mluvil i česky. Narodil se v Chrlicích u Brna (dnes městská část Brno-Chrlice). Za osmadvacet let působení v Čechách a na Moravě vytvořil v podstatě celé své fyzikální dílo. Roku 1895 přijal nabídku z Vídně učit filozofii, zejména historii a teorii induktivní vědy. V důchodu uveřejnil nejen řadu vědeckých článků, ale dokončil i dvě monografie. Poslední léta (1913-1916) žil s manželkou u nejstaršího syna Ludwiga ve Vaterstetenu. Tam také u městečka Haar den po svých 78. narozeninách zemřel na selhání srdce. Ernst Mach patří k nejvýznamnějším osobnostem vědy druhé poloviny 19. století především v oblasti experimentální fyziky. Jeho jménem je označena řada fyzikálních veličin a pojmů. Jako vědec proslul svou důkladností, precizností i manuální zruč-

ností, svým klidem a jasným, stručným a výstižným formulováním myšlenek. Jako pedagog a filozof byl autorem řady učebnic a přehledných kompendií z oblasti fyziky, stál u zrodu této vědní disciplíny v českých zemích v její novodobé podobě.

Na jeho počest uděluje Akademie věd České republiky Čestnou oborovou medaili Ernsta Macha vynikajícím domácím i zahraničním vědcům v oboru fyzikálních věd.

Hodnota většiny Machových fyzikálních prací je na čase nezávislá. Machův princip, který zavedl Albert Einstein, vedl později k teorii relativity, při výuce fyziky se užívá Machův vlnostroj a Machovo kyvadlo, aerodynamika nadzvukových rychlostí se neobejde bez Machova kužele, Machova úhlu a Machova čísla.

Vídeňské svobodné listy

Před sedmdesáti lety 26. ledna 1946 vyšly poprvé *Vídeňské svobodné listy VSL*.

Technické problémy s elektronickým rozesláním newsletteru Českého centra Vídeň

Vážené dámy a vážení pánové, v posledních týdnech jsme zaznamenali, že mnozí adresáti emailových schránek uložených v našem redakčním systému nedostávají pravidelný elektronický newsletter informující o našich aktivitách. O problému jsme již informovali IT techniky Českých center v Praze, kteří situaci řeší. Prosíme Vás tímto zdvořile o strpení a nadále Vám nabízíme informace na našich webových stránkách, Facebooku, anebo přímo v Českém centru Vídeň.

Všem se velmi omlouváme a děkujeme za pochopení.
Tým Českého centra Vídeň

Program podpory českého kulturního dědictví v zahraničí

Dům zahraniční spolupráce (DZS) se z pověření Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) podílí na realizaci usnesení vlády České republiky ze dne 13. května 2015 č. 348 o pokračování Programu podpory českého kulturního dědictví v zahraničí na léta 2016-2020. Krajský vzdělávací program taktéž zahrnuje každoroční pořádání čtyřtýdenního kurzu českého jazyka pro krajanů (60 účastníků) a dvoutýdenního kurzu metodiky výuky češtiny pro vyučující z řad krajanů (20 účastníků). Kromě uvedených aktivit mohou být na veřejné vysoké školy v České republice přijati studenti-krajané tak, aby jejich studium zahrnovalo 30 semestrů.

Studijní pobyty na veřejných vysokých školách v ČR

Studijní pobyty na veřejných vysokých školách v ČR jsou určeny pro české krajanů žijící v zahraničí. Krajané mohou studovat obory jako český jazyk a dále literatura, učitelství českého jazyka a literatury, historie, etnologie, dějiny umění, teologie. Toto studium předpokládá dobrou znalost češtiny. Jedná se o jednosemestrální či dvousemestrální studium v českém jazyce, uskutečňované obvykle na filozofické fakultě některé z univerzit v ČR. Podrobné informace jsou k nalezení na webové stránce www.dzs.cz v rubrice Kurzy a studenti. K přihlášení je potřeba vyplnit online formulář. Termín pro zadání přihlášek do elektronického systému jsou do 15. března pro dvousemestrální studium v zimním a letním semestru (září až červen) a jednosemestrální studium v zimním semestru (září až únor) a do 15. srpna pro jednosemestrální studium v letním semestru (únor až červen).

Přihlášení se skládá ze dvou částí:

- vyplnění elektronické přihlášky;
- vytištění přihlášky, zaslání na zastupitelské úřady.

Vyplněnou a vytištěnou přihlášku včetně jedné kopie spolu s životopisem, lékařským potvrzením o způsobilosti ke studiu, podrobným studijním programem, kopií cestovního dokladu, doporučením krajského spolku je třeba zaslat bez prodlení na ZÚ, nejpozději do 17. 3. 2016. Uchazeč bude o přijetí vyrozuměn.

Čtyřtýdenní kurz českého jazyka pro krajanů v Dobrušce

Termín kurzu: 22. 7. – 19. 8. 2016

Čtyřtýdenní kurz českého jazyka je určen pro české krajanů starší osmnácti let žijící v zahraničí, kteří se chtějí naučit jazyk svých předků nebo se v něm zdokonalit. Mají možnost se seznámit s českou kulturou a poznat část České republiky. Výuka (120 vyučujících hodin) probíhá pod vedením zkušených pedagogů ve skupinách podle pokročilosti jazykových znalostí. Pro účastníky kurzu je připraven bohatý mimoškolní program (besedy, exkurze, přednášky, celodenní výlety o víkendech...).

Účastníkům kurzu je bezplatně poskytnuta výuka jazyka, stravování a ubytování, účastníci obdrží též finanční příspěvek na dopravu do ČR a zpět. Úhrada nákladů zdravotní péče je zajištěna v rozsahu stanoveném zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších zákonů. Po ukončení kurzu účastníci obdrží osvědčení o absolvování.

Termín pro zadání přihlášek do elektronického systému na stránce www.dz.cz, rubrika Kurzy a studenti, do 15. 3. 2016.

Vyplněnou, vytištěnou a podepsanou přihlášku včetně jedné kopie spolu s doporučením krajského spolku a stanoviskem zastupitelského úřadu je třeba zaslat bez prodlení na ZÚ, nejpozději do 17. 3. 2016. Uchazeč bude o přijetí vyrozuměn. Nevybraní uchazeči se mohou stát náhradníky a případné dodatečné přijetí jim bude operativně oznámeno.

Dvoutýdenní kurz metodiky výuky českého jazyka pro vyučující z řad krajských komunit

Termín kurzu: 29. 8. – 9. 9. 2016

Kurz metodiky výuky českého jazyka pro vyučující z řad krajanů. Rozděleno do dvou skupin: učitele u tradičních krajských komunit (výuka dospělých) a pedagogové v Českých školách bez hranic a školách podobného typu (výuka dětí). Účastníci absolvují dvoutýdenní intenzivní výuku metodiky českého jazyka s cílem zdokonalit a stabilizovat formy vyučování češtiny zejména u krajských komunit, kam není vyslán učitel. Součástí kurzu jsou návštěvy odborných pracovišť, náslechy a výlety. Termín pro zadání přihlášek do elektronického systému na stránce www.dz.cz, rubrika Kurzy a studenti, do 15. 3. 2016. Vyplněnou, vytištěnou a podepsanou přihlášku včetně jedné kopie spolu s doporučením krajského spolku a stanoviskem zastupitelského úřadu je třeba zaslat bez prodlení na ZÚ, nejpozději do 17. 3. 2016. Uchazeč bude o přijetí vyrozuměn.

Die Ackermann-Gemeinde und die Bernard Bolzano Gesellschaft laden gemeinsam mit der Stadt Brünn herzlich ein zur Jubiläumskonferenz

XXV. Brünnner Symposium „Dialog in der Mitte Europas“ mit dem Thema

Wie viel Vielfalt vertragen unsere Gesellschaften?

Der Umgang mit Flüchtlingen in historischer und europäischer Perspektive

vom 18. bis 20. März 2016 in Brünn/Brno.
Wegen der notwendigen Planung bitten wir Sie sehr herzlich, Ihre Teilnahme möglichst umgehend, jedoch spätestens bis zum 29. Februar 2016 verbindlich anzumelden. Die Teilnehmerkapazitäten sind begrenzt.
Ackermann-Gemeinde
Heißstraße 24
D-80799 München
Tel.: +49-(0)89-272942-0
Fax: +49-(0)89-272942-40
info@ackermann-gemeinde.de
Potřebný formulář a program:
www.ackermann-gemeinde.de.

Jiří Gruša: Erinnerungsabend und Buchvorstellung

Präsentation des Buches *Band 4, Erzählungen (Prosa II)* mit anschließender Podiumsdiskussion „Jiří Grušas Wanderungen durch die politische Welt Zentraleuropas“
Das vierte Band, der auf 10 Bänder veranschlagten Jiří-Gruša-Werkausgabe, enthält sämtliche Erzählungen aus den Jahren 1965 bis 2011.
Podiumsdiskussion
Jiří Grušas Wanderungen durch die literarische und politische Welt Zentraleuropas
Tomáš Kafka, Diplomat & Autor
Lojze Wieser, Buchverleger & Autor
Miguel Herz-Kestranek, Schauspieler & Autor
Bruno Aigner, Sprecher des Bundespräsidenten
Michael Kerbler, Journalist (angefragt)
Michael Stavarič, Schriftsteller & Übersetzer (angefragt)
Moderation: Mojmír Jeřábek, Diplomat & Journalist
Ehrengast des Abends: Sabine Gruša, Gattin
Donnerstag, 25. Februar 2016, 18:30 Uhr
Botschaft der Tschechischen Republik in Österreich
Penzinger Straße 11-13, 1140 Wien
Um Anmeldung wird gebeten unter E-Mail:
events.vienna@mzv.cz

Bier- und LiteraTour auf den Spuren von B. Hrabal & J. Hašek

14.-17. 5. 2016
mit Dr. Elisabeth Buxbaum – Germanistin und Historikerin
Mag. Martin Haidinger ORF Redakteur - Ö1
Rundreise auf den Spuren des böhmischen Biers und zweier Biergenießer – der Schriftsteller Bohumil Hrabal (u.a. *Liebe nach Fahrplan* [Verfilmung – Oscar 1968], *Kurzgeschnitten*) und Jaroslav Hašek (*Schwejk*)
Sa. 14. 5.
Abfahrt: 5:30 Neuhofen – Forum
5:45 Ansfelden – A1 (Raststation Rosenberger)
6:00 Linz Hbf.
8:00 Wien – Schönbrunn
Fahrt über Wien nach Lipnice – hier lebte und starb Jaroslav Hašek
Mittagessen im Rest. „U České koruny“, anschließend Besichtigung Hašek-Museum, Hašek-Grab
Nächtigung im Brauereihotel Dětenice, Abendessen
Lesung mit Elisabeth Buxbaum aus J. Hašeks *Der brave Soldat Schwejk* (Änderung vorbehalten)

So. 15. 5.
Fahrt nach Nymburk – Besichtigung des Heimatmuseums – Exposition B. Hrabal
Besichtigung der Brauerei, in der Bohumil Hrabal groß geworden ist
Hradištko – Grab von B. Hrabal
Kersko – Sommerhaus von B. Hrabal
Mittagessen im Restaurant „Hájenska“, bekannt aus dem Film *Schneeglöckchenfeste* von B. Hrabal + Jiří Menzel (Regie und Drehbuch)
Besichtigung von Waldatelier Bronislav Kuba
Weiterfahrt nach Prag – 2 Nchtigungen im Hotel Kanárek
Nächtigung und Abendessen im Hotel Kanárek
Kurzgeschnitten – Film von B. Hrabal

Mo. 16. 5.
Spaziergang auf den Spuren von B. Hrabal (Hrabal-Wand, Mittagessen und Lesung mit Martin Haidinger aus dem Werk von B. Hrabal in der Bierstube „U Zlatého tygra“)
Nächtigung und Abendessen im Hotel Kanárek
Lesung mit Martin Haidinger aus dem Werk von B. Hrabal

Di. 17. 5.
Rundgang in Prag, Mittagessen
Heimfahrt über Linz, endet in Ansfelden A1 bzw. Neuhofen – Forum
Reisekosten € 395,-
3 x VP + 1 ME
alle Eintritte
Lesungen
Reiseleitung, Organisation
EZ-Zuschlag € 50,-
Anmeldungen bis 15. April 2016 ausschließlich an Hana Rigo
rigotranslations@aon.at, Tel. 0676 318 48 91, Bankverbindung: IBAN AT51 2032 6000 0401 3389

Zeichnen im Naturhistorischen Museum

Kurs-Nr. Z 13 | Do, 15 x; 11. 2. – 9. 6. 2016; 14:00-16:00 Uhr | 30 UE i | 198 € | Die Kunst VHS, außer Haus-Museumseingang des Naturhistorischen Museums 1010 Wien, Maria-Theresien-Platz
Kursleitung: Mag.a Iva Schach-Miechtnr
Tiere sind beliebte Darstellungsobjekte in der bildenden Kunst. Während es in der freien Natur schwierig ist, sie in Ruhe zu beobachten, stehen sie im Museum still. Sie können ausgiebig von allen Seiten betrachtet werden. Sämtliche Zeichentechniken, auch Buntstifte, können ausprobiert werden.
Mitzubringen sind: Zeichenpapiere A3, Stifte nach Wahl, harte Zeichenunterlage (idealerweise Spanplatte > A3), zwei Klammern zur Befestigung des Papiers und falls notwendig Haarspray als Fixiermittel.
Kursort: Naturhistorisches Museum, Burgring 7, 1010 Wien. Eintritt frei. Treffpunkt pünktlich an der Kassa.
Eine gemeinsame Ausstellung kann organisiert werden.
Details <<http://www.vhs.at/kurs-details/vhs-wien-kurse/Zeichnen-im-Naturhistorischen-Museum-Kurs/294356506.html>>
Portraits zeichnen und malen
Kurs-Nr. P 05 | Do, 15 x; 11. 2. – 9. 6. 2016;
17:00-19:00 Uhr | 30 UE i | 255 € |
Die Kunst VHS, 1090, Lazarettgasse 27

Kursleitung: Mag. Iva Schach-Miechtner

Ein gelungenes Portrait bedeutet nicht nur die Herstellung höchstmöglicher Ähnlichkeit mit einem abzubildenden Modell. Es sollte ein eigenständiges Werk sein, das ästhetischen Vorgaben folgt, wie sie sich aus Beleuchtung, Stellung, Komposition und Ausgewogenheit ergeben. Die Wirkung hängt dabei stark von den verwendeten künstlerischen Techniken ab. Es wird anhand von klassischen Beispielen und aktuellen Trends nach Modell gearbeitet. Materialbedarf für die erste Stunde: Grafitstift oder Bleistift 6B, Knetgummi, Speckgummi, Spitzer, Kreppband, Haarspray als Fixiermittel.

Das gesamte Material steht auch gegen einen Unkostenbeitrag von € 25,00 pro Semester zur Verfügung.

Eine gemeinsame Ausstellung kann organisiert werden.

Details <<http://www.vhs.at/kurs-details/vhs-wien-kurse/Portraits-zeichnen-und-malen-Kurs/294356505.html>>

Die nächste Ausstellung im Atelier A ist: 10. 2. 19:00 – 28. 2., 15:30-18:30.

Mimořádný Svatý rok milosrdenství

Svatý rok milosrdenství byl zahájen 8. prosince 2015 a potrvá do 20. listopadu 2016. Papež František napsal: „Otevřu Svatou bránu v den 50. výročí zakončení Druhého vatikánského koncilu. Církev cítí, že je třeba onu událost mít v živé paměti. Tehdy začala nová etapa jejich dějin. Biskupové shromáždění na koncilu pocítili silně a jako opravdové vanutí Ducha požadavek mluvit k lidem svojí doby o Bohu srozumitelněji. Nadešel čas zvěstovat evangelium nově. Nový závazek pro všechny křesťany, aby s větším nadšením a přesvědčením dosvědčovali svoji víru.“ Novinkou letošního Svatého roku je skutečnost, že probíhá nejen v Římě, nýbrž i v diecézích na celém světě. Ve všech katedrálách světa a určených kostelích jsou po celý rok otevřeny „Brány milosrdenství“.

Křesťanský Svatý rok nese hluboce duchovní významy. Má upevňovat víru, vést k bratrské solidaritě a společenství uvnitř církve i ve společnosti. Volá a vybízí věřící k upřímnějšímu a důslednějšímu vyznávání víry v Ježíše Krista. První Svatý rok v církevních dějinách vyhlásil roku 1300 papež Bonifác VIII. V roce 1350 pak Klement VI. vyhlásil další jubileum a rozhodl, že se milostivá léta napříště budou slavit každých padesát let. Posléze papež Pavel II. v roce 1470 ustanovil, že se jubilea mají slavit každých pětadvacet let. Pokud se tedy jubileum váže na stanovené periody, označuje se za řádné, pokud je spojeno s jinou událostí, mluví se o něm jako o mimořádném. Poslední mimořádný Svatý rok vyhlásil Pius XI. v roce 1933 a Jan Pavel II. v roce 1983 jako výročí Vykoupení.

V nedávných dějinách pak papež Lev XIII. vyhlásil jubileum, které zahájilo 20. století, a v roce 1950 papež Pius XII. otevíral jubileum s odkazem na nedávno skončenou světovou válku v duchu velké modlitby za mír: „Mír v duších, mír v rodinách, mír ve vlasti, mír mezi národy...“ Při jubileu 1975, vyhlášeném jako Svatý rok obnovy a smíření, připomínal papež Pavel VI., že pro křesťany představuje novou životní etapu. Jubilejní rok 2000 zahájil nové tisíciletí. Svatou bránu baziliky sv. Petra otevíral Jan Pavel II. „Naší branou je Kristus,“ zdůrazňoval: „Bud' pro nás Branou, která nás přivádí k tajemství Boha Otce. Učiň, aby nikdo nezůstával vyloučen z Jeho objetí plného milosrdenství

a pokoje.“ A právě milosrdenství vyznačuje tento nový mimořádný Svatý rok vyhlášený papežem Františkem: „Bude to Svatý rok milosrdenství. Budte milosrdní jako Bůh Otec.“ Svatý rok, ve kterém Pán opět ukazuje lidem cesty smíření.

K této příležitosti Česká duchovní služba oblast Vídeň, Hagenmüllergasse 31, A-1030 Wien, srdečně zve na Českou pouť do Říma. Doprava individuálně – program společně, od úterý 22. 03. do neděle 27. 03. 2016. Ubytování v Poutním domě Velehrad, Via delle Fornaci 200, I-00165 Roma, www.velehrad.net. Dům byl opraven. Pokoje jsou velmi pěkné, každý má svou koupelnu. Starý výtah byl nahrazen novým, schodiště je jinak řešené. V domě je nová elektroinstalace, vzduchotechnika, rozvod vody i odpadu. Každého upoutá krásná omítka domu. Celému týmu Poutního domu patří náš obdiv a dík za obrovské dílo. Zájemci, laskavě se přihlaste přes e-mail: redakce@rozhledy.at.

Zaplatte na bankovní účet: Kath. Mission für Tschechen, IBAN: AT 21 2011 1300 3230 1124, BIC: GIBAA-TWWXXX. Celkový příspěvek na ubytování se snídaní je pro dospělé 190,- EUR a pro mládež do 18 let 150,- EUR. Příspěvek na jednolůžkový pokoj se snídaní je celkem 290,- EUR. Počet míst je omezený. Bližší informace obdrží pouze účastníci.

Program: Obřady svatého týdne a neděle Zmrtvýchvstání – veřejná audience u papeže Františka – návštěva hrobu papeže Jana Pavla II. a hrobu kardinála Josefa Berana – prohlídka antického a křesťanského Říma – vlastní program podle zájmu.

P. Dr. Jan Horák SDB

Duchovní služba pro české studenty, spolky, poutníky, turisty a další zájemce: Duchovní službu při chrámu Panny Marie Na Nábřeží zajišťuje Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele (redemptoristé)

Bohoslužby v českém jazyce: neděle a svátky v 8:30; první pátky v měsíci v 18:00.

Svatost smíření (zpověď): obvykle půl hodiny před mší sv. nebo dle domluvy.

Společenství pro dospělé: setkání, přednášky, besedy a přípravy na křest se konají vždy první a třetí středu v měsíci v 19:30 v přílehlém klášteře redemptoristů na Salvatorgasse 12.

Ostatní: návštěvy v domácnostech, osobní rozhovory, přednášky, duchovní obnovy, poutě, církevní turistika, návštěvy muzea sv. Klementa Hofbauera apod. dle domluvy.

Kontakt: P. Jiří Šindelář, jiri.sindelar.cssr@gmail.com, 0043 677 614 182 32.

Reedice Českého misálu: Pro bohoslužby v českém jazyce v chrámu Panny Marie Na Nábřeží získal P. Jiří Šindelář prostřednictvím pana biskupa Václava Malého upravené vydání Českého misálu (pro nezavěšené: jde o tu velkou knihu, kterou používá kněz v kostele při mši). Misál je také kniha, která ukazuje krásu českého jazyka a hovoří o Bohu, jak píše Dominik kardinál Duka OP: „Nejedná se pouze o dílo, které by bylo úzce vázáno na vnitřní život římskokatolické církve, ale krása naší řeči, její schopnost vyjádřit tajemství liturgie spolu s překladem knihy Božího zjevení – Bible – oslovuje naše spoluobčany nejenom při návštěvě chrámů, ale také při rozhlasových a televizních

přenosech, dotýká se široké veřejnosti a hovoří o Tom, který je tvůrcem krásy, sdílí v tajemství eucharistie společnosti s námi a dává nám účast na svém životě.“

Prostřednictvím P. Jana Horáka, duchovního správce krajanů ve Vídni, dostal tento nový misál i český kostel na Rennwegu.

Frau an der Front im Theater Brett

Nika Bretschneider ist Alaine Polcz. Sie erzählt ihre Lebensgeschichte. Eine, wie sie ungezählten Frauen ebenso widerfuhr und im Jahrhundert der Gleichstellung immer noch widerfährt. Vor den Toren Europas aber auch direkt neben der Haustür. Oder im eigenen Heim. Die eigentümliche Distanziertheit zu den vielen kleinen wie unermesslich großen erlebten Verletzungen geht unter die Haut, das Theater als Ort des Geschehens vermittelt einen intimen Rahmen, in dem sich ein Leben ausbreitet, das so oder so ähnlich auch von den eigenen Müttern, Großmüttern, Flüchtlingsfrauen, Freundinnen,... hätte erzählt werden können.

Nika Bretschneider, selbst Heimatvertriebene, kennt die Sprachnuancen des Körpers, jede Sehne erzählt mit, sie zieht Zuhörende und -schauende in ihren Bann. Man erfährt von kurzen Glücksmomenten, von Irritationen, Zweifel, Entdeckungen. Davon, wie sie sich lösen kann, wofür ihr Körper missbraucht wird, damit ihr Geist überlebt aber auch dieser Körper, z.B. für eine Kanne Milch.

Nochmals zu sehen jeweils Do., Fr., Sa., 20:00 (11.-13., 18.-20., 25.-27. 2.)

Ludvik Kavin, Theater Brett, Münzwardeingasse 2, 1060 Wien

0676/7345566; www.theaterbrett.at

Klaus Pumberger: O čem jsme nemluvili. Arizace, potlačení, odboj. Jeden dům a dějiny dvou rodin

Arizace majetku byla v Německu od roku 1933 hlavní součástí zbavení práv a pronásledování židovského obyvatelstva. Kniha se soustřeďuje na spojení osudů dvou rodin a jejich souvislost s arizací. Jako důsledek své opce v Jižním Tyrolsku pro Německou říši se rodina Eppacheryových dostane z horské vesnice v oblasti Pustertal do Wesenuferu na Dunaji. Tam si pronajme dům, který byl zabaven nacisty v březnu 1940. Majitelem je Ludwig Beer, jehož život v odboji je v knize vylíčen až do jeho popravě v září 1944 v koncentračním táboře Dachau: ilegální aktivity v době austrofašismu, účast ve španělské občanské válce a ve francouzské Résistance, odboj proti nacistické moci ve Vídni.

Individuální rodinné zkušenosti jsou propojeny s „velkou“ historií. Odlišné, často dokonce protikladné světy a extrémní politické poměry na sebe narážejí. Samuel a Charlotte Beerovi, prarodiče Ludwiga Beera, se v roce 1859 přestěhovali z Bratislavy do Vídně. Dům Ludwiga Beera nám vypráví o ústředních evropských tématech první poloviny 20. století. Je to neuvěřitelný příběh, který se čte jako filmový scénář.

Klaus Pumberger (* 1961, Braunau am Inn) vystudoval politologii a historii v Salcburku, Innsbrucku a ve Varšavě, napsal disertační práci o vzniku polské Solidarity. V devadesátých letech žil se svou rodinou v Praze. Byl vedoucím projektů německé nadace Friedrich-Ebert-Stiftung v Praze, Bratislavě a Varšavě, v současnosti působí jako Senior Human Resources Consultant v jedné průmyslové firmě ve Vídni a čestný ředitel evropské Akademie an der Grenze. Je členem představenstva Kreisau-Initiative v Berlíně.

Nakladatelství: Studienverlag Innsbruck – Wien – Bozen.

Louise Hecht: Ludwig August Frankl (1810-1894). Eine jüdische Biographie zwischen Okzident und Orient

Ludwig August Frankl, který se narodil v Chrástu u Chrudimi, se na literární scéně záhy proslavil svými vlasteneckými básněmi. Jako literát a vydavatel novin hrál výraznou roli v literárním a kulturním životě doby předbřeznové. Zároveň se jako sekretář vídeňské židovské obce angažoval pro židovské záležitosti. Franklova expedice do Orientu (1856) a její literární zpracování ho zařadilo mezi znalce Orientu. V prezentované biografii se patnáct autorů snaží kriticky zkoumat Franklovo životní dílo na rozhraní různých (jazykových) kultur, politických konceptů a nábožensko-kulturního hledání identity.

Louise Hecht studovala judaistiku, hispanistiku a germanistiku na Vídeňské univerzitě. Promovala z židovské historie na Hebrejské univerzitě v Jeruzalémě. Vyučovala na různých univerzitách v Izraeli, Rakousku a v Německu. Od roku 2007 je odbornou asistentkou židovských a izraelských studií v Centru judaistických studií Kurta a Ursuly Schubertových Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. V roce 2013 byla hostující profesorkou na Institutu germanistiky Pensylvánské univerzity.

Nakladatelství: Böhlau-Verlag, vydavatel: Louise Hecht

Putovní výstava Paměti národa

Občanské sdružení Post Bellum si vzalo za úkol zaznamenávat pro budoucí generace vyprávění pamětníků období druhé světové války a svědků poválečné doby. Do rozsáhlé kolekce Paměti národa přispívají i žáci jednotlivých škol svými Příběhy našich sousedů. Několik týmů žáků se s velkým nadšením chopilo této výzvy a s nebývalým nasazením zpracovalo například rozhovor s protifašistickým odbojářem panem Jaromírem Lisým, dále zaznamenali vzpomínky Wintonova dítěte Zuzany Marešové, na hrůzy války

na Sedlčansku zavzpomínala Zdena Matějová, o konci války vyprávěla Žofie Vobrová a ještě mnoho dalších příběhů bylo takto zdokumentováno. Například příběhy chartistů Evy Kantůrkové a Jana Sokola. Výsledky této své záslužné práce se žáci pochlubili na závěrečné prezentaci. Veřejnost měla možnost si je prohlédnout na dalším zastavení putovní výstavy v Základní škole U Santošky v Praze 5. Výstava byla zahájena melodií Smetanovy *Vltavy* a Seifertovou básní a její slavnostní atmosféra byla podtržena účastí váženého hosta, nejstaršího pamětníka, inženýra Jaromíra Lisého.

(mk)

VŠE Alumni Austria

Ve Vídni se v listopadu 2015 ustavil Klub absolventů Vysoké školy ekonomické v Praze žijících v Rakousku (VŠE Alumni Austria). Klub byl zřízen se souhlasem rektorky VŠE profesorky Hany Machkové a škola klubu poskytla i jeho oficiální logo. Je vůbec prvním klubem absolventů této vysoké školy v zahraničí.

VŠE je největší vysokou školou s ekonomickým zaměřením v České republice, na které studuje téměř 20 tisíc studentů. V oficiálních přehledech *Financial Times* je VŠE dlouhodobě hodnocena jako jedna z nejlepších vysokých ekonomických škol ve střední a východní Evropě. Mnozí absolventi VŠE si našli uplatnění v zahraničí, včetně Rakouska. Cílem klubu je podpořit networking mezi těmito absolventy a současně šířit aktuální informace o činnosti školy. Klub chce též pomáhat českým studentům, kteří přijíždějí do Rakouska v rámci studentských výměn. Jen v tomto akademickém roce bude v Rakousku studovat na pěti partnerských školách VŠE čtrnáct českých studentů v rámci bakalářského studia a jedenáct v rámci magisterských programů.

Všichni zájemci o členství v klubu, z kterého mimořádně nevyplyvají žádné formální povinnosti, jsou vřele zváni. Zájemci ze všech generací se mohou přihlásit na e-mailové adrese: vsealumniaustria@gmail.com nebo na facebookové stránce VŠE Alumni Austria.

Pavel Pachta, předseda klubu

Česká centra chtějí letos propagovat českou vědu v zahraničí

Organizace Česká centra se letos zaměří na posilování image ČR v zahraničí a efektivnější propagaci výsledků české vědy. Prohloubí také spolupráci s vysokými školami a agenturou CzechTourism. Desítky akcí z oblasti vědy i kultury chystá v metropolích, kde má své zastoupení, i v řadě dalších. ČTK o tom informovala mluvčí Českých center Petra Jungwirthová. „Máme řadu vynálezů a vynálezců, o nichž se ve světě příliš neví. Děláme o nich výstavy, představujeme mladé vědce. Musíme prostě českou vědu vyvážet ven,“ uvedl Zdeněk Lyčka pověřený řízením Čes-

kých center. Česká centra letos chtějí zvýšit počet novinářských a kurátorských cest ze zahraničí do ČR, systematicky představovat také mladé generace umělců a nově objevené talenty a vítěze uměleckých soutěží.

Na zlepšení příhraniční spolupráce ČR a Rakouska je 98 milionů eur

Pro zlepšení spolupráce mezi příhraničními regiony Česka a Rakouska bude možné do roku 2022 využít téměř 98 milionů eur (asi 2,7 miliardy Kč) z dotačního programu Interreg. Využít jej mohou instituce, samosprávy i podnikatelé na projekty, které mají meziregionální dopad. Kraje Jihočeský, Jihomoravský a Vysočina spolupracovaly s většinou regionů Dolního a Horního Rakouska již v minulém programovacím období 2007 až 2013, kdy se podařilo vyčerpat přes 102 milionů eur. Nejvíce podporované mají být projekty na ochranu životního prostředí a zhodnocení kulturního a přírodního dědictví. Dále peníze půjdou do projektů v oblasti výzkumu a inovací, do vzdělání a do rozvoje komunit v příhraničí. Představitelé tří českých krajů zmínili projekty na monitoring sucha, studium jeho dopadů a důsledků klimatických změn, které mají vliv na zemědělství a vinařství. Spolupracovat chtějí i na ochraně vod na Dyji a Moravě a prohlubovat zdravotnickou spolupráci. Příkladem je znojenská nemocnice, kde se mohou léčit i Rakušané. Funguje také systém, kdy rakouská záchranka zajíždí na české území a opačně.

Čeští záchranáři budou moct zasahovat v Rakousku a naopak

Čeští záchranáři z Vysočiny, Jihomoravského a Jihočeského kraje budou moct zasahovat v Rakousku ve spolkových zemích Dolní a Horní Rakousko a naopak. Ministr zdravotnictví České republiky Svatopluk Němeček (ČSSD) podepsal ve Znojmě s náměstkem rakouského ministerstva zdravotnictví Clemensem Martinem Auerem rámcovou smlouvu mezi Českou republikou a Rakouskem, která poskytování záchranářských služeb bez ohledu na hranice umožní. Díky spolupráci se zkrátí dojezdová doba k pacientům.

Zemřel Jiří Vysloužil

Dne 26. 11. 2015 zemřel emeritní profesor Ústavu hudební vědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity Jiří Vysloužil (* 1924). Je autorem studií z etnomuzikologie, dějin hudby na Moravě, současné hudby a hudební lexikografie. Publikoval mj. knihy *Hudobníci 20. století*, *Alois Hába*, *Ludvík Kundera*. Byl předsedou ediční rady Souborného kritického vydání díla L. Janáčka, čestný člen České společnosti pro hudební vědu.

Zemřel Karel Beránek

Dne 9. 12. 2015 zemřel archivář a historik PhDr. Karel Beránek, dlouholetá ikona Národního archivu a české diplomatie, bývalý pracovník Státního ústředního archivu v Praze a čestný člen České archivní společnosti.

Pastoralamt der Diözese Linz

Fremdsprachige Seelsorge

Tschechische und Slowakische
<http://seelsorgelinz.bplaced.net>

**Katolické společenství Čechů a Slováků
 v diecézi Linz**

Kapuzinerstraße 55
 A-4020 Linz
 Tel. (0732) 76 10-31 36
 Fax (0732) 76 10-31 38
 e-mail: fremdsprachige.seelsorge@diocese-linz.at
www.diocese-linz.at

Vážení a milí přátelé,

koncem měsíce srpna 2015 opustil **P. Martin Talnagi** duchovní službu pro naše krajany. Od jejího založení **P. Josefem Valeriánem** v roce 1969 se zde vystřídal již několik kněží. Vzpomeňme na **P. Michala Kaplánka**, **P. Jaroslava Platuňského**, kteří delší dobu mezi vámi obětavě pracovali a duchovně o vás pečovali. Pak následovalo období **bez kněze**, takže jsem dojížděl každou sobotu z Vídně. V září 2008, tedy před 7 lety, jsme zde přivítali nového kněze, **P. Martina Talnagiho**. Byl jsem za to vděčný, neboť tím se moje dojíždění do Lince z Vídně zredukovalo. V sobotu 5. září 2015 uvedl **Prof. Dr. László Vencser** jménem linecké diecéze do služby našim krajanům hned dva kněze, kteří se budou střídát. Jsou to **Dr. Krzysztof Drzazga**, který je kaplanem ve Vöcklabrucku, a **Mag. Dr. Peter Prochác**, který je kaplanem v Gallspachu. Tím je duchovní služba zajištěna a z toho máme všichni velikou radost. Bohu díky! Za ta uplynulá léta (už je to 46 let) se zde vystřídal mnoho lidí. Přišli a odešli. Zárukou kontinuity je od začátku pan **Viktor Kraus**, kterému za to zvláště děkujeme. Děkujeme i místnímu biskupovi **Ludvíku Schwarzovi** za místnost v Kapuzinerstrasse a za všechno, co k tomu přináší. Děkujeme také **představenému Milosrdných bratří** za propůjčení kostela a jídelny. Děkujeme těm z vás, kteří jsou ochotni převzít některé úkoly v našem společenství. Závěrem děkujeme každému, kdo sem přicházíte, abychom se společně modlili, společně zpívali a společně oslavili Nejsvětější Trojici, na přímělu Panny Marie, Pomocnice křesťanů.

Naši noví kněží nemají možnost častěji dojíždět do Lince, proto je návštěva klubovny možná jen po dohodě s Viktorem Krausem, mobil: 0660 1954 909, a s Jindrou Svehlíkovou, mobil: 0699 1001 8216. Budova, kde se nachází **naše klubovna a knihovna**, se bude nejpozději koncem roku 2016 bourat a stavět nová. Děkujeme za pochopení.

Pravidelné bohoslužby (mše svatá nebo pobožnost) se konají v kostele Milosrdných bratří v Linci **každou sobotu v 16:30 hod.** Před mší svatou je příležitost ke svátosti smíření a po každé bohoslužbě **setkání věřících** v jídelně nemocnice v areálu kostela.

P. Dr. Jan Horák SDB

pRg/pORg3 mit Öffentlichkeitsrecht des Schulvereines Komenský • Schützengasse 31, A-1030 Wien
Web: www.rgkomensky.at • Tel. +43/1/7133188-60 • E-Mail: helena.huber@komensky.at

Informationen für die Anmeldung 5. Klasse ORg

Informace k přihlášení do 5. třídy ORg

Wenn Sie Ihr Kind an unserer Schule anmelden möchten, bitte ich Sie einen Termin für die Anmeldewoche **telefonisch** zu vereinbaren.

Pokud chcete Vaše dítě přihlásit na naši školu, prosím Vás o **telefonické** sjednání termínu.

Direktion: Mag. Helena Huber
Tel.: (0043 1) 713 31 88 – 60

Anmeldewoche / Přihlášení je v týdnu od:

15.-19. 2. 2016
Schützengasse 31, 8:00-16:00 hod.

Zur Anmeldung nehmen Sie bitte Ihr Kind mit!
K přihlášení s sebou vezměte prosím i Vaše dítě!

Bitte mitzubringen sind / Prosím vezměte s sebou:

1. Anmeldung / Přihlášku
2. Schulnachricht 4. BS (Original) / Školní zprávu 4. BS v originálu
3. Meldezettel
4. Geburtsurkunde / Rodný list
5. Staatsbürgerschaftsnachweis / Potvrzení o státním občanství
6. Taufschein / Křestní list

Danke! Děkuji!

Mag. Helena Huber

Informationen für die Anmeldung 1. Klassen WMS

Informace k přihlášení do 1. třídy WMS

Wenn Sie Ihr Kind an unserer Schule anmelden möchten, bitte ich Sie einen Termin für die Anmeldewoche **telefonisch** zu vereinbaren.

Pokud chcete Vaše dítě přihlásit na naši školu, prosím Vás o **telefonické** sjednání termínu.

Direktion: Mag. Helena Huber
Tel.: (0043 1) 713 31 88 – 60

Anmeldewoche / Přihlášení je v týdnu od:

8.-12. 2. 2016
Schützengasse 31, 8:00-16:00 hod.

Zur Anmeldung nehmen Sie bitte Ihr Kind mit!
K přihlášení s sebou vezměte prosím i Vaše dítě!

Bitte mitzubringen sind / Prosím vezměte s sebou:

1. Anmeldung / Přihlášku
2. Schulnachricht 4. VS (Original) / Školní zprávu 4. VS v originálu
3. Meldezettel
4. Geburtsurkunde / Rodný list
5. Staatsbürgerschaftsnachweis / Potvrzení o státním občanství
6. Taufschein / Křestní list
7. 1 Foto (für Schülerschein) / Fotografii na školní průkaz
8. Vereinbarung (2x) + 70,- € Kautio / Smlouvu se zřizovatelem (2x) + 70,- € kauc
9. Anmeldung Nachmittagsbetreuung / Přihláška do družiny
10. Erhebungsblatt (erhalten sie in der Schule) / Statistický list (obdržíte ve škole)

Danke! Děkuji!

Mag. Helena Huber

NEUE ENTWICKLUNGEN DER VOLKSGRUPPEN IN WIEN

30 Jahre Wiener Arbeitsgemeinschaft

Redigiert von
Richard Basler
und
Heinz Tichy

Integratio

Neue Entwicklungen der Volksgruppen in Wien

Erschienen im Auftrag der Wiener Arbeitsgemeinschaft für Volksgruppenfragen – Volksgruppeninstitut

Redigiert von Richard Basler und Heinz Tichy

Herausgeber und Verleger: integratio, Ernő Deák

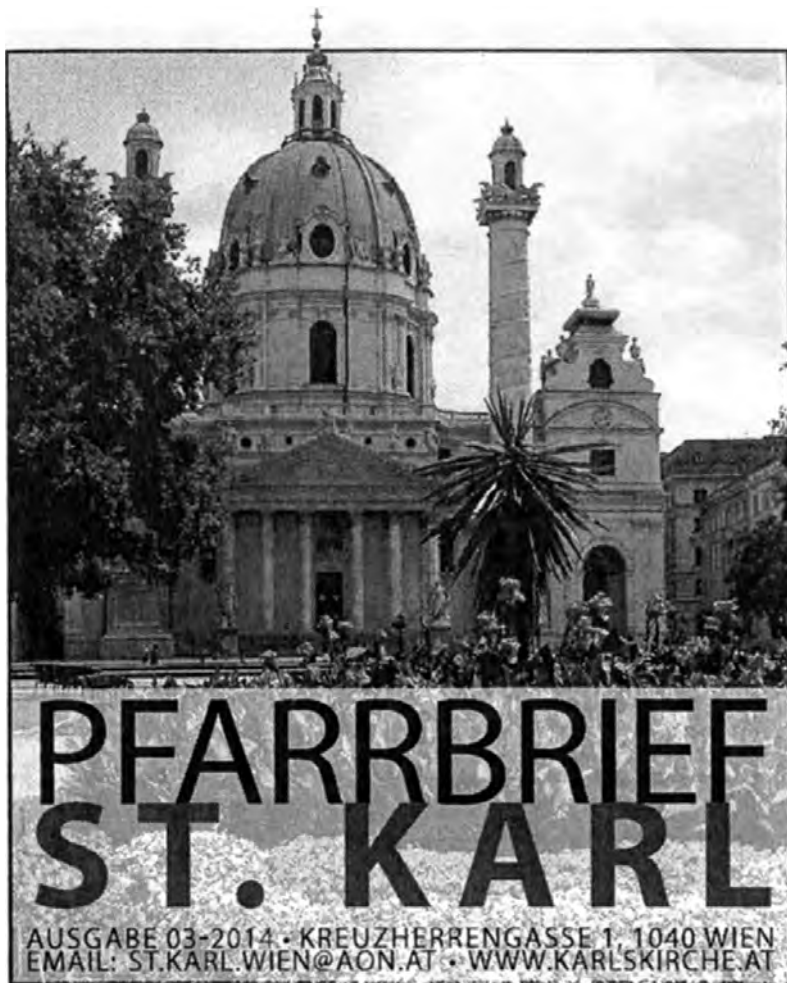
Wien 2015, ISBN 978-3-9501662-7-9

Preis: € 20,-

Preise verstehen sich ohne Versandkosten von €1,60 Österreich und €4,50 Europa.

Bestellung: Wiener Arbeitsgemeinschaft für Volksgruppenfragen – Volksgruppeninstitut, Stromstraße 18-20/9/1, 1200 Wien

office@volksgruppen.org

HEILIGE MESSE

Montag bis Freitag 18:00 Uhr,
Samstag Vorabendmesse 18:00 Uhr
Sonn- und Feiertage 11 & 18 Uhr
Rosenkranz täglich um 17:30 Uhr
in der Kapelle

Beichtgelegenheit eine halbe Stunde
vor Beginn der Messen
und nach Vereinbarung

Svatá zpověď také v českém jazyce!**Die Kirche ist geöffnet:**

Montag-Freitag 7:30-19:00 Uhr
Samstag 8:30-19:00 Uhr
Sonntag 9:00-19:00 Uhr

Kanzleistunden:

Montag-Freitag 8:30-11:30 Uhr,
Tel.: 504 61 87
Fax: DW 13
eMail: st.karl.wien@aon.at

Haus- und Krankenbesuche und Beichte
mit Kommunionempfang nach Verein-
barung mit der Pfarrkanzlei

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Přihlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/9
A-1030 Wien

tel./fax/záznamník (od 10:00): **++43-1-79 88 454**

e-mail: **info@kulturklub.at, www.kulturklub.at**

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozve. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2016 činí **35,- €** (členský příspěvek 17 € + předplatné 18 €). Členství zahrnuje: zasílání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20 % slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2016 činí **37,- €**. Prosíme, uveďte na složence zkratku ABO.

Vážení členové a čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR), členský příspěvek či abo na rok 2015 činí včetně poštovného **50,- €**.

Bankovní spojení: Bank Austria
IBAN: **AT 03 1200000 683035901**
SWIFT: **BKAUATWW**.

POKYNY A CENÍK PRO INZERENTY

(platí od 1. 1. 2015, viz též: www.kulturklub.at)

Rozměry v cm	Měsíční poplatek v €
2,5 × 5,2	9,50
3,3 × 10,0	24,00
6,5 × 5,2	24,00
7,0 × 8,5	39,00
7,0 × 10,5	48,00
5,0 × 17,3	52,00
12,5 × 17,3	125,00

Inzeráty otiskujeme v černobílém provedení.
Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 4 €.

Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce).
Sleva pro členy Kulturního klubu: 20 %.

Bankovní spojení:

- Bank Austria Creditanstalt
IBAN: **AT03 1200 0006 8303 5901**
SWIFT: **BKAUATWW**
účel: **inzerce**

Kontakt:

- Tel.: **+43/(0)699/195 440 77**
Fax: **+43/(0)1/7988454**
e-mail: **inzerce@kulturklub.at**

TSCHECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM

Herrengasse 17, 1010 Wien

ředitel ing. Martin KRAFL
tel.: +43-1-53 52 360

www.czechcentres.cz/vienna

e-mail: ccwien@czech.cz

www.facebook.com/TschechischesZentrumWien

Po, St, Čt 10:00-17:00

Út 10:00-18:00, Pá 10:00-16:00

**Každou první sobotu v měsíci
otevřeno pro veřejnost
od 10:00 do 15:00 hodin!**

Slowakisches Institut

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

Wipplingerstrasse 24-26
1010 Wien

Po – Štv 09:00-12:30, 13:00-17:00

Pia 09:00-12:30, 13:00-15:00

INFO:

tel./fax: ++43-1 53 54 057

www.mzv.sk/sivieden

e-mail: si.wien@gmx.at

Galerie auf der Pawlatsche

Institut für Slawistik
Universitätscampus

1090 Wien, Spitalgasse 2-4 / Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

**THEATER
BRETT**

Münzwardeingasse 2, 1060 Wien

theaterbrett@gmx.at

www.theaterbrett.at

Tel. Vorbestellungen unter
0676/7345566

**RAKÚSKO-SLOVENSKÝ
KULTÚRNY SPOLOK**

Sekretariát: út 9:00-10:30, čt 18:00-19:30

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99

rsks@slovaci.at

www.slovaci.at

DŮLEŽITÉ ADRESY

Ateliér JAN, Jan a Tamara Brabenc
Spittelberggasse 7, 1070 Wien
tel./fax: 526 54 22

MOKI – Theater für Kinder
tel. 505 98 06, www.theater-moki.at

Nabízíme **mimořádnou nemovitost** situovanou na okraji obce cca **25 km jihozápadně od Prahy**. Vila je na mírném jižním svahu s výhledem na pohoří Brd.

Zastavěná plocha:
312 m².

Okrasná zahrada:
cca 5 000 m².

Možnost využití jako ro-
dinné / firemní sídlo, pen-
zion atp.

Mob.:

+420 603 914 114

**PENZION NA NÁMĚSTÍ
BUCHLOVICE**

www.namestipenzion.cz

nám. Svobody č. 221

687 08 Buchlovice

tel. 777 090 545, 572 595 116

AEROBIK

S KWETKOU

od ledna 2015

vždy v úterý v 18:00

Sokolovna Steinergasse 7,
1170 Wien

Bližší informace:

dr. K. Ozábalová,

tel: 0699/ 10 88 97 51

**Aircraft Gewerbekälte GmbH
KÄLTE- & KLIMATECHNIK**

Dipl. Wi. Ing. (FH) Markus Stefan
Brigittenauer-Lände 156-158, 6/15, 1200 Wien

E-mail: m.stefan@aircraft-gewerbekaelte.at

Tel.: +43 699 109 50 189

www.aircraft-gewerbekaelte.at

s' Bowidl

Täglich ab 11:00 bis 23:00h

ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien - Margaretenstraße 60 - Tel (0222) 586 09 67

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

Familie Karl Kolařík

seit 1920

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

*Budweiser
Budvár*

Raumdekor

ANTON FLORIÁN
MALERMEISTER

TEL.+FAX **586 86 86**

1060 Wien, Hofmühlgasse 18

E-mail: raumdekor.florian@aon.at

MALEREI - STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH - TAPETEN
TEPPICHE - VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNISEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN - LACKE - WERKZEUGE
>>> *sleva pro krajany*

KULTURNÍ KLUB

Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Informationszeitschrift der Tschechen
und Slowaken in Österreich

Mohsgasse 30/9, 1030 Wien

mobil (od 10:00): 0043-0-664-97 33 764

fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at

www.kulturklub.at

Restaurace
privátní pokoje

**BÖHMISCHER
HOF**

So-St 10:30-22:00 hod.

Čt 10:30-14:00 hod.

Laaerstr. 55
2111 HARMANNSDORF
-RÜCKERSDORF

Tel. 06 991 991 1111

www.hroch.at

Koniasch Latin Press s. r. o.

Na Hubálce 7, CZ-169 00 Praha 6

tel./fax: +420-220 511 681

KLP koniasch@gmail.com

Rudoleckého 23, CZ - Znojmo

tel./fax 515 22 57 30

e-mail: info@tiskarna-sladek.cz

www.tiskarna-sladek.cz

ofsetový tisk • barevné kopírování
• grafické studio •

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Česká kuchyně a speciality.
Osłavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,

www.restaurant-boehmerwald.at

otevřeno: po – ne 11:00-15:00, 17:00-23:00 hod.

Restaurant

Schönbrunner Stöckl

beim Meidlinger Tor

České a slovenské speciality!

rodina

Smadišova

10:00-22:00, otevřeno po celý rok

1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29

tel./fax: +43-1-812 82 71, www.schoenbrunnerstoeckl.com

Lux Böhmisches Kuchl

SPECIALITY ČESKÉ
A MORAVSKÉ KUCHYNĚ

OTEVŘENO: pondělí – pátek
11:00-15:00 a 17:30-23:00

1080 Wien, Schloßelgasse 18

tel.: +43-(0)1-402 57 31 (rodina Ficencova)

KOREC und BLAŽEK OEG

Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00
17:00-18:00 – sleva 25%

Täglich Mittagsmenü – Spezialitäten aus der ganzen
Monarchie – Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81

Přimo v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zadarmo

Danica Korecová, fa. Korec
tel./fax: 038-7486 159
Info v reštaurácii Pressburg

**ZLATNICTVÍ
HODINÁŘSTVÍ
RICHARD ARNOLD**

Opravy šperků
a hodin, předělavky,
vlastní výroba (též
u doneseného materiálu
1100 Wien, Buchengasse 88
Tel./fax: 604 54 85
po-pá 9-12 a 14-18 hod.,
so 9-12 hod.

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina BODNAR
choroby kožní a pohlavní
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8
tel. 406 99 41

MUDr. Vít DOLEŽAL
zubní lékař (všechny pokladny)
Kegelgasse 14 / Top 12 (vchod
ze Seidlgasse 12), 1030 Wien
tel. 713 72 66

MUDr. Eva DRSATA
oční lékařka (všechny pokladny)
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne
termín po dohodě na tel. 587 54 27

MUDr. Kamila HAJEK
soukromá léčba homeopatií
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10
tel. 689 22 80

MUDr. Hana LION
zubní lékařka
Waltenhofengasse 5/2/301,
1100 Wien
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15
tel. 615 46 10, všechny pokladny

MUDr. Kristina LION
všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii
Röttergasse 37, 1170 Wien
tel. 486-22-86, všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav LIPTÁK
internista – sportovní lékař
Innere Medizin – Sportmedizin
gerichtlich beeid. Sachverständiger
Diplomsportarzt, všechny pokladny
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

Digitale Praxis: **Dr. med. &
Dr. dent. med. Josef LUDVÍK**
FA für Zahn-, Mund- und Kiefer-
heilkunde
Simmeringer Hauptstr. 40/4,
1110 Wien
Po 10:00-13:00, 14:00-19:00,
út 7:30-14:00, st 7:30-14:00,
čt 12:00-17:00 a podle domluvy
tel.: 749 34 76, www.drludvik.at
e-mail: ordination@dr-ludvik.at

MUDr. Ilona POLZER
(roz. Bartošková)
choroby oční a optometrické
(Wahlarzt)
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ

po, út 9-12, po + st 17-19 hod.
a po dohodě (i sobota dopoledne
možná)
Tel.: 02236-496 93, v akutních přípa-
dech mimo ord. hod.: 0660-3470374
www.gesundeaugen.at

MUDr. Georg SOJKA
neurolog a psychoterapeut
tel. 0664/214 01 63,
termín po dohodě

PSYCHOTERAPEUT PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ

Mag. Dr. Ladislav Nykl, Ph.D.
lektor na vídeňské univerzitě
a Masarykově univerzitě v Brně
semináře růstu osobnosti, pomoc
při sociálních problémech, depresích,
psychosomatických problémech atd.

Praxe:
Lederergasse 17/7, Wien 8,
tel.: 523 57 44 nebo 0676/5194833
e-mail: nykl.psychoterapie@aon.at
<http://members.aon.at/nykl>

**Ověřené překlady dokumentů aj.
Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER**
A-2333 Leopoldsdorf, Weidengasse 2
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117,
+43-1-515 28-444, fax: 02235/44 638
práce: A-1030 Wien, Marxergasse 1a
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
www.tschechisch-slowakisch.com

Mag. Lenka KOVARIK
A-1210 Wien, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@outlook.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at
<http://www.deutsch-tschechisch.at>

Dr. Milan KOŠÍČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
tel.: 0664/2537951, fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Mag. Pavlína BÖHMOVÁ-LÖSSL
Allgemein beeidete und gerichtlich zertifizierte
Dolmetscherin für die tschechische Sprache
Sprachtrainerin für Tschechisch, Slowakisch,
Deutsch
A-1100 Wien, Dieselgasse 5/43
tel./fax 2082175, 0699/19544077
office@pavlina.at, www.pavlina.at

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE
Volksschule Sir Karl Popper
1150 Benedikt, Schellingerg. 1-3
Tel. 9823403
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch,
Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie
Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správe krajanů Prof. P.ThDr. Jan Horák
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +430 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.viden, www.rozhledy.at
KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Viedeň 3., Rennweg 63: mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.

CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Viedeň 1., Salvatorgasse 12: mše svatá každou neděli a svátek v 08:30 hodin.

KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů", Viedeň 13., St. Veit-Gasse 25: mše svatá 3. sobotu v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.

KOSTEL "Don Bosco", Viedeň 3., Hagenmüllergasse 33: mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická
Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej
1030 Wien, Jaquingasse 12
Svatá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

K. M. Hofbauer Klub
Česko-slovenské společenství věřících
při chrámu Maria am Gestade ve Vídni
Seitzergasse 5, 4. patro vlevo, A-1010 Wien
<http://k-m-hofbauer-klub.webnode.at/>
Tel.: 0043 699 192 528 87
reneseliga@gmail.com

Kaple sv. Stanislava, Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek v měsíci v 18:00

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ

Mateřská škola
Ředitelka: Sabina Eimer
Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Tel.: +43-1-7133188-10

Bilingvní obecná škola
Ředitelka: Dipl. Päd. Marcela Ofner
Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Tel.: +43-1-713 31 88-20

Bilingvní sekundární škola
(3. + 4. BS)
Ředitelka: Dipl. Päd. Marcela Ofner
Schützengasse 31, 1030 Wien
Tel.: +43-1-713 31 88-20

Bilingvní reálné gymnázium
1. + 2. Klasse (model WM)
Ředitelka: Mag. Helena Huber
Schützengasse 31, 1030 Wien,
Tel.: +43-1-713 31 88-60
www.orgkomensky.at

Kulturklub der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/9
1030 Wien

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!

